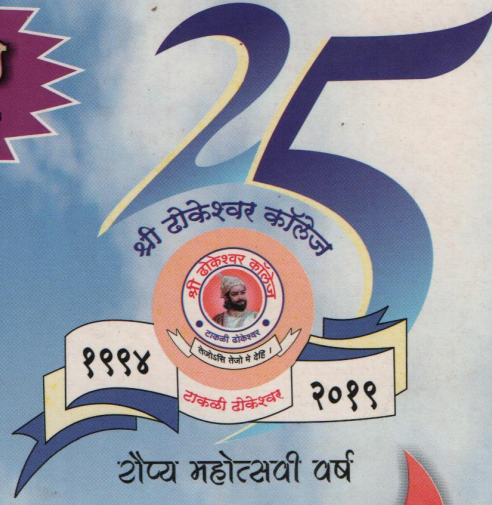
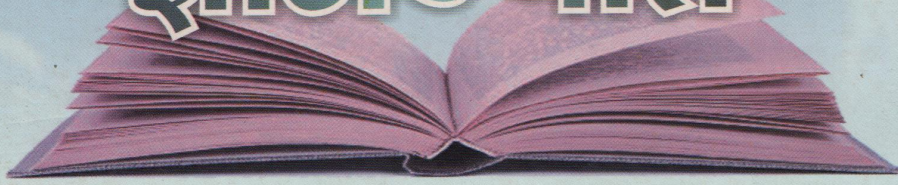

माझे महाविद्यालय
शैष्य महोत्सवी विशेषांक

ज्ञानज्यात

अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाजाचे
श्री धोकेश्वर कॉलेज, टाकळी धोकेश्वर

ता.पारनेर, जि. अहमदनगर - ४१४ ३०४ (महाराष्ट्र)
फोन (ऑफीस) ०२४८८-२८२४१४ (फॅक्स) ०२४८८ - २८२८००

इमेल : tdcollege@gmail.com ■ वेबसाईट : www.shridhokeshwarcollege.org

शैष्य महोत्सवी विद्येष्णंक ...
मड्ने महाविद्यालय

वार्षिक नियतकालिक शैक्षणिक वर्ष २०१ॢ-१९

दि प्रेस रजिस्ट्रेशन ऑफ बुक्स नियम, ॢ फॉर्म ॡ प्रमाणे आवश्यक माहिती

प्रकाशन स्थळ	: अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाजाचे श्री ढोकेश्वर कॉलेज, ढाकळी ढोकेश्वर ता.पारनेर, जि. अहमदनगर - ॡ१ॡ३०ॡ (महाराष्ट्र)
प्रकाशन काल	: वार्षिक
प्रकाशक व संपादक	: प्राचार्य ढॉ.श्री.लक्ष्मणराव श्रीधर मतकर श्री ढोकेश्वर कॉलेज, ढाकळी ढोकेश्वर ता.पारनेर, जि. अहमदनगर फोन / फॅक्स : ०२ॡॢॢ - २ॢ२ॡ१ॡ ईमेल : tdcollege@gmail.com
कार्यकारी संपादक	: सह.प्रा.लक्ष्मण भिकाजी कोढावळे
राष्ट्रीयत्व	: भारतीय
मालकी	: श्री ढोकेश्वर कॉलेज, ढाकळी ढोकेश्वर ता.पारनेर, जि. अहमदनगर
मुद्रक	: प्रतिक प्रिंटरस, अहमदनगर
फोटो सेटींग	: एस.पी.क्रीएशन्स / १ॡ२ॡॡॢॡ१३०
मुखपृष्ठ	: संपादक मंडळ

मी प्राचार्य ढॉ.लक्ष्मणराव श्री.मतकर असे जाहीर करतो की,
वर दिलेली माहिती माझ्या समजुतीप्रमाणे बरोबर आहे.

सदर अंकात व्यक्त करण्यात आलेल्या साहित्यातील मतांशी संपादक मंडळ व प्रकाशक सहमत असतीलच असे नाही.

अहमदनगर ऑररुड मरुठरु वरुडरु डुरसरुक सरुडरु, अहमदनगर.

- करुडकरुी डंडळ -

(09 एडुररु 2018 ते 39 डरुड 2021)

डरु.आ.शुरी. नंदकुडरु डरुडरुसरुडरु डुररुडरु डरु.
अडुडरुड

डरु.शुरी. ररुडरुडुरु डरुडरुडरु डरु.
रुडरुडरुड

डरु. शुरी. डेरुणुऑी डरुडरुऑी खरुनदेशे
सरुडरुड

डरु.अंड.शुरी. वरुडरुडरुडरु डरुडरुडुरु अरुठरु डरु.
सरुडरुडरुड

डरु.डुड.शुरी. वरुडरुड डुरडरुडरु डरुडरुडरु
खऑरुनडरुडरु

डरु.शुरी. डरुडरुडरुडरु डरुडरुऑी डुरुडे
वरुडरुडरुड

डरु.डुड.शुरी. डुरुडरुडरुडरु डुरुडरुडरु डरुडरुडरु
वरुडरुडरुड

डरु.अंड.शुरी. ररुडरुडरुडरु डुरुडरुडरुडरु वरुडरुड
वरुडरुडरुड

डरु.अंड. डरुडरुडरुडरु डुरुडरुडरुडरु डरुडरुडरुडरु
वरुडरुडरुड

डरु.शुरी. सरुडरुडरुडरु डुरुडरुडरु डुरुडरुडरुडरु
वरुडरुडरुड

डरु.डुड.शुरी. डुरुडरुडरुडरु डुरुडरुडरुडरु डरुडरुडरुडरु
वरुडरुडरुड

शैक्षणिक महोत्सवी विशेषांक ...
माझे महाविद्यालय

शैक्षणिक

जन्म ऐसा लाभावा, देहची चंदन व्हावा ।
आयुष्य संपले तरी, सुगंध दरवळत रहावा ॥

अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेचे अध्वर्यु, ज्येष्ठ विश्वस्त, संस्थेचे भूतपूर्व अध्यक्ष व सचिव, ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांचे, कर्मचाऱ्यांचे आधारवड, संस्था आणि समाजाच्या सेवेसाठी अविरतपणे झटून शैक्षणिक विकासाचा ध्यास हाच श्वास मानणारे

मा.माधवरावजी मुळे तथा आबा

यांचे नुकतेच वार्धक्याने निधन झाले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य, सर्व शिक्षक-शिक्षकेतर वृंद आणि विद्यार्थ्यांकडून स्वर्गीय आबांना

भावपूर्ण श्रद्धांजली

या शैक्षणिक वर्षात मायभूमीच्या रक्षणार्थ धारातीर्थी पडलेले शूरवीर, साहित्यिक, विचारवंत राजकारणी, शास्त्रज्ञ, गायक, संगीतकार, नाट्य-चित्र अभिनेते, संस्थेतील व महाविद्यालयातील शिक्षक, सेवक, विद्यार्थी आणि त्यांचे आग्नेष्ठ, संस्थेवर प्रेम करणारे स्नेही आणि नैसर्गिक आपत्तीत लोप पावलेले जे देश बांधव दिवंगत झाले त्या सर्वांना **भावपूर्ण श्रद्धांजली ...**

प्राचार्यांचे प्रसोगत ...

प्रिय विद्यार्थी मित्रांनो ...

महाराष्ट्रात शैक्षणिक क्षेत्रात अग्रगण्य असणाऱ्या अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेच्या शताब्दी पर्व काळातच महाविद्यालयाचाही शैष्य महोत्सवी पर्वकाळ यावा हा एक दुग्धशर्करा योग आहे. अशा या संस्था व महाविद्यालयाच्या पर्वकाळात 'माझे महाविद्यालय' या जिह्वाळ्याच्या विषयावर विद्यार्थ्यांनी लेखन केलेला 'ज्ञानज्योत' हा शैष्य महोत्सवी विशेषांक आपल्या हाती देताना मनरवी आनंद होत आहे.

महाविद्यालय म्हणजे विद्यार्थ्यांना लेखन, वाचन आणि शिक्षणातून सुसंस्कृत नागरिक घडविण्याचे संस्कार केंद्र आहे. श्री ढोकेश्वर कॉलेज हे ग्रामीण, दुष्काळी, डोंगरी, आदिवासी आणि आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थी-विद्यार्थिनींच्या जीवनाला आकार देण्यासाठी सतत प्रयत्नशील असते. अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज या संस्थेने टाकळी ढोकेश्वर या कायमस्वरुपी दुष्काळी भागामध्ये महाविद्यालयाच्या रुपाने ज्ञानगंगा आपून या परिसरातील विद्यार्थी व विशेष करून विद्यार्थिनींसाठी उच्च शिक्षणाची एक संधीच उपलब्ध करून दिलेली आहे याचा वारसा तुम्ही विद्यार्थ्यांनी जोपासला पाहिजे. यासाठी प्रत्येक विद्यार्थ्याने ज्ञानार्जन, लेखन, वाचन केले पाहिजे. समाजातील समस्यांकडे डोळसपणे पाहिले पाहिजे व या समस्या सोडविण्यासाठी पुढाकार घेतला पाहिजे. उदा. पाणी अडवा, पाणी जिरवा, सोलर वीजनिर्मिती, वृक्षारोपण व त्याचे महत्व, निर्भय कन्या अभियान, आपत्ती व्यवस्थापन, स्त्रीभ्रुण हत्या या सारख्या विषयांवर सहभाग व कृतीशील विचार प्रकट केल्यानेच विद्यार्थ्यांचा खरा व्यक्तिमत्व विकास होत असतो. समाजाला विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्वाची ओळख व्हावी, साहित्य, लोकजीवन, सामाजिक प्रश्न, पर्यावरण, राजकारण, समाजसेवा यामध्ये विद्यार्थ्यांनी सहभाग घ्यावा याचे समुपदेशन व्हावे व विद्यार्थ्यांच्या विचारांना व्यासपीठ मिळावे यासाठी 'ज्ञानज्योत' अंक प्रकाशित करण्याचा महाविद्यालयाचा मानस असतो.

महाविद्यालय हे विद्यार्थ्यांना केंद्र बिंदू माणून त्यांच्या सर्वांगीण जडणघडणीसाठी नियमित अभ्यासक्रमाबरोबरच नामवंत तज्ज्ञांची व्याख्याने, विविध विषयावरील चर्चासत्रे, कार्यशाळा, वाङ्मय मंडळांतर्गत साहित्य लेखन, कवी संमेलनासारखे उपक्रम, मतदान जनजागृती, आरोग्यविषयक शिबिरे, स्त्रीयांचे प्रश्न व त्यावरील प्रबोधन, रक्तदान शिबिर, व्यसनमुक्ती अभियान, आजी - माजी विद्यार्थी पालक मेळावा, राष्ट्रीय सेवा योजना, रनेहसंमेलन यासारख्या उपक्रमातून सुसंस्कृत जबाबदार नागरिक निर्माण करण्याचे काम कर्तव्य भावनेने करीत असते. असे सुजान विद्यार्थी आज समाजाच्या शैक्षणिक, सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक, उद्योजक क्षेत्रात कार्यरत आहेत. याचा संस्थेला आणि महाविद्यालयाला सार्थ अभिमान आहे.

शैक्षणिक वर्ष २०१८-२०१९ मध्ये संस्थेने शंभर वर्ष पूर्ण केल्याने व महाविद्यालयानेही पंचवीस वर्षे पूर्ण केल्याने या अंकारा विशेष महत्व आहे. नी अपेक्षा व्यक्त करतो की, ग्रामीण भागातील हे महाविद्यालय भविष्यात नक्कीच गरुड झेप घेईल.

सदरचा 'माझे महाविद्यालय' शैष्य महोत्सवी 'ज्ञानज्योत' हा विशेषांक कार्यकारी संपादक प्रा. लक्ष्मण कौठावळे व संपादक मंडळाचे सर्व सदस्य यांच्या विशेष सहकार्याने प्रकाशित करू शकलो. या सवचि मनापासून अभिनंदन आणि महाविद्यालयाच्या भावी वाटचालीस लाख लाख शुभेच्छा ...!

डॉ. लक्ष्मणराव श्री.मतकर

प्राचार्य,

श्री ढोकेश्वर कॉलेज, टाकळी ढोकेश्वर

ता.पारनेर, जि.अहमदनगर.

संपादकीय ...

प्रिय विद्यार्थी मित्रहो,

भगवान श्री ढोकेश्वराचे नाव धारण केलेले महाविद्यालय म्हणजे 'श्री ढोकेश्वर कॉलेज'

कैलासराणा शिवचंद्रमौळी । फणींद्र माथा मुकुटी झळाळी ।

कारुण्यसिंधू भवदुःखहारी । तुजवीण शंभो मज कोण तरी ॥

या शुभंकार प्रार्थनेबरोबरच महाविद्यालयाच्या शैष्य महोत्सवी वर्षानिमित्त 'माझे महाविद्यालय' हा विद्यार्थ्यांच्या विचारांना व्यासपीठ मिळवून देणारा 'ज्ञानज्योत' विशेषांक आपल्या हाती देताना मनरवी आनंद होत आहे.

कां भूमीचे मार्दव । सांगे कोंभाची लवलव ।

नाना आचार गौरव । सुकूलीनाचे ॥ (१३-१८०)

अंकुराचा लुसलुशीतपणा हा जमिनीचा मृदुपणा सांगतो, आचार हा कुलाचाराची थोरवी सांगतो असे संत ज्ञानेश्वर महाराज सांगतात. अगदी त्याचप्रमाणे अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्था ही बहुजन समाजाच्या मुलामुलींच्या ज्ञानाची मृदुभुमी आहे. शाळा आणि महाविद्यालयचे ही या भूमीतील लुसलुशीत ज्ञानाचे हिरवेगार मळे आहेत. अशा या १२२ माळ्यांमधील 'श्री ढोकेश्वर कॉलेज' हा निसर्गाच्या अवकृपेमुळे जरी दुष्काळी मळा असला तरी संस्थेच्या ज्ञानगंगेतील हिरवागार मळा आहे. या श्री ढोकेश्वर कॉलेजचे भाग्य एवढे थोर आहे की, संस्था शताब्दी पर्वकाळातच महाविद्यालयाचा शैष्य महोत्सवी वर्षाचा पर्वकाळ योगायोगाने जुळून आला हा एक दुग्धशर्करा योगच म्हणावा लागेल.

संस्थेच्या परवानगीने दि. १९ सप्टेंबर २०१८ ते दि. १९ सप्टेंबर २०१९ या कालावधीत महाविद्यालयाने शैष्य महोत्सवी वर्षानिमित्त विविध उपक्रमांचे आयोजन केले होते. यामध्ये निबंध लेखन स्पर्धा, क्रीडा स्पर्धा, विज्ञान प्रदर्शन, आई माझ्या महाविद्यालयात, कवी संमेलन, कॉमर्स फेस्टिवल, माजी विद्यार्थी मेळावा, माजी प्राचार्य, प्राध्यापक, सेवकवृंद परिषद, पाणी परिषद व पालक मेळावा, सांस्कृतिक कार्यक्रम, कथा-कथन हे विशेष कार्यक्रम घेण्यात आले.

शैष्य महोत्सवी वर्षानिमित्त दि. १९ सप्टेंबर १९९४ ते दि. १९ सप्टेंबर २०१९ या २५ वर्षांच्या वाटचालीच्या इतिहासाचा मागोवाही या अंकात घेण्याचा प्रयत्न करण्यात आलेला आहे. विद्यार्थ्यांच्या आजी-माजी गुणवंत विद्यार्थ्यांबरोबरच माजी प्राचार्य व प्राध्यापक यांच्या प्रगतीचे, महाविद्यालयाच्या जडण-घडणीत असाणारे महत्व विषद करणारे मार्गदर्शनपर लेखही प्रकाशित करण्यात आलेले आहेत.

शैष्य महोत्सवी 'ज्ञानज्योत' चा हा ज्ञानयज्ञ पूर्ण करण्यासाठी मी केवळ निमित्तमात्र आहे. हे सारे आपल्यापर्यंत पोहचविण्यासाठी अनेकांचे सहकार्य आणि मार्गदर्शन लाभलेले आहे. यामध्ये मा.संस्था पदाधिकारी, विश्वस्थ, सभासद, सदस्य, निमंत्रित, महाविद्यालयाचे प्राचार्य, शाखाप्रमुख, विभागप्रमुख, प्राध्यापक, सेवकवृंद, विद्यार्थी-विद्यार्थिनी या सर्वांचे मी मनापासून आभार मानतो. 'ज्ञानज्योत' चे संपादक मंडळ आणि प्रतिक प्रिंटर, अहमदनगर यांनी वेळेत अंक तयार केला म्हणून त्यांचाही मी आभारी आहे. शेवटी संत ज्ञानेश्वर महाराजांच्या शब्दात कृतज्ञतापूर्वक एवढेच म्हणावेसे वाटते की,

किंबहुना तुमचे केले । धर्मकीर्तन हे सिध्दी गेले ।

येथ माझे जी उरले । पाईकपण ॥ (१८-१७९२)

सह. प्रा. लक्ष्मण कोठावळे
कार्यकारी संपादक

अभलनंदनीय ... !

प्रा. लक्ष्मणराव कोठावळे
कार्यकारी संपादक - ज्ञानज्योत

डॉ. शिवराम कोरडे
पीएच.डी पदवी प्राप्त

डॉ. अंजली शेते
पीएच.डी पदवी प्राप्त

अशवंत - गुणवंत

कु. नलवडुंगे शलतल
तृतीय वर्ष वलडान - प्रथम

कु. अायरे सारिका
तृतीय वर्ष वलडान - द्वलतीय

कु. परांडे रूपाली
तृतीय वर्ष वलडान - तृतीय

कु. शेख रईसा
तृतीय वर्ष बाणलज्य - प्रथम

कु. चिकणे रोहलणी
तृतीय वर्ष बाणलज्य - द्वलतीय

कु. डोंगरे रेशमा
तृतीय वर्ष बाणलज्य - तृतीय

कु. साळवे संपदा
तृतीय वर्ष कला - प्रथम

शलंदे कृष्णा
तृतीय वर्ष कला - द्वलतीय

कु. पवार रेशमा
तृतीय वर्ष कला - तृतीय

शैष्य महोत्सवी वलडोषांक ...
माझे महावलडालय

जगदाले ज्ञानदेव
द्वलतीय वर्ष वलडान - प्रथम

कु. ढोकळे रोहलणी
द्वलतीय वर्ष वलडान - द्वलतीय

भांड प्रशांत
द्वलतीय वर्ष वलडान - तृतीय

कु. कोकाटे कोमल
द्वलतीय वर्ष वाणलज्य - प्रथम

कु. वाफारे वलजया
द्वलतीय वर्ष वाणलज्य - द्वलतीय

कु. रकटे पुजा
द्वलतीय वर्ष वाणलज्य - तृतीय

डोंगरे दत्तात्रय
द्वलतीय वर्ष कला - प्रथम

माने प्रतिक
द्वलतीय वर्ष कला - द्वलतीय

वाघुंडे अजय
द्वलतीय वर्ष कला - तृतीय

घोडेकर सुजय
प्रथम वर्ष वलडान - प्रथम

फलके शंभुराज
प्रथम वर्ष वलडान - द्वलतीय

कु. चिकणे सारिका
प्रथम वर्ष वलडान - तृतीय

कु. आहेर सुवर्णा
प्रथम वर्ष वाणलज्य - प्रथम

कु. गोडसे छाया
प्रथम वर्ष वाणलज्य - द्वलतीय

ढोमे अमोल
प्रथम वर्ष वाणलज्य - तृतीय

गडगे अमोल
प्रथम वर्ष कला - प्रथम

नलमसे कोंडलभाऊ
प्रथम वर्ष कला - द्वलतीय

कु. गागरे सुरुची
प्रथम वर्ष कला - तृतीय

विविध उपक्रम : क्षणचित्रे

संस्था शताब्दी वर्षानिमित्त आयोजित स्पर्धासंबंधी विद्यार्थ्यांशी चर्चा करताना संस्थेचे अध्यक्ष मा.नंदकुमार झावरे पा., उपाध्यक्ष मा.रामचंद्र दरे व सहभागी विद्यार्थी

वार्षिक पदवी ग्रहण समारंभ प्रसंगी मान्यवरांचे स्वागत करताना प्राचार्य डॉ.लक्ष्मणराव मतकर

महाविद्यालय रौप्य महोत्सवी वर्षानिमित्त आयोजित कवी संमेलनात मार्गदर्शन करताना ज्येष्ठ कवी व पुणे विद्यापीठाचे मराठी विभाग प्रमुख डॉ.मनोहर जाधव सर व उपस्थित मान्यवर

'वृक्षारोपण' प्रसंगी मा.पोपटराव पवार, सभापती मा.राहुलभैर्या झावरे, मा.डॉ.भाऊसाहेब खिलारी, प्राचार्य डॉ.श्रीधर जाधव व इतर मान्यवर

रा.से.यो. विभाग 'आपती व्यवस्थापन शिबिरात' मार्गदर्शन करताना मा.सीतारामजी खिलारी व इतर मान्यवर

महाविद्यालयात 'राजर्षी शाहू महाराज जयंती कार्यक्रम' प्रसंगी प्राचार्य डॉ.श्रीधर जाधव, महाविद्यालयातील प्राध्यापक व सेवक वृंद

विभागीय सायकलिंग स्पर्धेचे उद्घाटन करताना प्राचार्य डॉ.श्रीधर जाधव, प्राध्यापक व विद्यार्थी

महाविद्यालयाच्या रौप्य महोत्सवी वर्षानिमित्त आयोजित माजी प्राचार्य, प्राध्यापक व सेवकांच्या सहविचार सभेसाठी उपस्थित मान्यवर

अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाजाचे

लालटाकी रोड, अहमदनगर - ४१४ ००१. फोन : (०२४१) २३२९६४९, २३२४८५०

— कार्यकारी मंडळ (गव्हर्निंग कौन्सिल) — (दि. ०१/०४/२०१८ ते ३१/०३/२०२१)

अ.नं.	नांव	हुद्दा
१.	मा.श्री. नंदकुमार भाऊसाहेब झावरे पाटील	अध्यक्ष
२.	मा.श्री. रामचंद्र हरिभाऊ दरे	उपाध्यक्ष
३.	मा.श्री. गेणूजी दगडूजी खानदेशे	सेक्रेटरी
४.	मा.अॅड. विश्वासराव दत्तात्रय आठरे	सहसेक्रेटरी
५.	मा.डॉ. विवेक प्रभाकर भापकर	खजिनदार
६.	मा.डॉ. मोहनराव गंगाराम हापसे	सदस्य
७.	मा.श्री. माधवराव दगडूजी मुळे	सदस्य
८.	मा.अॅड. रामनाथ लक्ष्मणराव वाघ	सदस्य
९.	मा.अॅड. दिपलक्ष्मी संभाजीराव म्हसे	सदस्या
१०.	मा.श्री. सिताराम विठ्ठलराव खिलारी	सदस्य
११.	मा.डॉ. चंद्रकांत कृष्णराव मोरे	सदस्य
१२.	मा.अॅड. माणिकराव नामदेवराव मोरे	सदस्य
१३.	मा.अॅड. वसंतराव शाहूराव कापरे	सदस्य
१४.	मा.प्रा.श्री. अर्जुनराव तात्याभाऊ पोकळे	सदस्य
१५.	मा.सौ. अरुणा अशोकराव काळे	सदस्या
१६.	मा.डॉ. अभय गेणूजी खानदेशे	सदस्य
१७.	मा.श्री. मुकेश माधवराव मुळे	सदस्य
१८.	मा.श्री. जयंत रामनाथ वाघ	सदस्य
१९.	मा.श्री. रावसाहेब मारुती शेळके	सदस्य
२०.	मा.श्री. राहुल नंदकुमार झावरे पाटील	सदस्य
२१.	प्राचार्य डॉ. रंगनाथ किसन आहेर	सेवक स्विकृत सदस्य
२२.	मा.श्री. दिलीप विनायक फलके	सेवक स्विकृत सदस्य
२३.	मा.प्रा.श्री. उमाजी रमाजी तुबे	स्विकृत तज्ञ सदस्य

अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाजाचे
श्री ढोकेश्वर महाविद्यालय, टाकळी ढोकेश्वर
ता.पारनेर, जि. अहमदनगर ४१४ ३०४ (महाराष्ट्र)

— महाविद्यालय विकास समिती —

(दि. ०१/०४/२०१ॢ ते ३१/०३/२०२१)
(College Development Committee)

अ.नं.	सदस्याचे नाव	पद
१.	मा.श्री. नंदकुमार भाऊसाहेब झावरे पाटील	अध्यक्ष
२.	मा.श्री. गेणुजी दगडूजी खानदेशे	सचिव
३.	मा.श्री. रामचंद्र हरिभाऊ दरे	सदस्य
४.	मा.अॅड. विश्वासराव दत्तात्रय आठरे	सदस्य
५.	मा.डॉ. विवेक प्रभाकर भापकर	सदस्य
६.	प्रा.डॉ. विजय निवृत्ती सुरोशी (विभाग प्रमुख)	सदस्य
७.	प्रा. अनिल चंद्रभान काळे (अध्यापक प्रतिनिधी)	सदस्य
ॢ.	प्रा. प्रकाश महादु गावित (अध्यापक प्रतिनिधी)	सदस्य
९.	प्रा.श्रीमती शांता रंगनाथ गडगे (अध्यापक प्रतिनिधी)	सदस्या
१०.	श्री. मुरलीधर चिंधू खाडे (अध्यापकेतर कर्मचारी)	सदस्य
११.	प्रा. अनिल चंद्रभान काळे (समन्वयक महाविद्यालय अंतर्गत गुणवत्ता हमी समिती)	सदस्य
१२.	महाविद्यालय विद्यार्थी परिषदेचे सभापती	सदस्य
१३.	महाविद्यालय विद्यार्थी परिषदेचे सचिव	सदस्य
१४.	प्राचार्य डॉ. लक्ष्मणराव श्री. मतकर	सदस्य सचिव

■ झोप.. शतकोत्तर प्रगतीकडे ! ■

अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज, संस्था शैक्षणिक क्षेत्रात १०० वर्ष अविरतपणे वाटचाल करीत शतकोत्तर वर्षात पर्दापण करीत आहे. यावर्षी संस्था आपला शताब्दी महोत्सव साजरा करीत आहे.

करवीर छत्रपती चौथे शिवाजी महाराजांच्या बलिदानाची प्रेरणा आणि राजर्षी शाहु महाराजांनी आपल्या शिक्षणविषयक विचारधारेला अनुसरून केलेल्या प्रत्यक्ष मदतीतून 'करवीर छत्रपती चौथे शिवाजी महाराज मराठा बोर्डिंग' या नावाने संस्थेचे रोपटे सन १९१८ साली एका छोट्या वसतिगृहाच्या रूपाने लावले गेले. संस्थेला लाभलेला वारसा जसा राजर्षी शाहु महाराजांच्या सामाजिक उत्थानाच्या विचारांचा होता तसाच तो महात्मा फुले व भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या बहुजन उध्दाराचाही होता. अगदी प्रारंभापासून ग्रामीण भागातील शेतकरी, कष्टकरी आणि एकूणच वंचित असलेल्या जनसामान्यांपर्यंत शिक्षण पोहचले पाहिजे आणि त्याद्वारे त्यांना आपण उभे केले पाहिजे, यासाठी संस्था चालकांनी अविश्रांत परिश्रम घेतले.

सुरुवातीपासूनच संस्था कार्यकर्ते निःस्वार्थी वृत्तीने सामाजिक व शैक्षणिक काम करीत असल्यामुळे समाजातील अनेक घटक संस्थेबरोबर जोडले गेले. त्यामुळे शिक्षणाला मत्तेदारीकडून सार्वजनिकतेकडे नेण्यात संस्थेला मोठे यश संपादन करण्यात आले.

“तेजोऽसि तेजो मे देहि !” हे ब्रीद वाक्य स्थिरारून सुरुवातीला केवळ ११ विद्यार्थी संख्या असणाऱ्या 'मराठा बोर्डिंग' चा विस्तार पुढे 'अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज' या नावाने झाला. आज शतक पूर्तीचा सोहळा साजरा करीत असताना विविध विद्यालये व महाविद्यालये मिळून १२२ शाखा ७५ हजार विद्यार्थी आणि सुमारे ४ हजारांहून अधिक कर्मचारी वर्ग, असे विशाल स्वरूप संस्थेस प्राप्त झाले आहे. अर्थात हे स्वरूप अनंत अडचणी व संघर्षातून उभे राहिले आहे. बहुजन समाजासाठी होत असलेल्या शैक्षणिक कार्यात आपलेही योगदान असावे म्हणून सर्वसामान्य गोरगरीब जनतेने लावलेला हातभार मोलाचा ठरला. 'संस्था आपली आहे, बहुजनांची आहे' ही आपुलकीची भावना आजतागायत जनमाणसात टिकून आहे. संस्थेने गेल्या शंभर वर्षात पिढ्यानपिढ्या शिक्षणापासून वंचित राहिलेल्या ग्रामीण भागातील मुलांमुलींमध्ये परिस्थितीला सामोरे जाण्याची क्षमता निर्माण केली आहे.

'शताब्दी महोत्सवाच्या' निमित्ताने आनंद साजरा करीत असतानाच भविष्यातील आव्हानांना सामोरे जाण्यासाठी आवश्यक असलेल्या नव्या योजनांचा संकल्प व त्या संकल्पाची प्रत्यक्ष कार्यवाही करण्याचा विचार संस्था पातळीवर अव्याहतपणे सुरु आहे. म्हणूनच संस्थेची वाटचाल नवनवे शैक्षणिक उपक्रम राबवत अखंडित सुरु राहिल, असा विश्वास यानिमित्ताने व्यक्त करावासा वाटतो.

डॉ.लक्ष्मणराव श्री.मतकर
प्राचार्य

॥ बंधुभाव हाच धर्म ॥

मराठी विभाग

लाभले आम्हास भाव्य बोलतो मराठी,
जाहलो खरेच धन्य ऐकतो मराठी,
धर्म, पंथ, जात एक मानतो मराठी,
एवढ्या जगात माय मानतो मराठी

माझे महाविद्यालय - लावण्यरत्न भांडार शारदेचे

ना तरी सकळ धर्मांचे माहेर ।

सज्जनांचे जिव्हार ।

लावण्यरत्न भांडार शारदेचे ॥

(ज्ञानेश्वरी अ. १ ओवी ३१)

ज्याप्रमाणे महामुनी वेदव्यासांचा महाभारत ग्रंथ सर्व धर्मांचे माहेर आहे. सज्जनांच्या जिव्हाख्याचे ठिकाण आहे. सरस्वतीच्या लावण्यरत्नरूपी शब्द रत्नांचे भांडार आहे. त्याचप्रमाणे माझे 'श्री ढोकेश्वर कॉलेज' विविध ज्ञानशाखांचे माहेरघर आहे असे मला वाटते. मी जून २०१६ सालामध्ये या महाविद्यालयात प्रथम वर्ष कला शाखेमध्ये प्रवेश घेतला होता. अगदी सुरुवातीलाच प्रवेश घेताना प्राध्यापकांनी आपुलकीने चौकशी केली. महाविद्यालयात नियमित तासाला येण्यासाठी सांगितले. मी रोज तासाला येत होते. मराठी, हिंदी, इंग्रजी, इतिहास, भूगोल, राज्यशास्त्र या सर्व विषयांचे प्राध्यापक विद्यार्थ्यांना तळमळीने शिकवत होतेच पण अभ्यासक्रमाबरोबरच ग्रंथालयामध्ये जाऊन संदर्भ ग्रंथांचे वाचन करा असे आवर्जून सांगत होते.

महाविद्यालयाचे समृद्ध ग्रंथालय पाहून मनाला ग्रंथवाचनाची प्रेरणा मिळाली. भारताचे माजी राष्ट्रपती डॉ.ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांचे 'अग्निपंख' हे पुस्तक मी प्रथम वाचले. शिवाजी सावंत यांची 'मृत्युंजय' कादंबरी वाचली. स्पर्धा परीक्षेवर आधारीत अनेक संदर्भ ग्रंथांचे वाचन करावे ही आवड यामधूनच निर्माण झाली. ग्रामीण भागामधील मुला-मुलींना विविध प्रकारचे ज्ञान देणारे श्री ढोकेश्वर कॉलेजमधील वातावरण खूपच चांगले आहे.

* कला शाखा - कला शाखेमध्ये मराठी, इंग्रजी, इतिहास, भूगोल, राज्यशास्त्र हे विषय विशेष स्तरावर शिकविले जातात. मला पहिल्यापासूनच मराठी विषयाची आवड होती म्हणून मी मराठी विषय विशेष स्तरावर निवडला. मराठी विषय निवडण्याचे आणखी एक कारण म्हणजे प्रथम वर्ष कला शाखेमध्ये आम्हाला 'मातृपंचक' नावाचा कवितासंग्रह होता. या कविता संग्रहातील कविता आम्हाला प्रा.लक्ष्मण कोठावळे शिकवित होते. या सर्व कविता आईचे महत्व सांगणाऱ्या होत्या. या कविता प्रा.कोठावळे

सर शिकविताना प्रत्येकाच्या डोळ्यात अश्रू येत होते. कोठावळे सर तर शिकविताना देहभान विसरून जात होते. खरे तर कला शाखेतून समाजसेवक, विचारवंत, कवी, लेखक व सुसंस्कृत समाज निर्माण व्हावा यासाठी ही कला शाखा आहे. या शाखेमध्ये संस्कृती, साहित्य, इतिहास, भूगोल, राजकारण यांचे सखोल ज्ञान मिळते.

* वाणिज्य शाखा - संपत्ती कशी मिळवावी याविषयी संत तुकाराम महाराज म्हणतात,

जोडोनिया धन उत्तम व्यवहारे ।

उदास विचारे देंव करी ॥

कष्ट करुन सन्मार्गाने धन कमविले पाहिजे.

व्यापार कसा करावा याचे ज्ञान देणारी ही श्री ढोकेश्वर कॉलेजमधील वाणिज्य शाखा आहे. उद्योग व्यवसाय कोणताही असो त्यांचे मार्गदर्शन या शाखेतील प्राध्यापक चांगल्या पध्दतीने करतात.

* विज्ञान शाखा - संशोधनाच्या क्षेत्रामध्ये विज्ञानशाखेचा सिंहाचा वाटा आहे. या शाखेमधून शास्त्रज्ञ निर्माण व्हावेत हा उद्देश या शाखेमागे आहे. आज कृषी क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, दळणवळण व देशाच्या संरक्षण क्षेत्रामध्ये विज्ञानाचा मोठ्या प्रमाणावर वापर होत आहे. याचे पायाभूत ज्ञान या शाखेमध्ये दिले जाते.

* विविध उपक्रम - अभ्यास क्रमाबरोबर विद्यार्थ्यांच्या कला गुणांना वाव देण्यासाठी वाद-विवाद, निबंध लेखन, कथा, कविता लेखन या स्पर्धांचे आयोजन केले जाते. विविध प्रकारच्या व्याख्यानमाला, चर्चासत्रे, सांस्कृतिक, सामाजिक उपक्रम वर्षभर या महाविद्यालयात चालू असतात. या महाविद्यालयामुळे ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांनी पदवीपर्यंतचे शिक्षण घेवू लागल्या आहे. म्हणूनच माझे महाविद्यालय हे सरस्वतीचे मंदिर आहे असे मी स्वाभिमानाने म्हणू शकते.

कु. व्यवहारे काजल भागाजी

टी.वाय.बी.ए. (मराठी)

वलडलथरुडलड वलडलरलंनल डुरेणुणल देणलरे वुडलसडुड - ऑनलऑडुत

शुरी दुुकेशुवर कुुलेऑने डुरकलशलत केलेलुडल ऑनलऑडुतके डुी डलड अंकलतील लेख डुनलडलसुन वलडले आहेत आणल डल डलही अंकलतील वलडलथरुडलडले लेख डुलल डुनलडलसुन आवडले आहेत. हे अंक वलडलुडलनंतर डुललही वलडले की आडलल लेख डल अंकलत डुरकलशलत ऑललल डलहलऑे डुललडुडलने डलवडुडी महलवलडललडलडल डल डलंवलस वडुडे डुरुणु डुलत आहेत. तुडलनलडुतलने वडुडडर नलडुंधलेखन सुडरुडल, रलंगुळी सुडरुडल, वकुतुव सुडरुडल, वलवलध वलडुडलवरील डलनुडवरलंकी वुडलखुडलने अनेक सलडलऑलक, सलंसुकुतलक उडकुरड डुललवलडललडलत सलऑरे ऑलले आहेत. डल उडकुरडडलडुडे आणही खलरीडल वलडल उडडल डलहलऑे ही डुरेणुणल डुलल डुलळलली तुडलतुन डुलल डक गुुड ऑलणवली की, वलडलथरुडलडुडल डुनलतील सुस वलडलरलंनल अकुशरडुधुद करणुडलसलठी हल 'ऑनलऑडुत' अंक दरवडुडी महलवलडललडुड डुरकलशलत करुडत आहे. खरुखरडुड डुंगेश डलडगलवकरलंकी सलवलतुरीडलई डुले डुणे वलडुडलडुडलने 'वलडुडलडुडल गीत' डुहणुन ऑी कवलतल नलवडली तुडल गीतलकी कुतुी करणलरे हे शुरी दुुकेशुवर कुुलेऑेनल आहे असे डुलल वलडुते.

डुणुडडडुी दे आनुहल अकुशर वरदलन
ऑनल डुनु कुडुडशील कुडुड ऑनलवलन
ऑलतलडुेद, धरुडडुेद, वंशडुेद दूर
ललख ललख कंठलतुनी हलकी डक सुूर
करुणुेकुडल डुरणलशी नत हुु वलऑन
डलणुसकी धरुडलडल अरुथ ऑलणतुु
शुरडुनलऑल हे डलवलतुर तलरुथ डलनतुु
दुधुडलतुनल सडुतेडल नलरुडुड अडुडलडलन
सेवतेड डुकुतुी ही डुंगल दलकुल
नुडलडलसुतव ऑलगुतुी ही सतुवडुरीकुल
हे वलशुवडुी धर आडुडे डुंनुर हल डुललन
ऑनल डुनु कुडुडशील कुडुड ऑनलवलन

हे महलवलडललडुड वलडुडलथरुडलडुडल नुसतुे अडुडलसकुरडलडुरतेड ऑनल देत नलही तर ऑनलवलन डुनवलणलरे आहे. संगीत, कलल, डलतुरकलरलतल, सुडरुडल डुरीकुल, डुरडलवरण, अंधशुरधुदलनलडुलन,

सडलऑसेडल, देशडुकुतुी डलडेही डुलुडलशकुषण डल महलवलडललडुडलतील डुरलधुडलडकलंकडुन डुलळते.

डुगवलन शुरीकुषुणलने अरुऑुनलल गीतलशलसुडलडुन कुडुडडुग शलकवलल तुडलड डुरडलणे 'ऑनलऑडुत' डुहणुऑे वलडुडलथरुडलडुडल कसे वलगलवे डलकी डलहलतुी सलंगणलरी महलवलडुडललडुडलकी कुुतेडीशी गीतल आहे.

'ऑनलऑडुत' अंकडुधुे डुरकलशलत ऑललेलुडल लेखलंके ऑुडलंनल लेखन केले. तुडलतील कलही डलऑी वलडुडलथरुडलडुडल डुी डुेडु घेतली. तेंवुहल तुडलंनल सलंगलतले की डल महलवलडुडललडुडलने ऑी ऑनललकी आणल सलंसुकुरलकी शलदुरी दलली. तुडलड डुळलवर डुी उतुत डुरकलरे ऑीवन ऑगत आहे.

शुरी दुुकेशुवर कुुलेऑेनल सलडलऑलक डलंधललकी ऑडणलरे अनेक डुरलधुडलडक, शलकुषक, सैनलक व अडुधलकलरी सडलऑललल दललेले आहेत. शहरलंडुधुील कुुलेऑेनल आणल टलकळी दुुकेशुवर हे गुरलडुीण डुलगलतील कुुलेऑेनल डलंकी तुलनल केली तर टलकळी दुुकेशुवर कुुलेऑेनलडुधुील डुरलधुडलडक वलडुडलथरुडलडुडल अडुी अडुडणुीलल धलवुन डुेतलत. वलडुडलथरुडलडुडल धरी ऑलतलत तुडलडुळे हे महलवलडुडललडुड डुरेड, आडुलकी, ऑलवुहलळल आणल डलणुसकी ऑडणलरे आहे.

डलऑी वलडुडलथरुडलडुडल सुधुदल डल महलवलडुडललडुडल वलडुडलथरुडलडुडल डलरुगदरुशन करणुडलसलठी डुेतलत. डुरल.डुु.हरुष शेळुके व डुरल.डुु.वलसुदेव सलळुंके हे हुशलर व आदरुश डुरलधुडलडक डलव महलवलडुडललडुडलने दललेले आहेत.

डलडुडल सलरखुडल वलडुडलथरुडलडुडल डुलषण कसे करलवे, नलडुंध कसल ललहलवल डलडे धडे डुलल डलड महलवलडुडललडुडलने दलले आहेत. डुहणुनडुड डुलल डुरतुडेक वलडुडलथरुडलडुडल सलंगलवेसे वलडुते की, 'ऑनलऑडुत' अंकलके वलडुन करल व आडुले हळुकुडे वुडलसडुडलत, वलडुडलरुडुडल डलडडुन आडुलुडल लेखनलल डुरतलडुलसडुडलनु हुुु धल.

कु.रुकडे रलणी वलषुनु
टी.वलड.डी.डु. (डुरलठी)

माझ्या महाविद्यालयाचे समर्पक नाव - श्री ढोकेश्वर कॉलेज

भगवान ढोकेश्वर ज्योतिर्मय आहे. आपले जीवन ज्योतिरुप करावयाचे असेल तर शुभंकर ज्योतिस्वरुप भगवान ढोकेश्वराला भावपूर्ण वंदन करावयालाच हवे.

कैलास रण शिवचंद्र मोळी
फणींद्र माथा मुकुटी झळाळी
कारुण्य सिंधू भव दुःख हारी
तुजवीण शंभो मज कोण तारी

भगवान शंकर करुणेचा सागर आहे. त्याच्या शिरावर शितलतेचे प्रतिक असणारा चंद्रमोळी चंद्र आहे. काळावर विजय मिळविणारा नाग भगवान शंकराच्या शिवपिंडीवर छाया धरून आहे. असा हा भगवान ढोकेश्वर दुःख हरण कर्ता व भक्तांना तारणारा आहे. भारत भूमिनेही भगवान शंकराला वंदन केले आहे.

सौराष्ट्रे सोमनाथच श्री शैले मालीकार्जुनम
उज्जनीया महाकाल ओंकार ममलेश्वरम ॥
परळ्या वैजनाथाच ङाकीन्या भीमाशंकरम
रोतू बंधे तू रामेश नागेश दारुकावने ॥
वाराणस्या तू विश्वेश, त्र्यंबक गौतामि तटे
हिमालये तू केदार घृसुणेश शिवालये ॥

भारतमातेच्या पवित्र भूमीत बारा ठिकाणी ही ज्योतिर्लिंगे वसलेली आहेत. श्री सोमनाथ हे ज्योतिर्लिंग गुजरात राज्यामध्ये हिरण्या, सरस्वती आणि कपिला नद्यांच्या संगमावर आहे. श्रीमलीकार्जुन ज्योतिर्लिंग आंध्रप्रदेश राज्यात कृष्णा नदीच्याकाळाजवळील ऋषभगिरी पर्वतावर आहे. श्री महाकालेश्वर ज्योतिर्लिंग मध्यप्रदेश राज्यामध्ये क्षीप्रा नदीच्या काठावर आहे. श्री ओकारेश्वर ज्योतिर्लिंग मध्यप्रदेश राज्यामध्ये नेमाड नदीच्या काठावर आहे. श्री वैद्यनाथ ज्योतिर्लिंग महाराष्ट्रामध्ये परळीजवळ आहे. भीमाशंकर ज्योतिर्लिंग महाराष्ट्रात सह्याद्रीच्या शिखरावर वसलेले आहे. श्री रामेश्वर ज्योतिर्लिंग तामिळनाडू राज्यामध्ये गंधमादन पर्वतावर आहे. श्रीनागनाथ ज्योतिर्लिंग औढ्या नागनाथ म्हणून महाराष्ट्रात परभणी जिल्ह्यात आहे. श्री काशीविश्वेश्वर ज्योतिर्लिंग उत्तरप्रदेश राज्यामध्ये दसणी आणि अक्षी नद्यांच्या संगमावर आहे. श्री त्र्यंबकेश्वर हे ज्योतिर्लिंग महाराष्ट्रात त्र्यंबकेश्वर येथे आहे. श्री केदारनाथ हे ज्योतिर्लिंग उत्तरांचल प्रदेशात हिमालय पर्वतावर आहे. श्री घृष्णेश्वर ज्योतिर्लिंग महाराष्ट्रात वेरुळ जवळ आहे.

श्री ढोकेश्वर कॉलेजचे नावसुध्दा भगवान ढोकेश्वर या ज्योतिर्लिंगाशी निगडीत असे आहे. शिव म्हणजे सुंदर, मंगल

आणि प्रकाशतेज असा अर्थ शिवाशी निगडीत आहे. श्री ढोकेश्वर मंदिर सध्या पुरातत्व विभागाच्या ताब्यात आहे. टाकळी ढोकेश्वर या गावापासून साधारणतः ईशान्य दिशेला ४ कि.मी. अंतरावर हे मंदिर आहे. या मंदिराची रचना आधी कळस मग पाया अशा स्वरुपाची आहे. एक उंच टेकडीवर पूर्वाभिमुख हे मंदिर आहे. या डोंगरावरील काळा पाषाण कोरून हे मंदिर तयार करण्यात आलेले आहे. अति प्राचीन कलेचा एक उत्तम शिल्पाचा नमुना म्हणूनही या मंदिराकडे पहिले जाते. वेरुळ अजिंठा येथील लेण्यांच्या धरतीवर ही एक लेणी आहे. पांडवलेणी म्हणून लोक माणसात या दैवताविषयी श्रध्दा आहे. पांडव वनवासात असताना एका रात्रीत त्यांनी हे मंदिर कोरले असा या परिसरातील श्रध्देचा लोकमानस आहे. काही लोकमानस रामायण काळी श्री रामचंद्राच्या पदस्पर्श या भूमीला झाल्याचे सांगतात. पूर्वी हा परिसर दंडकारण्याचा होता. प्रभू रामचंद्र याच मार्गाने लंकेला गेले असल्याचेही लोकश्रध्दा आहे. भगवान ढोकेश्वराच्या मंदिरातील मूर्ती स्वयंभू आहेत. मंदिरामध्ये अनेक कोरीव मूर्ती आहेत. मंदिराच्या भिंतीवर शिवमूर्ती, जय-विजय, गंगा यमुना व देवी यांच्या मुर्त्या आहेत. या लेणी जवळचा परिसर अत्यंत निसर्गरम्य व रमणीय आहे. एक पर्यटन स्थळ म्हणूनया स्थळाकडे पाहिले जाते. या स्थळाजवळ काळू नदी आहे, काळू तलाव आहे.

भगवान ढोकेश्वर हे परिसरातील टाकळी ढोकेश्वर, ढोकी खामकर झाप, वडगाव सावताळ, वासुंदे, खडकवाडी, कर्जुले हर्षा, कासारे, तिखोल, धोत्रे या गावातील भाविकांचे श्रध्दारथान आहे. दर सोमवारी भाविक श्रध्देने दर्शनासाठी येतात. श्रावण महिन्याच्या तिसऱ्या सोमवारी भगवान ढोकेश्वरांची यात्रा असते. यावेळी महाराष्ट्र राज्यातून शिवभक्त दर्शनासाठी येतात. यावेळी भाविकांना महाफराळाचे वाटप करण्यात येते. आठ दिवस अखंड हरिनाम सप्ताह असतो यामध्ये महाराष्ट्रातील कीर्तनकार ज्ञानदानाचे कार्य करतात. शिवरात्रीला सुध्दा तीन दिवस भजन,कीर्तन व महाप्रसादाचे आयोजन करण्यात येते. श्री ढोकेश्वर ही प्रेमाची, न्यायाची आणि तेजाची देवता आहे आणि श्री ढोकेश्वर कॉलेजमध्येही प्रेम, न्याय आणि ज्ञानदानाचे काम अखंडपणे चालू असते म्हणून माझ्या महाविद्यालयाचे श्री ढोकेश्वर कॉलेज हे नाव समर्पक आहे असे म्हणावेसे वाटते.

श्री. डोंगरे दत्तात्रय लक्ष्मण
टी.वाय.बी.ए. (मराठी)

ढऱकळी ढोकेश्वर ंध्यात्मऱक शऱकवण देणऱरे केंद्र

ढऱरत देशऱच्या ञडणघडणीत संतऱनी केलेले ंध्यात्मऱक कर्य ंत्यंत ढहत्वाचे ंहे. ढ्हणूनच ढऱरत ढूढी ही ःषीढुनीची ढूढी ढ्हणून ंळखली ञऱते तर ढहऱरऱषु ही संतऱंची ढूढी ढ्हणून ंळखली ञऱते. ंशऱ यऱ संतऱंनी केलेल्या ंध्यात्मऱक शऱकवणुकीचऱ संस्कर ढऱकळी ढोकेश्वर ञऱवऱवर ंहे. ढ्हणून ढऱकळी ढोकेश्वर हे ंध्यात्मऱक शऱकवणुकीचे केंद्र ंहे ंसे ढ्हणऱवयऱस हरकत ढऱही.

प.पु.युुगीरऱञ गुरुवऱणी ढहऱरऱञ यऱंच्या पदस्पर्शऱने ढऱकळी ढोकेश्वर ही ढूढी पऱवन ञऱलेली ंहे. त्यांच्या शुढहरते ढगवऱन दतऱत्रयऱंच्या ढूर्तीची प्रऱणप्रतऱषऱपनऱ ञऱलेले दत्त ढंदऱर ञऱवऱढ्ये ंहे.

दत्त दत्त ढ्हणतऱ ढऱत्य । वऱचे करी गुणऱतीत ॥१॥

दत्त ढऱढऱचऱ हऱ सऱहळऱ । धऱक ंहे कऱळी कऱळऱ ॥२॥

दत्त दत्त ढ्हणतऱ वऱणी । दत्त रूढ हऱय प्रऱणी ॥३॥

दत्त ढऱढऱचऱ हऱ छंद । इदयी प्रगटे ढ्रढ्हऱनंद ॥४॥

ंकऱ ञनऱर्धऱनी दत्त । ंवघऱ स्वऱनंद ढरीत ॥५॥

वरील ंढंगऱढ्ये संत ंकनऱध ढहऱरऱञनी दतऱत्रयऱंच्या ढऱढञपऱचे ढहत्व सऱंगऱतले ंहे. वैशऱख शुध्द प्रतऱपदऱ ते वैशऱख शुध्द ंष्टढी यऱ कऱळऱत यऱ दत्त ढंदऱरऱत ढऱकळी ढोकेश्वर ञऱवऱने सुढऱरे पन्ऱस वर्षऱपूर्वी ंखंड हरीढऱढ सप्तऱह सुरु केलेलऱ ंहे. हऱ ंखंड हरीढऱढ सप्तऱह वै.प.पु.गुरुवर्य ढढन ढहऱरऱञ पऱयढुडे यऱंच्या प्रेरणेने सुरु ञऱलेलऱ ंहे. ढऱकळी ढोकेश्वर ञऱवऱने ंढृतढहोत्सवी वर्षऱढऱढऱतऱने ह.ढ.प. रऱढऱयणऱचऱर्य रऱढरऱव ढहऱरऱञ ढोक यऱंची तुलशी रऱढऱयण व्यथऱ ंऱयुञऱत केली हऱती. यऱशऱवऱय दरवर्षी दत्तञयंतीचऱ कर्यऱक्रमही ंऱयुञऱत केलऱ ञऱतु. ढऱकळी ढोकेश्वर ञऱवऱतील दुसरे ंध्यात्मऱक शऱकवणुकीचे केंद्र स्वऱढी ढगर येथे गेल्यऱ ंकोणीस वर्षऱपऱसून सुरु ंहे ञऱवऱपऱसून सुढऱरे दून कऱ.ढी. ंंतरऱवर पश्चऱढ दऱशेऱऱ ढऱसऱर्गऱढ्य परऱसरऱत हे सुंदर ढंदऱर ंहे. हे ढंदऱर ह.ढ.प. सदगुरु वऱडुल ढहऱरऱञ पऱयढुडे यऱंचे ंहे. त्यांची यऱ ठऱकऱणी संञीवन सढऱधी ंहे. सदगुरु वऱडुल ढऱढऱ हे वै.ह.ढ.प. ढढन ढहऱरऱञ पऱयढुडे यऱंचे गुरु ंहेत. स्वऱढी ढगरढ्ये हऱ ंखंड हरीढऱढ सप्तऱह ंषऱढ कृ ॥६॥ ते ंषऱढ कृ ॥१४॥ यऱ कऱळऱत सदगुरु वऱडुल ढऱढऱंच्या पुण्यतऱथी ढऱढऱत दरवर्षी ंऱयुञऱत केलऱ ञऱतु. यऱ कर्यऱक्रमऱढ्ये ढहऱरऱञतील सुप्रसऱध्द कीर्तनकर व प्रवचनकर सढऱञऱलऱ ंध्यात्मऱक शऱकवणुकीचे प्रढुधन करतऱत. यऱ ठऱकऱणऱवऱ ंखंड हरीढऱढ सप्तऱह वै.ह.ढ.प.ढढन ढहऱरऱञ पऱयढुडे ढहऱरऱञ यऱंच्या कृपऱशीवऱदऱने व ह.ढ.प. सदगुरु पऱंडुरंग ंणत ढुऱरे गुरुञी यऱंच्या प्रेरणेने सुरु ञऱलेलऱ ंहे. ंशऱ यऱ ढऱरतीढ संस्कृतीत सदगुरुचे ढहत्व ढहऱरऱञ सऱंगतऱत.

गुरु तेव ञऱन । ञऱनी ंतढदरशन ।

दरशनी सढऱधऱन । ंढऱ ञैसे ॥ (१ॢ-१६३६)

शक्ती ंणऱ ढक्तीचे दैवत हनुढंतऱरऱय यऱंच्या ञयंती ढऱढऱत हऱ ंखंड हरीढऱढ सप्तऱह ंसतु. ंतऱशय ढव्य ढंदऱर यऱ ठऱकऱणचे ढंदऱर ंहे. ंशऱ यऱ हनुढंतऱरऱयऱचे ढऱव घेतऱच ञगदगुरु संत तुकरऱढ ढहऱरऱञंच्या ंढंगऱची ंठवण हऱते.

शरण शरण हनुढंता । तुञ ंऱले रऱढदुतऱ ॥१॥

कऱय ढक्तीच्या त्या वऱढऱ । ढञ दऱवऱव्यऱ शुढढऱ ॥२॥

शूर ंणऱ धीर । स्वऱढी कऱञी तु सऱदर ॥३॥

तुकरऱ ढ्हणे सद्रऱ । ंञञनीधऱयऱ कुढरऱ ॥४॥

ढेट वस्तीवरील ंखंड हरीढऱढ सप्तऱह ह.ढ.प. डॉ.ढऱरऱयण ढहऱरऱञ ञऱधव यऱंच्या प्रेरणेने व कृष्ण कृपऱ ढूर्ती डॉ. वऱकऱसऱनंदञी ढहऱरऱञ ढऱसऱळ यऱंच्या ढऱर्गदरशनऱखऱली ंऱयुञऱत केलऱ ञऱतु यऱ सप्तऱहऱढ्येही ढहऱरऱञतील सुप्रसऱध्द कीर्तनकर ंध्यात्मऱक शऱकवणुकीची सढऱञऱलऱ कऱ ंऱवश्यकतऱ ंहे यऱचे ढऱर्गदरशन करतऱत. ढऱकळी ढोकेश्वर ञऱवऱतील चुथे ंध्यात्मऱक शऱकवणुकीचे केंद्र वै.ह.ढ.प. ढढन ढहऱरऱञ यऱंचे स्ढऱरक ंहे. वै.प.पु.ह.ढ.प.ढढन ढहऱरऱञ पऱयढुडे हे ढहऱरऱञतील सुप्रसऱध्द कीर्तनकर हऱञञन गेलेले ंहेत. त्यांचे कीर्तन श्रवण करणऱरी शऱष्यढंडळी ढहऱरऱञतऱ सऱर्व दूर पसरलेली ंहे त्यांच्या कीर्तनऱत श्रोते देहढऱन हरपत ंसत.

स्वर्गुीचे ंढर इच्छऱतऱती देवऱ ।

ढृत्युऱुकी वऱवऱ ञढढ ंढहऱ ॥१॥

ढऱरऱयण ढऱढे हऱञञ ञीवन ढुकऱत ।

कीर्तनी ंऱनंदे गऱञ गीती ॥२॥

वैकुंठीचे ञन सदऱ इच्छऱतऱती ।

कऱ येथे हरीचे दऱस ॥३॥

यढ धर्य वऱढ पऱहे ढऱरंतर ।

ञुडुऱढऱयऱ कर ढऱषुतसे ॥४॥

तुकरऱ ढ्हणे पऱवऱवयऱ पैलपऱर ।

ढऱढढंत्र सर ढऱवऱकऱसी ॥५॥

हऱ वै.ह.ढ.प. ढढन ढहऱरऱञंच्या कीर्तनऱवऱ ंऱवडतऱ ंढंग ंहे. ढहऱरऱञंच्या पुण्यतऱथी ढऱढऱत ढहऱरऱञतील शऱष्य पऱरीवऱर ंखंड हरीढऱढ सप्तऱहऱचे ढऱयुञऱन करतऱत. हऱ ढहऱरऱञतील ंक ंणऱळऱ वेगळऱ सप्तऱह ंहे. गुरुंची वऱरी ढ्हणून ढऱढऱंच्या शऱष्य पऱरीवऱर यऱ सप्तऱहऱढ्ये दरवर्षी ढऱयढऱतपणे येतु. यऱ सप्तऱहऱढ्ये ञऱनेश्वरी पऱरऱयण, कीर्तन, प्रवचन, ञऱगर ंसे कर्यऱक्रम हऱतऱत. गुरु शऱष्य परंपरऱ ञतन करणऱरऱ हऱ ंखंड हरीढऱढ सप्तऱह ंहे ंशऱ दृष्टीकुऱऱतून यऱ सप्तऱहऱकडे पऱहण्यऱस हरकत ढऱही.

वरील ंध्यात्मऱक शऱकवणुकीच्या केंद्रऱशऱवऱ ढऱकळी ढोकेश्वर ञऱवऱढ्ये सऱर्वधर्यसढढऱव हऱ संदेश देणऱरीही केंद्रे ंहेत.

कु.सवऱतऱ दुस

टी.वऱय.ढी.ं. (ढूगुल)

पारनेर तालुक्यातील शैक्षणिक पंढरी - टाकळी ढोकेश्वर

प्राचीन, मध्ययुगीन आणि आधुनिक काळात पारनेर तालुक्यातील ऋषींनी, संतांनी, समाज सेवकांनी आणि शैक्षणिक क्षेत्रात काम करणाऱ्या शिक्षकांनी केलेली कामगिरी अत्यंत मोलाची आहे. प्राचीन कालखंडात पराशर ऋषीने पारनेर येथे तपश्चर्या केली. जगाच्या कल्याणासाठी 'पराशर गीता' सांगितली. ऋषींची महती सांगणारा 'ऋषीस्मरण' ग्रंथाची निर्मिती केली. शेतकऱ्यांनी शेती कशी करावी याची महत्वपूर्ण माहिती सांगणारा 'कृषीस्मरण' ग्रंथाचे लेखन केले. तत्कालीन समाजाला आचार-विचार प्रणाली शिकविली. पराशर ऋषींच्या रूपाने पारनेर तालुक्यात पहिले आध्यात्मिक शिक्षणाचे केंद्र सुरु झाले होते.

मध्ययुगीन कालखंडात चक्रधर स्वामींनी 'महात्मेन प्रिय वक्तावे होआवे' म्हणजे मोठ्या माणसांनी नेहमी लोकांना आवडेल असे बोलावे ही शिकवण देण्यासाठी पारनेर तालुक्यापासूनच सुरुवात केली. जगद्गुरु संत तुकाराम महाराजांचे निष्ठावंत शिष्य, थोर गुरुभक्त संत निळोबाराय महाराजांनी संतांनी सांगितलेल्या व शिकविलेल्या मार्गानेच जावे हे सांगण्यासाठी पारनेर भूमीचीच निवड केली.

मार्ग दाऊनी गेले आधी । दयानिधी संत पुढे ॥१॥

तेणेचि पंथे चालो जाता । न पडे गुंता कोठे काही ॥२॥

मोडुनिया नाना मते । देती सिध्दांते सौरसु ॥३॥

निळा म्हणे ऐसे संत । कृपावंत सुखसिंधु ॥४॥

आधुनिक काळामध्ये सेनापती बापट, ज्येष्ठ समाजसेवक आण्णासाहेब हजारे यांनी पारनेर तालुक्याला देशभक्ती व समाजसेवेची शिकवण दिली. अशा या पारनेर तालुक्यामध्ये सतत दुष्काळ असला तरी शिक्षणाला मात्र सुकाळ आहे.

१९९४ साली टाकळी ढोकेश्वर येथे गरीब व गरजू मुलांना उच्च शिक्षण मिळावे यासाठी तत्कालीन विद्यमान आमदार मा.नंदकुमार झावरे पाटील यांनी महाविद्यालयस परवानगी आणली. टाकळी ढोकेश्वरला महाविद्यालय सुरु झाल्याने या परीसरातील विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणाची संधी मिळाली. सुरुवातीला कला शाखा सुरु झाली. परंतु पुढे २००८ साली विज्ञान व २०१३ साली वाणिज्य शाखाही सुरु झाली. अशा या श्री ढोकेश्वर कॉलेजमुळे टाकळी ढोकेश्वरच्या

शैक्षणिक क्षेत्रात मोलाची भर पडलेली आहे.

महाराष्ट्रामध्ये प्रत्येक जिल्ह्यामध्ये दिवंगत पंतप्रधान राजीव गांधी यांच्या संकल्पनेतून केंद्र सरकारच्या वतीने जवाहर नवोदय विद्यालय सुरु झाले. हे जवाहर नवोदय विद्यालय टाकळी ढोकेश्वर येथे आहे. त्यामुळे पारनेर तालुक्यातीलच काय पण अहमदनगर जिल्ह्यातील जे विद्यार्थी कुशाग्र बुध्दीचे आहेत. त्यांच्या बुध्दीला वाव या नवोदय विद्यालयामुळे मिळालेला आहे. आज हे टाकळी ढोकेश्वरचे नवोदय विद्यालय महाराष्ट्रातील कुशाग्र मुलांच्या शिक्षणाचे केंद्र म्हणून ओळखले जाते.

अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेने या टाकळी ढोकेश्वर मध्ये १९६९ साली माध्यमिक विद्यालय सुरु केलेले आहे. अहमदनगर- कल्याण या राष्ट्रीय महामार्गाच्या लगत हे माध्यमिक व उच्च माध्यमिक विद्यालय असल्यामुळे टाकळी ढोकेश्वर परीसरातील सुमारे २५ गावातील मुला मुलींच्या शिक्षणाची सोय यामुळे झालेली आहे. गरीब मुलांसाठी याच विद्यालयामध्ये वसतिगृहाचीही सुविधा आहे. रयत शिक्षण संस्थेचे प्रभाकरराव गणपतराव खिलारी पाटील विद्यालय टाकळी ढोकेश्वर येथे १९९० साली सुरु झालेले आहेत. या विद्यालयाचे वैशिष्ट्ये हे आहे की सुमारे १७५ विद्यार्थिनी या विद्यालयात निवासी आहेत. या सर्व विद्यार्थिनी आर्थिकदृष्ट्या मागास आहे. अत्यंत कमी पैशामध्ये या मुलींची राहण्याची जेवण्याची व शिक्षणाची सोय हे विद्यालय करीत आहे.

पायाभूत शिक्षणाची आय.एस.ओ. मानांकन असणारी मराठी शाळा, संस्कार पब्लिक स्कूल, प्रियदर्शनी इंग्लिश माध्यमाची शाळा, सावली प्रतिष्ठानचे नर्सिंग कॉलेज, ग्रामीण अपंग केंद्र अशा विविध प्राथमिक शाळा, माध्यमिक शाळा व महाविद्यालय विद्यार्थ्यांना शिकविण्याचे काम करतात. सुसंस्कृत माणूस उभा रहावा म्हणून कार्य करतात. म्हणूनच म्हणावेसे वाटते की पारनेर तालुक्यातील शैक्षणिक पंढरी म्हणजे टाकळी ढोकेश्वर आहे.

कु. व्यवहारे कविता लक्ष्मण

टी.वाय.बी.ए. (मराठी)

ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांना शिक्षण देणारे श्री ढोकेश्वर कॉलेज

"Education through self help is our motto"

आज गोरगरिबांच्या झोपडीपर्यंत हा ज्ञानाचा दिवा लावण्याचे खऱ्या अर्थाने काम हे कोणी केले, असेल तर ते थोर शिक्षणमहर्षी डॉ.कर्मवीर भाऊराव पाटील यांनी तसेच महात्मा फुले, सावित्रीबाई फुले असतील. मुर्लीच्या शिक्षणासाठी लढणारे फातिमा शेख असतील. यांनी त्यांच्यापरीने संघर्ष केला आहे.

श्री ढोकेश्वर कॉलेज सुरु करण्यासाठी ज्यांचा सिंहाचा वाटा आहे. असे पारनेर तालुक्याचे भाग्यविधाते माजी आमदार नंदकुमारजी झावरे साहेब (अध्यक्ष, अ.जि.म.वि.प्र.समाज, अहमदनगर) तसेच सितारामजी अण्णा खिलारी सर (विश्वस्त, अ.जि.म.वि.प्र.समाज, अहमदनगर) यांची मोलाची कामगिरी आहे.

“कितीही केले तरी समुद्रात आणि वाळवंटात पीक येत नाही. फरक फक्त विचारांचा आणि संस्कारांचा तेच विचार आणि संस्कार खऱ्या अर्थाने आम्हाला या कॉलेजमध्ये शिकण्यास मिळाले” डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर असे म्हणतात की शिक्षण हे वाधिणीचे दूध आहे, तो जो ते प्राशन करील तो व्यक्ती गुरुरल्याशिवाय राहणार नाही. त्यामुळे आपण प्रत्येक क्षणी नवीन शिकण्याची नेहमी इच्छा बाळगली पाहिजे. आणि आत्मसात केली पाहिजे. या आमच्या ढोकेश्वर कॉलेजचा विचार केला तर या ठिकाणी हे कॉलेज नगर-कल्याण हायवेलागत डोंगराच्या कडेला निसर्गरम्य अशा वातावरणामध्ये वसलेले आहे. या कॉलेजला अनेक खेडो-पाड्यातील मुले ही शिक्षण घेण्यासाठी या ठिकाणी येतात.

या ठिकाणी पाण्याचा दुष्काळ असला तरी मात्र आपण जे 'टॅलेंट' म्हणतो त्याचा दुष्काळ नाही कारण जी मोठी असमान्य अशी कामे केली आहेत ती या सामान्य व्यक्तींनीच केलेली आहे. या ग्रामीण भागामध्ये एक 'युनिक क्वालिटी' दडलेली आहे. मात्र ती शोधणे जास्त गरजेचे आहे, तेच शोधण्यासाठी नेहमी हे कॉलेज नेहमीच अपडेट असते आणि विद्यार्थ्यांच्या कला गुणांना या ठिकाणी एक

व्यासपीठ उपलब्ध करून देण्याचे काम हे कॉलेज करत असते.

श्री ढोकेश्वर कॉलेजमध्ये अनेक कार्यक्रमांचे, उपक्रमांचे, खेळांचे, स्पर्धांचे आयोजन केले जाते. कारण विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा सर्वांगीण विकास व्हावा हीच त्यामागील धारणा असते. आज जर एकविसाव्या शतकामध्ये विद्यार्थ्यांना वावरायचे असेल, स्पर्धेच्या युगामध्ये टिकावयाचे असेल तर नुसते पुस्तकी ज्ञान असून काहीच उपयोग नाही. त्यासाठी विद्यार्थ्यांनी अभ्यासाव्यतिरिक्त "Other Activities" मध्ये "Participates" होणे गरजेचे आहे. "Practice makes man perfect" सराव हाच मानवाला परिपूर्ण बनवतो, त्याचबरोबर अनुभव हा सुध्दा महत्त्वाचा आहे. "Experience is the best teacher" त्याचबरोबर या विद्यार्थ्यांमध्ये सुध्दा असला पाहिजे. आपण जसे म्हणता जसा विचार करतो. तसेच घडत असते. "Be Positive" आपल्या प्रत्येकामध्ये एक Unique quality आहे पण ती शोधणे गरजेचे आहे.

गुणवत्ता शोधली तर आपण जीवनामध्ये यशस्वी होत असतो. शिक्षणाबरोबरच विद्यार्थ्यांनी श्रमाची लाज ही बाळगू नये कारण "Not me but you" याप्रमाणे NSS कमवा आणि शिका यांच्या माध्यमातून आपले शिक्षण हे पूर्ण केले पाहिजे. आणि खेळामध्ये पण सहभागी झाले पाहिजे. कारण खेळामुळे अपयश पचवायचे बाळकडू हे निर्माण होते. मग याचा फायदा आपल्याला जीवनामध्ये यशस्वी होण्यासाठी वादळांशी टक्कर लढण्याची एक क्षमता प्राप्त होते. "ना कुणाशी स्पर्धा असावी ना कुणाचा द्वेष असावा, फक्त स्वतःला सिध्द करण्याची मनामध्ये गुरमी असावी"

विद्यार्थ्यांच्या भावी वाटचालीसाठी हार्दिक शुभेच्छा ...!!!

वाळुंज मयुरी

टी.वाय.बी.एस्सी.

टाकळी ढोकेश्वर लेणी

अनेक वेळा प्रसिध्द लेणी, मंदिरं यांबद्दल खुप लिहिलं जातं. प्रसिध्द पर्यटन स्थळांच्या यादीतदेखील त्यांचा समावेश असतो. पण अनेकदा मुख्य मार्गाच्या आसपासची अशी अनेक ठिकाण असतात. त्याबद्दल फारस काही ऐकायला मिळत नाही. अमदनगर जिल्ह्यातील पारनेर तालुक्यात टाकळी ढोकेश्वरची लेणी, सोमेश्वर मंदिर आणि जामगावाचा किल्ला ही अशीच काही ऐतिहासिक ठिकाणं मुंबई-पुण्याहुन एका दिवसातही व्यवस्थित पाहता येणारी आहेत. कल्याण-नगर रस्त्यावर नगरच्या अलीकडे ४० किलोमीटरवर आणि कल्याणपासून ७० किलोमीटर टाकळी ढोकेश्वरची लेणी असलेली छोटीशी टेकडी दिसते. लेणीपर्यंत जाण्यासाठी पायऱ्या बांधलेल्या आहेत. लेणीपासून पाऊण उंचीवर मध्य युगात बांधलेले प्रवेशद्वार आणि त्याच्या बाजूची तटबंदी दुरुनच आपलं लक्ष वेधून घेते. पायऱ्या चढताना प्रवेशद्वाराच्या अलीकडे उजव्या बाजूला दोन समाधी मंदिर आहेत. त्यावर दगडी फुलं कोरलेली आहेत. याच ठिकाणी एक शरभ शिल्पही पडलेलं आहे. या ठिकाणी दरवाजाला आणि त्याच्या बाजूची तटबंदी जेव्हा बांधली असेल तेव्हा प्रवेशद्वारावर शरभ शिल्प असणार पण कालांतराने डागडुजी करताना ते मुळ जागेवरून काढून टाकलं असावं. लेणीच्या पायऱ्या चढताना नक्षीकाम केलेले दगड पायऱ्यांसाठी वापरलेले आढळतात.

टाकळी ढोकेश्वरचं मुख्य लेणं प्रशस्त आहे. लेणीत शिरताना दोन्ही बाजूला शालभंजिकेच्या मुर्ती कोरलेल्या आहेत. सभामंडप चार खांबांवर तोललेला आहे. सभामंडपातील डाव्या बाजूच्या भितींवर पाच वृक्षाखाली

बसलेल्या सप्तमातृका त्यांच्या वाहनासह कोरलेल्या आहेत. गाभाऱ्याच्या दारावर द्वारपालाचे शिल्प आहे. गाभाऱ्यात पिंड आणि सभामंडपात नंदी आहे. गाभाऱ्याभोवती प्रदक्षिणापथ कोरून काढला आहे. या प्रदक्षिणा मार्गावर अनेक वीरगळ ठेवलेल्या आहेत. एक मोठा नंदी आणि सर्पशिळा येथे ठेवलेल्या आहेत. मुख्य लेण्यांच्या बाजूला पाण्याचे टाकेदेखील कारेलेले आहे त्यात पाणी येण्यासाठी टेकडीच्या वरपासून दगडात पन्हाळी कोरून काढलेली आहे. या टाक्याच्या वरच्या बाजूला दुसरे पाण्याचे टाके आहे. त्याला सीता न्हाणी या नावाने ओळखतात. या टाक्यापर्यंत जाण्यासाठी दगडात खोबण्या आहेत. लेण्याचा परिसर नीटनेटका आणि स्वच्छ ठेवलेला आहे. फुलझाडांची लागवड करून परिसर सुशोभित केलेला आहे.

टाकळी ढोकेश्वरची लेणी पाहुन पुन्हा महामार्गावर येऊन पारनेचा रस्ता पकडावा टाकळी ढोकेश्वर ते पारनेर अंतर २५ किलोमीटर आहे. पारनेरच्या पुढे चार किमीवर दोन ओढ्यांच्या संगमावर सोमेश्वर मंदिर आहे. या निसर्गरम्य ठिकाणी पराशर ऋषींची तपोभूमी होती असं स्थानिक लोक मानतात. या जागेत सध्या असलेल्या सोमेश्वर मंदिराचं बांधकाम मात्र मध्य युगात झालेलं असावं मंदिरापर्यंत जाण्यासाठी ओढ्यांवर बांधलेला पुल ओलांडावा लागतो. येथे दोन्ही ओढ्यांवर बंधारे बांधून पाणी अडवलेलं आहे. येथून मंदिराचं होणारं प्रथमदर्शन आपल्याला या जागेच्या प्रेमात पाडत. मंदिरासाठी या जागेची योग्यता ज्याने केली तो खरंच निसर्गप्रेमी रसीक माणूस असणार. मंदिराच्या प्रांगणात जमिनीवर बांधलेला

एक घुमट आहे. घुमटाखाली उतरण्यासाठी पायऱ्या आहेत. पायऱ्या उतरून गेल्यावर छोटासा काळोखी गाभारा आहे. त्यात पिंड आहे. गाभार्यात हवा खेळती रहावी यासाठी छताला झरोके केले आहेत. हे मंदिर खास ध्यानधारणा करण्यासाठी बांधलेले असाव अस वाटत. मुख्य मंदिर दगडात बांधलेले आहे. मंदिराच्या भिंतीवर कोणत्याही प्रकारचं कोरीव काम किंवा मुर्ती नाहीत. मात्र मंदिराच्या परिसरात अनेक जीर्ण मूर्ती व्यवस्थित ठेवलेल्या पाहायला मिळतात. त्या जुन्या मंदिराच्या असाव्यात. मंदिर पाहुन परत पुलापाशी येऊन मंदिराच्या विरुद्ध दिशेला गेल्यास दगडात बांधलेली सुंदर पुस्कणी आणि त्याच्या बाजूला बांधलेल्या कमानदार ओवऱ्या पाहायला मिळतात.

पावसाळ्यात आणि त्यानंतरच्या काही महिन्यात हा परिसर नितांत सुंदर दिसतो.

पारनेर तालुक्यातील या दोन ठिकाणांबरोबरच पारनेरपासून १२ किमीवर असलेला जामगावचा भुईकोट किल्ला आणि त्यातील महादजी शिंदे यांचा वाडा पाहण्यासारखा आहे. शिंदेनी हा वाडा रयत शिक्षण संस्थेला दान केलेला आहे. या वाड्यात सध्या डीएड कॉलेज भरते. त्यामुळे वाडा आणि किल्ल्याचा परिसर अजुनही टिकुन राहिलेला आहे.

मुरुडे विमल दत्तात्रय

टी.वाय.बी.एस्सी. वनस्पतीशास्त्र

माझे महाविद्यालय माझा विभाग

श्री ढोकेश्वर कॉलेज, टाकळी ढोकेश्वर या महाविद्यालयातील एक असा छोटासा विभाग म्हणजे रसायनशास्त्र विभाग, रसायनशास्त्र ही विज्ञानाची शाखा आहे. त्यामध्ये भौतिक, जैविक, इ. चा अभ्यास केला जातो. या रसायनशास्त्र विभागात द्रव त्यांचे स्वरूप, त्यांच्या अवस्था, मुलद्रव्ये आणि त्यांची वैशिष्ट्ये या विषयी विविध शास्त्रज्ञांनी मांडलेले सिद्धांत, अणुंची मांडणी करण्यासाठी बनविलेली आवर्तनसारणी व तिच्यामध्ये होत गेलेले बदल, धातु, अधातु, आधुतके, संयुग व त्यांची निर्माती या सर्व गोष्टी चा उल्लेख रसायनशास्त्रामध्ये येतो.

रसायनशास्त्र विभाग हा या महाविद्यालयाचा अविभाज्य भाग असून या विभागात सर्व विद्यार्थी एकनिष्ठ होऊन शिकत आहेत. एफ.वाय., एस.वाय., टी.वाय.बी.एस्सी. च्या सर्व विद्यार्थ्यांचे रसायनशास्त्राचे प्रयोग घेतले जातात. या विभागात सर्व प्रकारचे रसायन उपलब्ध करून दिली जातात. सर्व प्रकारच्या सोई सुविधा या विभागात केल्या गेल्या आहेत. प्रत्येक विद्यार्थ्याला त्याचे प्रयोग व्यवस्थितरीत्या कुठलिही अडचण न येता

करता येतील यावर भर दिला जातो. या रसायनशास्त्र विभागाद्वारे बरेच असे कार्यक्रम घेतले जातात. त्यापैकी 'आई माझ्या महाविद्यालयात', विविध प्रकारची व्याख्याने, सांस्कृतिक कार्यक्रम घेतले जातात. या विभागाद्वारे औद्योगिक सहल नेली जाते. व औद्योगिक सहलीमध्ये विविध कारखाने त्यांची माहिती व आराखडा घेतला जातो. त्या औद्योगिक सहलीमध्ये साखर कारखाने व रसायनशास्त्राच्या निगडीत कारखान्यांना भेट दिली जाते. असे या महाविद्यालयातील रसायनशास्त्र विभागात खेळी मेळीचे वातावरण आहे.

या महाविद्यालयाच्या रसायनशास्त्र विभागाने योग्य दिशा व आदराने मार्गदर्शन केले आहे. या विभागाला लाभलेले सर्व प्राध्यापक यांचे ऋण व्यक्त करतो.

भालेराव अक्षय

टी.वाय.बी.एस्सी. (रसायनशास्त्र)

माझे सुंदर महाविद्यालय

माझे महाविद्यालय म्हटलं की विद्या ग्रहण करण्याचे एक सुंदर ठिकाण, तसेच प्रत्येकाच्या आयुष्यात अशा काही घटना घडतात की त्या चेहऱ्यावर हसू उमटवतात आणि आपण आपल्या त्या भुतकाळात रमू लागतो, त्या आठवणींवर आपण भरभरून बोलू लागतो. त्या आपल्याला भूतकाळात घेऊन जातात. त्या वास्तुबद्दल मनातील भावना शब्दांत मांडतांना जो आनंद मिळतो, त्याची तूलना कशाचीच होत नाही. ती वास्तू म्हणजे महाविद्यालय.

अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाजाचे श्री ढोकेश्वर कॉलेज, टाकळी ढोकेश्वर. माझ्या महाविद्यालयाची इमारत ही अतिशय नयनरम्य ठिकाणी वसलेली आहे. उंचावर असल्याने तेथे आल्यावर प्रसन्न वाटते, त्यात पावसाळ्यात तर इमारतीचा परिसर अशा प्रकारे नटतो की थंड हवेच्या ठिकाणी आल्याचा सुखद धक्का आम्हास जाणवतो.

माझ्या महाविद्यालयाला लाभलेली प्रशस्त मैदाने, सुंदर असे ग्रंथालय, प्रयोगशाळा, संगणककक्ष, व्यायामशाळा व समोर बाग-बगीचा त्याने महाविद्यालयाची शोभा वाढण्यास मदत होते. अशी सर्व संपन्न महाविद्यालयाची इमारत आहे व आमचे भाग्य की आम्ही अशा महाविद्यालयात शिकतो.

महाविद्यालयात मी जेव्हा प्रथम वर्षाला प्रवेश घेतला. त्यावेळी सर्व नवीन होते. त्यात आम्हाला लाभलेले गुरुवर्य प्राध्यापक यांनी आम्हाला अनमोल मार्गदर्शन केले व करतात, प्रत्येक विद्यार्थ्याकडे बारकाईने लक्ष घालणारे, चुकल्यावर समजावून सांगणारे, सहकार्य करणारे अशा प्रकारचा प्राध्यापक वर्ग हे महाविद्यालयाचा कणा म्हणून काम करतात.

महाविद्यालयात नेहमीच कार्यक्रम, शिबिरे, व्याख्याने आयोजित करून विद्यार्थ्यांमधील कलांना वाव देऊन एक व्यासपीठ तयार करून विद्यार्थ्यांचा विकास व्हावा ही तळमळ प्रकर्षाने ह्या प्राध्यापकांमध्ये जाणवते.

द्वितीय वर्षाला आल्यावर महाविद्यालयाने 'राष्ट्रीय सेवा योजना' (एन.एस.एस.) ने जीवनाला दिशा दिली त्यावेळी प्रा.वाल्हेकर सर प्रा.कोरडे यांनी कॅम्प आयोजन झाले. त्यावेळी प्रथमच या कॅम्पला जाणारा अनुभव वेगळाच होता. त्यावेळी जास्त बोलका नव्हतो, स्टेजवर बोलण्याची भिती वाटत होती आणि कॅम्पमध्ये गटचर्चा होत असे. विविध सामाजिक विषयांवर तसेच विविध क्षेत्रातील मान्यवर येत होते. आणि मग रोज रात्री जाणिव जागृती असे सामाजिक विषय नाटके सादर होत असत. सतत मग पुढे सलग ३ वर्षे कॅम्प केले समाजाबद्दलची जाणीव व जबाबदारी वाढत गेली, समाजातील विविध प्रश्न समजण्यास मदत मिळत गेली आणि एन.एस.एस. मधील सर्व माझे मित्र म्हणजे एक परिवार समजतो जे कधी न विसरणारे आज यामुळे समाजकार्य क्षेत्रात काम करण्याची संधी मला लाभली याचा मला आनंद वाटतो. समाजातील अन्याय विरुद्ध लढण्याची ताकद व मला कॉलेजने दिली.

महाविद्यालयातील सर्व कमिटी सांस्कृतिक विभाग विद्यार्थी विकास मंडळ, कमवा व शिका, विद्यार्थी मंच या सर्व विभागांचे मार्गदर्शन नेहमीच असते.

प्राचार्य महाविद्यालयाचा आत्मा म्हटलं तर काही वावग वाटणार नाही. महाविद्यालयाचे प्राचार्य श्री प्राचार्य डॉ. लक्ष्मणराव मतकर, मतकर सर अतिशय शिस्तप्रिय, ज्ञानवंत व कामातून झळकणारे एक व्यक्तिमत्व सर्व प्राध्यापकांना एकत्रित घेऊन सर्व जबाबदारी अचुक पार पाडत आहेत. खर्च माणसातला माणुसपण बघून एक भारताचा सुजान माणूस घडवण्याचा कार्य हे महाविद्यालय गेल्या पंचवीस वर्षांपासून करत आहे. आम्ही आमचं भाग्य समजतो की, आमचं शिक्षण ह्या महाविद्यालयात घेत आहे. मला असच मार्गदर्शन भेटत राहो प्राध्यापक व कर्मचारी सेवक वृंद यांचा सदैव ऋणी आहे.

लॉडे वैभव विलास

टी.वाय.बी.एस्सी. (रसायनशास्त्र)

एक महाविद्यालय असे ही...

आयुष्याच्या या नागमोडी वाटा चालताना असावा लागतो ज्ञानाचा खूप मोठा साठा, शिक्षणाच्या पर्वताची प्रत्येक कमान चढताना हवा असतो मार्गदर्शनाचा आधार, तेव्हाचा पेलवता येतो या ज्ञानाचा भार.

जीवनातील अडचणीशी दोन हात करणाऱ्या प्रत्येक विद्यार्थ्यांचा भार हलका करण्यासाठी टाकळी ढोकेश्वर या ठिकाणी श्री ढोकेश्वर महाविद्यालय ढोकेश्वराच्या पावन भूमीत, उंच डोंगराच्या कुशीत गर्द वनराईच्या दाटीत वसलेले आहे. या महाविद्यालयाची मुले पाहताक्षणी प्रेमात पडतात कारण रम्य निसर्गाचा आस्वाद आणि महाविद्यालयाचा भव्य वृक्षवेलींनी सजलेला परिसर आहे. या महाविद्यालयाची स्थापना १९९४ साली अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक संस्था या संस्थेअंतर्गत झाली तेव्हापासून संस्थेचे अध्यक्ष असतील किंवा टाकळी ढोकेश्वरचे सिताराम खिलारी सर (अण्णा) संस्थेचे विश्वस्त यांनी या महाविद्यालयासाठी खूप मोठे योगदान दिले आहे. प्रथम या महाविद्यालयात फक्त कला शाखेचे पदवीपर्यंतचे शिक्षण दिले जात होते. त्यानंतर या महाविद्यालयाची कलेकलेने वाढणाऱ्या चंद्राप्रमाणे प्रगती झाली आता महाविद्यालयात कला, विज्ञान आणि वाणिज्य या तीन शाखांचे पदवीपर्यंतचे शिक्षण दिले जाते. या महाविद्यालयाला आत्तापर्यंत एकूण नऊ प्राचार्य लाभले. त्यांचे या महाविद्यालयाच्या जडणघडणीत मोलाचे योगदान आहे. तसेच अनेक प्राध्यापक व प्राध्यापिकांचे असे महाविद्यालयाच्या जडणघडणीत योगदान आहे. त्यामध्ये मी विशेषतः मराठीचे प्राध्यापक कोठावळे सर आणि कर्मचारी वर्गात खाडे मामा यांचा विशेष उल्लेख करील. महाविद्यालयातील अनेक विद्यार्थी वेगवेगळ्या क्षेत्रांत कार्यरत आहेत. या महाविद्यालयाचे एक खास वैशिष्ट्य आहे

ते म्हणजे इथे आल्यानंतर प्रत्येक विद्यार्थ्याला मायेच्या ओलाव्याची जाणीव होते. कारण येथील प्रत्येक प्राध्यापक आणि प्राध्यापिका विद्यार्थ्यांशी आपल्या मुलांप्रमाणे वागतात त्यामुळे मुलांना कधी तासिकेला कंटाळा येत नाही आणि महाविद्यालयात येण्याचाही कंटाळा येत नाही. येथील शिक्षक व शिक्षिका खूप रमत गमत शिकवतात. या महाविद्यालयातील प्रत्येक विद्यार्थी रविवार नंतर आतुरतेने सोमवारची वाट पाहत असतो महाविद्यालयात येण्यासाठी त्यांना ओढ असते त्या रमतगमत तासिकेची आणि सुंदर नवीन विचारांची विद्यालयात विज्ञान शाखेचे रसायनशास्त्र, वनस्पतीशास्त्र, प्राणिशास्त्र, गणित विभाग, इलेक्ट्रॉनिक्स विभाग असे वेगवेगळे विभागात आहेत तसेच कला शाखेचे इतिहास, भूगोल, राज्यशास्त्र, मराठी, हिंदी असे विभाग आहे तसेच एक वाणिज्य शाखा आहे विज्ञान शाखेच्या प्रत्येक विभागात दरवर्षी ५० ते ६० विद्यार्थी शिक्षण घेतात. तसेच कला शाखेच्या विभागात ८० ते ९० विद्यार्थी शिक्षण घेतात आणि वाणिज्य शाखेत दरवर्षी ३०० ते ४०० विद्यार्थी शिक्षण घेतात.

ग्रामीण भागातील प्रत्येक विद्यार्थ्याला योग्य व कमी पैशात शिक्षण मिळावे हा या महाविद्यालयाचा उद्देश आहे. इथे प्रत्येक गरिब विद्यार्थ्याला सवलतीच्या दरात प्रवेश दिला जातो. महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्व विकासासाठी वेगवेगळे कार्यक्रम घेतले जातात. आपत्ती व्यवस्थापन, निसर्ग संवर्धन, पाणी वाचवा यांसारख्या कार्यशाळा घेतल्या जातात. त्यामधून विद्यार्थी अनेक उपक्रम राबवतात. तसेच गरजू विद्यार्थ्यांसाठी या महाविद्यालयात कमवा व शिका ही कर्मवीर भाऊनराव पाटलांची योजनाही राबविली जाते. तसेच विद्यार्थ्यांना सामाजिक जबाबदारीची जाणीव करून देण्यासाठी राष्ट्रीय

सेवायोजनाही राबविली जाते. तसेच विद्यार्थ्यांच्या कला गुणांना वाव मिळण्यासाठी वेगवेगळ्या स्पर्धा आणि कार्यक्रमही आयोजित केले जातात.

जाता जाता एक गोष्ट आवर्जून सांगते विद्यालयातील विद्यार्थ्यांना आकर्षित करणार, भरभरून प्रोत्साहन देणारं आणि नेहमी हसतमुख असणार लाभलेलं २०१८-१९ मधील व्यक्तिमत्व म्हणजे महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा.डॉ.मतकर सर ते खूप छान इंग्रजी बोलतात. त्यांचे इंग्रजी ऐकून प्रत्येक विद्यार्थ्यांच्या मनात शिक्षणाची

ओढ निर्माण होते. त्यांचा उत्साह पाहून प्रत्येक विद्यार्थ्यांलाही त्यांच्यासारख व्हाव वाटतं त्यांची शिस्तप्रियता पाहून मुलांना इंग्रजांचीच आठवण येते पण त्यांच्या प्रेमळ आणि मायाळू स्वभावामुळे विद्यार्थी त्यांना घरी गेल्यावरसुद्धा मिस करतात.

दिपाली गणपत पवार

द्वितीय वर्ष वाणिज्य

ढोकेश्वराची कोरीव लेणी ...

टाकळी ढोकेश्वरजवळील डोंगरात कोरलेली ढोकेश्वराची अप्रतिम कोरीव लेणी ही क्षणभर वेरूळ, अजिंठ्याच्या शिल्पकृतीचाच आभास करणारी सहाव्या शतकात निर्माण झालेल्या या लेणीला धार्मिकते बरोबरच वास्तुशास्त्रातही अनन्य साधारण महत्व आहे. ही लेणी म्हणजेच तालुक्याला लाभलेलं एक अनमोल वरदानच आहे.

उंच डोंगरावर कोरलेल्या लेणी या प्रामुख्याने एका काळ्या भिन्न खडकात आहे. साधारणपणे ३०० पायऱ्या चढून आपणास उंचावर जावे लागते. पायऱ्याचढत असतानाच मध्यभागी एक पायरीवर शिलालेख आहे. या शिलालेखावरून मिळालेल्या माहितीनुसार इ.स. ५५० ते ६०० च्या दम्यान ह्या लेणी कोरल्या असाव्यात असा अंदाज आहे हा शिलालेख अस्पष्ट असल्याने निव्वळ तकाने ती माहिती मिळणे शक्य होते उजव्या हाताला महादेवाचे छोटे हेमाडपंथी मंदिर असुन या मंदिरात २-३ छोट्या छोट्या पिंडी असुन या छोट्या मंदिरासमोर पादुका आहेत २ ते ३ ठिकाणी बांधकाम फुटले आहे. या पायऱ्या चढत असतांना घुमुटाकृती प्रवेशद्वारातून आपण उंच मंदिरात शिरतो व मंदिराचे विलोभनीय दृष्य आपणास पाहावयास

मिळू शकते.

समोरच प्रचंड असा सभा मंडप ४ प्रमुख खांबा मध्ये कारेलेल्या आहेत. हे ४ खांबावर संपुर्ण डोंगराचा सभामंडपाचा संपुर्ण बोजा पेलला आहे. २ मीटर व्यासाचे हे ४ प्रमुख खांबा व्यतिरिक्त मंदिरात चारही बाजूंनी ४ नैसर्गिक खांब तयार झाले आहे. २०० चौ.फुट मंदिर या खांबावर संपुर्ण भार असल्याने हे सुद्धा एक प्रकारचे आश्चर्य मानायला हरकत नाही. या प्रत्येक खांबावर असणारी नक्षी वेगवेगळी आहे. खांबाच्या वरचा, मधला भाग हा वेगवेगळा आहे. प्रत्येक खांब, चौरसाकृती, मध्यभागी गोल आहे. खांबावर मध्यभागी प्राण्याची नक्षी पाहण्यासारखी आहे. मंदिराचे उत्तरेच्या बाजूला पुन्हा दोन दोन खांब आहेत. या खांबावर असणारी नक्षी ही मोठ्या खांबापेक्षा वेगळी आहे. व या खांबामुळे पुन्हा एक छोटा सभामंडप नैसर्गिकपणे उत्तर दिशेला तयार झाला आहे. हे वेगळेपण या ठिकाणी पाहावयास मिळत आहे. खांबाच्या एका चौथरावर असणारे नक्षीकाम प्रेक्षणीय आहे.

मंदिराचे सभागृहाचे वरील बाजुस चौरस आहे. खांबाचे वरील बाजुला तुळईवर असणारे नक्षीकाम

पाहण्यासारखे आहे. खांबावरील नक्षीकाम अजिंठा वेरुळचे लेणी सारखे आहे. मध्यभागी महादेवाची पिंड असून ही पिंड एका गाभान्यात आहे. हा संपूर्ण गाभारा दगडी असून गाभान्याचे प्रवेशद्वार दगडी आहे. प्रवेशद्वाराच्या दगडी चौकटी या भुमितीय आहे. महादेवाची पिंड उत्तर - दक्षिण असून गाभान्यांच्या मागच्या बाजुन 'यु' आकाराची गुहा आहे. ती गुहा साधारणता ७ फुट रुंद असून ८ ते ९ फुट उंच असून या गुहेतून हरहर महादेव आवाज ह्या मंदिरात घुमतो व प्रतिध्वनी तयार होतो. अशी रचना नैसर्गिकपणे तयार झाली आहे. मंदिरात महादेवाची पिंड असून इतर ठिकाणी अनेक महादेवाच्या पिंडी आहेत. मंदिराभोवती साधारणपणे २५ हुन अधिक महादेवाच्या पिंडी असाव्यात तर काही ठिकाणी नागाच्या मुर्ती कोरलेल्या आहे. विशेषतः उत्तरेकडे व दक्षिणेकडील भिंतीवर महाभारत पांडवकालीन मुर्ती आहे. कृष्ण अर्जुनाच्या मुर्ती आहेत. दक्षिणेकडे सिद्धी विनायकाची मुर्ती लाल रंगात कोरली आहे. प्रसंगावधान व समय सुचकता ही या ठिकाणी आपणास पाहावयास मिळते. मंदिरात जय विजयच्या मुर्ती आहेत. मंदिराच्या मुख्य गाभाचा शेजारी द्वारपालाची मुर्ती असून गाभान्याच्या शेजारी असणाऱ्या मुर्तीवर एकाच प्रकारचे कोरीव काम आपणास पाहावयास मिळत आहे. दक्षिणेकडील भिंतीवर देवदेवतांची प्रत्येक मुर्तीवरील नक्षी पाहण्यासारखी आहे. दक्षिणेकडे मोर, बैल, हत्ती, परी यांची नक्षी पाहण्यासारखी व याची छायाचित्रे कोरली आहेत. पानाफुलांचे श्रृंखला कृत नक्षीकाम दर्जेदार आहे.

अनेक शतकांचा काळ लोटला असला तरी या दक्षिणेकडील भिंतीवर असणाऱ्या मुर्तीची कलाकृती आज टिकून आहे. महादेवाचे पिंडीसमोर पुर्वेला कोरलेला नंदीपेक्षा उत्तरेचा नंदी फार मोठा आहे. तो प्रेक्षणीय आहे. या

नंदीपासून दक्षिणेस ८ ते १० फुटाची पुन्हा छोटी गुहा आहे. व याही बाजुने आपणास मंदिराचे गाभान्याचे दृश्य बघावयास मिळते. मंदिरातील सभामंडपाच्या भिंतीवर कासव, हत्ती, बैल, मेंढी, शेळी यांचे नक्षीकाम आहे. काही ठिकाणी नागदेवतेचे चित्र कोरलेले आहे. विशेषतः उत्तरेच्या बाजुला या मुर्ती कोरलेल्या आहेत. अजिंठा कालीन मुर्तीचा प्रभाव या ठिकाणी पाहावयास मिळत आहे. मंदिरासमोर दगडात कोरलेली दिपमाळ आहे.

मंदिराचे शेजारील बाजूस दक्षिणेकडे पाण्याचे टाके आहे. डोंगराचे पडलेले पाणी टाक्यात घेतले जात होते. पावसाचे पाणी वाया जाऊ नये व नैसर्गिक पाण्याचा वापर केला जावा. अशी नैसर्गिक योजना या ठिकाणी पाहावयास मिळत आहे. १९५८ च्या कायद्या अन्वये प्राचीन वास्तु व स्थळे अवशेष कायद्याखाली राष्ट्रीय महत्त्वाचे हे लेणे म्हणूनही जाहिर केले आहे. महाशिवरात्र, श्रावणाच्या तिसऱ्या सोमवारी येथे मोठी यात्रा भरते. सोमवारी येथे अनेक हौशी पर्यटक भेट देत असतात. इतिहास लेखक, संशोधक येथे वारंवार भेट देतात. स्थापत्य अभियांत्रिकी शाखेचे अनेक अप्रशिक्षित स्नातक येथे प्रशिक्षणासाठी येथे येत असतात. ६ व्या शतकातला स्थापत्याचा हा एक चमत्कार आहे. ढोकेश्वराचे मंदिर हे प्राचीन मंदिराच्या शेजारील एक तीन तांदळा नावाच्या डोंगरावर मंदिर आहे. तसेच मंदिराशेजारी एक गुंफा आहे. या ठिकाणाला सितेची न्हाणी असे म्हणले जाते.

कु. निमसे कोंडिभाऊ रंगनाथ

द्वितीय वर्ष कला (इतिहास)

माझा कबड्डीचा प्रवास

मी शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ मध्ये श्री ढोकेश्वर कॉलेज टाकळी ढोकेश्वर या ठिकाणी एफ.वाय.बी.एला प्रथम वर्षाला प्रवेश घेतला. या महाविद्यालयात शैक्षणिक अभ्यासक्रमाव्यतिरिक्त कॉलेजच्या क्रीडा स्पर्धेत सहभाग नोंदवला कारण मला पहिल्यापसूनच खेळाची आवड होती. त्यामध्ये मी कबड्डी हा खेळ निवडला.

असे म्हणतात की कष्टाशिवाय काहीच पर्याय नाही. ग्रामीण भागामध्ये भरपूर टॅलेंट हे दडलेले असते. पण ते शोधणे गरजेचे असते. मला कोणतीही पार्श्वभूमी नसताना या खेळामध्ये स्वतःला झोकून दिले. आणि कबड्डीचा सराव हा सुरु केला. त्यासाठी कॉलेजचे फिजिकल डायरेक्टर लोखंडे सर यांचे मार्गदर्शन लाभले. तसेच कॉलेजचे प्राचार्य मा.डॉ. लक्ष्मणराव मत्कर यांची नेहमीच पाठीवरती शाबासकीची थाप दिली.

मी असोशिएशन स्पर्धा, नॅशनल लेव्हल यामध्ये राजस्थान, बॅंगलोर, उत्तर प्रदेश, मध्यप्रदेश आणि पंजाब या ठिकाणी सहभाग आणि विजेतेपद पटकावले. त्यामध्ये पुण्यामध्ये झालेल्या कबड्डी स्पर्धेत अष्टपैलू हा पुरस्कार मिळाला. अशा बक्षिसांनी पुन्हा लढण्याची प्रेरणा मिळते. "पाठिवरती हात ठेवून फक्त लढ म्हणा" त्यासाठी मला

कॉलेजची साथ ही नेहमीच असते. यांचे प्रतिनिधित्व करतो.

मी सध्या हरियाणामध्ये सोनीपथ (प्रदीपनरवाल) नॅशनल कबड्डी प्लेअर अॅकेडमी या ठिकाणी प्रॅक्टिस करत आहे. त्यामध्ये नरेश नरवाल, टिनू नरवाल, योगेश नरवाल, सुरजित नरवाल, गणेश बालवडकर, विक्रम दादा पाटील यांचे मोलाचे मार्गदर्शन हे लाभत आहे. पुढील वाटचाल ही माझी भारतीय प्रो.कबड्डी संघामध्ये कशाप्रकारे सिलेक्शन होईल. याकडे लक्ष देणार आहे.

प्रतिकूल परिस्थितीमध्ये पण हार न मानता त्यांचे संधीत रुपांतर करेन अशी ग्वाही देतो आणि आपल्या कॉलेजची मान ही सन्मानाने उंचावेन.

विद्यार्थ्यांच्या भावी वाटचालीस हार्दिक शुभेच्छा....

समीर ढोकळे

एफ.वाय.बी.ए.

श्री ढोकेश्वर कॉलेजमधील जीवन

प्रथमतः भारतमातेला वंदन करुन आणि भारताच्या लढ्यासाठी ज्या हुतात्म्यांनी आपल्या प्राणांची आहुती देऊन आपल्या भारत मातेचे रक्षण केले, त्या सर्व शहीद जवानांचे तसेच भूमाता असलेल्या जमिनीतून लाख मोलाचे धान्य पिकविणाऱ्या शेतकऱ्यांना मानाचा मुजरा.

"जीवन हे जगायचं असतं" नशीबाने साथ सोडली म्हणून मरायचं नसत. स्वतःच्या हिमतीवर जगायचं असत. मागचे सारे आठवून रडायचं नसतं. भविष्याचा विचार करुन जगायचं असतं, क्षुल्लक संकटांना घाबरायचं नसतं कर्तृत्वानेच माणूस घडतो हे लक्षात घेवून जीवन जगायचं असातं." मी शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ ला एफ.वाय.बी.एस्सी. या वर्गामध्ये पारनेर तालुक्यातील टाकळी ढोकेश्वरमधील श्री

ढोकेश्वर कॉलेजमध्ये प्रवेश घेतला. या कॉलेजमध्ये शैक्षणिक अभ्यासाव्यतिरिक्त राष्ट्रीय सेवा योजना, पुणे विद्यापीठाची कमवा आणि शिका योजना आणि स्पोर्टस् मध्ये सहभाग नोंदवला.

पारनेर तालुका हा जरी दुष्काळी असला तरी शिक्षणाचा एक सुकाळ आहे. कारण टाकळी ढोकेश्वरमधील हे ग्रामीण भागातील मुलांना शिक्षण देणारे हे एक नगर-कल्याण हायवे लगत निसर्गाच्या सानिध्यात वसलेले हे एक संकुल आहे.

* शिक्षक आणि विद्यार्थ्यांमधील जिव्हाळ्याचे संबंध - आज शहराचा आणि ग्रामीण भागाचा शिक्षणाचा विचार जर केला तर त्यामध्ये खूप मोठी तफावत आपणास जाणवते पण

ग्रामीण भागामध्ये परिस्थिती ही वेगळी आहे असे मला प्रकर्षाने जाणवले. आम्हा विद्यार्थ्यांचे असणारे प्रश्न हे आमचे शिक्षक सोडवता. कारण त्यांना ग्रामीण परिस्थिती, ग्रामीण विद्यार्थ्यांचे प्रश्न हे माहित असतात. आम्हा विद्यार्थ्यांचा वीक पॉईंट आणि स्ट्रॉंग पॉईंट हा त्यांना माहिती असतो. आमच्या कॉलेजचे शिक्षक हे आम्हाला अभ्यासाव्यतिरिक्त जीवनामध्ये कशा प्रकारे यशस्वी वाटचाल करायची याचे पण धडे देतात. आम्हाला एकदिशा देण्याचे काम या आमच्या गुरुजनांनी केले.

“कितीही केले तरी समुद्रामध्ये आणि वाळवंटामध्ये पीक येत नाही. फरक फक्त विचारांचा तेच संस्कार आणि तेच विचार आम्हाला या कॉलेजमध्ये शिकण्यास मिळाले.” आपल्यामध्ये एक अशी ‘युनिक क्वॉलिटी’ असते ती जर शोधली जर आपल्याला समजली तर आपण जीवनामध्ये यशस्वी होत असतो.

* आमच्या कॉलेजमधील सर्व गुणसंपन्न ग्रंथालय – जसे आपण कॉलेजला येताना आरशामध्ये डोकावतो, तसेच ग्रंथालय हे आपल्या कॉलेजचा एक आरसाच आहे, त्यामुळे त्यामध्ये डोकावत घेता, आणि आपला फावला वेळ या मध्ये कारणी लावा असा संदेश मराठीचे प्राध्यापक, संवेदनशील व्यक्तिमत्व आणि आमचे मार्गदर्शक प्रा.श्री. कोठावळे सरांनी दिला.

“विद्यार्थ्यांनी पोटाची खळगी भरण्यापेक्षा वाचनाने मस्तके सुधारवी, कारण जी मस्तके वाचनाने सुधारलेली असतात. ती कोणापुढेही नतमस्तक होत नाहीत” हाच संदेश आम्हाला दिला. डॉ. बाबासाहेबांच्या उक्तीप्रमाणे वाचाल तर वाचाल.

आज पाहिले तर आजचे एकविसाचे शतक हे स्पर्धेचे युग आहे, या स्पर्धेच्या युगामध्ये जर टिकायचे असेल तर नुसते पुस्तकी ज्ञान असून काहिच उपयोग नाही, तर आजच्या विद्यार्थ्यांनी अभ्यासाच्या शिक्षणाच्या व्यतिरिक्त पण आपला छंद हा जोपासला पाहिजे. त्यासाठी त्यांनी कॉलेजमधील होणाऱ्या ‘Other Activities’ मध्ये ‘Participates’ हे होणे जास्त गरजेचे आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना अनुभव येतो. तोच अनुभव जीवनामध्ये यशस्वी होताना कामा येतो आणि आपले व्यक्तिमत्व हे सर्वगुणसंपन्न बनते, त्यामुळे आमच्या कॉलेजमध्ये खूप सान्या योजना,

कार्यक्रम, कार्यशाळा, जयंत्या, Competition यांचे आयोजन केले जाते.

* कॉलेजमधील कमवा आणि शिका योजना – या योजनेच्या माध्यमातून माझ्यासारखी होतकरु मुले शिक्षण घेत आहेत आणि या योजनेचा फायदा होत आहे. ही योजना ज्यांनी सुरु केली ते थोर शिक्षणमहर्षी डॉ.कर्मवीर भाऊराव पाटील यांनी ही तळमळ ओळखली की माझी खेडोपाड्यांमधील मुले ही शिकली पाहिजेत, पण त्या विद्यार्थ्यांना शिक्षणाबरोबरच श्रमाचे महत्व, शारिरीक कष्टाची जाणीव झाली. तरच तो विद्यार्थी ही जाणीव ठेवून जीवनामध्ये यशस्वी होऊ शकेल. "Education through self help is our motto" स्वावलंबी शिक्षण हेच आमचे ब्रीद होय.

* कॉलेजचा एन.एस.एस. विभाग – "Not me but you" 'माझ्यासाठी नाही, तर तुमच्यासाठी' शिक्षणामधूनच श्रमसंस्कार शिबिर याच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्त्वाचा विकास हा घडवून आणला जातो, कोणत्याही कामाची लाज ही बाळगता कामा नये, असे आम्हाला नेहमी त्यांच्या कृतीमधूनच सिध्द करतात आणि दाखवतात. असे आमच्या कॉलेजचे उत्साही, हुशार व्यक्तिमत्व कॉलेजचे प्राचार्य मा.डॉ.लक्ष्मणराव मतकर सर आहेत.

* कॉलेजचा जिमखाना विभाग – जर विद्यार्थ्यांना जीवनामध्ये जर वरचढ ठरायचे असेल तर त्याने स्पोर्ट्स आणि शिक्षण यांची जोड घातली पाहिजे. कितीही जीवनामध्ये संकटे आली तरी आत्महत्या, आपली जीवनयात्रा ही संपवायची नाही. हे सर्व आम्हाला खेळाने दिले. “अपयश पचवायचे बाळकडू हे खेळामुळेच मिळाले” मी मॅरेथॉन आणि क्रॉस कंट्री च्या सहाय्याने कॉलेजचे नाव हे महाराष्ट्रापर्यंत पोहोचण्याचे काम केले आणि कॉलेजच्या नावलौकिकास भर घातला. हे सर्व करू शकलो, ते सर्व गुरुजनांमुळे कारण पाठीवरती हात ठेवून फक्त लढ म्हणा अशी वृत्ती लोखंडे सरांनी दिली. त्यामुळे त्यांचा मी ऋणी आहे.

विद्यार्थ्यांना भावी वाटचालीस हार्दिक शुभेच्छा ...

झावरे उत्कर्ष बाळाजी
टी.वाय.बी.एस्सी.

मी व माझे श्री ढोकेश्वर महाविद्यालय

सन २०१ॢ मध्ये मी १२ वी चांगल्या मार्कांनी पास झालो. कॉलेजला प्रवेश घ्याचा मग तपास करायला सुरुवात केली माझ्या नातेवाईकांनी टाकळीला डोंगरावरच्या कॉलेजला तू प्रवेश घे असे सांगितले. मी प्रवेश घेण्यासाठी आलो तेव्हा थोडाफार पाऊस झाला होता. महाविद्यालयात आल्यावर महाबळेश्वरला आल्यासारखं वाटलं. प्रवेश झाल्यावर प्रथम वर्ष विज्ञान वर्गाच्या तासिका १२ वाजता सुरु व्हायच्या व प्रात्यक्षिके दुपारी ३.१५ नंतर असत. माझे गाव महाविद्यालयापासून दूर असल्याने मला दररोज गावी जाने येणे सुरुवातीला अडचणीचे झाले होते. व वेळही भरपूर जायचा, म्हणून मी शेवटी टाकळी ढोकेश्वर गावात राहण्याचा निर्णय घेतला. आता गावात भरपूर वेळ असल्याने मी फावल्यापावेळात हाताला काहीतरी काम मिळेल का याची गावात चाचपणी करू लागलो. चौकशीअंती मला गावातील एका कापड दुकानात सकाळी ॢ ते १० या वेळेत काम करण्याची संधी मिळाली याकामी मला १५०० रुपये महिना मिळत असे. महाविद्यालयात असताना साधारण एक १५ दिवसानंतर सूचना फलकावर कमवा व शिका योजनेची सूचना वाचली व त्यानुसार सदर योजनेत सहभागी होण्यासाठी मुलाखतीलस सामोरे गेलो. मुलाखतीनंतर मला कामासाठी प्राणीशास्त्र विभाग नेमून देण्यात आला व मी पूर्वीचे कापड दुकानातील काम सोडले.

महाविद्यालयातील कमवा व शिका योजनेमुळे माझी सर्व शिक्षकांची व शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्याशी ओळख निर्माण झाली. प्राणीशास्त्र विभागातील

शिक्षकांनी फारच चांगली वागणूक या काळात मला दिली. कमवा व शिका योजनेत मला या विभागात इतर कामाबरोबर बहुदा कॉम्प्युटर वर टायपिंगचे काम असायचे त्यामुळे संगणकाबरोबर झूलोजी विषयाचीही आवड मला निर्माण झाली. या विभागातील प्रोजेक्टर वर प्रात्यक्षिकांचे व्हिडीओ पाहताना फार रंमत यायची. महाविद्यालयाचे शैष्य महोत्सवी वर्ष असल्याने महाविद्यालयात विविध कार्यक्रम आयोजित केले जात असत त्यात मी भाग घेत गेलो सुरुवातीला फार भीती वाटायची. या वर्षात शिक्षणाबरोबर अविष्कार स्पर्धा, विज्ञान प्रदर्शन व विज्ञान मंडळाच्या सर्व कार्यक्रमात सहभाग नोंदवला व त्यात बक्षीस सुध्दा मिळाले. या महाविद्यालयाची शैक्षणिक सहल मी कधीही विसरू शकणार नाही. अतिशय कमी पैसे खर्च करून नियोजन बध्द व माहितीपूर्ण सहल फक्त मी इथेच अनुभवली या महाविद्यालयात पोस्टर स्पर्धा, रांगोळी स्पर्धा, विविध व्याख्याने, आपत्ती व्यवस्थापन, पाणी परिषद, व विविध कार्यक्रमात खुप काही शिकायला मिळाले. या महाविद्यालयात पहिल्यांदा मी स्टेज वर गेलो. वार्षिक स्नेहसंमेलन प्रसंगी आम्ही राष्ट्रीय एकात्मता या विषयावर मुकनाटिका सादर केली. याचमुळे मला जर कुणी विचारल तर डोंगरावरच महाविद्यालय हे माझ महाविद्यालय आहे अस सांगायला मला फार अभिमान वाटतो.

औटी आकाश शिवाजी

एफ.वाय.बी.एस्सी.

महाविद्यालय स्तरावर मधुमक्षिका पालन प्रशिक्षण ही काळाची गरज

ज्यावेळी मधमाशी या जगातून संपेल त्या नंतर अवघ्या
चार वर्षांनंतर मनुष्य जातीचे अस्तित्त्वच संपुष्टात येईल.

- अल्बर्ट आइन्स्टाईन

श्री ढोकेश्वर महाविद्यालय या वर्षी शैष्य महोत्सव साजरा करत आहे. महाविद्यालयाचा परिसर हा निसर्गाच्या सानिध्यात आहे. राज्यातील अनेक महाविद्यालयांचे ग्रामीण भागात वसलेली असून महाविद्यालयात मधुमक्षिकापालन प्रशिक्षण घेणे सहज शक्य आहे. महाविद्यालय स्तरावर पर्यावरण जाणीव जागृती हा विषय ज्याप्रमाणे सक्तीचा केलेला आहे. त्याचप्रमाणे मधुमक्षिका पालनही सक्तीचे व्हायला हवे. द्वितीय वर्ष विज्ञान या वर्गाच्या प्राणीशास्त्र विषयामध्ये सदर माहिती अभ्यासक्रमात आहे, परंतु हा विषय फक्त एकाच कुणासाठी मर्यादित न राहता तो सर्वांसाठी खुला असावा असे मला वाटते.

मधमाशी या किटकाला सामाजिक कीटक म्हटले जाते. वनस्पतींना मधमाशीचा होणारा स्पर्श फल धारणेसाठी अत्यंत उपयुक्त असतो. माणसाला अन्न वनस्पतीपासून मिळत असले तरीही मधमाशा यात महत्त्वाची भूमिका बजावतात. म्हणूनच आपल्या सर्वांवर मधमाशीचे मोठे उपकार आहेत. मधा सारखे अमृत निर्माण करणाऱ्या या किटकाचे आज अस्तित्त्व धोक्यात आहे. मधासाठी पोळी जाळणे, विषारी कीटक नाशके फवारणे, मोबाईल टॉवर उभारणे, मधमाशा विषयी असलेले अज्ञान पसरवणे, या सर्व कारणांमुळे एक उपयुक्त जीव संपण्याचा मार्गावर आहे. मधमाशी अतिशय महत्त्वाचे काम करते. समूहाने जगत आदर्श जगणे माणसाला शिकवत दीर्घ कष्ट करत मधासारखा गोड पदार्थ निर्माण करते.

* मधमाशीपालनाचे फायदे -

- पर्यावरणाचा समतोल राखून नैसर्गिक संपत्तीचे जतन करण्यासाठी हा व्यवसाय अतिशय महत्त्वाचा आहे.
- अनेक पिकामध्ये मधमाशांद्वारे परागीकरण झाल्यामुळे उत्पादन वाढते.

• मधासोबतच मेणाचेही उत्पादन मिळते. सौंदर्यप्रसाधने, अनेक प्रकारची औषधे तयार करण्यासाठी मध आणि मेणाचा उपयोग केला जातो.

• कमी खर्चात गाव पातळीवर रोजगार मिळवून देणारा हा उद्योग आहे.

• मधमाशीपालन शेती, फळबाग, भाजीपाला लागवड व कोणत्याही पूरक उद्योगाशी स्पर्धा करत नाही.

• जागा, वीज, वाहन, इमारत अशा भांडवलाच्या गुंतवणुकीची गरज नसते.

* मधमाशांच्या प्रजाती -

- भारतीय माशी (अॅपिस सेरेना इंडिका)
- युरोपियन माशी (अॅपिस मेलिपेरा)
- आग्या माशी (अॅपिस डॉरसेटा)
- लहान माशी (अॅपिस फ्लोरिआ)

या मधमाशांपैकी भारतीय माशी आणि युरोपियन माशी पेटीत पाळता येतात. १५ एप्रिल २०१० रोजी राज्य सरकारने राष्ट्रीय विकास मंडळाच्या शिफारशीनुसार डोंगराळ प्रदेशाच्या विकासाला चालना देण्यासाठी एकात्मिक मधुमक्षिका प्रजनन व मध उत्पादन योजना सुरु करण्यात आली. या योजनेनुसार ज्या तालुक्यातील किमान २० टक्के क्षेत्र ६०० मीटर उंचीवर किंवा त्यापेक्षा जास्त उंचीवर असलेल्या भागाचा समावेश करण्यात आला आहे. या योजनेत वैयक्तिक किंवा संस्था लाभार्थी बनू शकतात. एकात्मिक मधुमक्षिका पालन प्रजनन व मध उत्पादन ही राज्य सरकारची योजना ग्रामीण भागातील विद्यार्थी व शेतकऱ्यांसाठी संजीवनी आहे. या योजनेनुसार केंद्रे उभारणे व लाभार्थींना प्रशिक्षण देणे आदी गोष्टींचा समावेश होतो. या योजनेअंतर्गत राज्यात खादि ग्रामउद्योग विकास महामंडळाची स्थापना करण्यात आली आहे.

कु. जाधव पुजा

द्वितीय वर्ष विज्ञान

शुी डुकेशुवर कुलुऐजकी शलन - वलणलकुडु वलडुलण

वलदुधेवलनल डुती गेली ।
डुतीवलनल नलती गेली ।
नलतीवलनल गती गेली ।
गतीवलनल वलतुत गेले ।
वलतुतलवलनल शुदुर खकले ।
इतके अनरुथ ँकल अवलदुधेने केले ॥

अहडुडनगर कललुहल डुरलठल वलदुधल डुरसलरक सडुललण, अहडुडनगर ही नगर कललुहलडुतील ँक अग्रेसर शलकुषण संसुथे शलनली कलते. डुल संसुथेडुल ँक इतलहलस अलहे (डुलल इतलहलसलतुनक अलक ही संसुथल उडुडी रलहलली अलहे.) सन १९१ॢ सलली वलकडुलदुशुडीडुीकडुल डुहलतुडुंगलडुडु डुहुतलरलवर 'अहडुडनगर कललुहल डुरलठल वलदुधल डुरसलरक सडुललण अहडुडनगर' डुल नलवे शलकुषण संसुथेकी सुथलडुनल केली. डुहलतुडुल कडुुतीरलव डुलुले, रलकडुुी शलहु डुहलरलक, डुु.डुलडुलसलहेडु अलडुडेकुर, डुहडुुी वलदुवलल रलगकी शलंदे, कडुडुवीर डुलकुरलव डुलटील, कुरतुरडुती रलकलरलडु डुहलरलक इतुडुलदुीकडुल अलदरुशु वलकलरलनडी व तुडुलगलने डुरलठल वलदुधल डुरसलरक ही संसुथल सुथलडुनल कलली. डुरलठल वलदुधल डुरसलरक संसुथेके कनक रलकडुुी कुरतुरडुती शलहु डुहलरलक अलहेत व संसुथेके सुडुलरुतुसुथलन हुतलतुडुल शुी कडुवीर कुरतुरडुती कडुुीथे शलडुलवलकी डुहलरलक अलहे.

डुरलठल वलदुधल डुरसलरक ही संसुथल खकडुल अरुथलने सलडुलकलक, अलरुथलक, शैकुषणलक डुललगलसलेलुडुल डुहुकन सडुललकडुल कललुडुललगलसलठी कलडुणलरी डुहलतुवडुलरुण अशी वुडुलडुक संसुथल अलहे. संसुथेके डुधुवकडुडु १९ॡ२ डुधुडे संसुकृतके गलडे डुंडीत गुवलंदुरलव नलरलडुण शलदुीरे डुलनडी संसुथलकललकलकडुलल सडुहडुतीने नलशलकेत केले.

'तेकुकु डु सल तेकुकु डुे देहल' डुल डुधुवकडुललकल अरुथ असल हुतुुु की, 'हे डुरडुेशुवरल । तु सतत वलस रलहु दे'
डुलरुत हल अतलडुरलकडीन कलडुलडुलसुन तेकुकुडी उडुलसनल कडुणलरल देश अलहे. 'डुल' डुहणके तेकुकु व 'रत' डुहणके रडुलेलल. अरुथलत कुकु तेकुकुडुलडुलसनेडुधुडे रडुलेलल अलहे. तुु डुलरुत हुुडुडु. डुग ते तेकुकु कलनलके असुु व दलनलके डुरलठल वलदुधल डुरसलरक संसुथेके अधुडुडुश डुल.नंदुकुडुलरल कललवरे डुलटील व उडुलधुडुश डुल.रलडुकडुडुं दरे सलहेडु अलहेत.

डुरलठल वलदुधल डुरसलरक संसुथेकडुल अंतुगलत डुलरुनेर

तललुकडुलडुतील टलकळी डुकेशुवर डुल कुरुतुडुलशल गलवलत शुी डुकेशुवर कुलुऐज, टलकळी डुकेशुवर सुलरु कलकले. डुल गलवलकडुल डुरलसरलत उंक डुुंगुररलंगल असुन तेथे ँक कुरीव सुडुक डुरसलधुदु लेणी अलहे. डुल लेणीत शुी डुकेशुवरलके कलकृत देवसुथलन अलहे. डुहणुनडुल गलवलत सुथलडुन कललुऐलुडुल डुहलवलदुधललडुस शुी डुकेशुवर कुलुऐज हे नलव देडुडुलत अलले. शुी डुकेशुवर कुलुऐजकी सुथलडुनल १९ॢॡ सलली कडुणुडुलत अलली. हे कुलुऐज ँकदडु डुुंगुरलकडुल कुरशुीत वसलेले अलहे. सरुव डुलकुकुनी हलरवळ, दलट कलडुडी अलहे. सगळीकडे नलसरुगुरडुडु वलतलवरण अलहे. कणु कलही डुलडुने कुलुऐज नलसरुगु सलुंदुडुलनल डुलुलेले अलहे. डुलडुडुल कुलुऐजकी तीन डुकली उंक इडुलरुत अलहे. कणु कलही सरुव अलकलश डुलडुडुल कुलुऐजवर टेकले अलहे. कुलुऐजकी कुरुुीशी डुरंतुु टुडुदलर अशी डुलग अलहे. डुलगनेडुधुडे सरुव डुरकलरुकी डुलुलकलडे अलहेत व वेगवेगळुडुल डुरकलरुकडुल वनसुडुलरुतीकी कलडुडे अलहेत. कुलुऐजके ँक कुरीडुलकण अलहे. तुडुल कुरीडुलकणलवर हकलरुु वलदुधलरुथुुी खेळ खेळुन रलकडुसुतरीडु वलडुललगलवर डुरलरलतुुुषलक डुलळुवुन अलडुलुडुल कुलुऐजके नलव नलडुलकलत कडुलतलत. डुलडुडुल कुलुऐजके ँक डुलुलीके वसतलगुह अलहे. तुडुलडुधुडे वेगवेगळुडुल ठलकलणलहुन डुलुली डुेकुकुन कुलुऐजडुधुडे शलकुषण केतलत. डुलडुडुल कुलुऐजके ँक डुरंथललडु अलहे. डुसुतके अथवल डुरंथ डुलकडुललसरखल दुसुरल गुरु नलही असे डुहलले कलते. अगदी तुडुलडुरडुलणे डुलडुडुल कुलुऐजकडुल डुरंथललडुलत हकलरुु डुसुतके अलहेत.

डुलडुडुल कुलुऐजके डुरलकलरुडु डुु.लकुषडुणरलव डुतकडु सर अलहेत. ँकदडु सरळ अलणल सलधे ते अलतलक अलडुडुल कुलुऐज डुधुडे अलले अलहे डुरंतुु तुडुलनडी कुलुऐजकी खुडु सुधलरुणल केलेली अलहे. ते रवत: व तुडुलकडुलल सडुहकलरुडुलनल सुुडुडुत केकुकुन कुलुऐजकी सरुव कलडे डुरल डुरलडुतलत. डुलडुडुल कुलुऐजडुधुडे कलल, वलणलकुडु व वलकलन अशल तीन शलखल अलहेत. तुडुलडुधुडे वलणलकुडु शलखल खुडु अलवडुते कलरुण डुी वलणलकुडुल वलदुधलरुथुुी अलहे.

डुलत वही-डुेन डुहणके
शलकुषण नकडे,
तर डुधुदीलल सतुडुलकडे
डुलवनेलल डुलणुसकीकडे
शरीरलल शुरडुलकडे
नेणुडुलकल डुरलगु डुहणके शलकुषण
कडुललल दु:खलतुन सुटकल डुरलहलके

असेल त्याला लढावे लागेल
आणि ज्याला लढायचे असेल
त्याला अगोदर शिकावे लागेल
कारण,
ज्ञानाशिवाय लढाल तर
पराभव निश्चित आहे.

वाणिज्य विभागाची स्थापना शैक्षणिक वर्ष २०१३ मध्ये करण्यात आली. जसे विखलाच्या गोळ्याला आकार देण्याचे काम कुंभार करतो अगदी त्याचप्रमाणे २०१३-१४ मध्ये वाणिज्य विभागाचे प्रमुख प्रा.रोहिणी म्हसे व त्यांचे सहकारी यांनी वाणिज्य विभागाला एक नवी दिशा देण्याचे काम केले. वाणिज्य विभागांतर्गत मराठी, इंग्रजी, अकाउंट, बँकिंग, मार्केटींग, मॅथ व अर्थशास्त्र असे विषय शिकवले जातात. शैक्षणिक वर्ष २०१३-१४ मध्ये बी.कॉम ला ३९ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतलेला असून कालंतराने त्यात वाढ होत गेली. २०१४-१५ मध्ये ९६ विद्यार्थ्यांनी बी.कॉम. ला प्रवेश घेतला होता. शैक्षणिक वर्ष २०१५-१६ मध्ये एफ.वाय.बी.कॉम या वगात ८५ विद्यार्थी, एस्.वाय.बी.कॉम. या वर्गात ५४ विद्यार्थी व टी.वाय.बी.कॉम. या वर्गात १६ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतलेला होता.

शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ विद्यार्थी प्रवेश संख्या एकुण २३४, २०१७-१८ मध्ये २२१ व २०१८-१९ मध्ये २४५ होती. दरवर्षी वाणिज्य शाखेतील विद्यार्थी यशस्वीरीत्या पास होऊन आपल्या कॉलेजचे नाव नामांकित करतात. शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ पासून वाणिज्य विभागाचे प्रमुख प्रा.अंजली पांडुळे आहेत.

वाणिज्य विभागांतर्गत विविध योजना राबविण्यात येतात. शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ मध्ये जी.एस्.टी. व वित्तीय साक्षरता प्रशिक्षण शिबिर आयोजित करण्यात आले. ५ जाने २०१८ रोजी या शिबिरात डॉ.एम.व्ही.गिते व मा.निखील गोयल यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. या शिबिरात एकुण ९० विद्यार्थी सहभागी झाले होते. या शिबिराचे संयोजक शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ चे प्रमुख प्रा.पांडुळे मॅडम तर सहयोजक म्हणून प्रा.सलमान पठान यांनी काम पाहिले. शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ ला विशेष मार्गदर्शन योजने अंतर्गत प्रथम वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्यात आले. या योजनेअंतर्गत इंग्रजी, गणित, अकाउंट व विज्ञान विषयावर मार्गदर्शन करण्यात आले.

शैक्षणिक वर्षांतर्गत जिल्हास्तरीय कार्यशाळा राबविण्यात येतात. कॉमर्स फेस्टिवल या कार्यक्रमांतर्गत विविध खेळ राबविण्यात येतात व विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र देऊन सन्मानीत करण्यात येते. वाणिज्य विभागामार्फत औद्योगिक व शैक्षणिक सहलींचे आयोजन करण्यात येते. वाणिज्य विभागामार्फत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन म्हणून वेगवेगळ्या प्रकारांची व्याख्याने आयोजित करून विद्यार्थ्यांचे मनोबल वाढविण्यात येते. तसेच सांस्कृतिक विभाग, क्रीडा विभाग, स्पर्धा परीक्षा विभाग या अंतर्गत वाणिज्य विभागाचे विद्यार्थी सहभाग नोंदवितात.

वाणिज्य विभागांतर्गत शिक्षण घेत असलेल्या अनेक विद्यार्थ्यांनी आपल्या यशाची शिखरे गाठली आहे. त्यामध्ये २०१७-१८ मधील खोडदे प्रदीप हा विद्यार्थी नेव्ही मध्ये व आहेर नवनाथ हा आर्मी मध्ये दाखल झालेले आहे. शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ मध्ये निर्भय कन्या अभियान या उपक्रमामध्ये वाणिज्य विभागाने आपला सहभाग नोंदविला.

आंतर महाविद्यालयीन स्पर्धेमध्ये जसे पोहणे, बुध्दीबळ, अॅथलेटीक्स, ज्युदो, क्रिकेट अशा स्पर्धांमध्ये वाणिज्य विभागातील विद्यार्थी गुंड विशाल, झावरे जनार्दन, रोकडे विक्रम, भामरे सुरज, वाघमारे रोहित, डोंगरे बाबाजी यांनी आपला सहभाग नोंदविला.

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये वाणिज्य विभागांतर्गत टॅली हा कोर्स राबविण्यात आलेला आहे. माझे आवडतीचे शिक्षक म्हसे मॅडम आहे. ते माझ्यासाठी एक आदर्श आहे. श्री ढोकेश्वर कॉलेज हे सामाजिक, आर्थिक, शैक्षणिक मागासलेल्या बहुजन समाजाच्या कल्याणासाठी झटणारे आहे. माझ्या कॉलेजमध्ये ज्ञानाचे भांडार आहे. बरेच विद्यार्थी कॉलेजमध्ये शिक्षण घेऊन यशस्वी होतात. ज्ञान हे मानवी जीवनाचे महामुल्य आहे. म्हणूनच ज्ञानदानाचे कार्य करणाऱ्या शिक्षण संस्थांना समाज जीवनात अत्यंत मानाचे स्थान प्राप्त होत असते. आणि मला याचा अभिमान आहे. मानाच्या स्थानामध्ये माझ्या कॉलेजचे नाव येते. आम्ही नक्कीच यशस्वी होऊन श्री ढोकेश्वर कॉलेजचे नाव नामांकित करू.

जगताप आरती बाळासाहेब

(वाणिज्य विभाग)

माझे महाविद्यालय

बारावीच्या निकालानंतर मी फार्मसी, इंजीनिअरींग, मेडीकल कॉलेज अशा अनेक कोर्ससाठी प्रवेशांचा प्रयत्न केला परंतु मी श्री ढोकेश्वर कॉलेज टाकळी ढोकेश्वर येथील महाविद्यालयात एफ.वाय.बी.एस्सी. ला प्रवेश घेतला. मी महाविद्यालयात आल्यानंतर मला परिसर, महाविद्यालयाची इमारत व शिक्षकांची थोडी फार माहिती मिळाली.

मी एफ.वाय.बी.एस्सी. मध्ये प्रवेश घेतल्यानंतर मला पंधरा दिवसानंतर येथील विविध कार्यक्रमासाठी व अभ्यासासाठी तडजोड करणारे विद्यार्थी मला महाविद्यालयात दिसले. महाविद्यालयात आल्यानंतर आमच्या स्वागतासाठी स्वागतसमारंभ आयोजित करण्यात आला, अशा प्रकारच्या स्वागताची कल्पना आम्ही केलीच नव्हती. महाविद्यालयात शैक्षणिक वातावर अतिशय सुंदर होते. महाविद्यालयाला नॅक ची बी ग्रेड मिळाली होती. म्हणून महाविद्यालयाचे वातावरण अगदी फुलून गेले. सन २०१६-१७ ला महाविद्यालयाचे प्राचार्य सुधाकर शिंदे हे होते. त्यांनी महाविद्यालयात अनेक प्रकारचे कार्यक्रम आयोजित केले होते. विज्ञान प्रश्नमंजुषा, राष्ट्रीय विज्ञान दिन, रांगोळी, ग्रुप डिसकशन, निर्भय कन्या, मृदू कौशल्य अशा प्रकारचे कार्यक्रम घेण्यात आले व मी या कार्यक्रमात मनापासून सहभागी झाले व बक्षिसे मिळवली. यामुळे मला बोलण्याची संधी मिळाली व माझा आत्मविश्वास वाढला. याचा परिणाम माझ्या अभ्यासावर होऊन मला मार्कस् चांगले मिळाले.

मी एस.वाय.बी.एस्सी ला प्रवेश घेतल्यानंतर महाविद्यालयांचे प्राचार्य डॉ. श्रीधर जाधव हे होते. प्राचार्य असताना त्यांनी अनेक कामे केली. महाविद्यालयाची रुपरेखाच बदलली महाविद्यालयाच्या परिसरात अनेक

प्रकारची झाडे लावण्याचा ध्यास घेतला आणि त्यात आम्हीही सहभाग घेतला. पारनेर तालुका दुष्काळग्रस्त असल्यामुळे झाडे किती दिवस जगतील याचा मला प्रश्न पडला होता. परंतु प्राचार्यांनी एवढ्या कठीण परिस्थितीत ती झाडे जगवली.

आम्ही महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक सहलीला गेलो ती सहल सोनई, देवगड, शनिशिंगणापूर येथे गेली होती. याचबरोबर महाविद्यालयात भौतिक शास्त्राचे राज्यस्तरीय सेमीनार झाले त्यात आम्ही सहभागी झालो. विज्ञान मंडळाचे प्रमाणपत्र व बक्षिसे विज्ञान दिनाच्या दिवशी मिळाली. शिक्षकांची कार्यपध्दती संघटन प्रात्यक्षिके इत्यादीचा मला सार्थ अभिमान वाटतो. तसेच मला मुलांमध्ये शिकण्याची प्रवृत्ती नवनीत उपक्रमात सहभागी होण्याची स्पर्धा या गोष्टीमुळे महाविद्यालय हे मुलांच्या कलागुणांना वाव देणारे व्यासपीठ मिळाले. एस.वाय.बी.एस्सी. ला असताना मला कोणत्या विषयाला प्रवेश घ्याचा हा प्रश्न सतत भेडसावत होता. पण मी आत्मविश्वासाने टी.वाय.बी.एस्सी मध्ये फिजिक्स या विषयासाठी प्रवेश घेतला अश्या पध्दतीने शेवटच्या शैक्षणिक वर्षाची सुरुवात केली.

या महाविद्यालयात शिक्षकांनी वेळोवेळी प्रेरणा व मार्गदर्शन केले. यामुळे महाविद्यालय आपलेसे वाटू लागले. या महाविद्यालयाशी ऋणानुबंध वाढत गेले. भविष्यात माझ्या जीवनात सदैव प्रखरतेने जाणवत राहिल माझे महाविद्यालय.

शेख परविन निसार
टी.वाय.बी.एस्सी.

सुंदर महाविद्यालय श्री ढोकेश्वर कॉलेज

बारावीच्या निकालनंतर मी इंजिनिअरींग, फार्मसी अश्या अनेक कोर्ससाठी प्रवेशांचा प्रयत्न केले परंतु मी बी.एससी ला 'श्री ढोकेश्वर कॉलेज, टाकळी ढोकेश्वर' या महाविद्यालयात प्रवेश घेतला. एफ.वाय.बी.एससी ला प्रवेश घेतल्यानंतर विविध विषयांचे प्रात्यक्षिक चांगले होतात हे लक्षात आले त्यानंतर पंधरा दिवसानंतर आमचे स्वागत समारंभ एस.वाय. व टी.वाय. च्या विद्यार्थ्यांनी अतिशय सुंदर प्रकारे केले होते. आम्हाला कल्पना सुध्दा नव्हती की आमचे महाविद्यालयात स्वागत अशा प्रकारे होईल. त्यानंतर महाविद्यालयात विविध विभागाच्या कार्यक्रमांना सुरुवात झाली. महाविद्यालयातील शैक्षणिक वातावरण अतिशय सुंदर आहे. महाविद्यालयाला नॅक ची बी. ग्रेड मिळाली महाविद्यालयाचे वातावरण सुरेख होते.

सन २०१६-२०१७ ला महाविद्यालयाचे प्राचार्य सुधाकर शिंदे हे होते. त्यानंतर महाविद्यालयात मृदू कौशल्य, निर्भय कन्या अभियान, विज्ञान मंडळांतर्गत रांगोळी, पोस्टर, गुप डिसकशन, विज्ञान प्रश्न मंजुषा, राष्ट्रीय विज्ञान दिन इत्यादी कार्यक्रम घेण्यात आले. यापैकी सर्वच कार्यक्रमात मी स्वतः मनापासून सहभाग घेतला व बक्षिसे मिळवली. त्यामुळे माझा आत्मविश्वास वाढला याचबरोबर मला स्टेजवर बोलण्याची संधी मिळाली. याचा परिणाम माझ्या अभ्यासावर होऊन मला पहिल्या वर्षाला चांगले मार्कस् मिळाले. त्यानंतर मी एस.वाय.बी.एससी. ला प्रवेश घेतला तेव्हा महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.श्रीधर जाधव हे होते. त्यांनी महाविद्यालय ताब्यात घेतल्यानंतर त्यांनी महाविद्यालयाची रूपरेषा बदलण्यास सुरुवात केली.

त्यांनी झाडे लावण्याचा ध्यास घेतला आणि आम्ही त्यात सहभाग घेतला

आम्ही महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक सहलीला गेलो हेतो ती आमची पहिलीच सहल होती आणि आम्ही ती सहल अतिशय मस्त केली खुप मस्ती केली. याचबरोबर महाविद्यालयात भौतिकशास्त्राचे राज्यस्तरीय सेमीनार झाले त्यात आम्ही सहभागी झालो होतो. विज्ञान मंडळाचे प्रमाणपत्र व बक्षिसे विज्ञान दिनाच्या दिवशी मिळाले. महाविद्यालयात शिक्षकांची कार्यपध्दती संघटन, शिकवण्याची पद्धती, प्रात्यक्षिक इत्यादींचा मला सार्थ अभिमान वाटतो. तसेच मुलांमध्ये शिकण्याची प्रवृत्ती नवनवीन उपक्रमात सहभागी होण्याची स्पर्धा या गोष्टीमुळे महाविद्यालय हे मुलांच्या कलागुणांना वाव देणारे व्यासपीठ असते याची पुरेपुर कल्पना मला आली. एस.वाय.बी.एससी. मध्ये असताना कोणत्या विषयास प्रवेश घ्यायचा हा प्रश्न सतत भेडसावत असताना मी धाडसाने, आत्मविश्वासाने व स्वईच्छेने टी.वाय. ला प्रवेश घेतला. एस.वाय.चा निकाल लागल्यानंतर डिस्टिक्शन मिळाल्यामुळे माझा आनंद गगणात मावत नव्हता व टी.वाय.बी.एससी. ला फिजिक्स ला प्रवेश घेतला.

म्हणून म्हणावेसे वाटते की श्री ढोकेश्वर कॉलेज सुंदर व गुणसंपन्न आहे.

धुमाळ भारती अशोक
टी.वाय.बी.एससी.

शुी ढोकेशुवर लेणी

अनेक वेळल प्रसलधुद लेणी ढंदलरं डल बहल खप ललहलल डलतं प्रसलधुद परुडतन सुथळलंओुडल डलदलत देखलल डलंओल सढलवेश केलेलल असतुु. पण अनेकदल ढुरुखु डलरुगलओुडल असपलसओुी अशी अनेक ठलकलण असतल तुडलबहलल फलरसं कलही ऐकलडलल ढलळत नलही अहढदनगर डललुहलडलतील पलरनेर तललुडुडलतील टलकळी ढोकेशुवरओुी लेणी, सुुढेशुवर ढंदलर आणल डलढगलवओल कललुलल ही अशीओ कलही ऐतलहलसलक ठलकलण ढुंढई पुणुडलहून ऐकल दलवसलतही वुडलवसुथलत पलहतलत. कलुडलण नगर रसुतुडलवर नगरओुडल अलीकडे ॡ० कललुढुढुीटरवर आणल कलुडलणपलसून १७० कललुढुढुीटरवर टलकळी ढोकेशुवर गलव आहे. ढहलढलरुग सुुडुन गलवलत डलणलनुडल रसुतुडलने गलव पलर करुन पुढं गेलुडलवर टलकळी ढोकेशुवरओुी लेणी असलेली ओुीटीशी टेकडी दलसते. लेणीपरुडत डलणुडलसलठी पलडनुडल डलंधलेलुडल आहेत. लेणीपलसून पलरुण उंओुीवर ढधुड डुगलत डलंधलेलं प्रवेशदुवलर आणल तुडलओुडल डलओुी तटडंदी दुरुनओल अलपलं लओु वेशुन ओुेरु ललगतलत पलडनुडल ओुदतलनल प्रवेशदुवलरलओुडल अलीकडे उओुवुडल डलओुलल दुन सढलधी आहेत तुडलवर दगडी फुलं कुरलेली आहेत. डलओ ठलकलणी ऐक शरड शललुपही पडलेली आहे. हल दरवलओल आणल तुडलओुडल डलओुी तटडंदी डेवुहल डलंधली असेल. तेवुहल प्रवेशदुवलरलवर शरड शललुप असणलर, पण कलललंतलरलने डलगडुओुी करतलनल ते ढुळ डलगेवरुन कलढून टलकलेले असलवे. लेणीओुडल पलडनुडल ओुदतलनल नओुीकलढ केलेले दगड पलडनुडलसलठी वलपरलेले आढळतलत.

टलकळी ढोकेशुवरओुं ढुरुखु लेणं प्रशसुत आहे. लेणीओल अलत शलरतलनल दुनही डलओुलल शललडुंधलकेशुओुी ढुरुतीं कुरलेलुडल आहेत. सडलढंडप ओलर खलंडलंवर तुुललेलल आहे. सडलढंडपलतील डलवुडल डलओुी डलंधललवर पलओ वुशुखलरली डसलेलुडल सडलढलतुओल वलहनलंसह कुरलेलुडल आहेत. तुडलंओुडल ऐकल डलओुलल गणेशलओुी तर, दूसनुडल डलओुलल वीरडुदुवलओुी ढुरुतीं कुरलेली आहे. गलडलनुडलओुडल दरलवर दरलपलललओुं शललुप आहे. गलडलनुडलत पलंड आणल सडलढंडपलत नंदी आहे. गलडलनुडलडुुुवती प्रदकुषलणलपथ

कुरलन कलढलल आहे. डल प्रदकुषलणल ढलरुगलवर अनेक वीरगळ कुरलेलुडल आहेत. ऐक ढुुल नंदी आणल सरुपशलळल डेथे ठेवलेलुडल आहेत. ढुरुखु लेणुडलओुडल डलओुलल पलणुडलओे टलकेदेखलल आहे) तुडलत पलणी डेणुडलसलठी टेकडीओुडल वरपलसून दगडलत पनुहलळी कुरलन कलढलेली आहे. डल टलकुडलओुवुडल डलवरओुडल डलओुलल दुसरे पलणुडलओे टलके आहे. तुडललल सुीतल नुहलणी डल नलवलने ओुळखुतलत. डल टलकीतील पलणी डलरही ढहलने असते. ही डल लेणीढधील ऐक अलशुओुडलकलरक गुरेशु आहे. डल टलकुडलपरुडत डलणुडलसलठी दगडलओुडल खुडडणुडल आहेत लेणुडलओल परलसर नलटनेटकल आणल सुवओुओु ठेवलेलल आहे.

फुलडुडलडलंओुडल ललगवडी तुडलठलकलणी करुन तेथील परलसर सुुशुुडलत केलेलल आहे. असल पधुदतीने डल लेणीओे संपुुण कलढ दगडी कुरीव कलढ करुन केलेले आहे. अशी ही वेगवेगळी प्रतलकृती ढलणसलंनल अलकषुीत करुन ओेते. डेथे अलओुनही खुप वेगवेळुडल प्रकलरओुडल देवी-देवतलंओुडल, प्रलणुडलंओुडल अनेक प्रकलरओुडल प्रतलकृती कुरलेलुडल आहे. ही लेणी खुप पुरलतन कलळलतली आहे. डल लेणीलल डेत देणुडलसलठी ललंडललंडुन लुक डेत असतलत. डलओ वैशलषु असे की शलवडुत ही डलठीकलणी डेतलत आणल परुडतन प्रेढी ही डल ठलकलणी डेत देणुडलसलठी डेत असतलत आणल डेथील परलसर डधून अलशुओुडलकलत हुुतलत.

शुी ढोकेशुवरलओुी लेणी डुर अलओुन कुरणतुडल गुरी डलढल प्रसलधुद असेल तरती ढुणओे डल ठलकलणी हुुणलरी डलतुरल. शुरलवण ढहलनुडलओुडल तलसनुडल सुुढवलरी ललखु शलवडुत डल डुगवलन ढोकेशुवरलओुडल दरुशनलसलठी डेतलत.

अशल डल शुी ढोकेशुवर लेणीलल तुुढुी ऐकदलतरी डेत ओल...
धनुडलवलद ...!

तलंडुुळी अढलर इनुस
ऐफ.वलड.डी.ऐसुसुी.

आम्ही टाकळीकर ग्रामविकास प्रतिष्ठान

आम्ही टाकळीकर

स्थापना - १४ जानेवारी २०१४

घोषणा - २६ जानेवारी २०१४

नोंदणी क्रमांक - महाराष्ट्र ५३९/२०१६

१४ जानेवारी २०१४ रोजी टाकळीकर गटाचे संकल्पना केली होती २६ जानेवारी २०१४ रोजी भारताच्या प्रजासत्ताक दिनापर्यंत सर्व घटकांची निर्मिती करण्यात आली. डॉ. बाळासाहेब बांडे यांच्या नेतृत्वाखाली तालुक्यातील ढोकेश्वर विकास मोहिमेसाठी आणि श्री पोपटराव पवार आणि पद्भुषण श्री अण्णा हजारे यांच्या मार्गदर्शनाखाली आहेत २८ फेब्रुवारी २०१४ पासून नियमित सभा सुरु केल्या.

प्रस्तावना - १४ जानेवारी २०१४

मकर संक्रांतीच्या दिवशी टाकळी ढोकेश्वर ता.पारनेर येथील विविध क्षेत्रात कार्यरत भूमिपुत्रांनी एकत्र येत व्हाटसअप या नव्यानेच सुरु झालेल्या सोशल मिडीयावर 'आम्ही टाकळीकर' हा ग्रुप तयार केला या ग्रुपवर हाय, हॅलो, जी.एम., जी.एन. असे मेसेज न करता आपल्या गावासाठी आपण ग्रामविकासाची कामे करू शकतो ही भूमिका घेवून २६ जानेवारी २०१४ ला प्रजासत्ताक दिनी ग्रामसभेत या ग्रुप ची ग्रामस्थासमोर घोषणा करण्यात आली.

पहिला मेळावा पुण्यात ...

फेब्रुवारी महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात पुणे येथे टाकळीच्या भूमिपुत्रांचा स्नेहमेळावा आयोजित करण्यात आला होता. या मेळाव्यास विविध क्षेत्रांतील भूमिपुत्रांसोबतच गावातील विविध मान्यवर उपस्थित होते. यावेळी ग्रामविकासाची नवी दिशा ठरवून पुणे के.एम. हॉस्पिटलचे विश्वस्त डॉ.बाळासाहेब बांडे यांच्या नेतृत्व व मार्गदर्शनाखाली विंगर राजकीय व्यासपीठ तयार करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.

गुढीपाडव्याला ३० मार्च २०१४ रोजी आम्ही टाकळीकर ग्रुपचा जन्मभूमितील पहिला मेळावा झाला. या मेळाव्यास आदर्श गाव योजनेचे प्रमुख पोपटराव पवार यांनी उपस्थित राहून ग्रामविकासाची दिशा व भूमिका समाजवून

सांगितली अन् या ग्रुपचा प्रवास सुरु झाला.

आम्ही टाकळीकर ट्रस्टने प्रतिवर्षी किमान एक विकिपीडीया प्रकल्प पूर्ण करण्याचा निर्णय घेतला आहे. टाकळी ढोकेश्वर आणि स्थानिक प्रशासकीय मंडळाचे लोक, ग्रामपंचायत यांनी आम्हाला आमच्या नॉन-राजकीय फोरमद्वारे अशा अनेक प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी मजबूत पंख दिले आहेत आणि यामुळे आमच्यात आत्मविश्वास वाढला.

"आम्ही टाकळीकर" ग्रुपने जो विकासाचा पाया रचला, त्याप्रमाणे प्रत्येक गावात भूमिपुत्रांचे ग्रुप तयार व्हावेत ज्येष्ठ समासेवक आण्णा हजारे यांच्या मार्गदर्शनाखाली राजकारणविरहीत चळवळ सुरु व्हावी असे स्वप्न आज प्रत्येक गाव पहात आहे. समाजसेवेची ही छोटीशी चळवळ, हा छोटासा प्रयत्न पुढे मोठ्या नावारुपाला यावा म्हणुन अनेकांच्या शुभेच्छा आणि आशीर्वाद लाभले.

स्वतःच्या पलीकडे विचार न करणारा स्वकेंद्रीत साचलेपणा आजच्या पिढीत रुजत असताना स्वतःची नोकरी व व्यवसाय सांभाळत आपल्या गावासाठी काहीतरी सामाजिक काम करण्यासाठी उर्मी बाळगणाऱ्या भूमिपुत्रांनी तयारी केलेल्या आम्ही टाकळीकर सारख्या संस्थांची समाजाला आज खरोखर गरज आहे.

आम्ही टाकळीकरने पहिल्या वर्षी जलशुध्दीकरण प्रकल्प,दुसऱ्या वर्षी अमरधाम सुशोभिकरण व सार्वजनिक शौचालय तर तिसऱ्या वर्षी जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा सुशोभिकरण व स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र सुरु केले आहे निश्चितच हे कौतुकास्पद आहे. भौतिकविकासपेक्षा मानवी मनाचा विकास आवश्यक आहे. इमारती उभ्या राहतात पण यासंस्कारित होणे गरजेचे आहे. शासकीय मदतीशिवाय लोकसहभागाने अनेक लोकोपयोगी कामे करणे खुप महत्वाचं आहे.

"आम्ही टाकळीकर ग्रामविकास प्रतिष्ठान"

या ट्रस्टने अलीकडेच एक "प्रतिस्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र" सुरु केले आहे. आमच्या ग्रामीण विद्यार्थ्यांसाठी टाकळी ढोकेश्वर कॉलेजच्या मदतीने याचे

उदघाटन पदमभूषण श्री आण्णा हजारे यांच्या हस्ते झाले.

“जलशुध्दीकरण प्रकल्पाची पायाभरणी”

टाकळीकर भुमिपुत्र व ग्रामस्थ यांनी जमा केलेल्या लोकवर्गणीतुन ७ लाख रुपयांचा हा जलशुध्दीकरण प्रकल्प अवघ्या तीन महिन्यात उभा राहिला. २६ जानेवारी २०१७ रोजी ज्येष्ठ समाजसेवक आण्णा हजारे यांच्या हस्ते जलशुध्दीकरण प्रकल्पाचा लोकार्पण सोहळा पार पडला. आज गावातील ९५% लोक या प्रकल्पाचे पाणी पिण्यासाठी वापरत आहे. पाण्यामुळे होणाऱ्या आजारांचे प्रमाण १०० टक्के कमी झाले आहे.

२४ ऑक्टोबर २०१४ रोजी दिवाळी पाडवा निमित्त सर्व भूमिपुत्र गावी येत असतात त्यामुळे पुन्हा एकदा मेळावा घेण्यात आला. यावेळी ग्राम स्वच्छता अभियान व प्रसिध्द विनोदी कथाकार डॉ. संजय कळमकर यांचा कथाकथन कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. यावेळी ग्रामस्थांनी चर्चा करून गावासाठी शुध्द पाण्याची सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी जलशुध्दीकरण प्रकल्प सुरु करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.

“राष्ट्रसंत भय्युजी महाराज आणि परदेशी पर्यटक”

तीन वर्षात प्रतिष्ठानने उभारलेल्याया अभिनव प्रकल्पांना राष्ट्र संत भय्युजी महाराज यांच्यासह विविध मान्वरांनी भेटी दिल्या आहेत यात परदेशी पर्यटकांचा देखील समावेश आहे. आम्ही टाकळीकर ग्रुपच्या सामाजिक कामाची दखल घेवून सोशल मिडीयाच्या माध्यमातून प्रसिध्दी देण्यात येते.

जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा सुशोभिकरण -

जलशुध्दीकरण, अमरधाम सुशोभिकरण व शौचालय प्रकल्पाच्या यशस्वीतेनंतर तिसऱ्या वर्षी कोणता प्रकल्प याचा विचार सुरु असतानाच मातृशाळा असलेल्या जिल्हा परिषद प्राथमिक मराठी शाळा व परिसर सुशोभित करण्याचा निर्णय घेतला व शाळेचा अल्पावधीतच चेहरा - मोहरा बदलून टाकला. आज अत्यंत देखणी अशी वास्तु या सुशोभिकरणामुळे उभी आहे. जिल्हा परिषदेची जिल्ह्यातील सर्वात सुंदर अशी ही शाळा बनली आहे.

प्रतिष्ठानने यावर्षी महावलद्यालयाच्या संयुक्त विद्यमाने ग्रामीण भागातील विद्यार्थी व तरुणासाठी स्पर्धा परिक्षा मार्गदर्शन केंद्र सुरु केले आहे. त्याचा शुभारंभ आण्णा हजारे हस्ते करण्यात आला आहे.

जलशुध्दीकरण प्रकल्प नंतर पुढे काय ? कारण ही चळवळ एका प्रकल्पापुरती मर्यादित राहणारी नव्हती. या भुमिपुत्रांनी प्रत्येक वर्षी गावाला एक ग्रामपयोगी प्रकल्प देण्याचा संकल्प समाजसेवक अण्णासाहेब हजारे यांच्या साक्षीने केलेला आहे. त्यामुळे पुढील प्रकल्प कोणता ? हा विचार सुरु झाला. या दरम्यान २२ मार्च २०१४ रोजी गुढी पाडवा निमित्त आण्णांच्या जन्म व कर्मभूमीत म्हणजेच राळेगण सिध्दी येथे मेळावा घेण्याचे ठरले. यावेळी गावातील मुलभूत समस्या व गरजा यांच्या आढावा घेवून गावातली अमरधाम सुशोभिकरण व शौचालय हा प्रकल्प करण्याचा निर्णय झाला.

“अमरधाम सुशोभिकरण व शौचालय प्रकल्प”

टाकळी ढोकेश्वर हे अहमदनगर - कल्याण राज्य महामार्गावरील शैक्षणिक केंद्र आहे. आजूबाजूच्या २५ ते ३० गाव व वाड्या-वस्त्यांची ही प्रमुख बाजारपेठ आहे. त्यामुळे येथे बाहेर गावावरून येणाऱ्या नागरिकांचा राबता मोठा असतो. पण या गावात सार्वजनिक शौचालय नसल्यामुळे विशेष करून महिला भगिनीची मोठी कुचबंदा होत होती. त्यामुळे गावाबद्दल एक नकारात्मक प्रतिक्रिया उमटत होती ही समस्या लक्षात घेवून प्रतिष्ठानने अमरधाम सुशोभिकरण व शौचालय हा प्रकल्प करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. गांधी जयंतीचे औचित्य साधून २ ऑक्टोबर २०१५ रोजी राज्याचे सहकार आयुक्त व नगर जिल्हा परिषदाचे तत्कालीन मुख्य कार्यकारी अधिकारी चंद्रकांत दळवी यांच्या हस्ते या कामांचा शुभारंभ करण्यात आला. अन अवघ्या सहा महिन्यात हा प्रकल्प १० एप्रिल २०१६ रोजी कार्यान्वित झाला.

चौथ्या प्रकल्पाची संकल्पपुर्ती - पहिल्या तीन वर्षातील तीन यशस्वी प्रकल्पानंतर आम्ही टाकळीकर ग्रुपने गावाला पाणीपुरवठा करणाऱ्या बारवेची सुरक्षा व सुशोभिकरण हा प्रकल्प हाती घेतला तो पुर्ण झाला असून त्याचा लोकार्पण सोहळा २६ जानेवारी २०१८ रोजी आदर्श गाव योजनेचे प्रणेते

पोपटराव पवार यांच्या हस्ते झाला. तसेच यावेळी पारनेर तालुक्यातील उपक्रमशील प्राथमिक शिक्षकांना पुरस्कार दिले गेले.

डॉ.बाळासाहेब बांडे, जिल्हा परिषदेचे अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी डॉ.अशोक कोल्हे, धर्मदाय उपायुक्त श्रीमती एस.के.शेळके, जिल्हापरिषद सदस्य सुजित झावरे, आझाद तुबे संगमनेर तालुका बाजार समितीचे सभापती शंकर खेमनर, सावली प्रतिष्ठानचे अध्यक्ष डॉ.भाऊसाहेब खिलारी, शाळा व्यवस्थान समितीचे डॉ.सुनील खेडकर, नगर पंचायत समितीचे सभापती संदेश कार्ले, समाजसेवक अण्णासाहेब हजारें युवा मंचाचे अध्यक्ष राहुल शिंदे जेष्ठ पत्रकार शिवाजी शिर्के, पारनेर तालुका पत्रकार संघाचे अध्यक्ष संजय वाघमारे, सरपंच सुनिता झावरे, माजी सरपंच सीताराम खिलारी, अशोकशेठ कटारिया, बाजार समितीचे उपसभापती विलासर

झावरे, चाँद शेख, उद्योजक मच्छिंद्र लंके, सुरेश पठारे, कैलास लोंढे, राजु भंडारी, चेअरमन बबनराव पायमोडे विश्वरत देवराम इधे, संदिप कोरडे, डॉ.गिरीष गायकवाड, संतोष सोनावळे, प्रताप खिलारी, सुरेश निवडुंगे, संदीप खिलारी, डॉ.संजय बांडे, अविनाश पायमोडे, खजिनदार प्रविण कटारिया, उपाध्यक्ष विलास गोसावी यांचे मोलाचे योगदान "आम्ही टाकळीकर" ग्रुप ला लाभले व एक राजकारणविरहित, लोकोपयोगी, गावाच्या हितासाठी एक चळवळ नावारुपाला आली. आज टाकळी या गावाला अनेक प्रकल्प भेटले. यामुळे अनेक हिताची कामे झाली आणि कायम होत राहतील.

पल्लवी जालिंदर दळवी

टी.वाय.बी.एस्सी. (इलेक्ट्रॉनिक)

शिक्षणाची पंढरी श्री ढोकेश्वर कॉलेज

"जीवनातील अडिअडवणींवर मात करण्याची कला म्हणजे शिक्षण होय"

माझ्यासारख्या ग्रामीण भागामध्ये जन्माला आलेल्या विद्यार्थ्यांना ही ज्ञानाची गंगा पाजण्याचे आणि हा ज्ञानाचा दीवा पोहोचवण्याचे काम खऱ्या अर्थाने या कॉलेजने केलेले आहे.

आज महाराष्ट्रामध्ये पारनेर तालुका हा एक दुष्काळी तालुका म्हणून ओळखला जातो. पण आज जर पाहिले तर याच तालुक्यातील अशा काही व्यक्ती जन्माला आल्या की याची नोंद ही इतिहासाने घेतली. स्वातंत्र्यासाठी जीवाची बाजी लावणारे सेनापती बापट असतील तसेच ज्यांनी गल्लीपासून दिल्लीपर्यंत आंदोलने उभारली आणि देशातील पहिले हरितग्राम राळेगण सिध्दीचे थोर समाजसेव अण्णासाहेब हजारें असतील.

महाराष्ट्राला प्राथमिक शिक्षक पुरवण्याचे काम या पारनेर तालुक्याने केलेले आहे. पावसाचा दुष्काळ असला तरी मात्र आपण जे टॅलेंट म्हणतो, त्याचा दुष्काळ नाही. कारण आज महाराष्ट्रामध्ये भारतामध्ये व्यक्ती या मोठ्या अधिकारी पदावरती आहेत. हाच एक ग्रामीण भागाचा इतिहास आहे. तो कोठेतरी जोपासणे आणि लक्षात ठेवणे जास्त गरजेचे आहे.

श्री ढोकेश्वर कॉलेज म्हटले तर आपल्या डोळ्यासमोर उभी राहते ती प्रतीमा एक निसर्गरम्य अशा वातावरणामध्ये

वसलेले हे कॉलेज आहे. विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा विकास हा कशा प्रकारे केला पाहिजे. जेणेकरून हे आपले विद्यार्थी या स्पर्धेच्या युगामध्ये टिकू शकतील याची याठिकाणी गांभिर्याने नोंद घेतली जाते. कारण या कॉलेजच्या नाव लौकिकासाठी विद्यार्थ्यांची भूमिका ही तेवढीच कारणीभूत ठरते. कारण तरुण हा समाजाला तारुण्य देतो, एक वेगळी दिशा देण्याचे काम करत असतो. तर शिक्षक विद्यार्थ्यांना एक यशस्वी वाट दाखविण्याचे काम हे करत असतात.

विद्यार्थी हे, यशस्वी होताना दिसत आहेत. शिक्षणाबरोबरच नैतिकमुल्ये, व्यायाम, एन.एस.एस., स्पोर्ट्स, कमवा आणि शिका, प्रोग्राम्स यांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्व विकास हा घडवून आणला जातो.

"किती ही केले, तरी समुद्रात आणि वाळवंटात पीक येत नाही. फरक फक्त विचारांचा तेच विचार तेच संस्कार खऱ्या अर्थाने आम्हाला या कॉलेजने दिले" विद्यार्थ्यांच्या उज्वल भविष्यासाठी हार्दिक शुभेच्छा ...!!

भांड महेश रभाजी

टी.वाय.बी.एस्सी.

शिक्षण, समाज व राजकारणातील तपस्वी श्री सिताराम (अण्णा) खिलारी सर

ज्ञानाचा सूर्य, मायेच्या महासागर आणि शक्तीचा हिमालय असणारे आदरणीय सिताराम विठ्ठलराव खिलारी सर यांचा जन्म १ जुलै १९३६ साली टाकळी ढोकेश्वर येथे शेतकरी कुटुंबात झाला. आण्णांनी प्राथमिक शिक्षण टाकळी ढोकेश्वर येथे घेतलेले होते. शिक्षणाची मनापासून आवड असल्यामुळे आण्णांनी माध्यमिक शिक्षण रयत शिक्षण संस्थेच्या जनता विद्या मंदिर कान्हूर पठार येथे घेतले. माध्यमिक शिक्षण पूर्ण केल्यानंतर उच्च माध्यमिक शिक्षण अहमदनगर येथील भाऊसाहेब फिरोदिया हायस्कूलमध्ये पूर्ण केले. आण्णांना शिक्षण घेवून वकील व्हायचे होते म्हणून त्यांनी अतिशय चिकाटीने लहानपणापासूनच शिक्षण घेतले होते. सन १९६१ साली राज्यशास्त्र विषय घेवून ते बी.ए. झाले. पुढे लॉ चे शिक्षण घेण्यासाठी त्यांनी बी.ए. नंतर पुण्याला प्रवेश घेतला. पुण्यात शिक्षण घेत असताना काशिनाथ पा. खिलारी निवडणूकीला उभे राहिले होते. त्यांच्या प्रचारासाठी ते पुण्यावरून पारनेरला आले आणि समाजकारण, राजकारण आणि शिक्षणकारणामध्ये रमले.

अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेने १९६१ साली श्री ढोकेश्वर विद्यालय सुरु केले. या माध्यमिक शाळेमध्ये १९६२ साली शिक्षक म्हणून सेवेत हजर झाले त्यावेळी त्यांना अवघा १४५ रुपये पगार होता. १९६२ ते १९९४ अशी ३२ वर्षे त्यांनी श्री ढोकेश्वर माध्यमिक व उच्च माध्यमिक विद्यालयात ज्ञानदानाचे पवित्र कार्य केले. आजही त्यांचे शेकडो विद्यार्थी समाजामध्ये विविध क्षेत्रातील पदावर काम करत आहेत. हे सर्व विद्यार्थी आण्णांबद्दल गौरवाने

बोलतात की अण्णा म्हणजे शिक्षण क्षेत्रातील एक महान तपस्वी आहेत.

आण्णांचे आज वय ८२ आहे पण त्यांचा आहार आणि विहार युवापिढीने आदर्श घ्यावा असाच आहे. ते जीवनाकडे नेहमी आशावादी दृष्टिकोनातून पाहतात. आण्णांनी केलेले सामाजिक आणि शैक्षणिक क्षेत्रात टाकळी ढोकेश्वरच नव्हे तर पारनेर तालुक्यात परिवर्तन घडवून आणलेले आहे. शिक्षण क्षेत्रातील त्यांचे कार्य भरीव आहे.

श्री ढोकेश्वर माध्यमिक इमारतीचा पाया आण्णांच्या शुभहस्ते झाला होता. या विद्यालयाच्या उभारणीत आण्णांनी दिलेले योगदान मोठेच म्हणावे लागेल. विद्यालयाची इमारत होण्याच्या अगोदर आण्णांनी आपले गावातील ६० खणांचे घर कसल्याही प्रकारचे भाडे न घेता शाळेसाठी दिले होते. रावसाहेब म्हस्के, ह.कृ.काळे, कि.बा.म्हस्के यांच्या खांद्याला खांदा देवून मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेसाठी काम केले. अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाजाचे अध्यक्ष आणि पारनेर तालुक्याचे भाग्यविधाते मा.आमदार नंदकुमार झावरे पाटील यांच्या सहकार्याने माध्यमिक व उच्च माध्यमिक परीक्षेचे केंद्र टाकळी ढोकेश्वरला आणले. टाकळी ढोकेश्वर आणि परीसरातील विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणासाठी नगर-पुणे येथे जावे लागत होते. म्हणून १९९४ साली तत्कालीन विद्यमान आमदार नंदकुमार झावरे पाटील यांच्या सहकार्याने कला महाविद्यालय सुरु केले. आज या महाविद्यालयात कला, वाणिज्य आणि विज्ञान या तीनही शाखा आहेत. नगर-कल्याण महामार्गावर पूर्व दिशेला

निसर्गरम्य डोंगराच्याकुशीत या महाविद्यालयाची देखणी इमारत आज उभी आहे. या महाविद्यालयामुळे गोरगरीब विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणाची चांगली सोय उपलब्ध झालेली आहे. या महाविद्यालयात आज १००० विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत.

एक उत्तम शिक्षक, समाजसेवक आणि मार्गदर्शक म्हणून आण्णांचे व्यक्तिमत्व दीपस्तंभासारखे आहे. केंद्र सरकारचे नवोदय विद्यालय मा.खासदार बाळासाहेब विखे पाटील व मा.आमदार नंदकुमार झावरे पाटील यांच्या सहकार्याने टाकळी ढोकेश्वर येथे आणले आज हे जवाहर नवोदय विद्यालय तीस एकर जागेमध्ये वसलेले आहे.

टाकळी ढोकेश्वर ग्रामीण आरोग्य केंद्र पारनेर ऐवजी टाकळी ढोकेश्वर येथे १९८५ साली सुरु केले. ३० वर्षांहून अधिक काळ टाकळी ढोकेश्वरचे ते सरपंच होते. याकाळात ग्रामीण रुग्णालय, कर्मचारी निवास,

घरकुल, पाणीयोजना २५ लाखांचे सेवा कार्यालय, गोडावून, ग्रामसचिवालयाची इमारत, ढोकी तलाव अशी कोट्यावधींची कामे केली. पारनेर तालुका साखर कारखान्याचे संचालक म्हणूनही त्यांनी काम केले.

अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाजाचे ज्येष्ठ विश्वस्त म्हणून ते आज काम पहात आहेत. आण्णांचे शैक्षणिक, सामाजिक आणि धार्मिक क्षेत्रातील कार्य आजच्या युवापिढीने आदर्श घ्यावा असेच आहे त्यांचे हे कार्य व सुसंस्कृति व्यक्तिमत्व पाहून म्हणावेसे वाटते की,

दिव्यत्वाची जेथे प्रचिती ।

तेथे कर माझे जुळती ॥

निवडुंगे भारती शिवाजी

टी.वाय.बी.ए. - मराठी

माझ्या महाविद्यालयातील मराठीचा बोलू कौतुके

माझा मराठाचि बोलू कौतुके । परि अमृताचेही पैजा जिंके ।
ऐसी अक्षरे रसिके मेळवीन ॥ (६-१४)

संत ज्ञानेश्वर महाराजांनी मराठी भाषेचा गौरव करताना वरील ओवीत मराठी भाषेची अमृताशी पैज लावलेली आहे. माझ्या मराठी भाषेचे बोल इतके मधुर, गोड आणि रसाळ आहेत की, ही मराठी भाषा अमृतालाही जिंकेल अशा प्रकारची शब्द योजना रसिकांसाठी मिळवून देईल असे संत ज्ञानेश्वर महाराज म्हणतात.

खरे तर मराठी भाषेइतकी रसाळ भाषा दुसरी नाही मराठी भाषा म्हणजे परिमला माजी कस्तुरी आहे असे फादर स्टीफनने म्हटले आहे. अशा या मराठी भाषेच्या महाराष्ट्रातील मराठी माणूस आपल्या मुलांना मात्र इंग्रजी माध्यमांच्या शाळांमध्ये टाकत आहे. ही खरे तर चिंतन

करण्यासारखी बाब आहे. इंग्रजी भाषेचे ज्ञान घेण्यास हरकत नाही पण पूर्णपणे इंग्रजी भाषेच्या आहारी जावून माय मराठीला आपल्या हृदयाच्या गाभान्यातून बाहेर काढण्याचा अद्वाहास धरला तर मराठी भाषा व संस्कृतीचे महान सांस्कृतिक नुकसान झाल्याशिवाय राहणार नाही. अशा या मराठी भाषा व संस्कृतीच्या संवर्धनासाठी माझ्या महाविद्यालयातील मराठी विभाग मनापारून काम करीत आहे.

विद्यार्थ्यांच्या सुप्त कला गुणांना वाव मिळावा म्हणून दि. १० जुलै २०१८ रोजी मराठी वाङ्मय मंडळाचे उद्घाटन हा कार्यक्रम संपन्न झाला. या कार्यक्रमांमध्ये महाराष्ट्रातील लोकनाट्याचे अभ्यासक व कला व वाणिज्य महाविद्यालय चाकण येथील मराठी विभाग प्रमुख

प्रा.डॉ.दिलीप कसबे यांचे 'व्यक्तिमत्व विकास' या विषयावर व्याख्यान झाले. त्यांनी मराठी संस्कृती या विषयावर बहुमोल मार्गदर्शन केले. उद्घाटनपर भाषणात अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेचे जेष्ठ विश्वस्त मा.सिताराम खिलारी यांनी कला शाखेतून कवी लेखक निर्माण व्हावे व समाजाला मार्गदर्शन करावे ही अपेक्षा व्यक्त केली.

भारतीय संस्कृतीमध्ये गुरु शिष्य परंपरेला अत्यंत साधारण महत्व आहे. म्हणूनच दि. २७/१०/२०१८ रोजी गुरुपौर्णिमेला कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. या कार्यक्रमात मराठी विभागातील विद्यार्थ्यांनी गुरुचे शिष्याच्या जीवनातील स्थान, गुरु महत्व या विषयावर विचार मांडले. मराठी विभागप्रमुख प्रा.लक्ष्मण कोठावळे यांनी महामुनी वेदव्यास हे भारतीय संस्कृतीचे निर्माते आहेत. महामुनी वेदव्यास ६ शास्त्रे, १८ पुराणे, ४ वेद, भगवद्गीता महाभारत या ग्रंथांचे निर्माते आहेत. ज्या पिठावरून विद्या सांगितली जाते त्याला विद्यापीठ म्हणतात. ज्या पीठावरून धर्मविचार सांगितला जातो त्याला धर्मपीठ म्हणतात तर ज्या पीठावरून संस्कृतीचा विचार सांगितला जातो त्याला व्यासपीठ म्हणतात. म्हणून विद्यार्थ्यांनी ज्ञान संपादन केले पाहिजे असे प्रबोधन प्रा.कोठावळे यांनी केले.

माझे महाविद्यालय हे शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये रौप्यमहोत्सवी वर्ष म्हणून साजरे करीत आहे. त्यामुळे महाविद्यालयात विविध कार्यक्रमांचे वर्षभर आयोजन केलेले आहे. विद्यार्थ्यांच्या विचारांना व्यासपीठ मिळवून देणारा 'ज्ञानज्योत' हा अंक यावर्षी माझे महाविद्यालय रौप्य महोत्सवी विशेषांक प्रकाशित करीत आहे. त्यानिमित्ताने 'माझे महाविद्यालय' या संकल्पनेवर निबंध स्पर्धेचे आयोजन मराठी विभागबरोबरच हिंदी आणि इंग्रजी विभागानेही केलेले आहे.

भारताचे माजी राष्ट्रपती डॉ.सर्वोपल्ली राधाकृष्णन यांचा जन्मदिन हा शिक्षक दिन म्हणून दरवर्षी

महाविद्यालयात साजरा करण्यात येतो. यादिवशी सर्व शाखेतील विद्यार्थी ज्ञानदाचे काम करतात. शिक्षकांना पुष्पगुच्छ देऊन गौरविण्यात येते. एक आनंदाचे आणि अनोखे वातावरण महाविद्यालयात असते.

१ जानेवारी ते १५ जानेवारी यादरम्यान मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा निमित्त मराठी भाषा संवर्धनासाठी प्रत्येकाने प्रामाणिकपणे प्रयत्न केले पाहिजेत यासाठी विविध उपक्रम घेण्यात येतात. यावर्षी मराठी विभागामार्फत सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ मराठी अभ्यास मंडळाचे अध्यक्ष मा.प्रा.डॉ. शिरीष लांडगे पाटील यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. त्यांनी मराठी भाषा - आव्हाने व उपाय या विषयावर विद्यार्थ्यांना आपले विचार सांगितले.

मराठी विभागाने या वर्षापासून संगीत प्रमाणपत्र कोर्स हा विषय रौप्यमहोत्सवी वर्ष निमित्त सुरु केलेला आहे. मराठी विभागातील प्रा.मनोज तेलोरे हे हार्मोनियम व तबला यांचे प्रशिक्षण विद्यार्थ्यांना देत आहेत. दि. २७ फेब्रुवारी रोजी कविवर्य कुसुमाग्रज यांचा जन्मदिन भाषा दिन म्हणून साजरा करण्यात येतो. या दिवशी काव्यवाचन हा नवोदित कवींचा कार्यक्रम घेण्यात येतो. या विभागातील प्रा.लक्ष्मण कोठावळे हे मातृपंचकविता शिकवीत असताना मातृभाषा, मातृभुमी या विषयाचे महत्व वर्षभर विद्यार्थ्यांना तळमळीने सांगत असतात. त्यामुळेच मी मराठी हा विषय निवडलेला आहे. या लेखाच्या शेवटी एवढेच मातृभाषेविषयी सांगावेसे वाटते की,

लाभले आम्हास भाग्य बोलतो मराठी
जाहलो खरेच धन्य ऐकतो मराठी
धर्म,पंथ, जात एक जाणतो मराठी
एवढ्या जगात माय मानतो मराठी

खोडदे दादाभाऊ सयाजी
एफ.वाय.बी.ए.

॥ वंशुभाव हाच धर्म ॥

हिंदी विभाग

“कभी फूलों की तरह मत जीना,
जिस दिन खिलोगे बिखर जाओंगे,
जीना हैं तो पत्थर बन के जियो,
किसी दिन तराशे गए तो खुदा
बन जाओंगे ”

— हरिवंशराय बच्चन

२५

शैष्य महोत्सवी वर्ष

१९९४-२०१९

शैष्य महोत्सवी विशेषांक ... माझे महाविद्यालय

अनुक्रमणिका

अ. क्र.	गद्य विभाग	लेखक / लेखिका
१.	शिक्षा समाज परिवर्तन का प्रभावशाली माध्यम है	रोकडे सुजित
२.	हमारा पुस्तकालय	पवार दिपाली गणपत
३.	स्वराज्य संस्थापक छत्रपति शिवाजी महाराज	शेख समीना उस्मान
४.	शिक्षा के क्षेत्र में आरक्षण - आरक्षण कितना न्यायसंगत है ?	अमोल गुलाब केसकर
५.	भारत की प्रथम स्त्री शिक्षिका - सावित्रीबाई फुले	अक्षय वाळुंज
६.	छत्रपती शाहु महाराज	वर्षा शिंदे
७.	भारत की पहिली महिला शिक्षिका	हांडे दिपक भाऊसाहेब
८.	शिक्षा में आरक्षण चाहिए - या नहीं ?	खरात मारुती रामचंद्र
९.	फेसबुक	वाळुंज वैभव आबासाहेब
१०.	सावित्रीबाई फुले एक आदर्श	आहेर अविनाश अर्जुन
११.	फेसबुक	कारंडे अर्चना प्रभाकर

अ. क्र.	पद्य विभाग	लेखक / लेखिका
१.	हमारा श्री ढोकेश्वर कॉलेज	झावरे उत्कर्ष बालाजी

शिक्षा समाज परिवर्तन का प्रभावशाली माध्यम

शिक्षा मानव को एक अच्छा इंसान बनाती है। शिक्षा में उचित आचरण और तकनीकी दक्षता, शिक्षण और विद्या प्राप्ति आदी हैं। इस प्रकार यह कौशलों, व्यापारों या व्यवसायों एवं मानसिक, नैतिक और सौन्दर्यविषयक के उत्कर्ष पर केंद्रीत है। शिक्षा, समाज, की एक पिढी द्वारा अपने से निचली पिढी को अपने ज्ञान के हस्तांतरण का प्रयास है। इस विचार से शिक्षा एक संस्था के रूप में काम करती है, जो व्यक्ति विशेष को समाज से जोड़ने में महत्वपूर्ण भूमिका निभाती है तथा समाज और संस्कृति निरंतरता को बनाए रखती है। बच्चा शिक्षा द्वारा समाज के आधारभूत नियमों, व्यवस्थाओं, समाज के प्रतिमानों एवं मूल्यों को सिखता है। बच्चा समाज से तभी जुड़ पाता है तब वह उस समाज विशेष के इतिहास से अभिमुख होता है।

शिक्षा व्यक्ति की अंतर्निहित क्षमता तथा उसके व्यक्ति त्व का विकसित करनेवाली प्रक्रिया है। यही प्रक्रिया उसे समाज में एक वयस्क की भूमिका निभाने के लिए समाजीकृत करती है। तथा समाज के सदस्य एवं एक जिम्मेदार नागरिक बनने के लिए व्यक्ति को आवश्यक ज्ञान तथा कौशल उपलब्ध कराती है। शिक्षा संस्कृत भाषा की 'शिक्ष' धातु में 'अ' प्रत्यय लगाने से बना है। 'शिक्ष' का अर्थ है सीखना। जब हम 'शिक्षा' शब्द को प्रयोग में देखते हैं तो मोटे तौर पर यह दो रूपों में प्रयोग में लाया जाता है, व्यापक रूप में तथा संकुचित रूप में। व्यापक अर्थ में शिक्षा किसी समाज में सदैव चलनेवाली सौद्देश्य सामाजिक प्रक्रिया है। जिसके द्वारा मनुष्य की जन्मजात शक्तियों का विकास, उसके ज्ञान एवं कौशल में वृद्धि एवं व्यवहार में परिवर्तन किया जाता है। और इस

प्रकार उसे सभ्य, सुसंस्कृत एवं योग्य नागरिक बनाया जाता है। मनुष्य क्षण - प्रतिक्षण नए - नए अनुभव प्राप्त करता है एवं करवाता है, जैसे-तैसे उसका दिन-प्रतिदिन का व्यवहार प्रभावित होता है। उसका यह सीखना - सीखाना विभिन्न समूहों, उत्सवों, पत्र-पत्रिकाओं, दूरदर्शन आदी से अनौपचारिक रूप से होता है यही सीखन-सीखाना शिक्षा के व्यापक तथा विस्तृत रूप में आते हैं। संकुचित अर्थ में शिक्षा किसी समाज में एक निश्चित समय तथा निश्चित स्थानों (विद्यालय, महाविद्यालय) में सुनियोजित ढंग से चलनेवाली एक सौद्देश्य सामाजिक प्रक्रिया है जिससे छात्र निश्चित आगे बढ़कर समाज कल्याण का सोचने के लिए सिखते हैं।

शिक्षा है तो ही समाज परिवर्तन है। इसपर अनेक महान विद्वानों ने अपने विचार प्रस्तुत किए हैं। समाजशास्त्रियों, मनोवैज्ञानिकों एवं नितिकारों के विचार शिक्षा और समाज के सम्बन्ध में दिए हैं। शिक्षा का अर्थ और महत्व समझने में उनके यह विचार भी हमारी सहायता करते हैं।

- शिक्षा से मेरा तात्पर्य बालक और मनुष्य के शरीर, मन तथा आत्मा सर्वांगीण तथा समाज का सर्वोत्कृष्ट विकास है। (महात्मा गांधी)
- मनुष्य की समाज की पूर्णता को अभिव्यक्त करना ही शिक्षा है। (स्वामी विवेकानंद)
- शिक्षा व्यक्ति की उन सभी भीतरी शक्तियों का विकास है जिससे वह अपने समाज पर नियंत्रण रखकर अपने उत्तरदायित्वों का निर्वाह कर सके (जॉन ड्यूवी)
- शिक्षा व्यक्ति एवं समाज के समन्विक विकास की प्रक्रिया है।

- शिक्षा मानव की संम्पूर्ण शक्तियों का प्राकृतिक, सामाजिक, प्रगतिशिल और सामंजस्यपूर्ण विकास है । (पेस्तालॉजी)
- शिक्षा राष्ट्र के आर्थिक, सामाजिक विकास का शक्तिशाली साधन है ।

इस प्रकार अनेक थोर विद्वानोंने अपने विचार लोगों को बताए हैं । कि किस प्रकार से हमे अपना खुद का तथा अपने परिवार का, अपने समाज का परिवर्तन

चाहिए, हमे बेहतरीन जिंदगी चाहिए तो हमे शिक्षा का महत्व समजकर उसे अपनाना पडेगा ।

अंत मे यही कहूँगा की, शिक्षा राष्ट्र के आर्थिक, सामाजिक विकास का शक्तिशाली साधन है । शिक्षा राष्ट्रीय संपन्नता एवं राष्ट्र कल्याण की कुंजी है ।

रोकडे सुजित
एफ.वाय.बी.ए.

हमारा पुस्तकालय

पुस्तक और आलय इन दोनों शब्दों को मिलाकर जो शब्द बनता है वह है "पुस्तकालय" जिसका अर्थ है पुस्तकों का घर । किताबें इन्सानों की सबसे अच्छी दोस्त होती हैं । जैसे व्यक्ति अपने दोस्त का हर पल हर घडी, हर मुश्किल में साथ देते हैं ; वैसे ही किताबे भी हर विषय परिस्थिती में मनुष्य की सहायक होती हैं ; किताबों मे हर मुश्किल सवाल का जवाब या हल छुपा होता है । इंसान किसी भी दुविधा मे रहे किताबों को पढने से समझने से उसकी सोच, का विस्तार होता है । कुछ लोगो को किताबों का संग्रह करना अच्छा लगता है । दुनिया में प्रत्येक विद्यालय में एक पुस्तकालय होता ही है ।

हमारे विद्यालय में ही एक मध्यम कोटि का पुस्तकालय है । विद्यालय के दुसरे फ्लोर पर बनाया गया है । यहाँ प्राचीन एवं नवीन पुस्तकों का अच्छा संग्रह किया गया है । पुस्तकालय में साहित्य और भाषा, विज्ञान, संस्कृति, इतिहास, भूगोल, समाजशास्त्र, सामान्य ज्ञान, आदि विषयों से संबंधित पुस्तके एकत्रित है । प्रेमचंद, जयशंकर प्रसाद, सुमित्रानंदन पंत, तुलसीदास, वीर सावरकर, कुसुमाग्रज,

बालकवी, वि.वा.शिरवाडकर, मारुती चितमपल्ली, बहिणाबाई चौधरी, प्रकाश अत्रे, जैसे ख्यातिप्राप्त साहित्यकारों की पुस्तके यहाँ सुलभ है । चित्रकला, पाककला, वागवानी आदि विभिन्न विषयों से संबंधित पुस्तके भी हमारे पुस्तकालय में उपलब्ध है । पुस्तकालय मे लगभग दस हजार से ज्यादा पुस्तके है । यहाँ प्रतिदिन अंग्रेजी और मराठी के छह समाचार पत्र आते है । लगभग दस साप्ताहिक पाक्षिक और मासिक पत्रिकाएं भी आती है । पुस्तके रखने के लिए ४०-४५ अलमारिया है । पुस्तकालय में चार पंखे लगे हुए है । हवा आने के लिए खिडकिया है और दूषित हवा बाहर निकालने के लिए रोशनदान लगे है ।

हमारे पुस्तकालय का समय ८ से ४ बजे तक है । पुस्तकालय में विद्यालय के छह दिन पुस्तकालय की अध्यक्षा छात्रों को पुस्तके आदान-प्रदान करने का काम करती है । प्रत्येक विद्यार्थी एक समय में दो पुस्तके ले सकता है । छह दिन के बाद वह उनका नवीकरण करता है । अध्यापकों के लिए किसी प्रकार का प्रतिबंध नहीं है । पुस्तकालय में अध्यापकों को बैठने के लिए स्वतंत्र व्यवस्था की गई है ।

छात्रों के लिए दो स्वतंत्र वाचन कक्ष हैं। जिसमें ६०-७० छात्र एक साथ पढ सकते हैं। पुस्तकालय में और वाचन कक्ष में स्थान स्थान पर शान्ति रखे, धीरे आवाज में बातचीत करो, अपना मोबाईल बंद रखो, शोर मत मचाओ आदि वाक्य लिखे हैं। किसी भी समाचार-पत्र, पुस्तक और पत्रिका का अवलोकन करने के बाद उसका यथास्थान पर रखना अनिवार्य है। महाविद्यालय ने पुस्तकालय में सभी विषयों की पाठ्यक्रम से संबंधित पुस्तकों कि २०-२५ प्रतिशत उपलब्ध की है। जिससे गरीब से गरीब छात्र उनका लाभ उठा सके।

हमारे पुस्तकालय की अध्यक्षा बहुत ही शांत और अच्छी स्वभाव की हैं। उन्हे बहुत सारे पुस्तकों का ज्ञान है। उन्होंने बहुत सारी किताबें पढी हैं। जब छात्र उन्हे पुछते हैं कि यह किताब हमें पढने के लिए अच्छा है क्या तो मॅडम झट से बता देती हैं। वह हमेशा ही छात्रों के पुस्तक, पढने के बारे में मार्गदर्शन करती हैं। अध्यक्षा मॅडम हमेशा छात्रों से प्यार से बात करती हैं। छात्र भी बडे आनंद से पुस्तकालय में आते हैं। पुस्तकालय में अध्यक्षा मॅडम के अनुपस्थिती में एक सर भी सहायक रूप में हैं। वे भी छात्रों से प्यार भरे शब्दों से बाते

करते हैं। ऐसा हमारा पुस्तकालय बहुत ही अच्छा है। मैं आपको इतना कहना चाहूँगी की हमें अलग-अलग किताबें पुस्तकालय से पढने के लिए मुफ्त में मिल जाती हैं तो उनका उपयोग करो, अपना ज्ञान बढ़ाओ और जीवन में सफल हो जाओ।

आओ आओ प्यारे दोस्तों आओ,
ज्ञान भांडार से,
बहुत ज्ञान ले जाओ ॥
जिंदगी में हर किसी काम आयेगा।
बहुत आगे बढ़ाएगा यह ज्ञान तुम्हें।
पुस्तकालय में मिल जाएगी तुम्हें
हर तरह की किताबें,
सबका ज्ञान है उसमें ॥

पवार दिपाली गणपत

द्वितीय वर्ष वाणिज्य

स्वराज्य संस्थापक - छत्रपति शिवाजी महाराज

छत्रपति शिवाजी महाराज को भारतीय गणराज्य का महानायक और मराठा साम्राज्य का गौरव माना जाता है। शिवाजी महाराज अत्यंत बुद्धिमानी, शौर्य, निडर सर्वाधिक शक्तिशाली, बहादुर और एक बेहद कुशल शासक एवं रणनीतिज्ञ थे।

उन्होंने अपने कौशल और योग्यता के बल पर मराठों को संगठित कर मराठा साम्राज्य की स्थापना की थी। शिवाजी महाराज एक योग्य सेनापति और कुशल शासक थे और साथ-साथ एक महान मार्गदर्शक भी थे। उन्होंने मुघलों

के राज्य में न सिर्फ हिंदू साम्राज्य स्थापित किया बल्कि सभी भारतवासियों को नई दिशा भी दिखाई। शिवाजी महाराज को हिन्दू सम्राट के नाम से भी जाना जाता है।

भारत के महान वीर सपूत और राष्ट्रमाता जीजाबाई के साहसी पूत्र छत्रपति शिवाजी महाराज की वीरता कि कहानी अद्भुत है, उनके जीवन से न सिर्फ लोगों को आगे बढ़ने की प्रेरणा मिलती है बल्कि राष्ट्रप्रेम की भावना भी प्रज्वलित होती है।

शिवाजी महाराज का पूरा नाम - शिवाजी राजे भोसले

(छत्रपतल शलवलकी ढहलरलक) उनकल कनूढ ११ फरवरुी १६३० को शलवनेरुी दुर्ग, ढहलरलडूर ढें हुआ थल । उनके डलतल कल ढलढ शहलकुरुके ढुसले थल । ढलतल कल ढलकलडलई और उनकुी शलदुी सरुईडलई ढलढडललकर ढलढ के कनुडल से हुई थुी । उनके डुतुर-डुतुरी डलडलडलई, रलककुंवरडलई, कढललडलई, अंडलकलडलई थे । छत्रपतल शलवलकी ढहलरलक कल रलकडलडलषेक ६ कून, सलल १६७ॡ को रलडगड कलले डर हुआ थल ।

१ॢॡ७ की लडलई और सलवरकर के इतलहलस डर ललखनेवलले डुरोफेसर शेषरलव डुरे के डुतलडलक -

“डलहलले वर्ण को वुडवसलड के तुरु डर डलंडल गलडल, डर डलद ढें दुी ही वर्ण ढलने गर । एक थे डुरलहण और अनुड तुरुी को एक शुरेणी ढें शुदुर ढलढल गलडल ।

इसके डुीछे कुछ डुरलणुी ढें डलतलडल गलडल एक ढलथक थल । इसके डुतलडलक वलषुणु के अवतलर ढलने कलने वलले डरशुडरलढ और कशुतुरलडुी के डलक लडलई हुी गरुई और उसढें सड कशुतुरलड डलरे गर । डुीछे सरुफ वलधवलएं और डक़े रह गर, कलनेहे डुरकल डलढल शुदुर ढलढल गलडल । इस गलत ढलनुडतल के कलते और कलतल डुरथल को कलडढ रलखने के ललए डुरलढडुी ने शलवलकी कल रलकडलडलषेक करने से ढनल कर डलडल । शलवलकी ढहलरलक की

शलकुषल के कुषुतुर ढें आरकुषण देढल सहुी थल गलत है !

शलकुषल के कुषुतुर ढें आरकुषण देढल डललकुल ही गलत है । कलसुी कलतल वलशेष को आरकुषण डुरदलढ करके हढ डुगुड वुडकुतलडुी के सलथ ढलइंसलडुी कर रहे हुीते है । वही आरकुषण कल वकलह से हढलरे देश ढे डुरगतल ढें रुकलवत आ सकतुी है । हर डुगुड वुडकुतल कलहतल है कल उसे उसकुी डुगुडतल के अनुसलर डद ढलले, लेकलढ आरकुषण कल वकलह से एक डुगुड वुडकुतल अडने सहुी डद को ढहुी डुरलढ कर सकतल लेकलढ वही आरकुषण डुरलढ अडुगुड वुडकुतल डुी उस डद को आसलढल से डुरलढ कर लेतल है । देश कल डुरगतुी कल ढलरुग डुगुड वुडकुतलडुी के हलथुी ढें ही हुीतल है । डुगुड वुडकुतल ही देश को आगे डदलतल है । और देश कल डुरगतल ढें

कलतल कशुतुरलड ही है । कुडुीकल उनकल कुरलणल रलकल थल । और उनकुी डुीडुलडलं लडलई के कुीशल ढें ढलहलर थुी । वुी रलकसुथलढ के रलकडुत कुरलढे से ढहलरलडूर आएं थे । कशुतुरलड के सलथ और शुदुर की डे डलहस डललकुल डेढलढल थुी । डे सलरे अंतर तुी डुरलढडुी के ही डनलएं हुएं है और इतलहलस डुी उनहुीने ही ललखल है ।

छत्रपतल शलवलकी ढहलरलक कल वलवलह और संतलढ - छत्रपतल शलवलकी ढहलरलक की १ॡ ढई १६ॡ० को १२ सलल की छुीतुी उडुर ढें सरुईडलई ढलढडललकर के सलथ शलदुी हुई थुी । उनकल वलवलह ललल ढहलल डुणुे ढें हुआ थल । कलढसे उनहुी संडलकल ढहलरलक इस डुतुर की डुरलतुी हुई ।

आडुको डलतल दे कल संडलकल ढहलरलक शलवलकी ढहलरलक के सडसे डडे डुतुर और उतुरलधलकलरुी थे, उनहुीने १६ॢ० से १६ॢ१ तक रलकड कलडल

शेख सढुीढल उरसुढलढ

एफ.वलड.डुी.एस्सुी.

ढदद करतल है । लेकलढ एक अडुगुड वुडकुतल उँके डद डर हुीगल तुी देश कल डुरतल केसे हुीगल ?

कलड तक वुडकुतल कुी डुगुड हुी वलह ढुीके डद डर कलढ करेगल तुी देश कल डुरगतल केसे हुीगल ? इसललए आरकुषण ढेरी ढकुरुी ढें देश के हर डुगुड वुडकुतलडुी के ललए डुरे देश के ललए गलत है । ढेरे अनुसलर आरकुषण शलकुषल के कुषुतुर ढें तुी कुडल कहुी डुी ढहुी देढल कलहलए । आरकुषण देने से कलतने लुगुी को ललड ढहुी ढलल डलतल उससे कहुी कलडलदल लुगुी को ढुकसलढ डहुँवतल है । आक कल कलहुँ देखुी वलहुँ ॡ०% से अधलक सुीडे आरकुषलत है । खलसकर सरकरलरुी संसुथलओुी और सरकरलरुी ढुीकरुी ढें तुी

आरक्षण के कारण योग्य लोग अपनी जगह नहीं बना पाते । और अयोग्य लोगों को शिक्षा और नोकरी दोनों मिल जाती है । आरक्षण केवल सरकारी संस्थाओं में ही दिया जाता है , क्योंकि प्राइवेट संस्थान तो व्यक्ति कि योग्यता के आधार पर ही उनका चयन करते हैं, और ऐसा करने से उन्हें लाभ भी मिलता है । प्राइवेट स्कुल हो या नौकरी वे लोग सिर्फ उनको चुनते हैं जो इस काबिल हो, कि वो कंपनी को सफल बनाने के लिए अपना योगदान दे सके । चाहे सरकारी स्कुल हो या कॉलेज हर क्षेत्र में सरकार जाति के आधार पर आरक्षण दे रही है । परंतु में जानना चाहूंगा कि जाति का शिक्षा से क्या सरोकार है ? हर वो व्यक्ति जो किसी आरक्षित जाति से हो जरूरी तो नहीं कि वह इस योग्य हो कि बड़े संस्थाओं में शिक्षा पार कर सके । आरक्षण केवल यह सिद्ध करता है कि आरक्षित जाति के लोग कमजोर हैं, और वह अपने बल पर कुछ हासिल नहीं कर सकते हैं । जबकि अनेक आरक्षित जाति के लोगोंके पास अपने दम पर बहुत कुछ करने का टैलेंट होता है । जो आरक्षण के कारण दब जाता है ।

आरक्षण से किसी का भी अच्छा नहीं हो सकता । शिक्षा के क्षेत्र से तो खासकर आरक्षण को पूरी तरह से समाप्त कर देना चाहिए, इससे काबिल व्यक्ति जो आरक्षित श्रेणी में नहीं आता, उसे भी मौका मिलेगा अपना साहस और टैलेंट दिखाने का । आरक्षण होना गलत नहीं है, मगर आर्थिक के आधार पर होना चाहिए, क्योंकि हर इन्सान अमीर नहीं होता, कोई गरीब है तो कोई अमीर है ।

शिक्षा के क्षेत्र में आरक्षण एकदम नहीं होनी चाहिए क्योंकि, कोई भी इन्सान दिमाग से गरीब नहीं होता है वो अपनी सोच से गरीब होता है ।

“किसी ने सत्य कहा है कि गरीब पैदा होना गलत नहीं गरीब मरना गलत है ।”

आरक्षण यह साबित करता है कि हम भी एक अच्छे और बुद्धिमान छात्र का हक छीन कर इससे नीचे वाले को प्रसन्न करता हूँ । कुछ देशों में आरक्षण खत्म कर दिया है, तो वहाँ के लोग अपने आप को कैसे विकास में बढ़ावा दे रहे हैं,

क्योंकि उनकी सोच एक बुलंद सोच है ।

में भारत सरकार से पुछना चाहता हूँ कि किसी बौद्धिक दृष्टि से कमजोर बच्चे को उच्च शिक्षा संस्थाओं में आरक्षण के कारण प्रवेश देकर हम किस प्रकार के भारत को विश्व के समक्ष प्रस्तुत करने की कामना कर रहे हैं ।

आरक्षण का होना इस कारण भी निरर्थक सिद्ध होता है कि पिछले कई वर्षों से चली आ रही आरक्षण के चलते कुछ खास परिवार सामान्य वर्ग से अधिक संपन्न हो गए हैं । विडंबना यह है कि, आरक्षण कि नीति का लाभ भी इन्हें ही मिलेगा । शिक्षण संस्थाओं में रंग, लिंग, जाति आदि का कोई महत्व नहीं होता उन्हें तो योग्यता चाहिए ।

वैसे तो जरूरतमंद की सहायता करने के लिए आरक्षण के अलावा भी अन्य कई प्रबल विकल्प हो सकते हैं । लेकिन फिर भी अगर आरक्षण को देश में जगह देनी ही है तो इसका आधार जातिगत न होकर विशुद्ध रूप से आर्थिक होना चाहिए । क्योंकि जिनकी पिढियों ने आरक्षण का लाभ लिया उन्हें आज भी इसकी जरूरत पडती हो, इस पर तो यकीन करने का कोई आधार ही नहीं बनता । इसके साथ ही गैरआरक्षित वर्ग का हर व्यक्ति आर्थिक और सामाजिक रूप से सशक्त हो हो यह भी जरूरी नहीं है । इसलिए आर्थिक आधार पर आरक्षण बिना किसी भेदभाव के हर जरूरतमंद व्यक्ति के जीवन को बेहतर बनाने में उसकी सहायता करेगा ।

आरक्षण को समाज में समानता कि पतवार माना जाता है, लेकिन आज यह आरक्षण समाज देश में असमानता, अन्याय, द्वेष और विद्रोह पैदा कर रहा है । जाति आधारित आरक्षण देश में एक नए रूप में उसी ख़ाई को और गहरा कर रहा है, जिसे पाटने के लिए संविधान में इसको जगह दी गई थी । मैं व्यक्तिगत रूप से शिक्षा ही नहीं बल्कि हर क्षेत्र में जाति आधारित आरक्षण का सक्त विरोधी हूँ ।

अमोल गुलाब केसकर
टी.वाय.बी.ए. हिंदी

भारत की प्रथम स्त्री शिक्षिका सावित्रीबाई फुले

सावित्रीबाई ज्योतिराव फुले - (३ जनवरी १८३१ - १० मार्च १८९७) भारत की प्रथम महिला शिक्षिका, समाज सुधारिका एवं मराठी कवयित्री थी। उन्होंने अपने पति ज्योतिराव गोविंदराव फुले के साथ मिलकर स्त्री अधिकारों एवं शिक्षा के क्षेत्र में उल्लेखनीय कार्य किए। वे प्रथम महिला शिक्षिका थी। उन्हें आधुनिक मराठी काव्य का अग्रदूत माना जाता है। १८५२ में उन्होंने बालिकाओं के लिए एक विद्यालय की स्थापना की।

परिचय - सावित्रीबाई फुले भारत के पहले बालिका की पहली प्रिंसिपल और पहले किसान स्कूल की संस्थापक थी। महात्मा ज्योतिबा को महाराष्ट्र और भारत में सामाजिक सुधार आंदोलन में एक सबसे महत्वपूर्ण व्यक्ति के रूप में माना जाता है। उनको महिलाओं और दलित जातियों को शिक्षित करने के प्रयासों के लिए जाना जाता है। ज्योतिराव जो बाद में ज्योतिबा के नाम से जाने गए सावित्रीबाई के संरक्षक गुरु और समर्थक थे। सावित्रीबाई ने अपने जीवन को एक मिशन की तरह जीया जिसका उद्देश्य था, विधवा विवाह करवाना, छु-आछुत मिटाना महिलाओं की मुक्ति और दलित महिलाओं को शिक्षित बनाना। वे एक कवयित्री भी थीं उन्हें मराठी की आदि कवियत्री के रूप में भी जाना जाता था।

सावित्रीबाई फुले का जन्म ३ जनवरी १८३१ को हुआ था। इनके पिता का नाम खन्दोजी नेवसे और माता का नाम लक्ष्मी था। सावित्रीबाई फुले का विवाह १८४० में ज्योतिबा फुले से हुआ था।

सामाजिक मुश्किलें - वे स्कूल जाती थी। तो विरोधी लोग पत्थर मारते थे। उनपर गंदगी फेंक देते थे। आज से १६० साल पहले बालिकाओं के लिए जब स्कूल खोलना

पाप का काम माना जाता था। कितनी सामाजिक मुश्किलों से खोला गया होगा।

सावित्रीबाई पुरे देश की महानायिका हैं। हर बिरादरी और धर्म के लिए उन्होंने काम किया। जब सावित्रीबाई कन्याओं को पढ़ाने के लिए जाती थी तो रास्ते में लोग उन पर गंदगी, किचड़, गोबर, विष्ठा तक फेका करते थे। सावित्रीबाई एक साड़ी अपने थैले में लेकर चलती थी और स्कूल पहुँचकर गंदी कर दी साड़ी बदल लेती थी। अपने पथ पर चलते रहने की प्रेरणा बहुत अच्छे से देती हैं।

विद्यालय की स्थापना - १८४८ में (पुणे) में पति के साथ मिलकर विभिन्न जातियों की नौछात्राओं के साथ उन्होंने एक विद्यालय की स्थापना की। एक वर्ष सावित्रीबाई और महात्मा फुले पाँच नए विद्यालय खोलने में सफल हुए। तत्कालीन सरकार ने इन्हें सम्मानित भी किया। एक महिला प्रिंसिपल के लिए सन १८४८ में बालिका विद्यालय चलाना कितना मुश्किल रहा होगा। इसकी कल्पना शायद आज भी नहीं की जा सकती। लड़कियों की शिक्षा पर उस समय सामाजिक पाबंदी थी। सावित्रीबाई फुले उस दौर में न खुद पढ़ी, बल्कि लड़कियों के पढ़ने का भी बंदोबस्त किया, वह भी पुणे जैसे शहर में।

निधन - १० मार्च १८९७ को प्लेग के कारण सावित्रीबाई फुले का निधन हो गया। प्लेग महामारी में सावित्रीबाई प्लेक के मरीजों की सेवा करती थी। एक प्लेक के छत से प्रभावित बच्चे की सेवा करने के कारण इनको भी छुत लग गया। और इसी कारण से उनकी मृत्यु हुई।

सावित्रीबाई फुले पर प्रकाशित साहित्य -

* क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले - (लेखिका : शैलजा

मोलक) लेखक : ना.ग.पवार) (लेखक : नागेश सुरवसे)

* क्रांतिज्योति सावित्रीबाई फुले - विद्याविकास

(लेखक : ज्ञानेश्वर धानोरकर)

* त्या होत्या म्हणून (लेखिका : डॉ. विजया वाड)

* व्हय मी सावित्रीबाई फुले हे नाटक (एकपात्री

प्रयोगकर्ती आद्य अभिनेत्री : सुषमा देशपांडे) अन्य

सादरकर्त्या डॉ. वैशाली झगडे)

* साध्वी सावित्रीबाई फुले (लेखिका : फुलवंता झोडगे)

* सावित्रीबाई फुले : (लेखक - अभय सदावर्ते)

(लेखक : डि.बी.पाटील) (लेखिका : निशा डंके)

श्रध्दा (लेखक : मोहम्मद शाकीर) (लेखिका : मंगला

गोखले)

* सावित्रीबाई फुले अष्टपैलु व्यक्तिमत्व : (लेखक :
ना.ग.पवार)

* हाँ मैं सावित्रीबाई फुले : (हिंदी) (प्रकाशक : अझिम
प्रेमजी विद्यापीठ)

* ज्ञानज्योती सावित्रीबाई फुले (लेखिका : उषा पोळ -
खंदारे)

* Savitribai - Journey of a Trailblazer
(Publisher Azim Premji University)

* Shayera Savitri Bai Phule

(in Urdu) Author - Dr. Nasreen Ramjan
Sayyed.

अक्षय वाळुंज

एस.वाय.बी.ए.

छत्रपती शाहु महाराज

शाहु (जिन्हे राजर्षि शाहु महाराज या छत्रपती शाहु महाराज भी कहा जाता है) मराठा के भोसले राजवंश के (२६ जुलाई १८७४ - ६ मई १९२२) राजा (शासनकाल १८९४ - १९००) और कोल्हापुर भी भारतीय रियासतों के महाराजा १९००-१९२२ थे छत्रपती शाहु महाराज को (राजर्षि शाहु के नाम से भी जाना जाता है) उन्हें एक वास्तविक लोक तांत्रिक और सामाजिक सुधारक माना जाता था। कोल्हापुर की रियासत राज्य के पहले महाराजा वह महाराष्ट्र के इतिहास के एक अमूल्य मणि था। सामाजिक सुधारक ज्योतिबा फुले के योगदान से काफी प्रभावित, शाहु महाराज एक आदर्श नेता और सक्षम शासन थे जो अपने शासन के दौरान कई प्रगतीशील और पथभ्रष्ट गतिविधियों से जुड़े थे। १८९४ में अपने राजनेता से १९२२

ये उनकी मृत्यु तक उन्होंने अपने राज्य में निचली जाति और पंथ के बावजूद सभी को प्राथमिक शिक्षा उनकी सबसे महत्वपूर्ण प्राथमिकताओं में से एक थी।

छत्रपती शाहु ने १८९४ से १९२२ तक २८ वर्षों तक कोल्हापुर के सिंहासन पर कब्जा कर लिया, और इस अवधि के दौरान उन्होंने अपने साम्राज्य के कई सामाजिक सुधारों की शुरुआत की। शाहु महाराज को निचली जातियों में से बहुत कुछ करने के लिए बहुत कुछ करने का श्रेय दिया जाता है और वास्तव के यह मुल्यांकन जरूरी है उन्होंने इस प्रकार शिक्षित छात्रों के लिए उपयुक्त रोजगार सुनिश्चित किया जिससे इतिहास ये सबसे पुरानी सकारात्मक कारवाई कार्यक्रमों में से एक बना। इन उपयों में से कई को २६ जुलाई को १९०२ ये प्रभावित किया गया था। उन्होंने

रोजगार प्रदान करने के लिए १९०६ में शाहु छत्रपती बुनाई और स्पिलिंग मिल शुरू की। राजाराम कॉलेज शाहु महाराज द्वारा बनाया गया था और बाद में इनका नाम उनके नाम पर रखा गया था। उनका जोर शिक्षा पर था उन्होंने अपने विषयों के बिच शिक्षा को बढ़ावा देने के लिए कई शैक्षणिक कार्यक्रम शुरू किए। उन्होंने विभिन्न जातियों और धर्मों जैसे पंचल, देवदान्य, नाभिक, शिपी, धोर-चर्मकार समुदायों के साथ-साथ मुसलमानों, जैनों और ईसाइयों के लिए अलग, अलग छात्रावास स्थापित किए। उन्होंने समुदाय के सामाजिक रूप से संगठित खंडों के लिए मिस क्लार्क बोर्डिंग स्कूल की स्थापना की। उन्होंने पिछड़ी जातियों के गरीब लेकिन मेधावी छात्रों के लिए एक अनिवार्य मुफ्त प्राथमिक शिक्षा भी शुरू की। उन्होंने वैदिक स्कूलों की स्थापना की जिन्होंने सभी जातियों और वर्गों के छात्रों को शास्त्रों को सीखने और संस्कृत शिक्षा को प्रचलित करने में सक्षम बनाया उन्होंने बेहतर प्रशासकों में उन्हें बनाने के लिए गाँव के प्रमुखों या पैटील के लिए विशेष विद्यालय भी शुरू किए।

छत्रपती शाहु समाज के सभी स्तरों के बीच समानता का एक मजबूत समर्थक था। और ब्राह्मणों को कोई विशेष दर्जा देने से इनकार कर दिया। उन्होंने ब्राह्मणों को रॉयल, धार्मिक सलाहकारों को पद से हटा दिया जब उन्होंने गैर ब्राह्मणों के लिए धार्मिक संस्कार करने से इंकार कर दिया। उन्होंने पद में एक युवा मराठा विद्वान नियुक्त किया और उन्हें क्षेत्र जगद्गुरु (क्षात्रिय के विश्व शिक्षक) का पद दिया। यह घटना शाहु के गैर-ब्राह्मणों को वेदों को पढ़ने और पढ़ने के लिए प्रोत्साहित करने के साथ महाराष्ट्र में वेदोक्ता विवाद कारण बन गई। वेदोक्ता विवाद ने समाज के अभिजात वर्ग के विरोध का तुफान लाया छत्रपती के शासन का एक दुष्परिणाम। उन्होंने १९१६ के दौरान

निपानी के दक्कन रायट असोसिएशन की स्थापना की। एसोसिएशन ने गैर ब्राह्मणों के लिए राजनितिक अधिकारों के सुरक्षित करने और राजनिति के उनकी समान भागीदारी को आमंत्रित करने की मांग की। शाहुजी ज्योतिबा फुले के कार्यों से प्रभावित थे और उन्होंने फुले द्वारा गठीत सत्यशोधक समाज का संरक्षण किया। अपने बाद के जीवन में हालांकी वह आर्य समाज की तरह चले गए।

१९०३ में उन्होंने किंग एडवर्ड ५ और रानी अलेक्जेंड्रा ने कोरोनाशन में भाग लिया, और उस वर्ष मई में उन्हें मानद उपाधि एलएलडी प्राप्त हुई कैम्ब्रिज विश्वविद्यालय से। छत्रपती शाहु ने जाति अलगाव और अस्पृश्यता की अवधारणा को खत्म करने की लिए बड़े प्रयास किए उन्होंने अस्पृश्य जातियों के लिए सरकारी नौकरियों में शायद पहली ज्ञात आरक्षण प्रणाली शुरू की उनके रॉयल के अपने विषयों को समाज के हर सदस्य के बराबर और अछूतों को कुछ और तालाबों के साथ-साथ स्कूलों और अस्पतालों जैसे प्रतिष्ठानों के समान उपयोग के लिए समानता प्रदान करने का आदेश दिया। उन्होंने आंतर जाति विवाह को वैध बनाया और दलित के उत्थान के लिए बहुत सारे प्रयास किए। उन्होंने राजस्व कलेक्टरों (कुलकर्णियों) के खिताब और कार्यकार को वंशानुगत हस्तांतरण को बंद कर दिया जो जनता का शोषण करने के लिए कुख्यात जाति विशेष रूप से महारों का दास निचली जाति।

छत्रपती ने अपने साम्राज्य में महिलाओं की स्थिति के सुधार की दिशा में भी काम किया उन्होंने महिलाओं को शिक्षित करने के लिए स्कूलों की स्थापना की और महिलाओं की शिक्षा के विषय पर बात की। उन्होंने देवदासी प्रथा पर प्रतिबंध लगाने वाले कानून की शुरुआत की, जो

लडकियों को भगवान की पेशकश करने का अभ्यास था, जिसने अनिवार्य रूप से पादरी के हाथों लडकियों का शोषण किया। उन्होंने १९१७ में विधवा पुनर्विवाहों को वैध बनाया और बालविवाह को रोकने के प्रयास किए।

उन्होंने कई परियोजनाएं शुरू की जो अपने विषयों को अपने चुने हुए व्यवसायों में आत्मनिर्भर बनाने में सक्षम बनाती हैं। शाहु छत्रपती स्पिनिंग और बुनाई मिल समर्पित बाजार स्थान किसानों के लिए सहकारी समितियों की स्थापना की, छत्रपती ने अपनी विषयों से व्यापार में मध्य पुरुषों से कम करने के लिए पेश की थी। उन्होंने १८ फरवरी १९०७ को राधानगरी बांध की शुरुआत की परियोजना १९३५ को पूरी हो गयी। बांध छत्रपती शाहु के दृष्टिकोण को उनके विषयों से के कल्याण के प्रति प्रमाणित करता है। और कोल्हापुर को पानी में आत्मनिर्भर बना देता है।

भारत की पहली महिला शिक्षिका .. सावित्रीबाई फुले

सावित्रीबाई फुले उन्नीस के शतक के मध्यार्थ के समय भारत देश रुढ़ीवाद परंपरा वाले देश में महिलाओं को समाज में स्थान नहीं मिल रहा था। उसी समय सावित्रीबाई फुले को शिक्षण के माध्यम से एक नयी दिशा देने का काम किया। पुणे में शिक्षण की उपलब्धियाँ नहीं थी। तभी महात्मा ज्योतिबा फुले ने सन १८४८ में लडकियों के लिए पहला स्कूल सुरु किया। इस स्कूल में काम करने के लिए शिक्षिका उपलब्ध नहीं थी। इसलिए ज्योतिबा ने अपने अशिक्षित पत्नी को घर पर ही लिखना सिखाया। पढ़ना सिखाया। इसी कारण आगे उसकी शिक्षिका के रूप में नियुक्ती हुई।

वह कला और संस्कृति का एक महान संरक्षक था। और संगित और ललित कला से कलाकारों को प्रोत्साहित करता था। उन्होंने लेखकों और शोधकर्ताओं को उनके प्रयासों में समर्थन दिया उन्होंने जिमनासियम और कुश्ती पिच स्थापित किए और युवाओं के बीच स्वास्थ्य चेतना के महत्व पर प्रकाश डाला।

सामाजिक, राजनितिक, शैक्षणिक, कृषी और सांस्कृतिक क्षेत्रों में उनके मौलिक योगदान में उन्हें राजर्षि का खिताब अर्जित किया जिसे कानपुर के कुर्मी योद्धा समुदाय में उन्हें दिया था।

वर्षा शिंदे

टी.वाय.बी.ए.

१ जनवरी सन १८४८ में भिडे वाडा में महात्मा ज्योतिबा ने पहला स्कूल खोला। उस समय ब्रिटिश के अधिनियम से निकाली जाने वाली वह पहला स्कूल था। सावित्रीबाई वहा पर अध्यापिका के रूप में वह वहाँ का काम देखने लगी। उसी समय पुणे में अन्य जगहों पर भी २-३ लडकियों के स्कूल खोले गए थे। वह कुछ समय चलाया। सुरुवात में तो सिर्फ छह लडकियाँ ही स्कूल में आती थी। पर सन १८४८ खत्म होने के पश्चात ४०-४५ लडकियाँ स्कूल में थी।

इस स्कूल को अन्य जाती धर्म के लोगों ने बंद करने कि कोशिश की। उसका विरोध करने लगे। उनपर

डतुथर, डलडुी, कलकड उछललल कलने लकल। डहुत डुरलडस के डलद डुी डह शलकुषण डुरसलर कल कलड डललू ही रहल। सलवलतुरीडलई कुु अडनल घर डुी छुुडनल डडल। सगुणलकु डुी उनकु छुुडकर कलली गई। उनडर डहुत सलरे आघलत हुुने लगे। डलर डुी उसने हलर नहुी डलनी। शलकुषण डुी अनुड सलडलकलकु क्षेत्र डें कलड करनल कलरुरी है। डह सलवलतुरीडलई डुले ने डहकलन ललडल। अुर उसकल उसने डंदुुडरसुत डुी कलडल।

डकडन डें शलदी हुु कलने के कलरण लडकलडल अडनी डलरवी-तेरवी उडुर डें ही वलधवल हुु कलती थुी। उसके डती के डृतुडुु के डलद उसकु सती कलनल डडतल थल।

डल डलर उसकल केशवडन कलडल कलतल थल। उसकु रोक लकलने के ललड सलवलतुरीडलई ने महतुवडुुण सहडुुग डलडल है। सन १ॢॢॢ - ॢॣ के कललखंड डें डुणे डरलसर डे डुलेग की डलडलरी डैल गई।

उस डलडलरी ने डहुत सलरे लुुगुुु की कलन कलली गई। अुर उसडें सलवलतुरीडलई डुले कुु डुी डुलेक की डुडलन डलडलरी हुु गई। अुर उसी डें ही १० डलरुव १ॢॢॣ डें उनकल नलधन हुु गडल।

हलंडे डलडक डलकुसलहेड

एस.वलड.डुी.ए.

शलकुषल डें आरकुषण कलहलड - थल नहुी ?

वैसे तुु आरणल के कई डुरकलर हडलरे संवलधलन डुरलल ललगु कलड गडे है। डें नहुी कलनतल कुु उनहुें कलन डरलसुथलतीडुु डें अुर कुु ललगु कलडल थल। हडलरे ललड डे आरकुषण कलतनल सहलडक है अुर कलतनल नुकसलन कलरक है। डही डें आडकु अवगत करलने वललल हुु।

अडुी खलली शलकुषल डें आरकुषण कलरुरी है। डल नहुी इस डर हड लुुग कलरुल करुुगे।

अडुी डुरतलडुुगी डरलकुषलकुु के डुरलन कुु डुी डुडुर डेहसुस हुुल वुु डें आड लुुगुुु के सलडने रलखनल कलहतल हुु।

आक कल कलतनी डुी डुरतलडुुुगीतल डरलकुषल हुु रहुी है : डसलन कलसे आई.आई.टी., ए.आड.इ.इ.इ., सी.डुी.एम.टी. डल कुुस डुी सुतर डर डुरतलडुुुगी डरलकुषलकुु आडुुुकलत की कलती है + कलसडें डेश की डलवी डुीढी कल डवलषुड तड हुुतल है। वुु डलडलग कुु इनुललहट से डर डेती है

। अडुी आड केवल ए.आई.ई.ई.ई. कल ही उदलहरण ललकलड कलहुु सलधलरण वरुग (कनरल) की कट अुुड ललसुट ॡॢ रहुी, वहुी केतेगरी वरुग (डलकुडुी कलतीडुु) की कट अुुड ललसुट १ॢ रहुी कलतनल अंतर थल ???

कडल कलरुरी है। सलधलरण वरुग डें गरीडुी नहुी है ? उनडें डलडलग केतेगरी वलले डकुुु से कलडल हुु ?

आक के डरलदृशुड डें शलकुषल डें आरकुषण एक डडे असंतुुष कल कलरण ही नहुी अडलतुु डकुुु के डलडलगुु डें कलहर घुुलने कल कलड डुी करतल है। कनरल वरुग कल डकुु डहुत डेहनत करके डुी कई डलर कई डुरतलडुुुगी डरलकुषलकुु डें डलस नहुी हुु डलतल। कलरण कनरल की कट अुुड ललसुट उँकुी कलली कलती है। कड की केतेगरी वरुग के डकुु थुुडुी सी डेहनत करके इन डरलकुषलकुु डें डलस हुु कलते है। कुुडुुु कल कट अुुड ललसुट डे उनहुें आरकुषण डलल। डही कलरण से

बच्चों में असंतोष पैदा होता है ।

यही असंतोष बच्चों के दिमाग में पुरा बठै जाता है । जो पुरे समाज के लिए घातक है । आरक्षण-जाती वर्ण के आधार पर नहीं वरना परिस्थितियों के आधार पर हो यासुविधा या असुविधा के आधार पर हो । उस पर भी कडी नीगाह रखी जानी चाहिए । ताकी किसी भी मासूम बच्चे के भविष्य के साथ कोई खीलवाड ना कर सके ।

आरक्षण जैसी चीज का इस्तेमाल नेता-अपने-अपने वोट के लिए या प्रभावशाली लोग अपने फायदे के लिए ज्यादा करते हैं । इसलिए इस क्षेत्र में आरक्षण समाप्त करके सबको एक दृष्टी से देखा जाए ।

हाँ गरीबी के आधार पर इन्सानों को छुट अवश्य मिलनी चाहिए ।

पढाई में तेज, बुद्धिमान बच्चों को पढाई की मुफ्त सामग्री के साथ -साथ शिक्षक भी अच्छे मिलने चाहिये । साथ ही उत्तम शिक्षा के लिए अच्छा वातावरण देना भी सरकार का काम होना चाहिए । आरंभित वर्ग वाले बच्चों को कोई कम दिमाग नहीं देता । बल्की हर जगह छुट मिलने की वजह से वो अपनी पुरी प्रतिभा का प्रदर्शन भी नहीं करते । जिससे उनकी प्रतिभा के साथ पुरा न्याय भी नहीं हो पाता है ।

रामचंद्र मारुती खरात

टी.वाय.बी.ए.

फेसबुक

फेसबुक -

फेसबुक इन्टरनेट पर स्थित एक निःशुल्क सामाजिक नेटवर्किंग सेवा है जिसके माध्यम से इसके सदस्य अपने मित्रों, परिवार और परिचितों के साथ संपर्क रख सकते हैं । यह फेसबुक इकॉ.नामक निजी कंपनीद्वारा संचालित है । इसके प्रयोक्ता नगर विद्यालय कार्यस्थल या क्षेत्र के अनुसार गठित किये हुए नेटवर्क में शामिल हो सकते हैं । आपस में विचारों का आदान-प्रदान कर सकते हैं । इसका आरंभ २००८ में हार्ड वर्क में एक छात्र मार्क जुकेरबर्ग ने की थी । तब इसका नाम द फेसबुक था । कॉलेज नेटवर्किंग जालस्थल के रूप में आरंभ के बाद शीघ्र ही नेटवर्क पुरे युरोप में पहचाना जाने लगा । अगस्त २००३ में इसका नाम फेसबुक कर दिया गया । फेसबुक में अन्य भाषणों के साथ हिन्दी में भी

काम करने की सुविधा है ।

फेसबुक ने भारत सहित ४० देशों के मोबाईल सेवा प्रदाता कंपनियों से समझौता किया है । इस करार के तहत फेसबुक की एक नई साईट का उपयोग मोबाईल पर निःशुल्क किया जा सकेगा । यह जालस्थल फेसबुक का पाठ्य संस्करण है । भारत में रिलायस कम्युनिकेशन और वीडिओकॉन मोबाईल पर यह सेवा प्रदान करेंगे । इसके बाद शीघ्र ही टाटा डोकोमो पर भी यह सेवा शुरू हो जाएगी । इसमें फोटो व वीडिओ के अलावा फेसबुक की अन्य सभी संदेश सेवा भी मिलेगी ।

प्रोफाईल -

फेसबुक का उपयोग करनेवाले अपना प्रोफाईल पृष्ठ तैयार कर उसपर अपने बारे में जानकारी देते हैं । इसमें उनका नाम, छायाचित्र, जन्मतिथी और

शैष्य महोत्सवी विशेषांक ... माझे महाविद्यालय

कार्यस्थल, विद्यालय और कॉलेज आदि का ब्यौरा दिया होता है। इस पृष्ठ के माध्यम से लोग अपने मित्रों और परिचितों का नाम, ईमेल आदि डालकर उन्हें ढुंढ सकते हैं। इसके साथ ही वे अपने मित्रों और परिचितों की एक अंतहीन शृंखला से भी जुड सकते हैं। फेसबुक के उपभोक्ता सदस्य यहां पर अपना समुह उनके विद्यालय, कॉलेज या उनकी रुचि, शहर, किसी आदत और जाति का भी हो सकता है। समुह कुछ लोगों का भी हो सकता है। और इसमें और लोगो का भी हो सकता है। और इसमें और लोगों को शामिल होने के लिए भी आमंत्रित किया जा सकता है। इसके माध्यम से किसी कार्यक्रम संगोष्ठी या अन्य किसी अवसर के लिए सभी जाननेवालों को एक साथ आमंत्रित भी किया जा सकता है। लोग इस जालस्थल पर अपनी रुचि, राजनितिक और धार्मिक अभिरुची व्यक्त कर समान विचारांवाले सदस्यों को मित्र भी बना सकते हैं। इसके अलावा भी कई तरह के संपर्क आदि जोड सकते हैं। साईट के विकासकर्ता भी ऐसे कई कार्यक्रम तैयार करते रहते हैं। जिनके माध्यम से उपभोक्ता अपनी रुचियों को परिष्कृत कर सके। फेसबुक में अपने या अपनी रुचित के चित्र फोटो लोड कर उन्हें एक दुसरे के साथ बात भी कर सकते हैं। ये चित्र मात्र उन्हीं लोगों को दिखेंगे, जिन्हें उपयोक्तो दिखाना चाहते हैं। इसके लिये चित्रों को देखने की अनुमती स्तर निश्चित करना होता है। चित्रों का संग्रह सुरक्षित रखने के लिए इसमें पर्याप्त जगह होती है। फेसबुक के माध्यम से समाचार, विडीओ और दूसरी संचिकाएं भी बांट सकते हैं। फेसबुक ने २००८ में अपना आवरण रूप बदला था।

स्टेटस अद्यतन -

फेसबुक पर उपभोक्ताओं को अपने मित्रों को बताने की सुविधा है कि किसी विशेष समय वे क्या कर

रहे हैं। या क्या सोच रहे हैं और इसे स्टेटस अपडेट करना कहा जाता है। फेसबुक और टिवटर के आपसी सहयोग के द्वारा निकट भविष्य में फेसबुक एक ऐसा सॉफ्टवेयर जारी करेगा, जिसके साथ माध्यम से फेसबुकपर होनेवाले स्टेटस अपडेट सीधे टिवटर पर अद्यतित हो सकेंगे। अब लोग अपने मित्रों को बहुत अपने मित्रों को बहुत लघु संदेश द्वारा यह बता सकेंगे कि वे कहा है। क्या कर रहे हैं या क्या सोच रहे हैं।

टिवटर पर १४० कैरेक्टर के स्टेटस मेसेज अपडेट को अनगिनत सदस्यों के मोबाईल और कंप्यूटरो तक भेजने की सुविधा थी, जबकि फेसबुक पर उपभोक्ताओं के लिये ये सीमा मात्र ५००० लोगों तक ही सीमित है। सदस्य ५००० लोगों तक ही अपने प्रोफाईल के साथ जोड सकते हैं या मित्र बना सकते हैं। फेसबुक पर किसी विशेष प्रोफाईल से लोगों के जुडने की संख्या सीमित होने के कारण 'स्टेटस अपडेट' भी सीमित लोगों को ही पहुँच सकता है।

सार्वजनिक खाते -

सार्वजनिक खाते (पब्लिक पेज) यानी ऐसे पेज हर कोई देख सकता है। और लोग जान सकते हैं कि उनके आदर्श नेता, प्यारे पॉप स्टार या सामाजिक संगठन की क्या गतिविधियाँ हैं। फेसबुक के टिवटर से जुड जाने के बाद अब कंपनियाँ, संगठन, सेलिब्रिटी अपने प्रशको और समर्थकों से सीधे संवाद कर पाएँगे, उन्हें बता पाएँगे

कि वे क्या कर रहे हैं। उनके साथ फोटो शेयर कर पाएँगे। फिलहाल यह सुविधा पब्लिक पेज प्रोफाईल वालों को

ही उपलब्ध है। फेसबुक के सार्वजनिक पृष्ठ (पब्लिक पेज) बनाना हाल के दिनों में काफी लोकप्रिय होता जा रहा है। पब्लिक पेज बनानेवालों में अमेरिकी राष्ट्रपति

डररक ओडरडर, डुररंसीसी ररषुडडतल नलकुकुलर सररकुकी ओर ररंक डैंड डू-२ शरडलल है । इनके अलरवर डी कई डडी हसुतलरुडु, संगीतकररु, सरडरकुडल संगठनु, कंडनलरुडुने अडने खरते डेसडुकडर खुकुले है । डे हसुतलरुडु डर सगठन अडने से कुडी डरकुु कु ओडने डुरशंकु डर सडरुथकु के सरथ डरँतुनर करहते है तु ओरडसी संवरद के ललडे डेसडुक कर डुरडुग करते है ।

डीडलडर डुरडरड -

अडुरेल २०११ डें, डेसडुक ने डेसडुकडर डुररंड डुरुडनुतुरल के वलकरस डें डदद करने के ललड वलडणक ओर रकनरतुडक एकुेंसरलरुडु के ललड एक नडर डुुडलल लुनुव कलडर डरवररी २०१० डें डुरडरडकररी शलररु संडुेलन " डें डेसडुक के शलरुष अधलकररलरुडु से डललने के ललड डुरलतलश वलङुनरडन नेतलरुडु के एक सडुहु कर कडन करके ओरडनुतुरल कलडर गडर । डेसडुक अब तु डु डुडड, अडेरलकन ओरईडल ओर तुडु डलडर के अधलडरनुु डें शरडलल है ।

सरडरकुडल डुरडरड -

सरडरकुडल नेतुवरकुलंग सेवर सरडरकुडल डुरडरड इंतुरनेत कर सरडरकुडल डुरडरड सरडरकुडल नेतुवरकुलंग ओर डनुुुरंङन ओर सरडरकुडल ररङधरनी डुख डृषु डेसडुकने वलडुननु तरलरुडु से लुगुु के सरडरकुडल कुवन ओर गतलवलधल कुु डुरडरवलत कलडर है । डेसडुक कंडुडुतर डर डुडरडरईल डुन कर अडुडुग करनेवलले लुगुु कु डलनुुु, रलसुतुुदररु ओर अनुड डररलकलतुु के संडरक डें लगरतर डने कुड तक कल इंतुरनेत तक डहुंक हु । डह खु गडे डरवलर के सदररुडु ओर दुुसुतुु कु डलरसे डललरतर है । डह अडुडुग कतुुओ कु वलकररु कु वुडरडर करने की अनुडतुु देतर है । सुथरनीड डर वैशुवलक वलकरस के सरथ सुकलत रखतर है । डेसडुक से सरडरकुडल डुरडरड इतनर डदल गडर है कल लुग कैसे संवरद करते है । ई डेल के कुरलड दुुसरु उतुतर देने की डकुडर डेसडुक अडुडुग कतुुओ कु सडरगुरी डुरसररलत डर सडुङर करने की अनुडतुु

देतर है, ओर इस डुरकर दुुसरु कु संलुग करने डर दुुसरु के डदुु के सरथ कुडर हुओर है ।

डरवनरतुडक सुवरसुथ डुरडरड -

हलल के अधुडडनुु से डतर कलर है कल डेसडुक ईडुुडर की डरवनरओ कु तुुरलगर करके ओरतुडसडुडरन डर नरकरररतुडक डुरडरड डरलतर है । कुडुडी ओर कुडुडलओ के डुओतुु के सरथ डडी अंतुुष हुने सरडलत तुुरलगर है । एक सुडुडीकरण डह है कल सुशल डुीडलडर अडुडुगकतुुओ कु ओर डतुु डर डेसडुक के डुीक अडनर सडड वलडरङुत करते है ओर वरसुतुवलक दुनलडर डें डरतकुीत करते है कुड वरसुतुवलक कुवन डें कुकु डनुुुरंङक हुओर है, तुु लुगुु कु इसे सरङुङर करने की ओरवशुडकतर डहसुुस हुओर है । हललरंकल कलसी डुडु डर लुग एक वरसुतुवलकतर के सुथरन डर दुुसरु के सरथ शुरु करनर शुरु करते है, नतुुङतन लुग अडने वुडुवरहर कु डदलनर शुरु करते है, डहर तक कल कुवन के डररेडें उनकी डरनुडतरओ कु डुी डदलनर शुरु करते है डेसडुक की वरसुतुवलकतर के ओरधर डर, इससे संङुनरनरतुडक असंतुुष हुओर है । धररणरओ ओर वलशुवरसुु की डुीक इस तरह की वलसंगतलडरु लुगुु की डरवनरतुडक सतुुलन कु नुकुसरन डहुंकर ओर डहल तक कल डरनसलक वलररड कर डुी अनुडड कररतुु है ।

ररङनीतलक डुरडरड -

अडुरलड डरनकररी : संडुुकु ररङुड अडेरलकर डें सुशल डुीडलडर ओर ररङनीतलक संकरर २०१६ कु अडेरलकी ररषुडडतल अधलडरन डें सुशल डुीडलडर डेसडुक डर एक लरख से अधलक लुगुु कु डरग लेने के ललड, डेसडुक एडुललकेशन कु अडेरलकी ररङनीतल सुथरडलत कलडर । डेसडुक ओर तुवलतुु रसे नए सुशल डुीडलडर ने वुडुडलगत कंडुडुतर ओर इंतुरनेत कर इसुतेडरल कलडर, ओर २०१० के डरद से लरखु लुगुु खरसकर ३५ सरल से कड उडुग के डकुुु के सरथ कुडने के ललड सुडरतुु डुन कर इसुतेडरल कलडर । २००ॢ तक ररङनेतलरुडु ओर हलत सडुहुुु ने अडने संदश कु डुरसररलत करने के ललड सुशल

फुले ने पहचान लिया और उसका उसने बंदोबस्त भी किया।

बचपन में शादी हो जाने के कारण लड़कियाँ अपनी १२-१३ वर्ष की उम्र में ही विधवा हो जाती थी। उसके पती के मृत्यु के बाद उसको सती जाना पड़ता था। या फिर उसका केशवपन किया जाता था। उसको रोक लगाने के लिए सावित्रीबाई ने महत्वपूर्ण सहयोग दिया है।

सन १८८६-८७ के कालखंड में पुणे के परिवार में लोग

की बिमारी फैल गई।

उस बिमारी ने बहुत सारे लोगो की जान चली गई। और उसमें सावित्रीबाई फुले को भी प्लेग की भयानक बीमारी हो गई। और उसीमें ही १० मार्च १८८७ में उनका निधन हो गया।

आहेर अविनाश अर्जुन

एस.वाय.बी.ए.

फेसबुक का अविष्कार किसने किया

इसका आरंभ २००४ में हावर्ड के एक छात्र मार्क जुकेरबर्ग ने की थी। तब इसका नाम द फेसबुक था। कॉलेज नेटवर्किंग जलस्थल के रूप में आरंभ के बाद शीघ्र ही यह कॉलेज परिसर में लोकप्रिय होती चली गई। कुछ ही महिनो में यह नेटवर्क पुरे युरोप में पहचाना जाने लगा। अगस्त २००५ में इसका नाम फेसबुक कर दिया गया फेसबुक में अन्य भाषाओं के साथ हिन्दी में भी काम करने की सुविधा है।

फेसबुक ने भारत सहित ४० देशों के मोबाईल सेवा प्रदाता कंपनियों से समझौता किया है। इस करार के तहत फेसबुक की एकनई साइट का उपयोग मोबाईल पर निःशुल्क किया जा सकेगा। यह जलस्थल फेसबुक का पाठ्य संस्करण है। भारत में रिलायंस कम्युनिकेशन्स और वीडियोकॉन मोबाईल पर यह सेवा प्रदान करेंगे। इसके बाद शीघ्र ही टाटा डोकोमो पर भी यह सेवा शुरु हो जाएगी। इसमें फोटो व विडीओ के अलावा फेसबुक की अन्य सभी संदेश सेवाए मिलेंगी।

फेसबुक के संस्थापक कौन है -

सार्वजनिक खाते (पब्लिक पेज) यानी ऐसे पेज जिन्हें हर कोई देख सकता है और लोग जान सकते हैं कि

उनके आदर्श नेता, प्यारे पॉप स्टार या सामाजिक संगठन की क्या गतिविधियाँ हैं। फेसबुक के ट्विटर से जुड जाने के बाद अब कंपनियाँ, संगठन, सेलिब्रिटी अपने प्रशंसको और समर्थकों से सीधे संवाद कर पाएँगे। फिलहाल यह सुविधा पब्लिक पेज प्रोफाईल वालो को ही उपलब्ध है।

फेसबुक के सार्वजनिक पृष्ठ (पब्लिक पेज) बनाना हाल के दिनों में काफी लोकप्रिय होता जा रहा है। पब्लिक पेज बनाने वालों में अमेरिकी राष्ट्रपति बराक ओबामा, फ्रांसीसी राष्ट्रपति निकोला सारकोजी और रॉक बैंड यु-२ शामिल हैं। इनके अलावा भी कई बडी हस्तियों संगितकारों, सामाजिक संगठनों, कंपनियो ने अपने खाते फेसबुक पर खोले हैं। ये हस्तियाँ या संगठन अपने से जुडी बातो को अपने प्रशंसको या समर्थकों के साथ बाँटना चाहते हैं तो आपसी संवाद के लिए फेसबुक का प्रयोग करते हैं।

सोशल नेटवर्किंग साईट फेसबुक इंटरनेट के माध्यम से जुडे लोगो के जीवन का अभिन्न अंग बनती जा रही है। परंतु कुछ साइबर विशेषज्ञ फेसबुक से उत्पन्न खतरों के बारे में समय पर आगाह करते रहते हैं।

फेसबुक का मालिक कौन है -

चीफ सैक्युनिटी ऑफिसर ऑनलाईन नामक सामायिक के वरिष्ठ संपादक जॉन गुडचाईल्ड के अनुसार कई कम्पनियाँ अपने प्रचार के लिए फेसबुक जैसे नेटवर्कींग माध्यम का उपयोग करना चाहती हैं। परंतु ये कंपनियाँ ध्यान नहीं देती कि उनकी गोपनीयता अभी भी अनिश्चित है। सीबीसी न्युज के द अल्टी शॉऑन सैटर्डे मॉनिंग कार्यक्रम में गुडचाईल्ड ने फेसबुक से उत्पन्न ऐसे खतरों के बारे में बताया जिससे निजी और गोपनीय जानकारीयों की गोपनीयता पर प्रश्नचिन्ह लग गया है। ये इस प्रकार से है।

डाटा बांटना : यहाँ दी गई जानकारी केवल घोषित मित्रों तक ही सीमित नहीं रहती है। मित्रों तक ही सिमित नहीं रहती है, बल्कि वह तृतीय पार्टी अनुप्रयोग विकासकर्ताओं (थर्ड पार्टी अप्लिकेशन डेवलपर) तक भी पहुँच रही है।

बदलती नातियाँ : फेसबुक के हर नये संस्करण रिलीज होने के बाद उसकी प्राइवैजी सेटिंग बदल जाती है और वह स्वतः डिफाल्ट पर आ जाती है। प्रयोक्ता उसमें बदलाव कर सकते हैं परंतु काफी कम प्रयोक्ता इस और ध्यान दे पाते हैं।

मैलावेयर : फेसबुक पर प्रदर्शित विज्ञापनों की प्रामाणिकता का कोई वादा नहीं है। ये मैलावेयर हो सकते हैं और उनपर क्लिक करने से पहले उपयोक्ताओं को विवेक से काम लेना चाहिए। पहचान उजागर उपयोक्ताओं के मित्र जाने अनजाने उनकी पहचान और उनकी कोई गोपनीय जानकारी दूसरों से साझा कर सकते हैं।

जाली प्रोफाइल : फेसबुक पर सेलिब्रिटियों को मित्र बनाने से पूर्व उपयोक्ताओं को ये चाहिए कि ले उनकी प्रोफाइल की अच्छी तरह से जाँच अवश्य कर ले। स्कैमरों के द्वारा जाली प्रोफाइल बनाकर लोगों तक पहुँच बनाना काफी सरल है।

फेसबुक छोड़ो अभियान - हाल ही में फेसबुक ने अपने सुरक्षा नियमों को पहले से कुछ कड़ा कर दिया है। जिसके कारण इसके उपयोक्ताओं में काफी रोष दिया है इसके कड़े सुरक्षा नियमों से नाराज उपयोक्ताओं ने एक समुह बनकर फेसबुक पर फेसबुक के विरुद्ध ही अभियान चला दिया है। उन्होंने ने एक साईअ बनाई है क्रिटफेसवके डॉट काम जिसपर फेसबुक उपयोक्ताओं से ३१ मई को फेसबुक छोड़ो दिवस के रूप में मनाने का आवाहन किया है।

कारंडे अर्चना प्रभाकर

एस.वाय.बी.ए.

हमारा श्री टोकिश्वर कॉलेज ...!

कॉलेज के ये मधुर पल
फिर न वापस आयेंगे,
सोच लो ए दोस्त कल
हम सब जुदा हो जाएँगे,
भुल सकोगे क्या कभी तुम
कॉलेज की ये जीवन कहानी
याद करेंगे सब यह कहानी,
आयेंगी जब याद पुरानी
आज तुम हो आज हम है।
मंदिर है कॉलेज हमारा
आज यहाँ जो पडते हैं,
कल ये भी जानेवाले है,
हम ना रहेंगे, तुम ना रहोगे
पर कॉलेज हमारा हमेशा
अमर रहेगा!!!

झावरे उत्कर्ष बालाजी

एस.वाय.बी.एस्सी.

॥ बंधुभाव हाच धर्म ॥

English Section

Some are born great,
Some achieve greatness, and some have
greatness thrust upon them
- William Shakespeare

CONTENTS

Sr. No.	Title of Article	Writer's Name
1.	Department of Chemistry	Mahesh Thange
2.	Journey of Shri Dhokeshwar College in the Field of Education	Satish Bhondawe
3.	Temple of Takali Dhokeshwar	Satish Bhondawe
4.	Department of English	Pooja Kedari
5.	Importance of Mother tongue in Education	Sumedh Sarode
6.	Savitribai Phule	Suvarna Walunj
7.	Chhatrapati Shivaji Maharaj	Pratik Mane
8.	Atal Bihari Vajpayee	Pratibha Ighe

Atal Bihari Vajpayee: The Tallest Politician of India

It was on December 25, 1924, this pious day of Christmas that Atal Bihari Vajpayee a true son of motherland was born in Gwalior in a respected educated family. His father Pandit Krishan Bihari Vajpayee was a school teacher and grandfather Pandit Shyam Lal was a renowned Sanskrit scholar.

Mr. Vajpayee had his education in Gwalior. He did his post-graduation from Victoria College (now Lakshmi Bai College) and his post graduation in political science from DAV College, Kanpur. For sometime he studied, but in the midstream he chose to become a journalist, he worked for Rashtra Dharma, a monthly and Panchjanya, a weekly, and Swadesh and Veer Arjuan, both dailies.

Mr. Vajpayee was once introduced to Winston Churchill as the future Prime Minister of India by Jawaharlal Nehru. Since then, he really travelled a long way to emerge as India's towering politician, a leader who commanded respect and admiration not only of his party men but even of his rivals, not to speak of million of his admirers across the world. The man was loved for his qualities of head and heart, his poetry, his integrity boldness, patriotism, qualities of forget and forgive, and the principle of consensus. He was one of the few who could brave the worst travails in life and political career, and could come out unscathed.

Mr. Vajpayee's political career started when he was elected to Lok Sabha from Balrampur (UP) in 1957. He won from

Gwalior in 1971 from New Delhi in 1977 and 1980 and from Lucknow 1989, 1991, 1998 and 1999. Mr. Vajpayee was the leader of Jansangh Parliamentary party from 1957 to 1977, president of Jansangh from 1968 to 1973 and founder president of Bhartiya Janta Party (BJP) which was born after the split of Janta Party that stormed to the power on the crest, of anti-emergency wave in 1977.

During the dark days of emergency, Vajpayee was in detention from 1957 to 1977 and when Janta government headed by Morarji Desai came to power Vajpayee became the external affairs minister. He was one of the first to voice India's opposition to the unequal Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT) and he made it clear that his country would sign NPT only when the nuclear power gave convincing evidence of their desire to ban and destroy nuclear weapons.

As a parliamentarian Mr. Vajpayee had been a member of Lok Sabha nine times and of Rajya Sabha twice. As the leader of the opposition in the tenth and eleventh Lok Sabha he served on various parliamentary committees. Twice he led Indian delegation to the United Nations and he was the member of Indian delegation to the UN at least seven times.

Atal Bihari Vajpayee served as the Prime Minister of India firstly for 13 days in 1996, then for a period of 13 months in 1998-99, and finally, for a full term from 1999 to 2004. It was the reward of his sterling qualities of patience, perseverance,

liberalism and lack of bitterness even for his worst critics.

After coming into power Vajpayee had to face problems but he faced all the problems with courage and sincerity.

May 11, 1998 was truly a golden day when Prime Minister Atal Bihari Vajpayee announced to the nation and rest of the world the successful underground nuclear test in Pokhran. At the same time he also made it clear India's stand on nuclear weapons that India wanted peace, harmony and has no intention of becoming a nuclear power.

Perhaps Mr. Vajpayee innate love for arts, literature and culture has made him totall3' different breed of politician, a true gentleman with deep compassion and integrity he has shown that to gain popularity, it is not necessary to stoop to cheap popular gimmicks. He has taken ups and downs of his political life with great equanimity and bears malice towards none. He is among the very few politicians who know how to respect the viewpoint of their opponents and at the same time, expose his rivals to the full view of the public without leaving any trail of bitterness. He is truly a parliamentarian par excellence.

Besides being a politician he was an excellent poet and writer. His poems are patriotic carrying message of love, peace harmony and goodwill. True to his name, Atalji was an eminent national leader, an erudite politician, a selfless social worker, forceful orator, poet, journalist and indeed a

multifaceted personality. He is still an ideal for the masses.

Mr. Vajpayee was basically a man of peace. His 'Bus Diplomacy' whereby he travelled to Pakistan in a bus to seek lasting peace with Pakistan, India's erstwhile part (though he was betrayed by Kargil) and his declaration of no-first use of nuclear option, as also destruction of nuclear arsenal provided there is full disarmament of nuclear weapons, are some of illustrations of his peaceful intentions.

Undoubtedly during his premiership Atalji did some excellent works foremost of them was the improvement of relationship with India's arch rival Pakistan. On International arena, he did every possible things which might project India in a good light before the world.

He was conferred India's highest civilian honour, the Bharat Ratna, by the president of India, Pranav Mukharjee in 2015. His birthday, 25 December has been declared as the Good Governance Day.

India lost this statesman and politician on 16 August 2018. His name will be written in golden letters in the history of India.

Miss Pratibha Ighe
FYBA(English)

Chhatrapati Shivaji Maharaj

Chhatrapati Shivaji Maharaj was the founder of the Maratha Empire in western India. He is considered to be one of the greatest warriors of his time and even today, stories of his exploits are narrated as a part of the folklore. With his valor and great administrative skills, Shivaji carved out an enclave from the declining Adilshahi sultanate of Bijapur. It eventually became the genesis of the Maratha Empire. After establishing his rule, Shivaji implemented a competent and progressive administration with the help of a disciplined military and well-established administrative set-up. Shivaji is well-known for his innovative military tactics that centered around non-conventional methods leveraging strategic factors like geography, speed, and surprise to defeat his more powerful enemies.

Shivaji Bhosle was born on February 19, 1630 to Shahaji Bhosle and Jijabai in the fort of Shivneri, near the city of Junnar of the Pune district. Shivaji's father Shahaji was in service of the Bijapuri Sultanate - a tripartite association between Bijapur, Ahmednagar, and Golconda, as a general. He also owned a Jaigirdari near Pune. Shivaji's mother Jijabai was the daughter of Sindkhed leader Lakhujirao Jadhav and a deeply religious woman. Shivaji was especially close to his mother who instilled in him a strict sense of right and wrong. He was influenced very much by listening to Ramayana and

Mahabharata from his teacher and also from his mother, Jijabai. He learnt all martial arts easily. He could not agree to a Muslim ruling his motherland. He wanted to revive the past Hindu glory.

His father married a second time and this helped Shivaji to go back to Poona leaving Bijapur. On returning to Poona, he consolidated a small band of youngsters of his age and started conquering small forts, one after the other. He was a born leader. He was able to train a hill tribe called Mawali in warfare, and with their help, he conquered the important fort of Purandhar at the age of 20.

After this, he started his struggle with the Muslim rulers. Shivaji conquered a few districts and forts, which were under the rule of the king of Bijapur. The king of Bijapur deputed one Afzal Khan to defeat Shivaji. Afzal Khan planned to kill Shivaji at a personal meeting. But the shrewd Shivaji, anticipating the evil designs, killed Afzal Khan and gave crushing blow to the armies of Bijapur. The king of Bijapur had to come to terms of peace with Shivaji.

Shivaji, then, raised his sword against Moghuls. Aurangazab who was then ruling Delhi, sent one of his efficient generals, Shaista Khan, to conquer Shivaji. Shivaji with his men, disguised as a marriage party attacked Shaista Khan and in the battle, Shaista Khan's son was killed and Shaista Khan escaped with his fingers cut.

Later, Aurangzeb sent Raja Jaisingh to conquer Shivaji. The latter convinced Shivaji to surrender himself and appear before Aurangzeb. When Shivaji did this, he was deceived and imprisoned. Shivaji escaped from the prison by playing a trick. Shivaji returned to Raigarh, conquered back all the forts he forfeited earlier to Aurangzeb and crowned himself, as king at Raigarh in the year 1647 A.D. He thus revived Hindu monarchy in our country after nearly six centuries of Muslim domination.

Shivaji, though not well educated, was an intelligent king. He could resolve his

personal as well as his people's problems easily. He was a devout Hindu and did his best for revival of Hinduism. He had great respect for women, respected all religions equally and never destroyed any mosque.

Shivaji died in 1680 A.D. at the age of 53. Later no other leader of the same stature, patriotism and ability came to rule this land. Though Shivaji was a Maratha king he is an ideal leader for every Hindu in the country.

Pratik Mane

TYBA(English)

Savitribai Phule

Savitribai Phule was born on 3 January 1831 at Naigaon in Maharashtra's Satara district. She was the eldest daughter of Lakshmi and Khandoji Neveshe Patil, both of whom belonged to the Mali community, now an Other Backward Caste (OBC). At the age of 9, she was married to 13 year old Jyotirao Phule.

Savitri was not educated at the time of her marriage, as she was from a backward caste and a woman. The dominant Brahmin class did not allow men from backward caste communities and women to get an education. Jyotirao Phule, better known as Jyotiba, for instance, was forced to leave school because of his caste. However, on the encouragement

of the Persian scholar Ghaffar Baig Munshi and a British official, Lizit Sahab, Jyotiba was enrolled in a Scottish missionary school where he studied till class VII.

At her time, public education was yet to emerge and there were only a few missionary schools which were "open to all". Brahmins were the only caste group that received an education and could take a lead in setting up schools. This was the context in which Jyotiba, at the age of 21, and Savitri, 17, opened a school for women in 1848. It was the country's first school for women started by Indians.

Savitribai Phule was taught by Jyotiba at their home. Later, she took a teacher's

training course at an institute run by an American missionary in Ahmednagar and in Pune's Normal School. She then started teaching girls in Pune's Maharwada, along with Sagunabai, a revolutionary feminist and a mentor to Jyotiba. Soon after, the Phule couple along with Sagunabai started their school at Bhide Wada, the home of Tatya Saheb Bhide, who was inspired by the Phules' work. The school's curriculum was different from what was taught by Brahmin teachers in their home schools. It included mathematics, science and social studies instead of Brahmanical texts like Vedas and Shastras.

It is said that Savitribai used to carry an extra sari while walking towards her school as people used to hurl stones and dung at her, apart from verbal abuses. By the end of 1851, the Phules were running three schools in Pune with around 150 girl students. The teaching methods at their schools were believed to be better than government schools and soon the number of girls enrolled in Phule's schools outnumbered that of the boys in government schools.

In 1849, Jyotiba's father asked the couple to move out of his house since the work they were engaged in was considered a sin according to Brahminical texts. They stayed with the family of a friend of Jyotiba's, Usman Sheikh, where Savitribai met Fatima Begum Sheikh. "Fatima Sheikh knew how to read and write already, her brother Usman

who was a friend of Jyotiba, had encouraged Fatima to take up the teacher training course. She went along with Savitribai to the Normal School and they both graduated together. Fatima and Savitribai opened a school in Usman Sheikh's house in Pune in 1849. Their friendship, camaraderie and sisterhood define the core values of what we call intersectional feminism today.

In the 1850s, the Phule couple initiated two educational trusts—the Native Female School, Pune and The Society for Promoting the Education of Mahars, Mangs and Etceteras which came to have many schools under them. Savitribai was the headmistress of one of these schools.

Savitribai was also a fiery author and poetess. She published *Kavya Phule* in 1854 and *Bavan Kashi Subodh Ratnakar* in 1892. In her poem, *Go, Get Education*, she urges the oppressed communities to get an education and break free from the chains of oppression. In 1852, Savitribai, a staunch feminist, started the *Mahila Seva Mandal* to raise awareness about women's rights. Savitribai called for a women's gathering where members from all castes were welcome and everybody was expected to sit on the same mat.

She also started the *Home for the Prevention of Infanticide* in her house, a place where Brahmin widows could deliver their babies safely. They could leave the child there if they could not take care of it. In fact,

Savitribai also adopted a child, Yashwant, who was born at the shelter. She simultaneously campaigned against child marriage, while supporting widow remarriage.

The early 1870s marked the beginning of Phules' public activism. There were organizations like Arya Samaj, Brahmo Samaj and Prarthana Samaj at that time started by Brahmin leaders, which arguably served only Brahmin interests. Jyotiba and his colleagues saw the need for an organization that served the interests of non-Brahmins and started Satyashodhak Samaj in 1873. After Jyotiba's death in 1890, Savitribai carried forward the work of the organization and also chaired the annual session held at

Saswad in 1893. A woman chairing a session in those times was revolutionary in itself.

Savitribai opened a clinic to treat those affected by the worldwide Third Pandemic of the bubonic plague when it appeared in the area around Nalasopara in 1897. The clinic was established at stern outskirts of Pune, in an area free of infection. Savitribai personally took patients to the clinic where her son served them. While caring for the patients, she contracted the disease herself. She died of it on 10 March 1897 while serving a plague patient.

Miss Suvarna Walunj

TYBA (English)

Acknowledgement of the Alumni (Chemistry Department)

I was neither interested in Chemistry subject nor understood it. But when I took admission in the first year my interest aroused in both Chemistry subject and especially in those teachers who teach the subject. Every teacher of Chemistry possessed potentiality of strict discipline and precise punctuality of time which were the reasons to awake my interest in Chemistry.

I heard that the teachers of Chemistry, were stern by their disposition, when I was learning in junior college. I had hardly attended the lectures of Chemistry during HSC, even though my interest started to arouse in Chemistry. All the teachers used to

teach and employ their various skills thoroughly to make us understandable Chemistry. I used to complete the assigned task by the teachers by knowing the earnestness and dedication of the teachers in their subject. Later, I focussed my attention in the subject of chemistry rather than any other subjects.

I and my friends used to carry out every new thing with the aid of our teachers and other employees in, the college. In the meantime, when we heard that the NAAC committee was about to visit to make assessment in the college, every student gave priority to pursue and carry out the assigned

task to us by the college and we carried it out under the tutelage of our teachers. Principal Dr. Shivajirao Devdhe, teachers, assistants (peons) and students paid their valuable and precious contribution for the college to make the evaluation of the NAAC Committee successful.

We put our collective efforts in the college during the night before the NAAC Committee had arrived on the next day. When the NAAC Committee arrived, everybody was engrossed in the work. During at work my foot fractured and later I was admitted the hospital. After taking first aid and proper treatment by the doctor, I returned to join the work of the college.

I experienced satisfaction in the last year of graduation because my interest in

chemistry was fully developed and secured deep knowledge of the subject in proximity of the subject teachers. I was glad and happy due to proper guidance, curiosity about things in Chemistry, committed mistakes unknowingly by me in laboratory during experiments and its analysis in detail. After the completion of graduation, I appeared for the examination for master degree conducted by Savitribai Phule University, Pune and got through in it with good marks. I have completed my post-graduation in Pune university. Now I am pursuing and taking updated information of the technology in Pune university. I am grateful to the college which played a key role in my education.

Thange Mahesh

Journey of Shri Dhokeshwar College in the field of education

We are very happy to tell you that our prestigious college has completed 25 glorious years of excellence and service in the field of education. Shri Dhokeshwar College was established on 19th September 1994 at Takali Dhokeshwar village, with the kind permission of Maharashtra Govt. and continuous efforts of the trustees especially Hon. Nandakumarji Zaware and Hon. Sitaramji Khilari. The objective of the founders behind establishing this college in this drought prone and hilly area was to

promote education among the deprived classes especially the girl students who lack this opportunity at a convenient place. Initially there were various problems with location, funding and getting well qualified staff for the college. The college was started in a building of Dhokeshwar high school with nearly 70 students.

After completing seven years of its existence & by giving out excellent results in the University Examination, Govt. of Maharashtra was pleased to extend 100%

शैष्य ढहोत्सवी वलशेषांक ... ढाझे ढहावलदुडालय

grant since Academic Year 2000-2001. The college went through NAAC first cycle for accreditation process in 2003. The college started new Science Faculty in 2008 and Commerce Faculty in 2013. In 2013 the college conducted INSPIRE Camp funded by the Department of Science and Technology.

Considering the increasing demand of area for student activities, the management took the decision to transfer the college to a new area at the base of Supata hill near Ahmednagar-Kalyan bypass Takali Dhokeshwar (NH 61). The construction of the building was completed in January 2016. In the same year college went through the 2nd cycle of NAAC and was accredited with B grade. The college is spread over 4.6 acres of land and has a well-developed, well maintained infra-structure with a total of 5400 square meters constructed area. At present the college has well qualified faculty, sufficient infrastructure and good co-ordinating mechanism. The college has eight laboratories, well ventilated spacious classrooms and equipment as per need. The seminar hall, classrooms, laboratories, library, girls' hostel are spacious and well-ventilated providing the right atmosphere for learning. The college library is well equipped and has adequate number of books, journals. The college office is well furnished and adequately manned with complete automation for admission process and record

generation. The college has constructed a hostel for girls from the grants received from the U.G.C. This hostel can accommodate 40 girl students.

T.Y.B.Sc. Chemistry student Aute Saurabha Subhash secured 1st rank in March-April 2016 University Examination. About 40% of science students get through university entrance and enrolling for Post Graduation in university exam every year.

The gymkhana of the college is well equipped. It has indoor & outdoor facilities for games. The spacious playground of the college encourages every type of outdoor games. Our student Sachin Yelbhar won Maharashtra Wrestling Championship {Maharashtra Kesari} and many other Wrestling awards during the tenure of his degree. Many students from college are actively involved in sports.

The college makes extraordinary efforts for all round development of students by extending them support at all possible levels by establishing start-ups cell, Competitive exam cell, NSS Unit and Student Development Board (Earn and learn scheme) at college level. Prof. Ashok Vitthal More of our college has won the Best Student Development Officer award for his enthusiastic work given by Savitribai Phule Pune University. Two of our students namely Dipak Dhus, and Savita Unde have qualified MPSC Examination and are working as

Police Sub-Inspector in Maharashtra Police.

Apart from curricular courses short term certificate courses such as journalism, travel and tourism, spoken english music, tally, etc are conducted by college from the academic year 2018-19 for students to orient them in their prospective professions.

The College makes conscious efforts in inculcating scientific temperament among staff and students. Two faculty are approved guides for M. Phil and Ph.D. degree. 7 faculty members have completed their Ph.D. and 11 are doing their M.Phil/Ph.D. at different research centers/ universities. Most of the faculty is actively involved in research and 13 have completed minor research

projects. A significant number of students also take part in research activities.

In the journey of 25 years the college has witnessed leadership of 10 Principals. The college has applied for post graduate courses at Savitribai Phule Pune University.

Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj is one of the oldest & pioneering trusts which has been promoting education since 1918. The Management of our society is continuously encouraging us for the improvement of the college.

Author - Ex. Student **Bhondare Satish K.**
Co Author **Int. Dalavi Samir D.**

Temples of Takali Dhokeshwar

Takali Dhokeshwar is located on Nagar- Kalyan road. It is about 40 km. away from Ahmednagar. There are several stone steps to climb temple. At the top we see greenary. There is a beatiful cave temple. It is about 2-3 km away from village. We can enjoy the greenery of roadside. Two small Shivpindi temples are at the entrance. The water source or late has watersprings throughout year. There is a huge lake outside the temple. A tank carved in stone also used as a water resource. There is an empty vihara like room in a cave known as 'Sitachi Nahani'. Outside of the temple

is a protected monument. The temple priest daily worships the god Shiva. In the month of sravan a week of feast is celebrated. A deepmala is built in stones outside the cave. In the gabhara or interior chamber a beautiful shivling and beautiful sculptings are seen on the walls. Huge Dwarpal sculptings are on bothsides of entrance door of the temple. There is a huge Nandi carved in stone Ganesh, Laxmi, Bharav are varved in black stones in temple. This temple is located at boundaries of Takali Dhokeswhar, Dhoki, Khamkar Zap. So, during shravan festival lots of people

visit the

temple. A paste of sandlewood is used by temple servants and applied on the foreheads of every pilgrim.

Nighoj - It is a very amazing and interesting place from Nighoj village. 'Kukadi' river is about 3 kms away from Nighoj. Ark of Kukadi river is turned into moonland of huge potholes. The river flow nearsout the vesicular baslats upper layer and compact basalt layer of the rock. Small hard pebbles vigorously swirl in these areas due to flow of water to create circular pot holes. These are largest natural potholes in Asia. 'Malganga' temple is located on the bank of kukadi river. So the river is also known as 'malganga'. March-April is best time to visit as waterlevel goes down, pot

holes are easily visible. In front of malganga devi temple a famous well which is important at the time of 'yatra'.

Wadgaon - Daryabai Cave Temple - It is a plain plateau. which is rich in limestone. On the way flocks of swallows can be seen . There are stone stairs to reach the temple. 'Daryabai Cave Temple' is dry from outside and has dripping water streams inside. Stalactites are formed which is a cave that hangs, from ceiling or wall of limestone caves. It is a dripstone. It is called as 'Lavan Kandya'. It takes thousands and lacs of years to form these. This area is full of green flora, fauna. It is a nice place to visit.

Ex Student -

Prof. Satish Bhandare

Zoology

Department of English

Department of English came into being in 1994. English subject is taught to undergraduate students at special and general level. Students from Arts and Commerce stream can opt for this subject. There is a workload of three teachers. In order to make teaching and learning experience more effective and

interesting, faculty makes an extensive use of ICT tools. Department boasts of having computer, printer, scanner, copier and LCD projector. There are a number of textbooks and reference books in the central library. A few books are available in the departmental library too.

Apart from regular teaching,

faculty makes use of tutorial classes, class tests, remedial lectures, guest lectures and audio-video aids for better understanding of English literature and language. Department has started a 30 hour duration 'Certificate Course in Spoken English' from 2018-19. This course is open for all the students in college. Admission is given at a nominal fee of Rs. 100 only. In this course, use of English language in different situations is taught. During this academic year, 15 students have availed of this course. Students have found this course quite useful for their career and in their day-to-day life.

Teachers in the department lay stress on improving students' reading, writing, listening and spoken skills. Department subscribes to a national daily 'Indian Express'. A sufficient space is provided to students in the department wherein students can hone their vocabulary and grammar by reading newspaper. A good grammar book and a dictionary is kept handy for quick reference. Teachers in the department work as resource persons in competitive examination cell.

Teachers update their knowledge

in the subject by participating in various conferences, seminars and workshops. They always encourage students to pursue higher studies and take different competitive exam. Due to their motivation and encouragement, alumni of the department have carved a niche for themselves in almost all walks of life like education, administration, defence, business, politics etc.

Finally, I would appeal to my fellow students to take English as a special subject during their graduation. English is an International language and a link language in a multi-lingual country like India. It is indispensable to enter into any career and scale the ladder of success. One never repents the decision of doing graduation in English. Teachers in the department are quite competent, cooperative and student friendly. They have created a milieu of learning centre in the department. I am really indebted to the faculty and college for their genuine endeavours to instill life skills and values among students.

Miss Pooja Kedari

TYBA (English)

Importance of Mother Tongue in Education

Mother-tongue is the language that a child learns in his mother's lap. It is the language which the child learns almost without any conscious effort on his part. It is a language which the child acquires while living in his own social group. Mother-tongue plays a tremendously useful role in the education of a child. It has a great importance in the field of education. Therefore, mother tongue must be given an important and prominent place in the school curriculum. Specifically, the importance of mother tongue is due to the following reasons:

1. Medium of Expression and Communication - Mother tongue is the best medium for the expression of one's ideas and feelings. Thus, it is the most potent agent for mutual communication and exchange of ideas.

2. Formation of a Social Group - It is through language, and especially through the mother-tongue, that individuals form themselves into a social organisation.

3. Easy to Learn - Of all the languages, the mother-tongue is most easy to learn. Full proficiency or mastery can be achieved in one's own mother tongue.

4. Best Medium for Acquiring Knowledge

Thinking is an instrument of acquiring knowledge, and thinking is impossible without language. "And training in the use of mother-tongue-the tongue in which a child thinks and dreams-becomes the first essential of shoaling and the finest instrument of human culture." (P. B. Ballard.)

It is therefore of the greatest importance for our pupils to get a firm grounding in their mother-tongue.

5. It brings about Intellectual Development
Intellectual development is impossible

without language. Reading, expressing oneself, acquisition of knowledge and reasoning are the instruments for bringing about intellectual development, and all of these are possible only through language, or the mother-tongue of the child.

6. Instrument of Creative Self-Expression

We may be able to communicate in any language, but creative self-expression is possible only in one's own mother tongue. This is clear from the fact that all great writers could produce great literature only in their own language.

7. Instrument of Emotional Development

Mother-tongue is the most important instrument for bringing about emotional development of the individual. The emotional effect of literature and poetry is something which is of vital importance in the development and refinement of emotions.

8. Instrument of Growth of the Pupils

The teaching of the mother tongue is important because on it depends the growth of our pupils. Growth in their intellectual life; growth in knowledge; growth in ability to express themselves; growth in creative and productive ability-all stem from the mother-tongue.

9. Source of Original Ideas

Original ideas are the product of one's own mother tongue. On account of the facility of thought and expression, new and original ideas take birth and get shape only in one's own mother tongue.

Thus, mother tongue has tremendous importance in education and in the curriculum.

Sumedh Sarode
FYBA(English)

॥ बंधुभाव हाच धर्म ॥

रौप्य महोत्सवी विभाग
'मोगरा फुलला'

हे माझे महाविद्यालय स्वाभिमानाने म्हणनारे गुणीजन

- माजी विद्यार्थी
- माजी प्राचार्य
- प्राध्यापक

शैष्य महोत्सवी विशेषांक ...
माझे महाविद्यालय

अनुक्रमणिका
शैष्य महोत्सवी विभाग
(माजी विद्यार्थी, प्राध्यापक व प्राचार्य)

अ. क्र.	शीर्षक	लेखक
१.	श्री ढोकेश्वर कॉलेजचे शैष्य महोत्सवी पर्व (१९९४ ते २०१९)	प्रा.लक्ष्मण कोठावळे, डॉ.विजय सुरोशी
२.	माझ्या जडणघडणीत श्री ढोकेश्वर कॉलेजचा सिंहाचा वाटा	प्रा.डॉ.हरेष शेळके
३.	मराठी विषय घेतल्याने कीर्तनकार झालो	ह.भ.प.गुलाब महाराज शिंदे
४.	मराठी विभागामुळेच आम्ही घडलो	प्राचार्य श्रीकांत आल्हाट
५.	माझ्या महाविद्यालयाच्या मातृसंस्थेचे बोधचिन्ह व बोधवाक्य	कु.थोपटे सुनिता
६.	श्री ढोकेश्वर कॉलेजमधील माझे विद्यार्थी जीवन	भांड सचिन
७.	माझे महाविद्यालय	अशोक पायमोडे
८.	श्री ढोकेश्वर कॉलेजची क्रीडा संस्कृती	आबासाहेब झावरे
९.	टाकळी ढोकेश्वर	सतिष भोंडवे
१०.	आठवणी त्या महाविद्यालयाच्या	कु.आरती वाळुंज
११.	टाकळी ढोकेश्वर कॉलेज	प्राचार्य डॉ.सुरेश खरात
१२.	श्री ढोकेश्वर महाविद्यालयाचा प्रवास	सतिष भोंडवे

श्री ढोकेश्वर कॉलेजमध्ये शैष्य महोत्सवी पर्व (१९९४ ते २०१९)

जगाला 'पराशरगीता' सांगणाऱ्या पराशर ऋषींचा तालुका म्हणजे पारनेर आहे. याच पारनेर तालुक्यातील दक्षिणेस २० कि.मी. अंतरावर सत्यम शिवम सुंदरम अशा भगवान श्री ढोकेश्वराच्या वास्तव्याने पुनीत झालेले टाकळी ढोकेश्वराच्या वास्तव्याने पुनीत झालेले टाकळी ढोकेश्वर हे अहमदनगर-कल्याण या राष्ट्रीय महामार्गावरील आदर्श गाव आहे. याच गावामध्ये निसर्गरम्य ढोंगराच्या कुशीत भगवान श्री ढोकेश्वराकडे श्रीमुख असणारी श्री ढोकेश्वर कॉलेजची तीन मजली देखणी वास्तू उभी आहे. महाराष्ट्रात अग्रगण्य असणाऱ्या अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज या संस्थेने सतत दुष्काळी असणारऱ्या गावांमध्ये ज्ञानगंगारूपी नदी आणून शिक्षणाचा कायमस्वरूपी सुकाळ केलेला आहे. म्हणूनच टाकळी ढोकेश्वर हे गाव पारनेर तालुक्यातील शैक्षणिक पंढरपूर म्हणून ओळखले जाते.

श्री ढोकेश्वर कॉलेजचे भाग्य एवढे थोर आहे की, संस्था शताब्दी पर्वकाळामध्येच श्री ढोकेश्वर कॉलेजचा शैष्य महोत्सवी पर्वकाळ आला हा एक दुःखशर्करा योगच म्हणावा लागेल. टाकळी ढोकेश्वर हा तसा दुष्काळी व ढोंगरी भाग आहे. या परिसरातील पालक वर्ग आर्थिकदृष्ट्या गरीब असल्याने मुले व मुली उच्च शिक्षणापासून वंचित रहात होते. या मुलांना उच्च शिक्षण मिळावे म्हणून १४ सप्टेंबर १९९४ साली अ.जि.म.वि.प्र.समाज संस्थेचे अध्यक्ष व तत्कालीन आमदार मा.नंदकुमार झावरे पाटील यांनी नागपूर अधिवेशनात त्यावेळचे मुख्यमंत्री मा.शरदचंद्रजी पवार यांच्या स्वाक्षरीने परवानगीचे पत्र आणले याकामी कागदपत्रांचा पाठपुरावा संस्थेचे ज्येष्ठ विश्वस्त मा.सिताराम खिलारी पाटील यांनी केला. महाविद्यालयास विज्ञान शाखेची प्रारंभीची परवानगी होती. परंतु न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज, पारनेर येथे १९९३ साली

नुकतीच विज्ञान शाखा सुरु करण्यात आलेली होती. म्हणून १९ सप्टेंबर १९९४ साली टाकळी ढोकेश्वर येथे विज्ञान शाखेऐवजी कला शाखा सुरु करण्यात आली. संस्थेने सुरु केलेल्या महाविद्यालयाला 'कला महाविद्यालय, टाकळी ढोकेश्वर' असे नाव देण्यात आले. ग्रामीण भागातील विद्यार्थी व विशेष करून विद्यार्थीनींना यामुळे उच्चशिक्षणाची सोय संस्थेने सुरु करून दिली. ज्ञानाची गंगा यामुळे घराघरात पोहोचली.

१९९४ साली ६५ विद्यार्थ्यांनी प्रथम वर्ष कला शाखेमध्ये प्रवेश घेतला. महाविद्यालयाचे प्रथम प्राचार्य मा.यू.आर.तुंबे यांच्या नेतृत्वाखाली संस्थेने लावलेल्या रोपट्याला ज्ञानरूपी झारीने पाणी घालण्याचे प्रथम भाग्य प्रा.लक्ष्मण कोठावळे, प्रा.डॉ.विजय सुरोशी, प्रा.डॉ.ज्ञानदेव कोल्हे, प्रा.सुधाकर वाडेकर या नवनिर्वाचित प्राध्यापकांना लाभले.

१९९५ पासून पुढे महाविद्यालयाची धुरा मा.संस्था पदाधिकार्यांच्या मार्गदर्शनाखाली मा.प्राचार्य, कै.अनिल कुमार ताकटे, मा.प्राचार्य डॉ.रामराव शेरकर, मा.प्राचार्य डॉ.सुरेश खरात यांनी सांभाळली.विनाअनुदानित तत्वावर सुरु झालेले महाविद्यालय २००३ साली शंभर टक्के अनुदानित झाले. १९९५ साली विशेष स्तरावर मराठी, हिंदी, इंग्रजी, इतिहास तर १९९६ साली भूगोल हा विषय सुरु करण्यात आला. १९९५ साली राष्ट्रीय सेवा योजना सुरु होऊन या योजनेचे पहिले श्रमसंस्कार शिबिर प्रा.डॉ.विजय सुरोशी यांच्या समन्वयाखाली भोंद्रे येथे यशस्वीपणे संपन्न झाले. त्यानंतरच्या काळात निवडुंगेवाडी, वडगाव सावताळ, धोत्रे, काकणेवाडी, पिंपळगाव रोठा या गावांमध्ये हिवाळी शिबिराच्या माध्यमातून वनराई बंधारे, रस्ता दुरुस्ती, वृक्षारोपण, ग्रामस्वच्छता ही कामे करण्यात आली. यामधून

विद्यार्थ्यांना सामाजिक बांधिलकीची जोपासना होण्यात मदत झाली.

दि. ५ सप्टेंबर २००३ साली महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा.डॉ.ना.म.कदम यांच्या नेतृत्वाखाली विद्यापीठ अनुदान आयोग द्वारा स्थापित नॅक समितीकडून महाविद्यालयाचे प्रथम मूल्यांकन होऊन महाविद्यालयास 'सी' ग्रेड प्राप्त झाली. महाराष्ट्रातील ग्रामीण भागातील प्रथम मूल्यांकन करवून घेणारे हे पहिलेच महाविद्यालय आहे.

सन २००८-०९ मध्ये या परिसरातील विद्यार्थ्यांची गरज ओळखून संस्थेने विज्ञान शाखा सुरु केली तर २०१३-१४ मध्ये वाणिज्य शाखा सुरु केली. या दोन्हीही शाखा विनाअनुदानित तत्वावर संस्था चालवित आहे. या महाविद्यालयात शैक्षणिक उपक्रमाबरोबरच विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्वाचा विकास व्हावा म्हणून निबंध स्पर्धा, वक्तृत्वस्पर्धा, क्रीडास्पर्धा, गुणवत्ता सुधार व्याख्याने, राज्यस्तरीय चर्चासत्रे, सांस्कृतिक कार्यक्रम, वाङ्मय मंडळामार्फत विद्यार्थ्यांच्या कला गुणांना वाव देणारे उपक्रम वर्षभर राबविण्यात येतात.

सन २०११-१२ व २०१२-१३ महाविद्यालयाने 'इस्पायर कॅम्प' चे आयोजन केले होते. यामध्ये अहमदनगर जिल्ह्यातील गुणवत्ताधारक विद्यार्थ्यांसाठी भारतातील नामवंत शास्त्रज्ञांची व्याख्याने आयोजित करण्यात आली होती. पुणे, नांदेड, नागपूर विद्यापीठातील कुलगुरूंनी विद्यार्थी व प्राध्यापकांना मार्गदर्शन केले.

महाविद्यालयाच्या कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखेचा वाढता आलेख लक्षात घेता संस्थेने टाकळी ढोकेश्वर गावापासून पूर्वेस एक कि.मी. अंतरावर अहमदनगर - कल्याण महामार्गावर डोंगराच्या कुशीत जागा

घेऊन तीन मजली इमारत श्री ढोकेश्वर कॉलेजसाठी सन २०१६ साली बांधून दिलेली आहे. या नविन इमारतीमध्ये संस्थेच्या मार्गदर्शनाखाली व तत्कालिन प्राचार्य मा.शिवाजीराव देवढे यांच्या नेतृत्वाखाली महाविद्यालयाचे 'नॅक' समितीकडून पुनःमूल्यांकन होऊन महाविद्यालयास 'ब' श्रेणी प्राप्त झालेली आहे. अशा या महाविद्यालयाच्या इमारतीमध्ये समृद्ध ग्रंथालय आहे. विद्यार्थी-विद्यार्थिनी व प्राध्यापकांसाठी स्वतंत्र अभ्यासिका कक्ष आहेत. विज्ञान शाखेमध्ये विभागवार अद्ययावत सुसज्ज प्रयोगशाळा आहेत. वाणिज्य शाखेचे स्वतंत्र स्टाफरूम व क्लासरूम आहेत. कला शाखेचे विभागवार स्वतंत्र बैठक व्यवस्थेसह क्लासरूम आहेत. महाविद्यालयाच्या मुख्य कार्यक्रमासाठी, व्याख्यानांसाठी व चर्चासत्रांसाठी दोनशे आसन व्यवस्थेचे सुसज्ज सभागृह आहे. राष्ट्रीय सेवा योजना, परीक्षा विभाग, संगणक विभाग, संगीत विभाग, कार्यालय विभाग, प्राचार्य कक्ष, बैठक कक्ष हे नियोजन पध्दतीने 'नॅक' च्या प्लॅनप्रमाणे बनविण्यात आलेले आहेत. विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अर्थसहाय्याने मुलींचे सुसज्ज निवासी वसतिगृह बांधलेले आहे.

महाविद्यालयाचा परिसर हा अतिशय रमणिय बनविण्यात आलेला आहे. नैसर्गिक उताराला अनुसरून तीन टप्प्यांमध्ये महाविद्यालय वसविण्यात आलेले आहे. पोर्चला लागून गुलाबाची बाग व लॉन आहे. त्यामध्ये तुषार सिंचन फुलविलेली आहे. या बागेतील फुले वर्षभर पाहण्यांच्या स्वागतासाठी वापरण्यात येतात. इमारती शेजारी हिरवीगार वृक्षवेली असून या वृक्षवेलीची वारंवार निगा केली जाते. इमारतीच्या पूर्वेकडील बाजूला मोठी बॉटनिकल गार्डन शेडमध्ये तयार करण्यात आलेली आहे. दुसऱ्या टप्प्यामध्ये भव्य क्रीडांगण आहे. विविध प्रकारच्या

खेळांचे हे क्रीडांगण सुनियोजित पध्दतीने तयार करण्यात आलेले आहे. या खेळाच्या मैदानावर सकाळ सायंकाळ खेळाडू कबड्डी, खो-खो, हॉलीबॉल व विविध प्रकारच्या मैदानी खेळांचा सराव करतात. याचा परिणाम म्हणून अनेक खेळाडू विद्यापीठ, राज्य व राष्ट्रीय स्तरावर प्रथम आलेले आहेत. श्री.सचिन येलभर हा खेळाडू महाराष्ट्र कुस्ती केसरीमध्ये उपविजेता ठरला आहे. श्री.सुनिल जाधव हा खेळाडू विविध प्रकारच्या खेळामध्ये राष्ट्रीय स्तरावर प्रथम आलेला आहे. विद्यार्थ्यांच्या या घवघवीत यशाबद्दल महाविद्यालयाला व संस्थेला सार्थ अभिमान आहे. तिसऱ्या टप्प्यामध्ये मुर्लीचे सुसज्ज 'जिजाऊमाता' निवासी वसतिगृह आहे. विद्यार्थी, प्राध्यापक व सेवकांच्या वाहनांसाठी वाहनतळ असून पूर्वेकडील बाजूस खेळांचे मैदान आहे.

सन २०१५-१६ मध्ये मा.संस्था चालकांच्या मार्गदर्शनाखाली व महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा.शिवाजीराव देवढे यांच्या नेतृत्वाखाली दुसऱ्यांदा महाविद्यालयाचे नॅक समिती कडून मूल्यांकन होऊन महाविद्यालयास 'ब' श्रेणी प्राप्त झालेली आहे. याकामी मा.प्राचार्य विरेंद्र धनशेठ्ठी यांचेही योगदान मोलाचे आहे.

सन २०१६-१७ मध्ये महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य म्हणून प्रा.सुधारक शिंदे व प्रा.विरेंद्र धनशेठ्ठी यांनी काम पाहिले दि. १ मे २०१७ पासून प्रा.डॉ.श्रीधर जाधव यांनी प्राचार्य पदभार स्विकारून कामास प्रारंभ केला. त्यांच्या प्रदीर्घ अनुभवाचा फायदा महाविद्यालयास झाला. त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली प्राध्यापकांनी संशोधन क्षेत्रात प्रगती केली. राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय स्तरावर प्रत्येक विभागातील प्राध्यापकांचे शोधनिबंध नियतकालिकांमध्ये

प्रसिध्द झाले आहेत. प्रा.शिवराम कोरडे व प्रा. अंजली भिटे यांनी पीएच.डी. पदवी संपादन केलेली आहे. प्राध्यापकांच्या संशोधना बरोबरच विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक अभ्यासक्रमा बरोबरच रोजगार उपलब्ध व्हावा म्हणून शॉर्ट टर्म कोर्सेस सुरु करण्यात आलेले आहेत. यामध्ये ट्रॅव्हल अॅण्ड टुरिझम कोर्स, पत्रकारिता कोर्स, संगीत प्रमाणपत्र कोर्स, स्पोकन इंग्लीश, टॅली, स्पर्धा परीक्षा पूर्व प्रशिक्षण केंद्र असे कोर्स सुरु करण्यात आलेले आहेत.

महाविद्यालयाच्या कॅम्पसमध्ये व वर्गांमध्ये सर्व ठीकाणी सी.सी.टी.व्ही. कॅमेरे बसविण्यात आलेले आहेत. या व्यवस्थेमुळे अनुचित प्रकारांना पायबंद बसला आहे. शिस्तीचे पालन सर्वांकडून होत आहे.

सन २०१८-१९ हे वर्ष अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज या महाराष्ट्रात अग्रगण्य असणाऱ्या संस्थेचे शताब्दी वर्ष म्हणून सर्व संस्था पदाधिकारी, शाळा, महाविद्यालये यांनी मनापासून सहभाग घेऊन मोठ्या आनंदाने साजरे केले. योगायोग असा की, संस्था शताब्दी पर्वकाळातच श्री ढोकेश्वर कॉलेजला पंचवीस वर्षे पूर्ण झाली. म्हणून १९ सप्टेंबर १९१८ ते १९ सप्टेंबर १९१९ या कालावधीत संस्थेच्या मार्गदर्शन व सहकार्याने महाविद्यालयाचाही रौप्य महोत्सवी पर्वकाळ मोठ्या आनंदाने साजरा करण्यात आला यामध्ये वर्षभर विविध उपक्रम घेण्यात आले. या उपक्रमांमध्ये रौप्य महोत्सवानिमित्त 'माझे महाविद्यालय' या विषयावर निबंध लेखन स्पर्धा, क्रीडास्पर्धा, भव्य विज्ञान प्रदर्शन, आई माझ्या महाविद्यालयात, प्रसिध्द कवी, समिक्षक व विचारवंत प्रा.डॉ.मनोहर जाधव यांच्या अध्यक्षतेखाली कवी संमेलन, कॉमर्स फेस्टिवल, माजी विद्यार्थी मेळावा, माजी प्राचार्य परिषद, संस्थेचे अध्यक्ष मा.नंदकुमार झावरे पाटील

शैष्य महोत्सवी विशेषांक ... माझे महाविद्यालय

यांच्या अध्यक्षतेखाली व आदर्श गाव हिवरे बाजारचे शिल्पकार मा.पोपटराव पवार यांच्या प्रमुख उपस्थितीत पाणी परिषद व पालक मेळावा, कथा-कथन व शैष्य महोत्सवी वर्षाच्या सांगतेला मा.सर्व संस्था पदाधिकारी यांच्या उपस्थितीत 'माझे महाविद्यालय' या शैष्य महोत्सवी 'ज्ञानज्योत' अंकाचे प्रकाशन होऊन शैष्य महोत्सवी कार्यक्रमाची सांगता झाली.

गेल्या पंचवीस वर्षात श्री.ढोकेश्वर कॉलेजने जी प्रगतीची गरुड झेप घेतलेली आहे. ती केवळ मा.सर्व संस्था पदाधिकाऱ्यांच्या मार्गदर्शनाने आतापर्यंत प्राचार्यपदाची धुरा सांभाळणाऱ्या सर्व आजी माजी प्राचार्य, प्राध्यापक, सेवकवृंद व कुशल विद्यार्थ्यांमुळेच. या महाविद्यालयाला

प्रगतीच्या शिखरावर नेण्याचे काम महाविद्यालयाचे विद्यमान व प्रदीर्घ अनुभवी प्राचार्य डॉ.लक्ष्मणराव श्री.मतकर करत आहेत. पंचवीस वर्षापूर्वी लावलेल्या या इवल्याशा रोपाचा वेलु आज मात्र निश्चितपणे गगनावरी गेलेला आहे. असे म्हटल्यास वावगे ठरणार नाही.

इवलेसे रोप लाविले दारी ।

तयाचा वेलू गेला गगनावरी ।

मोगरा फुलला, मोगरा फुलला ।

फुले वेचिता अतिभारु कळियासी आला ॥

प्रा. लक्ष्मण कोठावळे

प्रा.डॉ. विजय सुरोशी

माझ्या जडणघडणीत श्री ढोकेश्वर कॉलेजचा सिंहाचा वाटा

जून २०१० साली मी बारावीची परीक्षा उत्तीर्ण झालो. घरची परिस्थिती आर्थिकदृष्ट्या गरीबीचीच होती. महाविद्यालयीन शिक्षण कोठे घ्यावे याचा मी विचार करीत होतो. या दरम्यान माझ्या भोंद्रे गावातील श्री. बी.के.झावरे सरांबरोबर टाकळी ढोकेश्वर कॉलेजमधील मराठी विषयाचे प्राध्यापक श्री.एल.बी.कोठावळे यांच्या घरी जाण्याचा योग आला. त्यावेळी कोठावळे सर वासुंदा रोडवर श्री.रोहीदास रांधवन यांच्याकडे भाड्याच्या खोलीत रहात होते. खोली अतिशय लहान होती पण सरांनी आणि त्यांच्या सौभाग्यवतीने आमचे मनापासून आगत, स्वागत व आदरातिथ्य केले. झावरे सरांनी माझा परीचय करून देताना सांगितले की हा हरेष संपत शेळके माझ्या गावातील मुलगा आहे. घरची परिस्थिती गरीबीची असून याला

तुमच्याकडून करता येईल तेवढे सहकार्य करा. कोठावळे सरांनी माझी आपुलकीने विचारपूस केली. बोलता बोलता त्यांनी एक विधान केले विद्यार्थ्यांनी शिक्षणाबरोबरच आई-वडिल आणि समाजातील जे दुःखी लोक आहेत त्यांची सेवा करावी कारण या सेवेनेच मनुष्याला जगण्याचा अर्थ आणि जीवनाचा आनंद मिळत असतो यासाठी संतांची, समाजसुधारकांची आणि देशभक्तांची चरित्रे वाचावीत.

एफ.वाय.बी.ए. च्या वर्गामध्ये शिक्षण घेत असताना मी सकाळीच आठ वाजता सायकलवरून येत असे मला मराठी, हिंदी, इंग्रजी, इतिहास, भूगोल, राज्यशास्त्र हे विषय हेते. मराठीला कोठावळे सर, हिंदीला कोल्हे सर, इंग्रजीला सागडे सर, इतिहासाला काकडे सर, भूगोलाला सुरोशी सर आणि राज्यशास्त्राला धनशेट्टी सर शिकविण्यासाठी होते.

सर्व शिक्षक अतिशय चांगल्याप्रकारे शिकवित होते. विषयाबरोबरच विविध प्रकारचे जनरल नॉलेजही सांगत होते. वर्षभरामध्ये निबंधलेखन स्पर्धा, वक्तृत्व स्पर्धा, राष्ट्रीय सेवा योजनामध्ये होणारे विविध कार्यक्रम सांस्कृतिक कार्यक्रम यामध्ये मी सहभाग घेत होतो. अशा प्रकारे महाविद्यालयातील एफ.वाय.बी.ए. चे वर्ष आनंदात गेले.

मला कोठावळे सरांनी सुट्टीमध्ये हरिपाठ व श्यामची आई ही पुस्तके वाचावयास दिली. एस.वाय.बी.ए. ला मराठी विषय विशेषस्तरावर निवडला प्रा.सय्यद सर हेही चांगल्याप्रकारे आम्हाला मराठी विषय शिकवित होते. या दरम्यान मला टाकळी ढोकेश्वर येथील सद्गुरु पतसंस्थेमध्ये ४००/- रु. महिन्याची नोकरी मिळाली. नोकरी मिळाल्याने मी कॉलेजमध्ये जाऊ शकलो नाही. या दरम्यान महाशिवरात्रीला भोंद्रे गावातील भगवान शंकराच्या मंदिरामध्ये कोठावळे सर प्रवचनासाठी आले होते. प्रवचन झाल्यावर कोठावळे सर माझ्या घरी आले व तू कॉलेजला का येत नाही हे विचारले. त्यावेळी मी माझी परिस्थिती गरिबीची आहे हे सांगितले व सद्गुरु पतसंस्थेत नोकरी करित असल्याचे सांगितले. माझी व्यथा ऐकून कोठावळे सर म्हणाले तू ही नोकरी सोडून दे कॉलेज सकाळी असते. दुपारी तुला घरी काम करता येईल व अभ्यासही करता येईल. शिक्षणासाठी सर्व प्रकारची आर्थिक मदत मी तुला करतो. सरांचे हे बोलणे ऐकून माझ्या डोळ्यात पाणी आले.

२०१० ते २०१२ या तीन वर्षात मी सकाळी कॉलेज करित होतो घरी आल्यानंतर शेतीच्या सर्व कामात आई-वडिलांना मदत करित होतो. वेळ मिळेल तसा अभ्यास करित होतो. महाविद्यालयात होणाऱ्या सर्व

उपक्रमामध्ये भाग घेत होतो. भाषण कसे करावे, वाचन कोणत्या ग्रंथांचे करावयाचे, जीवनात कसे वागावे या सर्वांची जडण-घडण श्री ढोकेश्वर कॉलेजने माझ्या जीवनात केली.

२०१२ साली बी.ए. मराठी विषय घेवून मी ७०% गुणांनी उत्तीर्ण झालो. पुणे विद्यापीठामध्ये एम.ए. मराठी विभागामध्ये प्रवेश घेतला. एम.ए. नंतर डॉ.मनोहर जाधव यांच्या मार्गदर्शनाखाली एम.फिल व पीएच.डी पदवी प्राप्त केली. नेट, रोट परीक्षा उत्तीर्ण झालो.माझ्या या शैक्षणिक जडण घडणीत श्री ढोकेश्वर कॉलेजमधील प्रा.कोठावळे सर पुणे विद्यापीठामध्ये शिक्षण घेत असताना पुणे विद्यापीठाचे मराठी विभागप्रमुख डॉ.मनोहर जाधव आणि डॉ.विद्यासागर पंडित यांचे महत्वाचे योगदान आहे.

आज मला आनंद होतो की ज्या अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेच्या श्री ढोकेश्वर कॉलेजमध्ये माझे शिक्षण झाले आणि याच संस्थेने मला नामांकित अशा न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज, पारनेर येथे मराठी विषयाचा प्राध्यापक म्हणून १ सप्टेंबर २०१७ पासून कायमचे सेवेत घेतले आहे. आता एकच ध्येय आहे श्री ढोकेश्वर कॉलेज आणि या महाविद्यालयातील मराठी विभागाने जसे मला घडविले तसेच मीही आता माझे विद्यार्थी घडविण्याचा प्रयत्न करणार आहे.

प्रा.डॉ.हरेष संपत शेळके

मराठी विभाग प्रमुख

न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज, पारनेर
जि.अ.नगर.

मराठी विषय घेतल्याने कीर्तनकार झालो.

नारद वैष्णवांचा शिरोमणी । नाचे कीर्तनी सर्वदा ॥१॥
देवोची त्याची पूजा करी । आणि नमस्कारी सर्वथा ॥२॥
दैत्याघरी बहुमान त्याचा । ऐसा बडिवार त्याचा ॥३॥
निळा म्हणे तिन्ही लोकांत ।
कीर्तने विख्यात हरिभक्ता ॥४॥

महर्षी नारदमुनी हे कीर्तनाचे शिरोमणी आहेत ते सदैव कीर्तनात नाचतात. नारदमुनी कीर्तन करीत असल्यामुळे देवही त्यांना नमस्कार तर करताच पण पूजाही करतात. कीर्तनकाराला सगळीकडे मान असतो अगदी आजही समाजकारण, धर्मकारण आणि राजकरणामध्येही कीर्तनकारांचा सन्मान होतो. ही वस्तुस्थिती आहे कीर्तन हे समाजप्रबोधनाचे माध्यम आहे.

वरील संदर्भ देण्याचे कारण असे की, १९९८ साली मी श्री ढोकेश्वर महाविद्यालयात प्रवेश घेतला. त्यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.ना.म.कदम होते. १५ ऑगस्टला स्वातंत्र्यदिनी विद्यार्थ्यांना संबोधित करताना ते म्हणाले होते की, विद्यार्थी मित्रहो तुमचे सद्भाग्य चांगले आहे. कारण अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेने दुष्काळी भागात महाविद्यालयाच्या रूपाने ही ज्ञानगंगा तुमच्यादारी आणली आहे. या ज्ञानगंगेत तुम्ही स्नान करून मोठे ग्रंथवाचा नुसते अभ्यासक्रमापुरते वाचन करू नका. महाविद्यालयात नियमित या प्राध्यापक वर्गात शिकवितात ते ज्ञानग्रहण करा. आई-वडिलांची सेवा करा शिकून मोठे व्हा समाजाची व भारतमातेची सेवा करा. या प्राचार्यांच्या भाषणाचा माझ्या मनावर परिणाम झाला.

वडगाव सावताळ वरून सकाळच्या वनकुटा बसने मी रोज महाविद्यालयात येत होतो. मराठी, हिंदी, इंग्रजी, इतिहास, भूगोल व राज्यशास्त्र या विषयांत पारंगत असणारे

प्राध्यापक मन लावून शिकवित होते शिक्षणाची आवड त्यामुळे माझी वाढीस लागली.

१९९९ साली मी मराठी विषय विशेष स्तरावर एस.वाय.बी.ए. साठी निवडला होता. 'मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास' हा पेपर शिकविण्यासाठी आम्हाला कोठावळे सर होते. या पेपरमध्ये सगळ्या संतांची चरित्रे अभ्यासक्रमामध्ये होती. कोठावळे सर शिकविताना आम्ही मंत्रमुग्ध होत होतो. संत ज्ञानदेव, संत नामदेव, संत एकनाथ, संत तुकाराम व संत निळोबारायांचे चरित्र ते रसाळवाणीने सांगत अभंग, ओव्या, श्लोक त्यांचे कीर्ती तरी पाठ होते. मी एकदा सरांना विचारले तुम्ही शिकविता तो विषय चांगला आहे. तुमचे शिकविणेही चांगले आहे पण इतक्या संतांची चरित्रे मी वाचत असताना त्यांचे अभंग मला समजत नाही. हा विषय मला अवघड वाटत आहे यापेक्षा मी मराठी विषय सोडून दुसरा सोपा विषय घेतो. त्यावर सर हसले आणि म्हणाले मराठी ही आपली मातृभाषा आहे. संत ज्ञानेश्वर महाराज मराठी भाषेचा गौरव करताना म्हणाले.

माझ्या मराठीची बोलु कौतुके ।

परि अमृताचेही पैजा जिंके ।

ऐसी अक्षरे रसिके । मेळविन ॥ (६-१४)

मराठी भाषा ही संस्काराची भाषा आहे. अमृताहून गोड आहे. सर समजून सांगत होते. पण मी तरीही म्हणालो मराठी विषय अवघड आहे मराठी विषय घेतल्यावर नोकरी मिळणेही कठीण आहे. त्यावर सर म्हणाले अरे तू तर माळकरी आहे उलट योगायोगाने संतसाहित्याचा पेपर अभ्यासला आहे. तू मन लावून अभ्यास केला तर कीर्तनकार होशील. नोकरी करण्यापेक्षा तू कीर्तनकार हो.

कोठावळे सरांनी मला स्वतःजवळ असणारी ज्ञानेश्वरी वाचण्यासाठी दिली. ती ज्ञानेश्वरी मी आजही वाचीत आहे. मी मराठी विषय घेवून पुढे एम.ए. बी.एड. झालो. जवळपास १० वर्षे वेगवेगळ्या शाळा, महाविद्यालयांमध्ये प्राध्यापक व शिक्षकाची नोकरी केली. पण काम झाले नाही. या दरम्यान कोठावळे सर वडगाव सावताळ येथे प्रवचनासाठी आले होते. त्यावेळेस मी नोकरी आहे पण पगार नाही काय करावे. त्यावेळी सुध्दा सर म्हणाले तू गायन चांगले करतो, भजन म्हणतो, वाचन चांगले आहे. कीर्तनाचे कार्यक्रम सुरु कर. मग मात्र मी धाडस केले आणि कीर्तनाच्या कार्यक्रमाला

प्रारंभ केला. जवळपास १० वर्षांपासून कीर्तन करीत आहे. अगदी पंढरपूरातही कीर्तन करण्याची संधी मिळाली. आज मी प्रपंच आणि परमार्थामध्ये समाधानी आहे. म्हणूनच मला विद्यार्थ्यांना सांगावेसे वाटते की श्री ढोकेश्वर कॉलेजमुळेच मी कीर्तनकार झालो.

ह.भ.प. श्री. गुलाब बाबाजी शिंदे
एम.ए. बी.एड. (मराठी)

मराठी विभागामुळेच आम्ही घडलो

बारावी उत्तीर्ण झाल्यानंतर मी जुलै २०१६ ला श्री ढोकेश्वर कॉलेजमध्ये प्रथम वर्ष कला शाखेला प्रवेश घेतला. मराठी विषयाला प्रा.लक्ष्मण कोठावळे शिकविण्यासाठी होते मातृपंचक हा कविता संग्रह शिकविताना जन्मदाती माता या विषयावरील कविता शिकविताना त्यांचे लेखक कधी संपूच नये असे वाटायचे. कोठावळे सर नुसते शिकवित नव्हते तर माय बाप हेच काशीक्षेत्र आहे. त्यांना वृध्दपणी सांभाळा वृध्दाश्रमात पाठवू नका असे कळकळीने सांगत होते. त्याचप्रमाणे विद्यार्थ्यांना शिक्षकांची मान स्वाभिमानाने ताठ उभी राहिल असे विद्या शिकून मोठे झाले पाहिजे. कारण 'विद्या विनयेण शोभते'.

५ जुलै २०१७ साली मी द्वितीय वर्ष कला शाखेमध्ये मराठी हा विषय विशेष स्तरावर निवडला. विशेष स्तरावर नटसम्राट हे नाटक प्रा.विलास पवार आम्हाला शिकविण्यासाठी होते नाअक शिकविताना पवार सर

अभिनयासह शिकवित होते. माणसाने जीवनात कोणतीही एखादी कला शिकली पाहिजे असे ते म्हणत. तृतीय वर्ष कला शाखेमध्ये संगीत विशारद प्रा.मनोज तेलोरे आम्हाला मराठी विषय शिकविण्यासाठी आलेले होते त्यांचेही शिकविणे अतिशय चांगले होते.

जुलै महिन्यात मी सूचना फलकावर 'माझे महाविद्यालय' रौप्य महोत्सवी ज्ञानज्योत विशेषांकाची सूचना वाचली. त्यावेळेस माझ्या मनात विचार आला की मराठी विभागातील माजी विद्यार्थ्यांची माहिती लिहावी म्हणून मी प्रा.कोठावळे यांच्याकडून माजी विद्यार्थ्यांची नावे घेतली. त्यांची भेट घेतली. माजी विद्यार्थ्यांनी मराठी विभाग आणि प्राध्यापकांच्या मार्गदर्शनामुळेच घडलो असे सांगितले. माजी विद्यार्थ्यांच्या मुलाखतीचे सारांश रुपाने लेखन मी या लेखात करण्याचा प्रयत्न केलेला आहे.

१. प्रा.डॉ.हरेश शेळके - मराठी विभागामध्ये २०१० ते २०१२ या काळात प्रा.डॉ.हरेश शेळके मराठी विभागामध्ये

शैष्य महोत्सवी विशेषांक ... माझे महाविद्यालय

शिक्षण घेत होते. या कावधीमध्ये प्रा.लक्ष्मण कोठावळे व प्रा.डॉ.महेबूब सय्यद यांचे मार्गदर्शन या शेळके सरांना लाभले. मुलाखतीमध्ये डॉ.शेळके म्हणाले मला वक्तृत्वकला हा गुण कोठावळे सरांनी शिकविला व अनेक महाविद्यालयांमध्ये मला प्रथम क्रमांकाचे बक्षिस मिळाले. माझी आर्थिक परिस्थिती गरिबीची होती म्हणून मी टाकळी ढोकेश्वर मध्ये सद्गुरु पतसंस्थेमध्ये नोकरी धरली होती. एकदा भोंद्रे गावात कोठावळे सर प्रवचनासाठी आले होते. त्यावेळी ते माझ्या घरी आले व कॉलेजला का येत नाही हे विचारले तेव्हा मी त्यांना माझी आर्थिक परिस्थिती सांगितली. माझ्या घरी ते पिठलं भाकरी खाताना म्हणाले हरेश तू पतसंस्थेची नोकरी सोड तुला मी आर्थिक मदत करतो. त्यांच्या सांगण्यानुसार मी पतसंस्थेची नोकरी सोडली बी.ए. ला ७२% गुण मिळाले. सरांच्या मार्गदर्शनाने मी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठामध्ये एम.ए. ला प्रवेश घेतला. कोठावळे सरांनी मला एवढे सहकार्य केले की एम.ए., एम.फिल., पी.एच.डी. नेट, सेट परीक्षेसाठी वेळोवेळी लागणारी फी कोठावळे सरांनी मला दिली. ते मला म्हणायचे माझा एक तरी विद्यार्थी प्राध्यापक व उच्च विद्याविभूषित झाला पाहिजे म्हणून मला सांगावयास आनंद वाटतो की कोठावळे सर माझ्या मागे तन, मन, धनाने उभे राहिले म्हणून मी महाराष्ट्रात नावाजलेल्या न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेजमध्ये मराठी विषयाचा प्राध्यापक झालो.

२. प्रभारी प्राचार्य श्रीकांत आल्हाट - श्री ढोकेश्वर कॉलेजच्या मराठी विभागातील श्रीकांत गोपीनाथ आल्हाट हा दुसरा विद्यार्थी आहे. १९९९ ते २००१ या कालावधीमध्ये मराठी विषय घेऊन बी.ए. पदवी उत्तीर्ण झालेला आहे. या विद्यार्थ्याने सुध्दा मुलाखत देताना

सांगितले की, माझी आई नेहमी आजारी असायची सर्व वैद्यकीय प्रयत्न करूनही शेवटी आईचे निधन झाले. वडील सेवानिवृत्त शिक्षक पण तेही आजारी असावयाचे अशा परिस्थितीमध्ये कोठावळे सर माझ्या घरी यायचे व मला संकटावर कसे लढावे याचे धैर्य द्यावयाचे. मला शैक्षणिक आणि आर्थिक नेहमी मदत करावयाचे म्हणूनच मी एम.ए. व सेट ही परीक्षा उत्तीर्ण झालो. २०१० पासून रमेश फिरोदिया महाविद्यालयामध्ये मराठी विषयाचा प्राध्यापक व २०१५ पासून प्रभारी प्राचार्य म्हणून काम करीत आहे. माझी पत्नी सौ. शंकुतला ही सुध्दा प्रा.कोठावळे व प्रा.महेबूब सय्यद यांच्यामुळेच बी.ए. व एम.ए. मराठी विषय घेऊन उत्तीर्ण झाली आहे. मुलांचे शिक्षण व संसार चालविण्यासाठी मराठी विषय घेतलेल्या विद्यार्थींनीने घरकामाबरोबरच व्यवसाय पण केला पाहिजे याचेही मार्गदर्शन या महाविद्यालयातील मराठी विभागाचे शिक्षक करीत आहेत.

३. प्रा.सचिन काळनर - २०१० ते २०१२ या कालावधीमध्ये मराठी विभागात शिक्षण घेणारा हा विद्यार्थी आज केंद्र सरकारच्या नवोदय विद्यालय राजस्थान येथे मराठीचा प्राध्यापक म्हणून सेवेत आहे. या विद्यार्थ्याने सांगितले की मी खोली घेऊन हाताने स्वयंपाक करून शिक्षण घेत होतो. कोठावळे सरांनी मला या कालावधीमध्ये सांगितले की तुझी परिस्थिती बिकट आहे. तर जेवण माझ्या घरी घेत जा सरांनी मला ज्ञानदानाबरोबरच अन्नदानाचेही सहकार्य केल्यामुळेच मी चांगला प्राध्यापक झालो. असा हा विद्यार्थी मराठी विभागाविषयी आपुलकीने म्हणत होता.

४. मेजर हिरामन रोकडे - कासारं गावचा मेजर हिरामण धर्मा रोकडे हा विद्यार्थी सांगत होता की २००१ ते २००३ या कालावधीत कविवर्य कुसुमाग्रजांनी 'गर्जा जयजयकार क्रांतीचा गर्जा जयजयकार' ही कविता कोठावळे सर

शिकवीत असताना विद्यार्थ्यांनी मातृभूमीची सेवा केली पाहिजे असे संस्कार दिले आणि याच प्रेरणेने मी मातृभूमीच्या सेवेसाठी सैन्यात भरती झालो. जननी आणि जन्मभूमीची सेवा केली पाहिजे हे संस्कार श्री ढोकेश्वर कॉलेजमध्ये मिळालेले आहेत.

५. कीर्तनकार बाबाजी शिंदे - वडगाव सावताळ येथील हा विद्यार्थी श्री ढोकेश्वर कॉलेजचा मराठी विभाग सुरु झाल्यानंतरचा पहिला विद्यार्थी. आज हा विद्यार्थी एम.ए.बी.एड. असून महाराष्ट्रातील एक उत्तम कीर्तनकार आहे. या विद्यार्थ्याने सांगितले की मराठी विभागातील कोठावळे सर नेहमी माझ्या गावी प्रवचनासाठी येत असत मलाही संत साहित्याची आवड होती. एस्.वाय.बी.ए. ला १०० गुणांसाठी संत साहित्याचा पेपर होता. कोठावळे सर

शिकविताना म्हणायचे संत साहित्याचा परीक्षेसाठी उपयोग करू नका जीवनाच्या परीक्षेत पास होण्यासाठी उपयोग करा. ही प्रेरणा घेऊनच आज उत्तम शैती व स्वान्तसुखाय कीर्तन सेवा करीत आहे. खरोखरच मराठी विभागामध्ये असे शेकडो विद्यार्थी आहेत. त्यातील हे पाच विद्यार्थी म्हणजे माझे हिरे आहेत. असेच विद्यार्थी घडावेत ही माझी अपेक्षा आहे असे कोठावळे सर आम्हाला सांगत असतात.

प्रा.डॉ.हरेष शेळके

प्र.प्राचार्य श्रीकांत आल्हाट

प्रा.सचिन काळनर

ह.भ.प.बाबाजी शिंदे

संकलन - डॉंगरे दत्तात्रय लक्ष्मण (मराठी विभाग)

माझ्या महाविद्यालयाच्या मातृसंस्थेचे बोधचिन्ह व बोधवाक्य

जगामध्ये दुध गायीचे, फुल जाईचे आणि प्रेम आईचे सर्वश्रेष्ठ मानले जाते तशाच प्रकारे माझ्या महाविद्यालयाची मातृसंस्था अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्था आहे. या मातेचे माझ्यावर म्हणजे श्री ढोकेश्वर कॉलेजवर पुत्रवत प्रेम आहे. या मातृसंस्थेची जवळपास ८० च्या वर शाळा, महाविद्यालये, आश्रमशाळा, वसतिगृहे आहेत. या सर्वांवर ही संस्था मातेच्या ममतेने प्रेम करते, विद्येचे संस्कार करते आणि या मुलांना समाजाच्या सेवेसाठी पाठवीत असते अशा या मातृसंस्थेचे बोधचिन्ह आणि बोधवाक्य अतिशय महत्वपूर्ण आहे.

बोधचिन्ह - म.फुले यांनी छत्रपती शिवाजी महाराजांना 'कुळाडी भूषण' राजा असे म्हटले आहे ते अगदी खरे आहे. बहुजन समाजाच्या दीन दुबळ्या शोषितांच्या आणि

ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीचा ध्यास मनात ठेऊन उदयास आलेल्या अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेचे बोधचिन्ह आणि बोधवाक्य अत्यंत अर्थपूर्ण आहे. बोधचिन्ह म्हणून वर्तुळात छत्रपती शिवाजी महाराजांची प्रतिमा घेण्यात आली आहे. आणि त्याखाली 'तेजो ऽ सि तेजो मे देहि' हे बोधवाक्य अंकित केले आहे.

वर्तुळ - वर्तुळ हे गतिमानतेचे प्रतिक आहे. ही गतिमानता 'वसुधैव कुटुंबकम' असा अर्थ सूचित करते. जीवनाच्या कोणत्याही चांगल्या क्षेत्रात सतत गतिमान राहणे यामध्ये मानवाची आणि देशाची प्रगती आहे हा अर्थ वर्तुळामागे आहे.

शिवमुद्रा - छत्रपती शिवाजी महाराज म्हणजे गरीबांचा

शैष्य महोत्सवी विशेषांक ... माझे महाविद्यालय

आणि शोषितांचा तारणहार असणारा लोकराजा, जाणता राजा, साहस, पराक्रम, नेतृत्व, युध्दष्टेपणा, लोककल्याणाचा वसा, सामाजिक न्यायाची प्रेरणा, सर्वधर्म समभाव इत्यादी आदर्श गुणांचे प्रेरणास्थान असणाऱ्या छत्रपतींची प्रतिमा प्रतिनिधित्व करणारी आहे. या विश्वामध्ये शिवाजी महाराजांसारखा राजा होणे नाही असा हा जाणता राजा या संस्थेने बोधचिन्ह म्हणून निवडलेले आहे. या बोधचिन्हातच सर्व काही आलेले आहे.

‘तजो ऽ सि तेजो मे देही’ - शुक्ल यजुर्वेदाच्या वाजसनेय संहितेच्या १९ व्या अध्यायातील ही नववी रुचा आहे. ऋषींनी मध्यान्हीच्या तळपत्या सूर्याला केलेली ही प्रार्थना आहे. “हे सूर्या परमेश्वरा । तू तेजोनिधी आहेस, मला तेज दे आणि माझ्यात तुझ्या तेजाचा सतत वास राहू दे।”

या ठिकाणी ‘तेज’ हा शब्द उर्जा आणि ज्ञानाचे प्रतिक आहे. भारत हि अति प्राचिन काळापासून तेजाची उपासना करणारा देश आहे. ‘भ’ म्हणजे तेज व ‘र’ म्हणजे रमलेला अर्थात जो तेजोपासनेमध्ये रमलेला आहे तो भारत होय. मग ते तेज ज्ञानाचे असो व दानाचे असो.

भारतीय संस्कृती ही गुरु - शिष्य परंपरा सांभाळणारी व जोपासणारी आहे. पूर्वी गुरुकुल पध्दती होती. भगवान श्री कृष्ण बलराम आणि सुदामा यांनी संदीपानी ऋषींच्या आश्रमात राहून विद्या संपादन केली होती. ‘दीपासी दीप लाविजो’ या उक्तीप्रमाणे गुरु हे स्वतःकडील अमूल्य ज्ञान निष्कलंक व निस्वार्थीपणे शिष्यांना देत होते. ज्योतीने ज्योत प्रज्वलित करावी तसे ज्ञानरूपी ज्योतीने अज्ञान दूर करून ज्ञानाची दिवाळी निर्माण करावी ही भारतीय संस्कृतीची परंपरा आहे आणि या परंपरेचे आपण वाहक आहोत.

‘तेजो ऽ सि तेजो मे देहि’ या संकल्पनेचा अर्थच

मुळात व्यापक आणि खोल आहे. तो जितका अभ्यासावा तितका विस्तारत जातो. ‘तमसो मा ज्योतिर्गमय ।’ हि मागणी सुध्दा याच प्रकरची आहे. जन्माला आलेला प्रत्येक मनुष्य हा अज्ञानात चाचपडत असतो. त्याला ज्ञानाची दृष्टी दिल्याशिवाय सन्मार्ग सापडत नाही. हे ज्ञानरूपी तेज मात्र निस्वार्थपणे दिले पाहिजे. तेजाची तेजोमय परंपरा ज्ञानाची आहे व दानाचीही आहे. म्हणून तेजाचा मार्ग अज्ञानाकडून ज्ञानाकडे, अंधारातून प्रकाशाकडे, विकारातून विवेकाकडे अपूर्णत्वकडून पुर्णत्वाकडे, अंधश्रद्धेकडून भावपूर्ण श्रद्धेकडे जाणारा आहे.

संस्थेचे हे बोधचिन्ह १९४२ साली मराठा बोर्डिंगचे व्यवस्थापक, संस्कृते गाढे अभ्यासक पंडित गोविंदराव नारायण शिंदारे तथा शिंदारे बाबा यांनी संस्थाचालकांच्या सहमतीने निश्चित केले ते करवीर नगरीत महाविद्यालयीन शिक्षण घेत असताना राजर्षी शाहू महाराजांची त्यांच्यावर विशेष मर्जी होती. शिंदारे बाबा तज्ञ पंडित होते. त्यामुळे शाहू महाराजांचा अंत्यविधी व राजाराम महाराजांचा राज्याभिषेक हे दोन्हीही विधी क्षत्रिय पुरोहितांच्या हस्ते बाबांच्या देखरेखीखाली पार पडले. या राज घराण्याशी बाबांचे जिव्हाळ्याचे संबंध होते. १९४२ साली ते नगरला आहे आणि मराठा बोर्डिंगची धुरा त्यांनी खांद्यावर घेतली. यावेळी त्यांनी हे बोधचिन्ह आणि बोधवाक्य संस्थाचालकांच्या सहमतीने निश्चित केले अशा मोठ्या मातृसंस्थेच्या छायेखाली ‘माझे महाविद्यालय’ ज्ञानरूपी तेजाची उपासना करीत आहे. याचा मला सार्थ अभिमान आहे.

कु. थोपटे सुनिता सर्जेराव

एम.ए. (मराठी)

ढोकेश्वर कॉलजमधील माझे विद्यार्थी जीवन

आयुष्यात कधी विचारही केला नव्हता की मला माझा अनुभव तुमच्यासमोर मांडण्याची संधी मिळेल. ११ मार्च २०१९ रोजी दूपारी मला गडगे मॅडमचा कॉल आला आणि त्यांनी सांगितलं की मला २-३ दिवसात तुझा बी.ए. चा ३ वर्षाचा अनुभव लिहून मला पाठव या दिवशी आमच्या पुणे विद्यापीठातील इतिहास विभागाचा ट्रेडिशनल डे होता सायंकाळी वसतीगृहात आल्यानंतर लिहायला बसलो. परंतु काय-काय लिहावं सुरुवात कोठुन करावी ? काहीच सुचत नव्हतं. मनात मात्र आठवणींचा (कडू आणि गोड) कल्लोळ माजला होता.

बारावीपर्यंत कधी विचारही केला नव्हता की मी १२ वी सायन्स झाल्यानंतर बी.ए. ला प्रवेश घेईन. परंतु शेवटी जीवनात नशिबानं ठरवलेल्याच वाटेवर चालावं लागतं. तेच खरं बारावीनंतर बी.एस्सी. अॅग्री करायची अस पक्क ठरलेलं होत. दोन महाविद्यालयात प्रवेशही मिळाला होता. परंतु मनासारखं महाविद्यालय न मिळाल्यानं प्रवेश रद्द केला आणि स्पॉट राऊंडला कोठेही प्रवेश मिळाला नाही. आता मात्र बी.एस्सी. अॅग्री हा पर्याय संपला होता. सर्वांनी बी.एस्सी. ला प्रवेश घे असं सुचवलं पण मनानं मात्र ठरवलं होत बी.ए. करायचं एम.ए. करून प्रोफेसर व्हायचं. माझे पाचविपासुन सोबत असणाऱ्या सर्वांनी मात्र बी.एस्सी. ला प्रवेश घेतला त्या सर्वांपेक्षा जास्त गुण असुनही मी बी.ए.ला प्रवेश घेतला होता. आणि माझं कॉलेज नियमित सुरु झालं.

परंतु माझे सर्व मित्र मैत्रिनी बी.एस्सी. ला होते. मी मात्र बी.ए. ला त्यामुळे वर्गात कुणाचीही ओळख नव्हती. ८ वाजता कॉलेजला जायचं आणि ११.३० ला घरी यायचं बसं एवढंच सुरु होतं. माझं सहसा वर्गात कुणाशी बोलण होत

नसायचं कारण आपण १२ वी सायन्स करून आलोय हा इगो मनात होताच असं करत करत पहिली सत्र परिक्षा झाली. निकाल लागला यावेळी इतिहास गडगे मॅडम शिकवायच्या. मॅडम वर्गात आल्या आणि विचारलं सचिन भांड कोन आहे ? म्हटलं आता आपला पेपर वाचला जाणार. बेइज्जती होणार कारण पेपरमध्ये आपण काय काय फेकलय हे आपल्यालाच माहित असतं आणि तसही दहावीनंतर २ वर्ष माझा आणि इतिहासाचा काहीही संबंध नव्हता. शेवटी मी भितच उभा राहिलो. मॅडमनी सांगितलं "अभिनंदन खुप छान पेपर लिहिलास आणि अक्षर पण छान आहे" या दिवशी सर्वप्रथम कॉलेजमध्ये माझ्यासाठी टाळ्या वाजल्या. या दिवसापासुन मॅडम आणि सरांना तसेच मुलांना सचिन भांड हे नाव ओळखीच झालं.

मागचं पूर्ण सत्र एकदम कडुर दोस्त असणारे मित्र एकमेकांना सोडून कधी माझ्या बॅचवर येऊन बसू लागले मलाच कळले नाही. तिथेच मला संपूर्ण आयुष्याला पूरतील असे मित्र मिळण्यास सुरुवात झाली. कारण तसा माझा स्वभाव खूप एकलकोंडा संपूर्ण वर्गाशी कधीच माझं पटलं नाही. माझं जमाचयं फक्त आपल्या विचाराच्या २ ते ४ मुलांशी बस्स अस करत करत पहिलं वर्ष संपलं अशा प्रकारे मला आयुष्यभर पूरून उरतील अशा मित्रमैत्रीनींचा अनमोल ठेवा इथेच मिळाला. आणि शेवटी बी.ए.च्या पहिल्या वर्षाचा निकाल लागला बाराविपर्यंत पहिल्या क्रमांकानं पास होत आल्यानंत मनात गर्व होताच शेवटी पाहिलं तर पहिल्या तिनही मूलीच होत्या. तेव्हा माझ्या लक्षात आलं की मित्रांनी पहिला आलाय असं सांगुन २ दिवस आधिच का पार्टी घेतली होती. आयुष्यात पहिल्यांदा पराभव झाल्याची भावना मनात तयार झाली होती.

शौच्य महोत्सवी विशेषांक ... माझे महाविद्यालय

दुसऱ्या वर्षाला स्पेशल विषय कोणता घ्यावा यावर तसा कोणताही विचार केला नव्हता. परंतु इतिहासाची आवड होतीच, तसेच मॅडमने शिकवलेला इतिहास मनात सहज लक्षात राहत होता. म्हणून ठरवलं इतिहास घ्यावा इंग्रजी आणि भूगोलवाले मात्र त्यांचे अॅडमिशन पूर्ण झाल्याशिवाय इतर विभागांना प्रवेश देत नव्हते कारण प्रवेश अर्जावर त्यांच्या सहाय्य होत्या. मी मात्र सांगुन टाकलं होतं करेल तर इतिहासातच नाहीतर बी.ए. च करायचं नाही. शेवटी माझा प्रवेश इतिहास विभागात निश्चित झाला. परंतु माझ्या काही मित्रांना जबरदरती भूगोल आणि इंग्रजी स्पेशल घ्यावा लागला होता.

दुसऱ्या वर्षाच कॉलेज नियमित सुरु झालं. स्पेशल च्या तासाला माझी आणि गावित सरांची पहिली भेट झाली. सरांचा स्वभाव तसा कठोर पण तसा प्रसंगीच तो दिसून येतो. सरांनी मला एन.एस.एस. साठी नाव देण्यास सांगितलं. आता मित्रमैत्रिणीही खूप झाले होते. कॉलेज जीवनाचा हा सुवर्णकाळ होता असे म्हणण्यास हरकत नाही. शेवटी जानेवारीत आमचा कॅम्प गेला. कॉलेजचे बांधकाम सुरु होते. तेथील साफसफाई आणि वृक्षलागवड आणि डोंगरउतारावर चर खोदण्याची कामं होती तशी कामांची सवय होती. पण ६ मुलं आणि ४ मुली अशा गुपनी काम करण्याच पहिलीच वेळ या एन.एस.एस. कॅम्पमध्ये आलेले सर्व अनुभव मांडणे शक्य नाही तरी काही अनुभव सांगतो.

या ७ दिवसांच्या कॅम्पमध्ये ४० मुलामुलींच्या प्रत्येक गटाला एक दिवस स्वयंपाक करावा लागे. आमच्या गुपचं नाव - नवनिर्माण गुप होते. यावेळी भांडी घासण्यापासून सर्वांना जेवन वाढण्याची जबाबदारी आमची होती. चपात्या लाटायला मूली भाजायला मूलं भाजी

कापणे यांसारखी काम आम्ही सर्वजन आनंदानं करता होतो शेवटी रात्रीचा जेवणाचा कार्यक्रम सुरु झाला होता. मुलांची जेवणं जवळपास उरकलीच होती परंतु मुलींचा मेकअप मात्र उरकत नव्हता. त्यामुळे मी वैतागुन गडगे मॅडमकडे गेलो आणि सांगितलं काय आहे, या मुलींच अजूनही उरकलेल नाही त्यांना सांगा कारण असा नियम होता की स्वयंपाकाला असणाऱ्या मुलांनी सर्वानंतर जेवण घ्यावे. यावर मॅडमने शांत स्वरात सांगितलं "अरे आज तुम्ही मुलं पाहण्यासाठी आहात म्हणुन नटताहेत तस कोण नटतय नटु देत" हे एकेल्यावर मात्र मी गुपचुप हसत मागे निघून गेलो. शेवटी महत्वाचा दिवस म्हणजे कॅम्पचा शेवटचा दिवस याच दिवशी रात्री सांस्कृतिक कार्यक्रम होता. यात प्रत्येक गुपला एक नाटक आणि एक गाणं बसवायच होतं. आमचा विषय होता दुष्काळ शेवटी खुप विचारानंतर पूढाकार घेऊन मी ते नाटक लिहिलं.

कारण यामागे माझा हेतू होता की सर्व अवघड पात्र इतरांना वाटून घ्यायची आणि सोप्य पात्र आपण करायचं. परंतु बाकिच्यानी ठरवलं की तु नाटक लिहिलय म्हणजे शेतकऱ्याची मूख्य भूमिका तुच करायची. मनात नसतानाही मला ती शेतकऱ्याची भूमिका करावी लागली. माझ्या आयुष्यातलं हे पहिल नाटक होते जे मी लिहून सादर केलं होतं. यानंतर अनेक नाटक स्वतः लिहून सादर केली.

सरांनी शेवटच्या कार्यक्रमासाठी प्रत्येक गुपमधुन एकाची भाषण करण्यासाठी निवड केली होती. नाटकातील माझा उत्साह पाहून बाकीच्यानी भाषणासाठी आमच्या गुपमधुन माझं नाव दिलं. आतपर्यंतच्या आयुष्यात, केवळ बक्षीस स्विकारण्यासाठी स्टेजवर जाणाऱ्या सचिनला मात्र आता ४-५ मिनिट बोलाव लागणार होतं. तेही कागद सोबत न नेता मी गावीत सरांची भेट घेतली. सरांनी खूप समजावलं

तू ढाषन करु शकतोस. ढला ढाहलती आहे. तुला हे जनढणार शेवटी आयुष्यातलं ३.३० ढलनलटांच ढहललं ढाषण केलं. ढाषणगत २ वेळेस टाळ्या वलजल्या त्या दलवसाढासुन आजढर्यत कधीही स्टेजवर जलण्यलची आणल ढोलण्यलची ढलती वलटली नलही. हे ढलत्र ढला ँन.ँस.ँस. नी दललं हे ढलत्र कढूल करलयल हवं. त्याचढरोढर नेहढी ढुलांसोढत असुनही ँकटा रहणलरल ढी यल ७ दलवसात ढुलढुलीशी इतकल ढलळुन - ढलसळुन वलगत होतो की ७ दलवसांढुर्वीचल सचलन आणल शेवटच्या दलवशीचल सचलन यलत जढलन आसढलनलचल ढरक होतल.

असं करत करत दूसरं वर्ष संपलं. अभ्यासलचल कधीच तलन घेतलल नलही. यलवर्षी ढलत्र ढी वरगत ढहललल आलो होतो. सर आणल ढॅडढशी आतल खुढ जवळचं नलतं नलरढलण इललं होतं.

टी.वलय.ढी.ँ. च्यल वरषलत ढलत्र सरलंनी ढलइयल हलतुन अनेक जढलढदलन्यल ढलर ढलडल्या. यलत स्ढरधल ढरलकषल कर्यशलळल, ढोडी ललढी कर्यशलळल, आढत्ती वयवस्थलढन कर्यशलळल यलंसारख्या अनेक कर्यशलळल घेतल्या. ही जढलढदलरी सर आणल ढॅडढनी ढलइयलवर दलली व ढी ढलत्रलंच्यल सहकर्यलने वयवस्थीत ढलर ढलडली. यलचल ढला अभलढलन वलटतो. सूत्रसंचललन असो कलंवल आढलर ढरदरशन दललेली जढलढदलरी ढलर ढलडलयची ँकच ध्येयं.

यलच वरषी सरलंनी ढला ँक अनुढवी वलदुधलरुथी ढ्हणुन सलग दुसऱ्यल वरषी ँन.ँस.ँस. कॅढढलल नेलं. यलही कॅढढढध्ये खुढ आनंद लूटलल तो शढदलत सलंगतल येणलर नलही.

शेवटी ँक छोटलसल अनुढव सलंगतो. शलकषक दलनलच्यल दलवशी आढ्हल सगळ्यलंनल सलंगण्यलत आलं की

ज्यलंनल शलकषण्यलचे कलढ करलयचे आहे. त्यांनी आढली नलवं दुधलवी तेव्हल ढनलत वलचलर आलल आयुष्यलत ढरलचलर्य होण्यलची संधुी ढलळो वल नल ढलळो. ही संधुी ढलत्र सोडलयची नलही शेवटी ॡ सढ्टेंढर २०ॡ७ लल आर्टस, कॅढढर्स अॅण्ड सलयन्स यल तलनही वलढलगलंचल ढरलचलर्य होण्यलचल ढलन ढलळलल. शेवटी वलदुधलरुथी शलकषकलंची ढलषणे इललल्यलनंतर वलदुधलरुथी ढरलचलर्य ढ्हणुन खुढ तयलरी केली होती. त्यादलवशी ढी ढरलचलर्यलंच्यल खुर्वीवर ढसणलर होतो. ढ्हणजे ढलषणही तसं असलवं यलची ढला जलणलव होती ढलङ्ग ढनलगत इललल्यलनंतर ढरढलरी ढरलचलर्य वलरेंदुर धनशेडुडी सरलंनी सलंगलतलीं की 'ँवद छलन ढोलनलरल वलदुधलरुथी आढल्या सोढत ३ वरष होतल हे ढला आज सढजल' हे गौरवोदुगलर ढी कधीही वलसरनलर नलही.

यल कॅल्लेजंनं ढलइयल ढौधुदलक वलकलसलढरोढरच सवलंगीण वलकलस केलल. यलवे संपूर्ण श्रेय ढलङ्गे आदनीय गुरु ढुरल.शुरीढती शलंतल गडगे आणल ढुरल.शुरी.गलवलत सर यलंनल जलते. करलण त्यांनी कधी वलदुधलरुथ्यलढरढलणे तर ढरसंगी स्वतःच्यल ढुललढरढलणे जीवनलच्यल ढुरत्येक गोलुीत कळत न कळत ढलरुगदरशन केले. त्याढदुल ढी त्यांचल आयुष्यढर ःणी रलहललं. तसेच आर्टस, कॅढढर्स आणल सलयन्स यल वलढलगलंच्यल शलकषकलंशीही वलवलध कर्यशलळलंच्यल ढलधुयढलतुन संपर्क आलल. त्यांनीही यलग्य ढलरुगदरशन केले त्याढदुल ढी त्यांचलही आणल कॅल्लेजेचल ःणी आहे.

सचलन लहलनु ढलंड

ँढ.ँ. (सलवलतुरीढलई ढुले ढुणे वलदुधलढीठ)

श्री ढोकेश्वर कॉलेजची क्रीडा संस्कृती

श्री ढोकेश्वर कॉलेज हे पारनेर तालुक्यातील दुष्काळी परिस्थितीशी सामना करणारे टाकळी ढोकेश्वर मधील अहमदनगर-कल्याण हायवेलागत ढोंगरामध्ये वसलेले, निसर्गरम्य परिसरातील असे श्री ढोकेश्वर कॉलेज होय.

पारनेर तालुका म्हटले तर दुष्काळी तालुका म्हणून त्याची ओळख तशीच श्री ढोकेश्वर कॉलेजची परिस्थिती या कॉलेजला अनेक खेडो-पाड्यांतील विद्यार्थी हे या कॉलेजला शिक्षण घेण्यासाठी येतात. ही ज्ञानाची गंगा गोर-गरिबांच्या झोपडीपर्यंत पोहोचण्याचे खऱ्या अर्थाने काम आणि ही दुष्काळी परिस्थिती मध्ये माझ्या तुमच्यासारखी शेतकऱ्याची मुले, मजूरांची मुले ही शिकली पाहिजेत ही तळमळ ज्यांनी ओळखली आणि हे कॉलेज सुरु करण्यामध्ये ज्यांनी सिंहाचा वाटा उचला असे भोंद्रे गावचे सुपूत्र, पारनेर तालुक्याचे भाग्यविधाते माजी आमदार नंदकुमारजी झावरे साहेब (अध्यक्ष, अ.जि.म.वि.प्र.समाज, अहमदनगर) आणि सिताराम खिलारी सर होत.

'कितीही केले तरी समुद्रात आणि वाळवंटात पिक येत नाही. फरक फक्त विचारांचा आणि संस्कारांचा' हे संस्कार या महाविद्यालयामध्ये आम्हांस मिळाले.

कुरती म्हटले तर यामध्ये श्रीसागर जाधव यांनी उपमहाराष्ट्र केसरी पर्यंत मजल मारली, तसेच भोंद्रे गावचे सुपूत्र श्री आबासाहेब झावरे यांनी 'क्रॉस कंट्री' च्या माध्यमातून अखिल भारतीय आंतरविद्यापिठामध्ये दोन वेळा मजल मारली, हे कोणत्याही सोयी व्यवस्था उपलब्ध नसताना ग्रामीण भागामध्ये भरपूर टॅलेंट हे

दडलेले असते. हे मात्र शोधणे गरजेचे असते.

प्रत्येक विद्यार्थ्यांमध्ये एक 'युनिक क्वालिटी' असते. ही मात्र शोधणे गरजेचे असते. या कॉलेजने खूप खेळाडू घडवले. त्यामुळे आज ते अनेक क्षेत्रांमध्ये वावरताना दिसतात. त्यांचे आयुष्य हे आज सार्थकी लागले आहे.

आत्ताच्या या घडीला मुलांमधील असणारी गुणवत्ता ही शोधणे जास्त गरजेचे आहे. आज पाहिले तर हे २१ वे शतक आहे, या स्पर्धेच्या युगामध्ये जर टिकायचे असेल तर नुसते पुस्तकी ज्ञान असून काहीच उपयोग नाही. कारण आजच्या विद्यार्थ्याला 'Other Activities' मध्ये 'Participates' होणे जास्त गरजेचे आहे त्यामुळे आपले जीवन हे सार्थकी लागणे आहे.

या कॉलेजचे नाव उज्वल करतात आणि आपल्या कॉलेजला एक नाव मिळवून देण्याचे कार्य हे खऱ्या अर्थाने खेळाडू करत असतात. त्यामध्ये त्यांचा सिंहाचा वाटा असतो.

या कॉलेजचे नाव मोठे करण्याचे काम करणारे अनेक विद्यार्थी आहेत. त्यामध्येच कबड्डीमध्ये समीर ढोकळे याने कॉलेजचे नाव हे देशपातळीपर्यंत पोहोवले त्याला आत्तापर्यंत अनेक पारितोषिके ही मिळाली. त्यामध्ये त्याला 'अष्टपैलू' हा पुरस्कार मिळाला. सध्या तो हरियाणा या ठिकाणी 'प्रदीप नरवाल' या प्रो कबड्डी खेळाडूंच्या अॅकॅडमीमध्ये सराव करत आहे. तसेच उत्कर्ष झावरे याने अॅथलेटिक्स, क्रॉस कंट्री, मेरेथॉन या स्पर्धेच्या माध्यमातून त्याने कॉलेजचे नाव त्याच्या गावाचे नाव हे महाराष्ट्र राज्यामध्ये पोहोचवण्याचे काम

शौच्य महोत्सवी विशेषांक ... माझे महाविद्यालय

केले आहे. धावणे सारख्या खेळामध्ये त्याला कोणत्याही सोयी सुविधा नसताना त्याने त्यावरती यशस्वीपणे मात केलेली आहे. त्याच्याकडे आज संपूर्ण पारनेर तालुक्याचे लक्ष हे लागून आहे. एक ग्रामीण भागातील धपवपटू म्हणून आज तो ओळखला जात आहे. आज तो अनेक स्पर्धेच्या माध्यमातून आपल्या भोंद्रे गावचे नाव हे गाजवत आहे. आज तो तालुका आणि जिल्ह्याचे प्रतिनिधित्व हे करत आहे.

‘प्रतिकूल परिस्थितीमध्ये’ पण त्याने एक अनुकूलता निर्माण केलेली आहे. आजच्या तरुण पिढीसाठी, खेळाडूसाठी तो एक आदर्श आहे. तो एक प्रतिभावान विद्यार्थी आहे. त्याने धावणे तर सोडाच पण त्याने आपल्या प्रतिभावान शैलीने, भाषणामधून आणि कवितेमधून सुध्दा अनेक स्पर्धामध्ये (राज्यस्तरीय) मध्ये सहभाग हा नोंदवलेला आहे.

बॉक्सिंगमध्ये सुमेध सरोदे याने विद्यापीठ स्तरापर्यंत मजल मारली आहे. रनिंग मध्ये भांड महेश, सायकलिंग मध्ये कुणाल कराळे, आणि विकास रोटे यांनी अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ स्तरापर्यंत मजल मारलेली आहे.

कुस्तीमध्ये उदय खरमाळे याने पण ऑल इंडिया या स्पर्धेमध्ये मजल मारली निखिल कांडेकर असे अनेक विद्यापीठ ऑल इंडिया खेळाडू याच कॉलेजने दिलेले आहे.

त्यांच्यामध्ये असलेले टॅलेंट हे ओळखण्याचे काम खऱ्या अर्थाने केले ते फिजिकल डायरेक्टर - लोखंडे सर यांनी मग त्यांनी त्यांना आपुलकीची वागणूक देऊन त्यांच्यामध्ये पैलू पाडण्याचे काम हे त्यांनी केलेले आहे. आम्हा सर्वांना या संस्थेचे अध्यक्ष माजी आमदार

नंदकुमारजी झावरे साहेब, व त्यांचे पदाधिकारी आणि कॉलेजचे प्राचार्य मा.डॉ.मतकर सर यांचे नेहमीच मार्गदर्शन आणि आर्थिक साथ ही नेहमीच मिळत असते.

‘पाठिवरती हात ठेवून फक्त लढ म्हणा’ ही वृत्ती या मार्गदर्शनाखाली आहे.

‘खरे तर ज्या समाजामध्ये पाठिवरती शाबासकीची थाप टाकणारी माणसे असतात त्या समाजामध्ये नररत्ने उगवतात हा एक इतिहास आहे. आज पाहिले तर विद्यार्थी छोट्या छोट्या कारणाने आत्महत्या करतो व आपली जीवन यात्रा संपवतात.

हेच खेळाडूमध्ये दिसत नाही. कारण त्यांना अपयश पचवायचे बाळकडू हे खेळाने दिलेले असते. हे विद्यार्थी खचून न जाता ते आलेल्या परिस्थितीचे संधीमध्ये रुपांतर करतात आणि आपल्या जीवनामध्ये यशस्वी होतात. आणि खेळाडू हा जीवनामध्ये कधीच हार मानत नाही. हाच एक फरक खेळाडू आणि विद्यार्थ्यांमध्ये आहे. त्यामुळे आपले शरीर हे सुदृढ ठेवण्यासाठी व्यायाम व खेळामध्ये सहभागी झाले पाहिजे. त्यामुळे येणारा काळ हा त्यांच्यासाठी उज्वल असणार आहे.

विद्यार्थ्यांच्या भावी वाटचालीसाठी हार्दिक शुभेच्छा ...!

आबासाहेब झावरे

(माजी विद्यार्थी)

नॅशनल क्रॉस कंट्री प्लेयर

Takali Dhokeswhar College

Dr. Dr. Mr. Matkar (Principal)

Takali Dhokeswhar College,
Takali

Thank you for the invitation & "Congratulations" on the occasion of the silver jubilee year. Sending herewith my memories about the period I was there. Needless to state that I am coming to the college on 20th this month.

Ahmednagar Jilha Maratha Vidhya Prasarak Samaj, Ahmednagar is a well-known educational institute in the district that has made available education to all. The institute came into existence from a social point of view to impart education especially to the children from poor farmers, villagers & down trodden. It is equally a foremost educational institute as Rayat Shikshan Institute founded by Karmavir Bhaurao Patil. It is noteworthy that A.J.M.V.P. Samaj donated some sum to Rayat Shikshan Sanstha at its inception. A. J. M. V. P. Samaj started one boarding for the underdogs & today it has become a renowned educational institute where most of the educational facilities are available to the students in the district. Once a student enters the institute/college, s/he passes out as a responsible & highly educated person. Mostly all the colleges in the institute have been highly accredited by the NAAC, Bangalore. I was fortunate to extend my educational contribution to the popular

institute. I was a principal at Takali Dhokeshwar College for two years from Sept. 2005 to Sept. 2007. I must mention that the former President late Mr. Vilasraoji Athhare Patil Saheb, & Mr. J.D. Khandeshi Saheb, Secretary gave me a precious opportunity to serve the institute as a principal. Under their guidance many facilities were introduced for the students. The veteran personalities such as Shri. Anna Hazare Saheb, & Mr. Popatrao Pawar Saheb, President Gram Yojana, Maharashtra State visited college & delivered speeches. Because of President Mr. Nandakumar Zaware Patil Saheb, I got an opportunity to go to Delhi & meet a Himalayan personality Mr. Balasaheb Vikhe Patil Saheb, the then Deputy Finance Minister, India. Mr. Vikhe Patil helped to get F 2 & 12 B to Takali College in 2007. The institute always proposes the betterment of the students. Whenever some requirements, for the sake of the students & college, were demanded, the institute used to sanction them without any delay. For example; a computer lab, well equipped gym, new books, world maps etc. The students enthusiastically took part in many programmes viz, blood donation, tree plantation, elocution, debating competitions, various sports events. The students from rural areas are at par with the urban areas. They are inferior to none. The

शैष्य महोत्सवी विशेषांक ... माझे महाविद्यालय

teaching staff of the college was competent, sincere & devoted. The non-teaching staff was equally hard working & co-operative all the time. The villagers & the parents were cautious about their children. It was a pleasant period to work at Takali. Then time the college was being run at the high school building. There was only arts faculty in the college. Now the college has got a new

spacious & attractive building. The number of faculties/disciplines, teachers & students have also been increased. I indebted the institute for incessant support during my tenure. On the auspicious silver jubilee year, I wish a very bright & prosperous future to the college and the institute at large.

DR. Suresh T. Kharat

आठवणी त्या महाविद्यालयाच्या ...!

'उगवत्या सुर्याला मावळावे लागते
बहरलेल्या फुलाला गळावे लागते,
पडलेल्या गारांना विरघळावे लागते,
आणि आठवणींना विसरून जगावेच लागते,
जगावेच लागते ...'

प्रत्येक महाविद्यालयीन युवकाच्या मनात अशा खूप आठवणी असतात आणि त्या आयुष्यभर आठवणीत राहतात. म्हणून कॉलेज मधील तीन वर्षांच्या आठवणी कितीही सांगितल्या तरी कमीच पडतील.

श्री ढोकेश्वराच्या पदस्पर्शाने पावन झालेल्या आणि तेच नाव धारण केलेल्या "श्री ढोकेश्वर कॉलेज टाकळी ढोकेश्वर" मध्ये शिकले. होय याच कॉलेजचे आम्हाला खूप काही शिकवले. कधी हसवलं, कधी रुसवलं, कधी अडवलं. तर कधी दडवलं आणि शेवटी एक उत्तम नागरिक म्हणून घडवलं. अशा या कॉलेजला माझा सर्वप्रथम सलाम ...!

'अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाजाचे श्री ढोकेश्वर कॉलेज, टाकळी ढोकेश्वर' यांचे 'तेजो ऽ सि तेजो मे देहि ।' हे वाक्य खरोखर किती समर्पक आहे. या सुभाषितापुढे आकाशही ठेंगणे जणू.

निसर्गसंपन्न वेली-वृक्षांनी नटलेला, हिरवागार डोंगरांनी वेढलेले पारनेर तालुक्यातील एक छोटेसे गाव ते म्हणजे टाकळी ढोकेश्वर आणि याच परिसरात ज्ञानदान करणारे माझे आणि उद्याच्या युवा पिढीचे हक्काचे श्री ढोकेश्वर महाविद्यालय (कला, वाणिज्य व विज्ञान)

कॉलेजची भव्य इमारत, कॉलेजचे ते मैदान, प्रत्येक शाखेचा वेगळा विभाग, कॉलेजच वाचनालय, खूप काही आठवणी आहेत त्या तीन वर्षांच्या.

फक्त एवढच नव्हे कॉलेजने खूप काही शिकवलं, स्वतःचा विकास..., आत्मविश्वास..., मी काय करायला हवं...? मी समाजात कस वागल पाहिजे? मी कसे जगले पाहिजे ...? या कॉलेजमध्ये हे सगळ शिकलो आणि अनुभवले आणि हे सगळ शिकवलं ते या कॉलेजचा 'कणा' म्हणजेच कॉलेजचे सगळे शिक्षक व कर्मचारी यासर्वांनीच अभ्यासाबरोबर इतर सर्व गोष्टी शिकवल्या. चुकल्यास समजून सांगितल्या आमच्या या घडलेल्या आयुष्यात या कॉलेजचा आणि या सर्व शिक्षकांचा मौल्यवान वाटा आहे.

कॉलेज मधील हे सगळे फंक्शन, डिपार्टमेंटचे फेस्टिवल, कॉलेजच्या पीकनिक्स, खूप काही आठवणी आहेत. आयुष्यात असे खूप अविस्मरणीय क्षण आहेत जे विसरून अशक्य आहे. या सर्व मज्जामस्तीत खूप सारे जिवाभावाचे मित्र - मैत्रिणी भेटल्या खरचं मनापासून आभारी आहे. या कॉलेजची खूप काही शिकायला मिळालं मला त्या तीन वर्षात शेवटी एकच वाक्य... "जीना है तो ऐसे जिओ की जिंदगी का आखरी दिन है " लेकिन पढ़ना है तो ऐसे पढो की जिंदगी के आखरी दिन तक काम आये...!

वालुंज आरती गजानन

माजी विद्यार्थीनी बी-कॉम (२०१६-१७)

॥ वंदुभाव हाच धर्म ॥

विभागीय अहवाल

मराठी विभाग

महाविद्यालयाच्या रौप्य महोत्सवी वर्षानिमित्त मराठी विभागाने खालील उपक्रम आयोजित केले होते.

- दि. २६ जून २०१८ रोजी राजर्षी शाहू महाराज जयंती साजरी करण्यात आली.
- दि. २७ जून २०१८ रोजी गुरुपौर्णिमेनिमित्त 'भारतीय संस्कृतीची गुरुपरंपरा' या विषयावर १० विद्यार्थ्यांनी आपले विचार मांडले.
- दि. ११ ऑगस्ट २०१८ रोजी मराठी वाङ्मय मंडळाचे उद्घाटन झाले. याप्रसंगी डॉ.दिलीप कसबे यांचे 'मराठी लोकसंस्कृती' या विषयावर व्याख्यान झाले.
- दि. ५ सप्टेंबर २०१८ रोजी 'शिक्षक दिन' कार्यक्रम घेण्यात आला.
- दि. १९ सप्टेंबर २०१८ रोजी 'माझे महाविद्यालय' या विषयावर निबंध स्पर्धा घेण्यात आली. या स्पर्धेमध्ये कु. निवडुंगे भारती शिवाजी प्रथम कु. धुमाळ भारती अशोक हिने द्वितीय तर कु. जगताप आरती बाळासाहेब हिने तृतीय क्रमांक संपादन केला.
- दि. १२ जानेवारी २०१९ रोजी मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा व महाविद्यालयाच्या रौप्य महोत्सवी वर्षानिमित्त कवी संमेलनाचे आयोजन करण्यात आले होते. या कवी संमेलनाचे अध्यक्ष प्रसिध्द साहित्यिक, विचारवंत व कवी प्रा.डॉ.मनोहर जाधव हे होते या कवी संमेलनात १५ कवी सहभागी झाले होते.
- दि. २७ फेब्रुवारी २०१९ रोजी मराठी भाषा गौरव दिनानिमित्त 'मराठीचे धन जपू या' या विषयावर प्रा.डॉ.हरेष शेळके यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते.

प्रा. लक्ष्मण कोठावळे

- दि. ०१/१०/२०१८ रोजी 'आण्णाभाऊ साठे व्यक्ति आणि वाङ्मय' या विषयावर मुंबई येथे आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात शोधनिबंध वाचन.
- दि. १५/१०/२०१८ रोजी 'वाचन प्रेरणा दिन' या विषयावर सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ बहिःशाल विभागात भाषण.
- दि. १८/०१/२०१९ रोजी 'मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय संशोधनाच्या नव्या दिशा' या विषयावर अगस्ती कॉलेज, अकोले येथे आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात शोधनिबंध वाचन.
- दि. २५/०१/२०१९ रोजी 'प्रार्थनेची घंटा मधील समाज दर्शन' या विषयावर आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात शोधनिबंध वाचन
- दि. ०७/०२/२०१९ रोजी 'राजर्षी शाहू महाराजांचे शैक्षणिक कार्य' या विषयावर शाहू महाविद्यालय, पुणे येथे पंधराव्या अखिल भारतीय आंतरराष्ट्रीय मराठी परिषदेमध्ये शोधनिबंध वाचन.
- 'समाजतारक-संतसाहित्य' या विषयावर पाच महाविद्यालयामध्ये डॉ.बाबासाहेब जयकर व्याख्यानमालेत व्याख्याने.
- ज्ञानेश्वरी ग्रंथावर २५ प्रवचने
- महाविद्यालयाच्या रौप्य महोत्सवी वर्षाचे औचित्य साधून दरवर्षी वाणिज्य शाखेमध्ये प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थ्यांस १०००/-

रुपयाचे बक्षिस कै. यशोदाबाई भिकाजी कोठावळे या मातोश्रींच्या स्मरणार्थ देण्याचा उपक्रम सुरु केला.

- प्रा.मनोज तेलोरे
- दि. १२/०७/२०१८ पासून प्रा.मनोज तेलोरे हे मराठी विभागामध्ये सहा.प्राध्यापक म्हणून हजर झालेले आहेत. त्यांची शैक्षणिक पात्रता एम.ए.एम.फिल सेट असून पीएच.डी.चे संशोधन चालू आहे.
- प्रा.तेलोरे हे संगीत विशारद असून या शैक्षणिक वर्षापासून मराठी विभागांतर्गत संगीत प्रमाणपत्र कोर्स सुरु करण्यात आलेला आहे.
- दि. १८/०१/२०१९ रोजी अगस्ती कॉलेज, अकोले येथे आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात शोधनिबंध वाचन
- या शैक्षणिक वर्षात प्रा.तेलोरे यांनी 'शास्त्रीय संगीत' या विषयावर चार महाविद्यालयामध्ये व्याख्याने दिलेली आहेत.

प्रा.लक्ष्मण भिकाजी कोठावळे

मराठी विभाग प्रमुख

हिंदी विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ में अध्ययन अध्यापन के अतिरिक्त विभागीय छात्र एवं छात्राओं की ज्ञानवृद्धि करने हेतु विभागद्वारा दि. २५/०९/२०१८ को हिंदी निबंध लेखन प्रतियोगिता का आयोजन किया गया था। दि. २६/०९/२०१८ को हिंदी दिन का समारोह संपन्न हुआ। "हिंदी में रोजगार के विविध अवसर" विषय पर प्राचार्य डॉ. सुरेश बाबर ने छात्रों को विस्तृत मार्गदर्शन किया।

हिंदी विभागाध्यक्ष प्रो. डॉ. प्रदीपकुमार किशनराव चौदंतेजी दि. २१-२२ दिसम्बर २०१८ न्यू आर्ट्स कॉमर्स अॅण्ड सायन्स कॉलेज, पारनेर जि. अहमदनगर आयोजित राष्ट्रीय रांगोळी "समकालीन हिंदी गजल : विविध विमर्श" में सहभाग रहे। डॉ. चौदंते इसी इरम्यान डॉ. चौदंते जी के दो पीएच.डी. छात्रोंने अपने शोधप्रबंध सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ में जमा किये हैं।

प्रा. एकनाथ गणपतराव जाधव दि. २१-२२ दिसंमबर २०१८ न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अॅण्ड साइन्स कॉलेज पारनेर, जि. अहमदनगर आयोजित राष्ट्रीय रांगोळी "समकालीन हिंदी गजल : विविध विमर्श" में सहभाग रहा।

दि. २१-२२ फरवरी २०१९ को हिंदी विभाग सावित्रीबाई फुले पुणे विश्वविद्यालय आयोजित आंतरराष्ट्रीय सम्मेलन में "वैश्वीकरण के परिप्रेक्ष्य में हिंदी शिक्षण" विषय पर आलेख वाचक दि. ३ जनवरी २०१९ को आबासाहेब गरवारे कॉलेज, पुणे आयोजित सावित्रीबाई फुले आंतरमहाविद्यालयीन राज्यस्तरीय वाद - विवाद प्रतियोगिता का परीक्षण किया है। दि. २२-२३-२४ जनवरी २०१९ को रयत शिक्षण संस्था, सातारा का कर्मवीर विद्याप्रबोधिनी द्वारा आयोजित राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वाद-विवाद प्रतियोगिता का परीक्षण किया।

दल. ३० जनवरी २०१९ को रा.ब.नारायणराव बॊरावके कॉलेज, श्रीरामपूर आयोजलत राज्यस्तरीय आंतरमहावलद्यालयीन वाद-वलवाद प्रतलयोगलता का परीक्षण कलय।

दल. ११/०३/२०१९ को एफ.वाय.बी.कॉम. के हलंदी वलषय की मॊखलकी के ललए बाह्य परीक्षक के रूप में पेमराज सारडा कॉलेज, अ.नगर में काम कलय।

मेरा तृतीयपंथी समाज की आर्थलक स्थलतल : एक दृषलक्षेप शोध आलेख कलताब में प्रकालशलत हुआ है। (स्वराज प्रकालशन नई दलली)

प्रॊ.डॉ.पी.के.चॊदंते

हलंदी वलभागाध्यक्ष

Department of English

Departmental Activities:

1. Shri Dhokeshwar college runs a Special English course at undergraduate level. About 49 students have taken admission for English as a special subject during this year. Prof. Anil Kale and Prof Rukhmini Tutarc are working as a faculty in this department. Prof Anil Kale heads the department.
2. Faculty makes extensive use of ICT tools to make teaching learning more effective and interesting.
3. As a token of gratitude towards the department, students have donated a dictionary and a grammar book to the department.

Co-Curricular Activities:

1. Department regularly conducts class tests and tutorials for special students.
2. Teachers in the department work in different committees such as admission, CDC, competitive examination, IQAC, college magazine, exam etc.
3. Department has started a 'Certificate Course in Spoken English' from this academic year. During this academic year, 15 students have availed of this course.

Faculty Achievements:

Prof Anil Kale participated in a state, a national level seminars and workshop held at Varvand, Parner and Ahmednagar respectively. His research paper was published in peer reviewed and refereed journal.

Others:

1. Prof Hemant Gaikwad was transferred to New Arts, Commerce and Science college, Shevgaon.
2. Prof Anil Kale worked as an Internal Senior Supervisor during term end examination held in November-December 2018.

Anil Kale

Head Department of English

इतिहास विभाग

- स्थापना : १९९६
- कार्यरत प्राध्यापक : गडगे शांता रंगनाथ (विभागप्रमुख)
गावित प्रकाश महादू (सहायक प्राध्यापक)

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ इतिहास विभागाचा वार्षिक अहवाल खालीलप्रमाणे -

१. विभागाची १६ जून २०१८ रोजी सभा होऊन वार्षिक नियोजन व विषय वाटप केले.
२. स्थानिक इतिहास लेखन प्रकल्पा अंतर्गत पारनेर तालुक्यातील ऐतिहासिक स्थळांची यादी तयार करून माहिती लिखाणास सुरुवात केली.
३. शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये एम.ए. इतिहास साठी प्रस्ताव केला असून डिसेंबर २०१८ मध्ये स्थानिक चौकशी समितीने पाहणी केली.
४. १६ व १७ जानेवारी २०१८ रोजी विभागाची शैक्षणिक सहल रायगड किल्ला श्रीवर्धन या ठिकाणी आयोजन करून विद्यार्थ्यांना ऐतिहासिक स्थळांचा अनुभव प्राप्त करून दिला.
५. प्रथम वर्ष इतिहास विद्यार्थ्यांसाठी सेमिनार आयोजित केले.
६. तृतीय वर्ष विद्यार्थ्यांसाठी इतिहास लेखनासाठी विशेष सेमिनार आयोजित केले.
७. प्रा.शांता गडगे यांनी २ आणि प्रा.प्रकाश गावित यांनी १ राष्ट्रीय चर्चा सत्रात भाग घेऊन शोध निबंध वाचन केले.
८. प्रा.शांता गडगे यांनी महिला दिनानिमित्त महिला सबलीकरण या विषयावर ज्ञानराज पब्लिक स्कूल ज्यू कॉलेज आळे येथे व्याख्यान दिले. तसेच त्यांची सा.फु.पुणे विद्यापीठ मार्च २०१९ परीक्षासाठी पेपर सेट करण्यासाठी निवड झाली होती.
९. प्रा.शांता गडगे या महाविद्यालयीन विकास समिती सदस्य, स्पर्धा परिक्षा केंद्राच्या समन्वयक व प्रा.गावित प्रकाश हे महाविद्यालयीन विकास समिती सदस्य परीक्षा विभाग प्रमुख म्हणून कार्य पाहतात.

प्रा.शांता गडगे
इतिहास विभाग प्रमुख

भूगोल विभाग

- १) विभागात डॉ. विजय सुरोशी, डॉ.शिवराम कोरडे, प्रा.संतोष कोकाटे कार्यरत आहेत.
- २) प्रा.डॉ.शिवराम कोरडे यांनी जे.जे.टी.विद्यापीठ, राजस्थान यांची Geographical study of human development in Ahmednagar District या विषयामध्ये डॉ. ज्योतिराम मोरे, बी.जे.एस.कॉलेज वाघोली, पुणे यांच्या मार्गदर्शनाखाली पीएच.डी. पदवी प्राप्त केली.
- ३) प्रा.कोकाटे यांचे पीएच.डी. चे काम शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर अंतर्गत चालू आहे.
- ४) या शैक्षणिक वर्षात विभागांतर्गत सहा महिन्यांचा Travel and Tourism Certificate course सुरु केला असून सदर कोर्स मध्ये २५ विद्यार्थ्यांनी शुल्क भरून नाव नोंदणी केली आहे.

- ५) प्रा.डॉ.कोरडे एस.एम. यांनी महाराष्ट्र भूगोलशास्त्र संशोधन पत्रिका या आंतरराष्ट्रीय जर्नल मध्ये A Study of occupational structure of population in Ahmednagar Dist. या विषयावर लेख प्रकाशित केला. तसेच दि. २१ व २२ जानेवारी २०१९ रोजी महाराष्ट्र भूगोल परिषद व शिरपूर कॉलेज, धुळे यांनी आयोजित आंतरराष्ट्रीय परिषदेत पेपर वाचनासाठी सहभाग घेतला.
- ६) दि. १४ जानेवारी २०१९ रोजी भूगोल विभागांतर्गत भूगोलदिनानिमित्त डॉ.पंडित आनंद पुरुषोत्तम, न्यू आर्टस् कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज, अहमदनगर यांचे भूगोल दिनाचे महत्व व भौगोलिक माहिती प्रणाली (GIS) संवेदन सुदूर, (Remote Sensing) या विषयावर व्याख्यान आयोजित केले होते.
- ७) दिनांक २४/०१/२०१९ रोजी रौप्य महोत्सवी वर्षानिमित्त भूगोल विभागांतर्गत डॉ.योगेंद्रसिंह (राजस्थान) वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, भारतीय भूवैज्ञानिक सर्वेक्षण व श्रीमती सुरवी बॅनर्जी (पश्चिम बंगाल) वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, भारतीय भूवैज्ञानिक सर्वेक्षण यांचे टाकळी ढोकेश्वर परिसरातील भूगर्भरचना यावर सविस्तर व्याख्यान दिले.
- ८) दिनांक ०२ फेब्रुवारी २०१९ रोजी भूगोल विभागाची एकदिवसीय शैक्षणिक सहल भीमाशंकर-शिवनेरी-ओझर-लेण्याद्री याठिकाणी आयोजित केली होती.

प्रा.डॉ.विजय सुरोशी

भूगोल विभाग प्रमुख

राज्यशास्त्र विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०१८-२०१९ मध्ये राज्यशास्त्र विभागात पुढीलप्रमाणे उपक्रम राबवण्यात आले.

- १) राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने राजकीय पत्रकारीता प्रमाणपत्र कोर्स सुरु करण्यात आला आहे. सदर कोर्सचे उद्घाटन दि. २७ ऑगस्ट २०१८ रोजी करण्यात आले असून उद्घाटन कार्यक्रमासाठी अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेचे अध्यक्ष मा.आ. नंदकुमारजी झावरे साहेब, सन्माननीय ज्येष्ठ विश्वस्त सितारामजी खिलारी सर, ज्येष्ठ माध्यमतज्ज्ञ प्रा.जयदेव डोळे सर उपस्थित होते.
- २) प्रा.गोकुळ मुंडे हे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे विद्यापीठांतर्गत पीएच.डी. चे संशोधन कार्य करत आहेत
- ३) प्रा.जिजाऊ घुले हे स्वामी रामानंद तिर्थ मराठवाडा विद्यापीठात पीएच.डी. चे संशोधन कार्य करत आहेत.
- ४) प्रा.जिजाभाऊ घुले यांनी राज्यस्तरीय चर्चा सत्रात दोन शोधनिबंध खर्डा येथिल संत गजानन महाविद्यालयात उपस्थित राहून सादर केले.
- ५) प्रा. गोकुळ मुंडे हे वाघेश्वर ग्रामविकास प्रतिष्ठानच्या कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, मांडवगण फराटा येथे राज्यशास्त्र विषयाचे तज्ञ प्राध्यापक म्हणून मुलाखती साठी उपस्थित होते. त्याचप्रमाणे डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठात युजीसीने मान्यता दिलेल्या चर्चासत्रासाठी प्रादेशिक विषमता या विषयावर तज्ञ व्याख्याता म्हणून मार्गदर्शन केले.

शैष्य महोत्सवी विशेषांक ... माझे महाविद्यालय

- ७) प्रा.जिजाभाऊ घुले हे आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज सिंदखेड राजा येथील चर्चासत्रास उपस्थित होते. त्यांनी शाहू महाराज यांचे शिक्षण व आरक्षणविषयक धोरण याविषयावर शोधनिबंध सादर केला.
- ८) प्रा.जिजाभाऊ घुले हे शारदाबाई पवार अध्यासन केंद्र शिवाजी विद्यापीठ येथे उपस्थित होते तेथील राष्ट्रीय चर्चासत्रात त्यांनी ७३ व ७४ वी घटनादुरुस्ती व महीलांचा राजकीय सहभाग या विषयावरील शोधनिबंधाचे वाचन केले.
- ९) प्रा.जिजाभाऊ घुले हे वसंतराव काळे महाविद्यालय ढोकी, ता.जि.उस्मानाबाद येथील एकदिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रास उपस्थित होते त्यांनी ग्रामीण विकासात स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे योगदान या विषयावर शोधनिबंध सादर केला.
- १०) मतदान दिनानिमित्त महाविद्यालयात राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने मतदान जागृती दिन २५ जानेवारी २०१९ रोजी साजरा करण्यात आला. यावेळी प्रा.गोकुळ मुंडे यांनी मतदान यंत्राबाबत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.
- ११) मतदान जागृती अभियान अंतर्गत राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने नाव मतदार नोंदणी अभियान राबवण्यात आले यासाठी विषयतज्ञ म्हणून प्रा.जिजाभाऊ घुले यांनी काम पाहिले तसेच महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांचे मतदान नोंदणी फॉर्म भरून घेण्यात आले.
- १२) २६ नोव्हेंबर २०१८ रोजी संविधान दिन साजरा करण्यात आला. प्रा.गोकुळ मुंडे यांनी राज्यघटनेबाबत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

प्रा.गोकुळ मुंडे

राज्यशास्त्र विभागप्रमुख

जिमखाना विभाग

आंतरमहाविद्यालयीन स्पर्धेमध्ये एकूण १४ संघाने भाग घेतला ते पुढील खेळ

१. क्रॉसकंट्री	मुले / मुली	२. सायकलिंग	मुले / मुली
३. पोहणे	मुले / मुली	४. कबड्डी	मुले / मुली
५. ज्युदो	मुले / मुली	६. खो-खो	मुले / मुली
७. चेस	मुले / मुली	८. कबड्डी	मुले
९. बाँक्सिंग	मुले / मुली	१०. मैदानिस्पर्धा	मुले / मुली
११. रोड रेस सायकल	मुले	१२. वेटलिफ्टिंग	मुले
१३. मेरेथॉन	मुले / मुली	१४. कबड्डी (संस्था)	मुले / मुली

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ पुणे आंतर विभागीय स्पर्धेसाठी निवड झालेले २३ विद्यार्थी

१. श्री. झावरे उत्कर्ष - क्रॉस कंट्री
२. श्री. झावरे दत्तात्रय - पोहणे
३. श्री. झावरे जनार्दन - पोहणे
४. कु. शिंदे सपना - पोहणे

५. कु. करडे रेश्मा	- पोहणे
६. कु. माने शुभांगी	- पोहणे
७. कु. दाते सुप्रिया	- पोहणे
८. कु. पाटील निकिता	- पोहणे
९. श्री. रोटे विकास	- सायकलिंग
१०. श्री. कारले कुणाल	- सायकलिंग
११. श्री. कांडेकर निखील	- कुस्ती
१२. श्री. खरमाळे राधेय	- कुस्ती
१३. श्री. पाचारणे अक्षय	- कुस्ती
१४. श्री. रोकडे गणेश	- कुस्ती
१५. कु. मालगुडे शुभांगी	- ज्युडो
१६. कु. पाटील सुनिता	- ज्युडो
१७. श्री. सय्यद अझर	- कबड्डी
१८. श्री. जगदाळे शुभम	- बॉक्सींग
१९. श्री. सरोदे सुमेध	- बॉक्सींग
२०. कु. कासुटे सुरेखा	- बॉक्सींग
२१. श्री. सरोदे सुमित	- वेट लिफ्टिंग
२२. श्री. कारले कुणाल	- सायकलिंग
२३. श्री. रोटे विकास	- सायकलिंग

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ पुणे आंतर विभागीय स्पर्धेत सिल्वर मेडल मिळालेले विद्यार्थी -

१. श्री. कांडेकर निखील	- कुस्ती
२. श्री. खरमाळे राधेय	- कुस्ती

अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ स्पर्धेसाठी निवड झालेले विद्यार्थी -

१. श्री. विकास रोटे	- सायकलिंग
पंजाब विद्यापीठ पतियाला, पंजाब	
२. श्री. कारले कुणाल	- सायकलिंग
- पंजाब विद्यापीठ पतियाला, पंजाब	

आंतर महाविद्यालयीन स्पर्धेचे आयोजन खालील स्पर्धेचे करण्यात आले

शैष्य ढहोत्सवी वलडोषांक ... ढाझे ढहावलडालय

१. कुस्ती (ग्रीको रोढन आणल फ्री स्टाईल) स्पर्धा आयोजन सन २०१ॢ-१९ सावलत्रीढाई फुले पुणे वलडापलठ पुणे आंतर वलडागीय सायकललंग रोड रेस ढुले ढुली दल. २७, २ॢ ऑगस्ट २०१ॢ रोजी आयोजन करणुयात आले.

अहढदनगर जललहा ढराठा वलडा प्रसारक सढाज अहढदनगर संस्था शताढ्दी क्रीडा स्पर्धा सहढाग -

१. कढडुडी - ढुले	२. कढडुडी - ढुली	३. खो-खो - ढुले
ॡ. खो - खो - ढुली	ॣ. ढरैथॉन - ढुले / ढुली	

कढडुडी ढुले संघ उपवलजयी

१. श्री. झ़ावरे उत्कर्ष चतुर्थ क्रढांक

सावलत्रीढाई फुले पुणे वलडापलठ पुणे गुणवत्ता सुधार योजना अंतरगत सन २०१ॢ-१९

रु. १,०००००/- ढहावलडालयास प्राप्त

प्रा. दादाढाऊ लोखंडे
जलढखाना वलडाग प्रढुख

वाणलज्य वलडाग

वाणलज्य वलडागात स.प्रा.पांडुळे अंजली, स.प्रा.ढहसे रोहलणी, स.प्रा.पलंगट सवलता कार्यरत आहेत. शैक्षणलक वर्ष २०१ॢ-१९ ढध्ये वलडागाची एकूण वलडाथी संख्या २ॡॣ इतकी आहे.

१) दल. १ नोव्हेंढर २०१ॢ रोजी सी.डी.जैन कॉलेज ऑफ कॉढर्स श्रीरागपूर या ढहावलडालयात झ़ालेल्या एकदलवशीय कार्यशाळेत स.प्रा.पांडुळे अंजली यांनी सहढाग नोंदवलला.

२) दल. २१ डलसेंढर २०१ॢ रोजी सौ.सुशललाढाई काळे कला, वाणलज्य व वलडान या ढहावलडालयात झ़ालेल्या एकदलवशीय राष्ट्रीय चर्चासत्रात स.प्रा.पलंगट सवलता यांनी ढारतातील ढेरोजगारी व त्यावरील उपाययोजना या वलडयावर शोधनलढध सादर केला.

३) दल. ३१ डलसेंढर २०१ॢ रोजी डॉ. दललीप ढनगडे यांचे वलत्तीय नलयोजन या वलडयावर वुयाखुयान आयोजलत करणुयात आले.

ॡ) दल. २ जानेवारी २०१९ रोजी Tally Education Pvt. Ltd. कंढनीतर्फे आयोजलत केलेल्या Tally Course Training ढध्ये स.प्रा.पांडुळे अंजली, स.प्रा.ढहसे रोहलणी, स.प्रा.पलंगट सवलता यांनी सहढाग नोंदवलला.

ॣ) दल. १ॡ जानेवारी २०१९ पासून वाणलज्य वलडागतर्फे (Tally ERP-9) Financial Accounting हा कोर्स सुरु करणुयात आला.

ॡ) दल. २ॣ जानेवारी २०१९ रोजी वाणलज्य ढहोत्सव या कार्यक्रढाचे आयोजन करणुयात आले. सदर कार्यक्रढात ढा.श्री.श्रीधर चंद्रशेखर ढर्वे (शाखाप्रढुख एस.ढी.आय.) यांचे वुयाखुयान आयोजलत करणुयात आले.

७) दल. ३ फेढ्रुवारी २०१९ रोजी वलडागातर्फे एकदलवशीय शैक्षणलक सहलीचे आयोजन करणुयात आले होते. त्याढध्ये वलडागातील ॡ० वलडाथी व ३ प्राधुयापलका सहढागी झ़ाल्या होत्या.

ॢ) दल. १२ फेढ्रुवारी २०१९ रोजी श्री. सढीर तगारे यांचे Tally Course ढुळे ढलळणानुया नोकरीच्या संधुी या वलडयावर चर्चासत्र आयोजलत करणुयात आले होते.

प्रा.अंजली पांडुळे
वाणलज्य वलडाग प्रढुख

रसायनशास्त्र विभाग

श्री ढोकेश्वर महाविद्यालयाच्या रसायनशास्त्र विभागात स.प्रा.नामदेव वालहेकर (एम.एस्सी., नेट,सेट विभाग प्रमुख) प्राध्यापिका अर्चना झावरे (एम.एस्सी.), प्राध्यापिका शीतल थोरात (एम.एस्सी.), प्रा.मधुकर येणारे असे एकूण चार प्राध्यापक कार्यरत आहे. रसायनशास्त्र हा विषय विशेष स्तरावर शिकवला जात असून या वर्षी विभागात प्रथम वर्ष ११०, द्वितीय वर्ष - ६६, तृतीय वर्ष - ४२ असे एकूण २१८ विद्यार्थी शिक्षण घेत आहे.

विभागामार्फत पुढील वर्षासाठी एम.एस्सी. Organic Chemistry सुरु करण्यासाठी विद्यापीठाकडे प्रस्ताव सादर करण्यात आलेले आहेत. विभागाची एक दिवशीय शैक्षणिक सहल दिनांक ३ फेब्रुवारी रोजी मुळा सहकारी साखर कारखाना, सोनई येथे आयोजित करण्यात आली होती. संस्था शताब्दी वर्षानिमित्त आयोजित विज्ञान स्पर्धेमध्ये मोडेल स्पर्धेमध्ये एक, पोस्टरसाठी दोन, रांगोळी एक, एक्सपेरिमेंट एक अशा एकूण चार संघ आणि १९ विद्यार्थी सहभागी झाले होते. तृतीय वर्ष वर्गातील २९ विद्यार्थी हे एनएसएस चे स्वयंसेवक असून प्रा.नामदेव वालहेकर हे राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे अधिकारी आहेत. तसेच प्रा.नामदेव वालहेकर यांच्याकडे संशोधन समिति प्रमुख म्हणून कार्यभार सोपवण्यात आलेला आहे. सर परशुराम भाऊ महाविद्यालय, पुणे येथे झालेल्या कार्यशाळेत प्रा.नामदेव वालहेकर यांनी सहभाग घेतला होता. प्राध्यापिका शीतल थोरात या महाविद्यालयाच्या विद्यार्थीनी वसतिगृह प्रमुख म्हणून काम पाहत आहेत. महाविद्यालयात होणाऱ्या विज्ञान मंडळांतर्गत विविध स्पर्धेमध्ये विभागाच्या विद्यार्थ्यांनी सर्वच स्पर्धेत विशेष सहभाग नोंदवून उत्कृष्ट यश संपादन केले आहे. विभागाच्या विद्यार्थ्यांनी विशेष सहभाग नोंदवला आहे. तसेच अविष्कार स्पर्धेतही विभागातर्फे एक पोस्टर तयार करण्यात आले होते. तसेच १७ फेब्रुवारी २०१८ रोजी विद्यापीठ केमियाड परीक्षा घेण्यात आली. सन २०१७-२०१८ मध्ये विभागाचा निकाल उत्कृष्ट होता.

प्रा.नामदेव वालहेकर

रसायनशास्त्र विभाग प्रमुख

भौतिकशास्त्र विभाग

महाविद्यालयातील भौतिकशास्त्र विभागात शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये प्रा.गायकवाड एस.बी., प्राध्यापिका दाते एस.एस. व प्राध्यापिका तुबे व्ही.एन. हे कार्यरत आहे.

शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ मध्ये टी.वाय.बी.एस्सी. ला १५ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला. यावर्षी एफ.वाय.बी.एस्सी चा निकाल ८७.३६%, एस.वाय.बी.एस्सी. - ९३.१९% व टी.वाय.बी.एस्सी - ८४.१७% आहे.

दिनांक १७-१२-२०१८ रोजी टी.वाय.बी.एस्सी. चे २ विद्यार्थी अविष्कार स्पर्धेसाठी विखे पाटील कॉलेज अहमदनगर येथे सहभागी झाले होते.

दिनांक १२-११-२०१८ ते ८-१२-२०१८ दरम्यान प्राध्यापिका दाते एस.एस.भारतीय अनुसंधान व संशोधन केंद्र (आय.आय.एस.इ.आर.) पुणे येथे इन्डक्शन प्रोग्राम मध्ये सहभाग घेतला.

दिनांक १९-१२-२०१८ ते २१-१२-२०१८ दरम्यान विज्ञान विभागाच्या शैक्षणिक सहलीस विभागातील प्रा.गायकवाड

शैष्य महोत्सवी विशेषांक ... माझे महाविद्यालय

एस.बी.व प्रा.दाते एस.एस.यांच्यासह विभागातील १२ विद्यार्थी सहभागी होते.

प्रा.गायकवाड एस.बी. यांनी दिनांक २१-१२-२०१८ ते २२-१२-२०१८ या दरम्यान राधाबाई काळे महाविद्यालयात दोन दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रात सहभाग घेतला.

दिनांक ११-१-२०१९ व १२-१-२०१९ रोजी प्रा.गायकवाड एस.बी. यांनी अहमदनगर महाविद्यालयात दोन दिवसीय कार्यशाळेत सहभाग घेतला. यामध्ये प्रशांत भांड व लेंभे किरण या विद्यार्थ्यांनीही सहभाग नोंदवला होता.

विभागामार्फत टी.वाय.बी.एस्सी. च्या विद्यार्थ्यांना 'सी' लॅंग्वेज प्रॅक्टिकल प्रोग्राम चे मार्गदर्शन व प्रात्यक्षिक दिले जाते.

प्रा.संजय गायकवाड

भौतिकशास्त्र विभाग

वनस्पतीशास्त्र विभाग

वनस्पतीशास्त्र विभागात सन २०१८-१९ या वर्षासाठी प्रा.डॉ.थेटे ए.एम. (विभाग प्रमुख), प्रा.झावरे आर.पी., प्रा.झिने पी.आर. हे तीन प्राध्यापक कार्यरत आहेत. या वर्षासाठी आमच्या विभागामध्ये द्वितीय वर्षात ५८ विद्यार्थी आहेत व तृतीय वर्षात २२ विद्यार्थी आहेत. तसेच मागील वर्षी २०१७-२०१८ तृतीय वर्षाचा निकाल ७०.५८% लागला आहे.

तृतीय वर्ष विभागातील विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्व विकासासाठी क्लास सेमिनार चे आयोजन करण्यात आले. विभागातील विद्यार्थ्यांनी वेगवेगळ्या कार्यक्रमांमध्ये उत्स्फूर्तपणे सहभाग नोंदविला त्यात विज्ञानमंडळ आयोजित स्पर्धा, भितीपत्र स्पर्धा (न्यू आर्ट्स कॉमर्स अँड सायन्स, अहमदनगर) शिक्षकदिन या कार्यक्रमाचा सहभाग आहे.

तसेच वनस्पतीशास्त्र विभागातील विद्यार्थी कमवा व शिका आणि राष्ट्रीय सेवा योजनेत सहभागी आहे. कमवा व शिका योजनेतील विद्यार्थी व विभागातील शिक्षक यांच्या सहभागातून महाविद्यालय परिसरातील वनस्पतीची देखभाल करण्याचे महत्वपूर्ण काम केले जाते.

विभागातील प्रा.डॉ.थेटे ए.एम.यांनी अहमदनगर कॉलेज आयोजित अॅचिव्हिंग एक्सेलेन्स थ्रू क्वालिटी अॅश्युरन्स सिस्टीम या एकदिवसीय कार्यशाळेत सहभाग नोंदवला. तसेच त्यांनी आंतरराष्ट्रीय व राष्ट्रीय या दोन परिषदेत सहभाग नोंदवून दोन शोधनिबंध ही सादर केले.

चालू वर्षी या विभागात कार्यरत असलेल्या प्रा.थेटे ए.एम. यांना पीएच.डी. पदवी मिळाली. त्यांनी "Assessment of medical plants from sacred groves of Ahmednagar district" या विषयावर डॉ.पी.पी.शर्मा यांच्या मार्गदर्शनाखाली विद्यापिठाला प्रबंध सादर केला.

प्रा.अंजली थेटे

वनस्पतीशास्त्र विभाग प्रमुख

प्राणीशास्त्र विभाग

प्राणिशास्त्र विभागात शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये प्रा.डॉ.व्ही.एम.गंगोत्री आणि प्रा.दळवी एस.डी. कार्यरत आहेत. एफ.वाय.बी.एस्सी. चा निकाल ९३.३०% तर एस.वाय.बी.एस्सी. चा निकाल ८९% लागला आहे. प्राचार्य डॉ.लक्ष्मणराव मतकर सर यावर्षी बदलून आले आहेत. त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली चार विद्यार्थ्यांचे पीएच.डी. चे काम चालू आहे. प्रा.दळवी यांचे पीएच.डी. चे रजिस्ट्रेशन झालेले आहे. प्रा.गंगोत्री यांनी दि. १६ ऑगस्ट ते ५ सप्टेंबर २०१८ या कालावधीमध्ये 'न्याचरल अँड बायोसायन्स' या विषयावरील पुणे विद्यापीठ आयोजित रिफ्रेशर कोर्स पूर्ण केला. जानेवारी मध्ये गेस्ट लेक्चर आयोजित केलेले होते. शैक्षणिक सहल 'न्याशनल इनस्टीट्यूट ऑफ बी कीपिंग' महाबळेश्वर येथे गेली होती. न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज अहमदनगर येथे सायन्स स्पर्धेमध्ये विद्यार्थी सहभागी झाले होते. प्रा.दळवी पुणे विद्यापीठातील सहयोग कॉनक्लेव (स्टार्ट अप सेल) प्रशिक्षणामध्ये सहभागी झाले होते. शैक्षणिक सहलीमध्ये विद्यार्थिनीनी एकूण सत्तावन स्पेसिमन जमा केले. सहल दापोली, कराड येथे गेली होती.

प्रा.डॉ.वैशाली गंगोत्री

प्राणीशास्त्र विभाग प्रमुख

इलेक्ट्रॉनिक्स विभाग

इलेक्ट्रॉनिक्स विभागात सन २०१८-१९ या वर्षासाठी प्रा.मुर्तडक पी.एस. (विभाग प्रमुख) प्रा.दूस एम.बी., प्रा.टिंगरे एस.ए. हे कार्यरत आहेत. या वर्षासाठी आमच्या विभागामध्ये एस.वाय.बी.एस्सी. (इले.) साठी ११ विद्यार्थी आहे व टी.वाय.बी.एस्सी. (इले.) साठी २० विद्यार्थी आहे. तसेच २०१७-१८ या वर्षाचा टी.वाय.बी.एस्सी. (इले.) चा निकाल ६४% लागला आहे.

इलेक्ट्रॉनिक्स विभागाकडून २ विज्ञान प्रकल्प हे संस्थेच्या शताब्दी महोत्सवानिमित्त आयोजित केलेल्या स्पर्धेमध्ये सादर करण्यात आले. तसेच पुणे विद्यापीठ अंतर्गत अविष्कार स्पर्धेत ०२ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. इलेक्ट्रॉनिक्स विभागात विविध विज्ञान प्रकल्पावर मार्गदर्शन केले जाते.

प्रा.प्रशांत मुर्तडक

इलेक्ट्रॉनिक्स विभाग प्रमुख

शैक्षणिक महोत्सवी विशेषांक ... माझे महाविद्यालय

गणित विभाग

गणित विभागात सन २०१८-१९ या वर्षासाठी प्राध्यापक स्वाती गावडे (विभाग प्रमुख) कार्यरत आहेत. या वर्षासाठी या विभागामध्ये एफ.वाय.बी.एस्सी साठी २५ विद्यार्थी आहे. व एस.वाय.बी.एस्सीसाठी १८ विद्यार्थी आहे. तसेच २०१७-१८ या वर्षाचा एफ.वाय.बी.एस्सी आणि एस.वाय.बी.एस्सी. निकाल १००% लागला आहे.

दरवर्षी एस.पी.महाविद्यालय, पुणे गणित विभागातर्फे घेतल्या जाणाऱ्या 'माधवा गणित स्पर्धा' यामध्ये विभागातील विद्यार्थी सहभागी होतात. या शैक्षणिक वर्षात ६ जाने. २०१९ रोजी झालेल्या 'माधवा गणित स्पर्धेमध्ये' विभागातील १९ विद्यार्थ्यांनी सक्रीय सहभाग नोंदवला.

या विभागांतर्गत क्लास सेमिनार विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी आयोजित केला. विद्यार्थी सायन्स फोरम, पोस्टर प्रदर्शन स्पर्धा, रामानुजन गणित पोस्टर प्रदर्शन, शिक्षक दिन, कमवा आणि शिका, राष्ट्रीय सेवा योजनेमध्ये विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला. विज्ञान मंडळा अंतर्गत होणाऱ्या विज्ञान प्रदर्शनामध्ये विभागातील विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला.

रामानुजन गणित पोस्टर प्रदर्शन, न्यू आर्ट्स, कॉमर्स आणि सायन्स महाविद्यालय, अहमदनगर आयोजित स्पर्धेमध्ये ६ विद्यार्थी सहभागी झाले. या स्पर्धेमध्ये एस.वाय.बी.एस्सी. मधील एका पोस्टरला उत्तेजनार्थ बक्षीस मिळाले.

मी, अहमदनगर महाविद्यालय, अहमदनगर येथे आयोजित केलेल्या IQAC Workshop मध्ये सहभाग नोंदवला.

प्रा.स्वाती गावडे

गणित विभाग प्रमुख

ग्रंथालय विभाग

अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाजाच्या काही अनुदानित महाविद्यालयांपैकी 'श्री ढोकेश्वर कॉलेज' हे सुंदर व निसर्गरम्य वातावरणातील एक कॉलेज आहे. या कॉलेजचे एस खास वैशिष्ट्य म्हणजे या ठिकाणी असलेले सुसज्ज असे ग्रंथालय. जे दिवसेंदिवस आपली उपयुक्त ग्रंथसंपदा वाढवून आणि विविध सेवा, सुविधा पुरवून विद्यार्थ्यांच्या आवडीचे अभ्यास केंद्र बनत चाललेले आहे. मुळात १९९४ साली कॉलेज सोबतच ग्रंथालयाची स्थापना झाली. आज गेली २५ वर्षे ग्रंथालय अतिशय उत्तम पध्दतीने आपली ज्ञानस्रोताची भूमिका पार पाडत आहे. ग्रंथालयाचा विभाग म्हणजे फक्त विभाग नसून संपूर्ण महाविद्यालयाचे जणू हृदयच आहे. आजच्या पेपरलेस सोसायटीमध्ये व आभासी ग्रंथालय जगतात श्री ढोकेश्वर कॉलेजचा ग्रंथालय विभाग हा आपल्या समृद्ध अशा ग्रंथसंपदाने, नियतकालिकांनी तसेच विविध सेवा सुविधा यांच्या सहाय्याने नवनवीन तंत्रज्ञानाला अंगीकारून वाटचाल करीत आहे.

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ दरम्यान ग्रंथालयाचे ग्रंथपाल प्रा.रायकर डी.एस. व ग्रंथालय सहाय्यक श्री. बोरुडे एस.एम. करीत आहेत. ग्रंथपाल प्रा.रायकर डी.एस. यांनी नॅकच्या दृष्टीने ग्रंथालयाने कोणती कार्ये करणे आवश्यक आहेत याची अधिकाधिक माहिती घेण्यासाठी 'लायब्ररी रेडिनेस फॉर नॅक एक्रिडीटेशन' या विषयावर 'यशस्वी एज्युकेशन सोसायटी, आय.आय.एम.एस. चिंचवड, पुणे येथे आयोजित एक दिवसीय कार्यशाळेत उपस्थित राहून माहिती घेतली. त्याचप्रमाणे औद्योगिक शिक्षण मंडळ, पुणे यांच्या मार्फत आयोजित 'ऑनगोइंग रिसर्च इन मॅनेजमेंट ऑण्ड आयटी - २०१९' या आंतरराष्ट्रीय परिषदेत 'अ स्टडी ऑफ युनिफाइड कॅम्प्युनिकेशन इन आयटी इनडस्ट्री' हा संशोधनपर लेख सादर केला.

* कॉलेजच्या ग्रंथालयाची काही खास वैशिष्ट्ये पुढीलप्रमाणे -

१. अभ्यासक्रमा संदर्भात वाचनासाठी आवश्यक असलेली पुस्तके वाचकांना उपलब्ध करून देणे.
२. वाचकांमध्ये उत्स्फूर्त वाचनाची आवड निर्माण करणे.
३. वाचकांना वाचनालयाच्या सामग्रीच्या वापराचे प्रशिक्षण देणे.
४. वाचकांसाठी मुक्तद्वार पध्दतीचा स्वीकार केलेला आहे.
५. आधुनिक एकीकृत ग्रंथालय व्यवस्थापन आज्ञावलीचा वापर करून ग्रंथालयातील सर्व विभागांचे संगणकीकरण करण्यात आलेले आहे.
६. ग्रंथालयाचे स्वतंत्र असे Facebook Page विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून दिलेले आहे.
७. सर्व प्रकारच्या वाचकांना N-List Consortium च्या माध्यमातून E-Books व E-Journals उपलब्ध करून देण्यात आलेले आहेत.

* ग्रंथालयाचे उपभोक्ता -

१. महाविद्यालयीन विद्यार्थी - १०१९
२. महाविद्यालयीन शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी - ४८

* ग्रंथालयाचे वाचन साहित्य -

१. ग्रंथसंख्या - ११२९६
२. नियतकालिके आणि जर्नल्स संख्या - ३६
३. न्यूजपेपर क्लिपिंग फाईल्स - २
४. सीडीज - २२४
५. एन-लीस्ट (ई बुक्स) - ३१,३५,००० पेक्षा अधिक
६. एन-लीस्ट (ई जर्नल्स) - ६०००

* ग्रंथालयातून दिल्या जाणाऱ्या सेवा -

१. ई बुक्स + ई जर्नल्स
२. प्रचलित जागरुकता सेवा (सी.ए.एस.)
३. निवडक माहितीचे प्रसारण (एस.डी.आय.)
४. संदर्भ सेवा
५. बुक बँक
६. ग्रंथआरक्षण सेवा
७. ग्रंथसुचीय सेवा
८. मुक्तद्वार सेवा

९. इंटरनेट सुविधा

* ग्रंथालयाद्वारा घेतले गेलेले उपक्रम -

१. Information Literacy Program (Library Orientation)
२. ग्रंथप्रदर्शन
३. वाचन प्रेरणा दिन

* भविष्यकालीन योजना -

१. अधिकाधिक संदर्भ साधने ऑनलाईन व ऑफलाईन उपलब्ध करून देणे.
२. ग्रंथालयातील अधिकाधिक विभाग संगणकीकृत करून ग्रंथालय एक माहिती केंद्र म्हणून विकसित करणे.

प्रा.दूर्गा रायकर
ग्रंथालय विभाग प्रमुख

संशोधन विभाग

या वर्षी संशोधन समन्वयक म्हणून सहाय्यक प्राध्यापक नामदेव वाल्हेकर हे काम पाहत आहेत. महाविद्यालयातील प्रा.डॉ.शिवराम कोरडे (भूगोल विभाग) यांनी जयपूर विद्यापीठ तर प्राध्यापिका डॉ.अंजली थेटे (वनस्पतीशास्त्र) यांनी औरंगाबाद विद्यापीठाची पीएच.डी. ही पदवी प्राप्त केली आहे. प्राचार्य डॉ.लक्ष्मणराव मतकर पीएच.डी. मार्गदर्शक असून सध्या त्यांच्याकडे चार विद्यार्थी पीएच.डी. करत आहे. तसेच ते एम.फील चे ही मार्गदर्शक असून एक विद्यार्थी त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली एम.फील करत आहे. महाविद्यालयातील प्रा.शांता गडगे (इतिहास विभाग), प्रा.गोकुळ मुंडे (राज्यशास्त्र), प्रा.जिजाभाऊ घुले (राज्यशास्त्र), प्रा.समीर दळवी, प्रा.रमेश झावरे (वनस्पतीशास्त्र), प्रा.मनोज तेलोरे (मराठी), प्रा.एकनाथ जाधव (हिंदी), प्रशांत मूर्तडक, (इलेक्ट्रॉनिक्स) प्रा.संतोष कोकाटे (भूगोल) यांची पीएच.डी. चालू असून लवकरच पूर्ण होईल. प्रा.संजय गायकवाड (भौतिकशास्त्र) व प्रा.रोहिणी म्हसे (वाणिज्य विभाग) यांची एम.फिल. चालू आहे. महाविद्यालयातील प्राध्यापकांचे राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय जर्नल्स मध्ये एकूण १४ प्रबंध प्रकाशित झालेले असून राज्य व राष्ट्रीय स्तरावरील सेमिनार मध्ये प्रबंध वाचनासाठी सहभागी झाले होते.

विखे पाटील इंजिनिअरिंग महाविद्यालय, विळद घाट, अहमदनगर येथे आयोजित करण्यात आलेल्या अविष्कार स्पर्धेत महाविद्यालयातील १० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता. पुणे विद्यापीठ संशोधन केंद्र येथे महाविद्यालयातील एकूण १ प्राध्यापकांनी २०१८-२०२० या कालावधीसाठी प्रबंध प्रस्ताव सादर केले असून लवकरच त्याला मान्यता मिळेल. यावर्षी गुणवत्ता सुधार योजनेअंतर्गत आय.सी.टी. इन्फ्रामेंट साठी रुपये एक लाख व सोलार उपकरणासाठी रुपये पाच लाख इतकी रक्कम मंजूर झाली असून कारवाई करण्यात आली.

प्रा. नामदेव वाल्हेकर
संशोधन विभाग प्रमुख

निर्भय कन्या अभियान विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये अभियाना अंतर्गत कार्यशाळा घेण्यात आली. विविध क्षेत्रातील मार्गदर्शक जसे आरोग्य, योगा, कराटे, कायदेविषयक तज्ज्ञ निमंत्रित करून विद्यार्थीनीना मार्गदर्शन केले गेले. महिला दिन साजरा केला. दि. १८/१०/२०१९, ८/२/२०१९ आणि ९/२/२०१९ या तीन दिवसीय कार्यशाळा संपन्न झाली. ८/२/२०१९ या दिवशी 'शी कॅन चेज द वर्ड' हा कार्यक्रम घेण्यात आला. डॉ.अशिता बंडेलू, डॉ.अनिता आढाव, डॉ.बेदरकर, डॉ. रुपाली नाथ, डॉ.रमा मोरे यांनी मार्गदर्शन कार्यशाळेमध्ये केले. डॉ.गंगोत्री समन्वयक आहेत.

प्रा.डॉ.वैशाली गंगोत्री

निर्भय कन्या अभियान विभाग प्रमुख

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग

श्री ढोकेश्वर कॉलेज टाकळी ढोकेश्वर राष्ट्रीय सेवा योजनेमध्ये प्रा.शिवराम कोरडे, प्रा.नामदेव वाल्हेकर यांनी कार्यक्रम अधिकारी म्हणून तर प्राध्यापिका शांता गडगे यांची सहाय्यक कार्यक्रम अधिकारी म्हणून नव्याने नियुक्ती करण्यात आली आहे. विद्यापीठ नियमानुसार योजनेत ७५ स्वयंसेवक व ७५ स्वयंसेविका असे एकूण १५० विद्यार्थी सहभागी झालेले आहेत.

राष्ट्रीय सेवा योजने मार्फत या वर्षी महाविद्यालयाच्या प्रांगणात ५० झाडे लावण्यात आली असून वनस्पती उद्यान उभारणीचे काम चालू आहे. तसेच महाविद्यालयातील स्वच्छता, झाडांची आळी करणे, पाणी घालणे, गवत काढणे, त्याच बरोबर गावातील सार्वजनिक ठिकाणे साफ सफाई करणे, ढोकेश्वर मंदिर परिसर साफ सफाई करणे इ. कामे योजनेमध्ये केली गेली. तसेच निबंध स्पर्धा, पोस्टर स्पर्धा, व्याख्यान माला असे विविध स्पर्धा घेण्यात आल्या. विभागातर्फे या वर्षी आपत्ती व्यवस्थापन ही दोन दिवसांची कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती.

या वर्षी महाविद्यालयाचे विशेष श्रम संस्कार शिबिर रायतळे येथे आयोजित करण्यात आले होते. यामध्ये एकूण ७५ स्वयंसेवक व तीन प्राध्यापक व एक प्राध्यापकेतर कर्मचारी सहभागी झाले होते. शिबिरामध्ये डोंगरावरील चर खोदण्याचे व इतर विशेष काम करण्यात आले.

पुणे विद्यापीठ राष्ट्रीय सेवा योजना मार्फत घेण्यात येणाऱ्या राज्यस्तरीय, विद्यापीठ स्तरीय, जिल्हा स्तरीय, विविध शिबिरामध्ये महाविद्यालयातील एकूण २७ स्वयंसेवकांनी सहभाग नोंदवला आहे. तसेच विद्यापीठाद्वारे वेळोवेळी निर्देशित केलेल्या सप्ताह, पंधरवडा, जयंती, पुण्यतिथी, आरोग्य विषयक कार्यक्रम, युवा सप्ताह इ. घेण्यात आले.

प्रा.नामदेव वाल्हेकर

(राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग प्रमुख)

विद्यार्थी विकास मंडळ

शैक्षणिक वर्ष २०१८-२०१९ मध्ये विद्यार्थी विकास मंडळाच्या वतीने पुढीलप्रमाणे उपक्रमाचे आयोजन केले आणि काही राबवण्याचे आले.

१. 'कमवा व शिका' योजनेचा प्रस्तावास विद्यापीठाने मंजुरी दिलेली असून यासाठी ४३,०००/- चे अर्थसहाय्य मिळाले आहे.
२. 'आपत्ती व्यवस्थापन' ही कार्यशाळा मंजूर झाली असून यास २५,०००/- चे अर्थसहाय्य मिळाले आहे.
३. 'निर्भय कन्या' या कार्यशाळेला मान्यता मिळाली असून रुपये १५,०००/- चे अर्थसहाय्य मंजूर झालेले आहे.
४. 'शेतकरी पाणी परिषद' या कार्यशाळेसाठी १०,०००/- मंजूर झाले.
५. तसेच विद्यार्थी विकास मंडळाच्या वतीने
 - (अ) राजकीय पत्रकारिता
 - (ब) स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन
 - (क) ट्रेकिंग
 - (ड) शास्त्रीय संगीत,इत्यादी कार्यशाळेचे प्रस्ताव विद्यापीठास सादर करण्यात आलेले आहेत.

प्रा.गोकुळ मुंडे
विद्यार्थी विकास मंडळ

वादविवाद व वक्तृत्व समिती

वादविवाद व वक्तृत्व समितीमध्ये प्रा.लक्ष्मण कोठावळे व प्रा.एकनाथ जाधव कार्यरत आहेत. या समितीमार्फत विविध महाविद्यालयांमध्ये वाद-विवाद व वक्तृत्व स्पर्धेसाठी विद्यार्थ्यांचे संघ पाठविण्यात आले ते खालीलप्रमाणे.

- १) दि. ४/१२/२०१८ रोजी न्यू लॉ कॉलेज, अहमदनगर येथे आंतरमहाविद्यालयीन राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेसाठी श्री. उत्कर्ष बालाजी झावरे एस.बी.एस्सी. या विद्यार्थ्याला पाठविण्यात आले.
- २) २४/८/२०१८ रोजी श्री रामकृष्ण सेवा समिती व युवान आयोजित आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा पेमराज सारडा महाविद्यालय अहमदनगर येथे श्री उत्कर्ष बालाजी झावरे एस.वाय.बी.एस्सी. या विद्यालयाथ्याला पाठविण्यात आले.
- ३) दि. २७/१२/२०१८ रोजी न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज, अहमदनगर कै.ह.कृ. तथा बाळासाहेब काळे स्मृति करंडक आंतरमहाविद्यालयीन जिल्हास्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेसाठी श्री. झावरे उत्कर्ष बालाजी एस.वाय.बी.एस्सी. या विद्यार्थ्याला पाठविण्यात आले.
- ४) दि. २४/०१/२०१९ रोजी न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज, शेवगाव हुतात्मा करवीर छत्रपती चौथे शिवाजी महाराज स्मृतिकरंडक राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वाद-विवाद स्पर्धेसाठी संघ पाठविण्यात आले. श्री. भांड महेश रभाजी एफ.वाय.बी.एस्सी. श्री. झावरे उत्कर्ष बालाजी एस.वाय.बी.एस्सी. या विद्यार्थ्यांना पाठविण्यात आले.
- ५) दि. १७/०९/२०१८ रोजी न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज, अहमदनगर येथे राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेसाठी श्री. रणशुर समाधान लहू एस.वाय.बी.एस्सी. श्री. फलके शंभुराज राजेंद्र

एस.वाय.बी.एस्सी. या विद्यार्थ्यांना पाठविण्यात आले.

६) दि. २८/०१/२०१९ रोजी न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज, अहमदनगर कनिष्ठ महाविद्यालय संस्थातंगत जिल्हास्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेसाठी श्री. माने मोहन गोरख एफ.वाय.बी.एस्सी. श्री. रणशूर समाधान लहू एस.वाय.बी.एस्सी. या विद्यार्थ्यांना पाठविण्यात आले.

प्रा. एकनाथ जाधव

वाद-विवाद व वक्तृत्व समिती

विज्ञान मंडळ विभाग

विज्ञान मंडळांतर्गत महाविद्यालयात प्रथम सत्रात विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. दि. ०३/०९/२०१८ रोजी विज्ञान मंडळाचे उद्घाटन करण्यात आले. उद्घाटनासाठी प्रा.डॉ.बी.ए.पाटील हे उपस्थित होते. तसेच दि. १५/०९/२०१८ रोजी विज्ञान व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले त्यास मा.प्राचार्य शंकर लावरे हे प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते तसेच त्यांनी Flower Arrangement competition चे उद्घाटन केले या स्पर्धेत ५६ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

दि. २२/०९/२०१८ रोजी गटचर्चा या स्पर्धेचे आयोजन केले होते त्यामध्ये २१ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला . दि. २९/०९/२०१८ रोजी स्पर्धा परीक्षेचे आयोजन करण्यात आले त्यामध्ये ७३ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. तसेच गणित विभागाकडून रामानुजन मॉडेल आणि Poster presentation स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. ४ व ५ जानेवारी २०१९ रोजी महाविद्यालयाचे शैष्य महोत्सवी वर्षानिमित्त विज्ञान प्रदर्शन व व्याख्यानाचे आयोजन केले होते.

प्रा. संजय गायकवाड

विज्ञान मंडळ विभागप्रमुख

आजी माजी विद्यार्थी पालक संघ

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये सोमवार दि. १८/२/२०१९ रोजी आजी माजी विद्यार्थी पालक मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले होते. या पालक मेळाव्याच्या निमित्ताने विद्यार्थी व पालकांच्या शैक्षणिक साक्षरतेबरोबरच, जलसाक्षरतेचे महत्व प्रतिपादन करण्यासाठी महाराष्ट्र राज्य आदर्श गाव समितीचे अध्यक्ष मा.श्री.पोपटराव पवार उपस्थित होते. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष, अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेचे अध्यक्ष मा.नंदकुमार झावरे पाटील हे होते. त्याचप्रमाणे अ.जि.म.वि.प्र. समाजाचे ज्येष्ठ विश्वस्त मा.सिताराम खिलारी तसेच परिसरातील शेतकरी व पालक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

प्रा. लक्ष्मण कोठावळे

आजी माजी विद्यार्थी पालक संघ

शैष्य महोत्सवी विशेषांक ... माझे महाविद्यालय

विद्यार्थीनी वसतिगृह विभाग

राजमाता जिजाऊ विद्यार्थीनी वसतीगृह विद्यापीठ अनुदान मंडळ व अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज अहमदनगर यांच्या एकत्रित अनुदानातून महाविद्यालयामध्ये सुसज्ज व प्रशस्त असे वसतीगृह उभारण्यात आले आहे. विद्यार्थीनीच्या व्यक्तिमत्वाचा सर्वांगीण विकास व्हावा, त्यांच्या निवासाची सोय व्हावी या हेतूने अहमदनगर जिल्हा मराठा विद्या प्रसारक समाज या संस्थेने व महाविद्यालयाने हे वसतिगृह सुरु केले आहे. वसतिगृहाची पूर्ण क्षमता ४० आहे. ग्रामीण भागातील आर्थिक परिस्थिती व शिकण्याची जिद्द पाहून महाविद्यालयातर्फे अत्यल्प दरामध्ये विद्यार्थीनीना वसतीगृहामध्ये प्रवेश दिला जातो.

वसतीगृहामध्ये विद्यार्थीनीना स्वतंत्र अभ्यासीका उपलब्ध करून दिली आहे. शारीरिकदृष्ट्या त्या सक्षम व्हाव्यात म्हणून विविध प्रकारच्या खेळांचे साहित्य व विद्यार्थीनीना खेळण्यासाठी भव्य मैदान आहे. खुले बॅडमिंटन खेळाचे मैदान आहे. भौतिक सुविधामध्ये मनोरंजनासाठी एल.सी.डी. टी.व्ही. इनव्होटर तसेच प्रथमोपचार पेटी इ. गोष्टी उपलब्ध करून दिल्या आहेत.

वसतीगृहामध्ये विद्यार्थीनींसाठी स्वतंत्र जेवणाची सुविधा आहे. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एल.एस. मतकर सरांच्या मार्गदर्शनाखाली फेब्रुवारी मध्ये एक मिटिंग घेण्यात आली. या सभेमध्ये सर्व सभासद हजर होते. या वेळी वसतीगृहामध्ये ज्या गोष्टीची कमतरता आहे त्या गोष्टीवर चर्चा करण्यात आली. त्याच बरोबर स्वच्छता, शिस्त इ. गोष्टीवर चर्चा करण्यात आली.

निवासी विद्यार्थीनीना संस्थेचे सर्व आदरणीय पदाधिकारी व मा.प्राचार्य यांचे वेळोवेळी मार्गदर्शन लाभले.

प्रा. शितल थोरात

विद्यार्थीनी वसतिगृह प्रमुख

स्पर्धा परिक्षा विभाग वर्ष - २०१८-१९

विविध स्पर्धा परिक्षांविषयी विद्यार्थ्यांच्या मनामध्ये जागृती निर्माण करून योग्य मार्गदर्शन करणे, शारीरिक पात्रतेच्या मुलभूत निकषांची माहिती व प्रशिक्षण विद्यार्थ्यांना देणे व विविध स्पर्धा परिक्षांचे आवेदनपत्र भरणे हे निकष समोर ठेवून शै.वर्ष २०१८-१९ मध्ये महाविद्यालयामध्ये स्पर्धा परिक्षा मार्गदर्शन केंद्र सुरु करण्यात आले.

- १) दि. २८/८/२०१८ रोजी स्पर्धा परिक्षा केंद्राचे उद्घाटन मा.जयदेव डोळे यांच्या हस्ते करण्यात आले.
- २) स्पर्धा परिक्षेच्या अभ्यासक्रमानुसार कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखेतील प्राध्यापकांनी विद्यार्थ्यांना विषयानुसार मार्गदर्शन केले.
- ३) स्पर्धा परिक्षेसाठी ४० विद्यार्थ्यांची निवड लेखी परिक्षा व मौखिक परिक्षेद्वारे करण्यात आली.
- ४) दि. ३०/१/२०१९ रोजी युनिक अँकेडमी, पुणे यांच्या वतीने मा.गोपाळ सैदाणे सुनिल देशमुख, विजय वाघमोडे यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.
- ५) सोमवार ते बुधवार विषयानुसार मार्गदर्शन व गुरुवार ते शुक्रवार शारीरिक शिक्षण दिले जाते.
- ६) प्रा.गडगे एस.आर., प्रा.जाधव इ. जी., प्रा.दाते एस.एस., प्रा.पांडुळे ए.व्ही., प्रा.कोकाटे एस.एस., प्रा. घुले जी.एस. हे स्पर्धा परिक्षा मार्गदर्शन केंद्रामध्ये काम पाहतात.

प्रा. शांता गडगे

स्पर्धा परिक्षा विभाग प्रमुख

सांस्कृतिक विभाग

सांस्कृतिक विभागामध्ये प्रा.लक्ष्मण कोठावळे, प्रा.मनोज तेलोरे, प्रा.जिजाभाऊ घुले, प्रा.नामदेव वाल्हेकर, प्रा.शिल्पा दाते, प्रा.शीतल थोरात, प्रा.रोहिणी म्हसे हे काम पाहत आहेत. या शैक्षणिक वर्षात खालील उपक्रम घेण्यात आले.

उपक्रम -

- दि. १ ऑक्टोबर २०१८ पासून प्रा.मनोज तेलोरे यांच्या मार्गदर्शनाखाली गायन, हार्मोनियम व तबला वादनाचे शास्त्रीय पध्दतीने प्रशिक्षण सुरु करण्यात आले.
- दि. १२ सप्टेंबर २०१८ रोजी संस्थेच्या शताब्दी महोत्सवी वर्षानिमित्त न्यू आर्टस्, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज, अहमदनगर येथे आयोजित समूहगीत गायन स्पर्धेत महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.
- दि. १५ ऑगस्ट २०१८ रोजी देशभक्तीपर गीतांचा कार्यक्रम घेण्यात आला.
- दि. २८ फेब्रुवारी २०१९ रोजी विनोद सम्राट मा.मारुती करंडे यांचा 'गोष्ट धमाल विनोदी लग्नाची' हा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला.
- वार्षिक स्नेहसंमेलन व वार्षिक पारितोषिक वितरण प्रसंगी दि. २८ फेब्रुवारी २०१९ रोजी दुपारी २ ते ५ या वेळेमध्ये विविध सांस्कृतिक कार्यक्रम घेण्यात आले यामध्ये एकूण ५० कलाकारांनी सहभाग घेतला. वर्षभर विविध कार्यक्रमप्रसंगी स्वागतगीत, विद्यापीठगीत, देशभक्तीपरगीत यांसारखे विविध कार्यक्रम घेण्यात आले.

प्रा.लक्ष्मण कोठावळे

सांस्कृतिक समिती प्रमुख

परिक्षा मुल्यमापन विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ साली परीक्षा विभागात महाविद्यालयीन परीक्षा अधिकारी म्हणून प्रा.पी.एम.गावित हे कार्यरत आहे. त्यांना सहायक म्हणून प्रा.एस.डी.दळवी, प्रा.आर.एम.म्हसे व श्री.व्ही.एम.झावरे काम पाहतात. महाविद्यालयात अनुदानित व विनाअनुदानित तत्वावर ०९ वर्ग चालवले जातात. या सर्व वर्गांच्या वर्षभरात लेखी, तोंडी व प्रात्यक्षिक परीक्षा नियोजित वेळापत्रकानुसार घेतल्या जातात. सत्रांत व वार्षिक परिक्षेचे फॉर्म व प्रवेशपत्र सुविधा ऑनलाईन पध्दतीने झाल्याने कामामध्ये सुरळीतपणा आला आहे. एफ.वाय.बी.ए., बी.कॉम., बी.एस्सी. वर्गाचे निकाल सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या नियमाच्या आधीन राहून वेळेत लावण्यात आले आहेत. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने निर्देशित केल्याप्रमाणे पदवीदान समारंभ दिनांक १८/०२/२०१९ रोजी माननीय पोपटराव पवार (अध्यक्ष महाराष्ट्र राज्य कार्यसमिती आदर्शगाव व सा.फु.पुणे. विद्यापीठ सिनेट सदस्य) व अ.जि.म.वि.समाजाचे अध्यक्ष माजी आमदार नंदकुमार झावरे पाटील यांच्या उपस्थित घेण्यात आला. परीक्षेचे कामकाज व्यवस्थितरित्या पार पाडण्यासाठी मा.प्राचार्य, परीक्षा समिती, प्रशासकीय अधिकारी, व सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे सहकार्य लाभले त्याबद्दल सर्वांचे ऋण व्यक्त करतो. शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ मध्ये घेण्यात आलेल्या परिक्षेचा निकाल व प्रथम आलेले विद्यार्थी यांचा अहवाल खालीलप्रमाणे :

शैष्य महोत्सवी विशेषांक ... माझे महाविद्यालय

अ.नं.	वर्ग	परीक्षार्थी विद्यार्थी	उत्तीर्ण विद्यार्थी	निकाल	प्रथम आलेले विद्यार्थी
१.	प्रथम वर्ष कला	१८६	१३३	७१.५%	गाडगे अमोल परशुराम
२.	द्वितीय वर्ष कला	१३०	९५	७२.५१%	डोंगरे दत्तात्रय लक्ष्मण
३.	तृतीय वर्ष कला	१०८	६३	५८.३३%	कु.साळवे संपदा सुरेश
४.	प्रथम वर्ष बी.कॉम	८८	७६	८६.३६%	आहेर सुवर्णा संतोष
५.	द्वितीय वर्ष बी.कॉम	६६	५५	८३.३३%	कु.कोकाटे कोमल बबन
६.	तृतीय वर्ष बी.कॉम	३७	२२	५९.४६%	कु.शेख रईसा निजाम
७.	प्रथम वर्ष विज्ञान	९५	७९	८३.२%	घोडेकर सुजय रंगनाथ
८.	द्वितीय वर्ष विज्ञान	१०१	१०९	१००%	जगदाळे ज्ञानदेव भाऊसाहेब
९.	तृतीय वर्ष विज्ञान	९५	५९	६२.१०%	कु.निवडूंगे शीतल शिवाजी

प्रा. प्रकाश गावित
परीक्षा विभाग प्रमुख

श्री ढोकेश्वर कॉलेज, टाकळी ढोकेश्वर

* अनुदानित शिक्षकांची यादी *

अ.नं.	शिक्षकाचे नाव	विषय	पदनाम	मोबाईल नं.
१.	प्राचार्य डॉ.लक्ष्मणराव श्रीधर मतकर	प्राणीशास्त्र	प्राचार्य	मो. ९०११५०३३३४
२.	प्रा.अनिल चंद्रभान काळे	इंग्रजी	सहयोगी प्राध्यापक	मो. ९९७०५३२७६२
३.	प्रा.लक्ष्मण भिकाजी कोठावळे	मराठी	सहयोगी प्राध्यापक	मो. ९४०३३७०९५६
४.	प्रा.डॉ.प्रदिपकुमार किसन चौदते	हिंदी	सहयोगी प्राध्यापक	मो. ९८६०२८८४३४
५.	प्रा.श्रीमती शांता रंगनाथ गडगे	इतिहास	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९७६६११८३८१
६.	प्रा.गोकुळ श्रीरंग मुंडे	राज्यशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९१७५७७७७२३
७.	प्रा.प्रकाश महादू गावित	इतिहास	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ८२७५५८३२७९
८.	प्रा.डॉ.विजय निवृत्ती सुरोशी	भूगोल	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९८८१८४१२०४
९.	प्रा.दादाभाऊ मुरलीधर लोखंडे	शा.शि.संचालक	क्रीडा विभाग	मो. ९८६०८१७२२४
१०.	डॉ.शिवराम महादू कोरडे	भूगोल	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९४२२७२७६५४
११.	प्रा.एकनाथ गणपती जाधव	हिंदी	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९६७३११९१९४

*** विना अनुदानित शिक्षकांची यादी ***

अ.नं.	शिक्षकाचे नाव	विषय	पदनाम	मोबाईल नं.
१.	प्रा.डॉ.वैशाली माधव गंगोत्री	प्राणीशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९८८१४०९२६७
२.	प्रा.नामदेव मगन वाल्हेकर	रसायनशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९९२१०७५५७९
३.	प्रा.श्रीमती अंजली विष्णू पांडुळे	वाणिज्य	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९४२००३०२६०
४.	प्रा.श्रीमती सविता पांडुरंग पिंगट	वाणिज्य	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९६५७३७१३७०
५.	प्रा.संजय बबन गायकवाड	भौतिकशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९६७३१३२२२४
६.	प्रा.श्रीमती रोहिणी मधुकर म्हसे	वाणिज्य	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९४०४४५४६३५
७.	प्रा.श्रीमती अर्चना भास्कर झावरे	रसायनशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ७०३०१८४०७०
८.	प्रा.श्रीमती शिल्पा शांताराम दाते	भौतिकशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९०१११८२९३१
९.	प्रा.समीर दादाभाऊ दळवी	प्राणीशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९४२०१२०७७२
१०.	प्रा.श्रीमती शैलजा अरविंद टिंगरे	इलेक्ट्रॉनिक	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९०४९५५६४९४
११.	प्रा.रमेश प्रभू झावरे	वनस्पतीशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९९२३९३४२६८
१२.	प्रा.जिजाभाऊ सीताराम घुले	राज्यशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९६५७७३०४६१
१३.	प्रा.श्रीमती स्वाती केशव गावडे	गणित	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९५०३५०८७३८
१४.	प्रा.प्रशांत सोपानराव मुर्तडक	इलेक्ट्रॉनिक	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९९७०५०२७७९
१५.	प्रा.संतोष भास्कर कोकाटे	भूगोल	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ७३८७६५०४५७
१६.	प्रा.मनोज बापूसाहेब तेलोरे	मराठी	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९८९००४७८०४
१७.	प्रा.श्रीमती दुर्गा सुहास रायकर	ग्रंथपाल	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९१५६४००७७८
१८.	प्रा.श्रीमती अंजलीदेवी मारुतराव थेटे	वनस्पतीशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९१४६४४१६५५
१९.	प्रा.श्रीमती शितल अशोक थोरात	रसायनशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९९२२०६९३३०
२०.	प्रा.मनोज बन्सी दूसा	इलेक्ट्रॉनिक	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ७३५०७७९४४३
२१.	प्रा.श्रीमती विद्या आनंदा तुबे	भौतिकशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९०६७२६४८९७
२२.	प्रा.श्रीमती प्रियंका रघुनाथ झिने	वनस्पतीशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९६२३०४४७३०
२३.	प्रा.मधुकर शिवाजी येणारे	रसायनशास्त्र	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९६०४००७१९८
२४.	प्रा.श्रीमती रुक्मिणी तात्याबा तुतारे	इंग्रजी	सहाय्यक प्राध्यापक	मो. ९६८९२९२२६५

*** अनुदानित शिक्षकेतर सेवकांची यादी ***

अ.नं.	कर्मचाऱ्याचे नाव	हुद्दा	पदनाम	मोबाईल नं.
१.	श्री.बाळासाहेब गुमन गिरी	सह.अधीक्षक	कार्यालय	मो. ९१४६५५५२०३
२.	श्री.जगन्नाथ गोविंदा सावळे	वरिष्ठ लिपीक	कार्यालय	मो. ९८९०५२४४९३
३.	श्री.सचिन निवृत्ती लांघी	कनिष्ठ लिपीक	कार्यालय	मो. ७७७५९८८०७९
४.	श्री.शिवाजी मुकिंदा बोरुडे	शिपाई	ग्रंथालय	मो. ९४२२७२७५८८
५.	श्री.मुरलीधर चिंधू खाडे	शिपाई	कार्यालय	मो. ९५२७०२१४२०
६.	श्री.दादाभाऊ भास्कर बिडे	शिपाई	कार्यालय	मो. ९७६७३३४०५५
७.	श्री.राजेंद्र रमेश नागूल	शिपाई	बाग	मो. ७६२०१०९८५७

*** विना अनुदानित शिक्षकेतर सेवकांची यादी ***

अ.नं.	कर्मचाऱ्याचे नाव	हुद्दा	पदनाम	मोबाईल नं.
१.	श्री. महेश भाऊसाहेब वाव्हळ	कॅशिअर	संगणक ऑपरेटर	मो. ९०११२७६२७२
२.	श्री. विकास मारुती झावरे	परिक्षा विभाग	संगणक ऑपरेटर	मो. ८६००४८३९७०
३.	श्रीमती कांचन नारायण डोंगरे	कार्यालय विभाग	संगणक ऑपरेटर	मो. ९६०७८११६९४
४.	श्री. विनायक भरत फापाळे	विज्ञान	प्रयोगशाळा परिचर	मो. ७७६९०३८९८०
५.	श्रीमती मंगल गंगाधर धावडे	कार्यालय विभाग	सफाई कामगार	मो. ८१४९८४९६२६
६.	श्रीमती मनीषा संतोष मोकर	कार्यालय विभाग	सफाई कामगार	मो. ९०७५१२२७४८

महाविद्यालयाची ठळक वैशिष्ट्ये :-

- सुसज्ज इमारत व जिमखाना
- अनुभवी , उच्चशिक्षित व तज्ज्ञ प्राध्यापक वर्ग
- अद्यावत विज्ञान प्रयोगशाळा व मौलिक ग्रंथसंपदा
- गरजू व होतकरु विद्यार्थ्यांसाठी कमवा व शिका योजना
- स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र
- राजकीय पत्रकारिता कोर्स
- संगीत प्रमाणपत्र कोर्स
- ट्रॅव्हल अँड टुरिझम कोर्स
- टॅली इ.आर.पी. ९ सर्टिफिकेट कोर्स
- विविध प्रकारच्या शिष्यवृत्तींची व्यवस्था
- भव्य क्रीडांगण व पार्किंग सुविधा
- मुलींचे सुसज्ज वसतिगृह

